

**Uluslararası
30 AĞUSTOS BİLİMSEL
ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU**

ÖZET KİTABI

ISBN- 978-605-7695-36-9

28-31 Ağustos 2019

İZMİR

ÖZET KİTABI

Uluslararası 30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU 28-31 Ağustos 2019 İZMİR

Editörler

Prof. Dr. Hatice YURTSEVER

Samira Ontunç

İKSAD YAYINEVİ®

(TC. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YAYINEVİ RUHSAT NUMARASI: 2014/31220)
TÜRKİYE

TR: +90 342 606 06 75 USA: +1 631 685 0 853

E-mail: info@iksad.com

www.iksad.com www.iksadkongre.org

Bu kitabın tüm hakları İKSAD Yayınevi'ne aittir.
Yazarlar etik ve hukuki olarak eserlerinden sorumludurlar.

İKSAD Publications - 2019©

Yayın tarihi: 08.09.2019

ISBN- 978-605-7695-36-9

SEMPOZYUM KÜNYESİ

SEMPOZYUM ADI

ULUSLARARASI
30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU

TARİHİ VE YERİ

28-31 Ağustos 2019/ İZMİR

DÜZENLEYEN KURUM

İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Doç. Dr. Dinara FARDEEVA

KOORDİNATÖR

Samira ONTUNÇ

ULUSLARARASI KONUŞMACILAR / KATILIMCILAR

Musa Mursaqliev- Azerbaycan
Doç. Dr. Dinara FARDEEVA- Rusya, Tataristan
Dr. Saadet Alieva- Azerbaycan
Dr. Sultan OKUMUŞOĞLU – KKTC
ŞEFEG NAĞİYEVA- Azerbaycan
Pərvin VERDİYEVA- Azerbaycan
Doç. Dr. MEHRİBAN ALİZADE- Azerbaycan
Jalə DADAŞOVA- Türkmenistan
Yskak Nabi- Kazakistan
Ilyas Seitov- Kazakistan
Onolkan Umankulova- Kırgızistan

KONGRE DİLLERİ

Türkçe, İngilizce, Rusça

SUNUM ŞEKLİ

Sözlü ve Poster Sunum

SEMPOZYUM GALERİSİ

Facebook IKSAD KONGRE TOPLULUĞU grubunda tüm fotoğraflar paylaşılmıştır.

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Alia R. MASALİMOVA
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Prof. Dr. Afaq SADIKOVA
Bakü Devlet Üniversitesi

Prof. Dr. Almaz AHMEDOV
Bakü Devlet Üniversitesi

Prof. Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA
Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Prof. Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV
Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Prof. Dr. M. Salih MERCAN
Bitlis Eren Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet OKUR
Karadeniz Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa TALAS
Ömer Halisdemir Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa ÜNAL
Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Necati DEMİR
Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Osman ERKMEN
Gaziantep Üniversitesi

Doç. Dr. Şayan ULUSAN
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA
Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Ümmügülsüm CANDEĞER
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Dr. Klara PUŞKİNA
Çuvaş Devlet Üniversitesi

Dr. Malik YILMAZ
Atatürk Üniversitesi

Dr. Ayşe ERKMEN
Gaziantep Üniversitesi

ULUSLARARASI 30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU

ULUSLARARASI 30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU 28-31 Ağustos 2019 İZMİR KONGRE PROGRAMI

KATILIMCI ÜLKELER:

TÜRKİYE, KKTC, KAZAKİSTAN, AZERBAYCAN, TÜRKMENİSTAN, KIRGIZİSTAN, RUSYA

KONGRE YERİ

Ramada Plaza İzmir

Adres: No. 12, Mürselpaşa Blv., Konak, İzmir

29 Ağustos –Kayıt ve Sunumlar

30 Ağustos- sunumlar

31 Ağustos- sunumlar

30 Ağustos Programı

Atatürk'ün sevdiği şarkılar eşliğinde akşam gala yemeği, ödül töreni

- Program bilimsel DİSİPLİNLER gözetilerek hazırlanmıştır. Lütfen programı dikkatlice kontrol ediniz. Programda çalışmanıza ilişkin eksiklik/hata olduğunu düşünüyorsanız en geç 10 AĞUSTOS tarihine kadar iksad36@gmail.com adresi ile iletişime geçiniz. Programın yoğunluğu sebebiyle **saat değişikliği** taleplerinin karşılanamayacağını özellikle belirtmek isteriz
- Her bir sunum için ayrılan süre **10 dk**'dır. Lütfen sürenizi aşmamaya özen gösteriniz
- Oturumun başlatılması, sunum sıralamasının belirlenmesi, soru cevap alınması, ara verilmesi oturumun kapatılması ve oturuma ilişkin tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen **Oturum Başkanları TAM YETKİLİDİR**
- Kongre özet ve tam metin kitapları, kongre takviminde belirtilen süre içerisinde yayınlanacaktır
- Diğer yayın alternatifleri için kongre sonrasında ayrıca bilgilendirme mesajı gönderilecektir
- Kongreyle ilgili her konuda düzenleme ve yürütme kurulu üyelerimiz ile koordinatörlerimizin sizlere hizmet etmekten kıvanç duyacağını ayrıca belirtmek isterim.
- Kongre merkezinde **yazıcı imkanları kısıtlı** olduğu için lütfen almanız gereken **çıktıları**, notları önceden yanınızda bulundurunuz
- Sunumlarınızı hem **power point** hem **PDF** olarak flaş bellekte yanınızda bulundurunuz
- Çok değerli çalışmanızla kongremize katılarak katkıda bulunduğunuz için yürekten teşekkür ederim

Düzenleme Kurulu Başkanı

ULUSLARARASI 30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU

29.08.2019 PERŞEMBE

09:30-12:00

SALON-1 OTURUM-1	MODERATÖR: Prof. Dr. Hatice YURTSEVER
Doç. Dr. Yasemin KILINÇARSLAN	Bilimin Dijital Sanat Aracılığıyla Popülerleşmesi Bağlamında Medikal Animasyonlar
Musa MURSAQULİYEV Dr. Səadət ƏLİYEV	AZƏRBAYCANIN QƏRB BÖLGƏSİ ABİDƏLƏRİNDƏ İNCƏSƏNƏT MOTİVLƏRİ
Dr. Öğr. Üyesi Rengim SİNE NAZLI Arş. Gör. Sadullah Mücahid BAĞ	YENİ MEDYA VE SAĞLIK İLİŞKİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Rengim SİNE NAZLI Arş. Gör. Sadullah Mücahid BAĞ	YAZILI BASINDA ŞİDDET OLGUSU
Dr. Öğr. Üyesi Yücel Atıla ŞEHİRLİ	30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI'NA İLİŞKİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ METAFORİK ALGILARI
Dr. Öğr. Üyesi Yücel Atıla ŞEHİRLİ	30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI'NA İLİŞKİN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ METAFORİK ALGILARI
Öğr. Gör. Fatmagül GÜRGEN Dr. Öğr. Üyesi Hatice Gözde ERTÜRK KARA	OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARLA KURDUKLARI İLİŞKİ İLE ÇOCUKLARIN SOSYAL BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ
Doç. Dr. Pınar PEHLİVAN Prof. Dr. Hatice YURTSEVER	ELEKTRONİK BANKACILIKTA MEVDUATIN KORUNMASINDA BANKALARIN HUKUKİ SORUMLULUĞU
Doç. Dr. Pınar PEHLİVAN Prof. Dr. Hatice YURTSEVER	KATILIM BANKALARINDA FİNANSAL FAALİYET HARCİ UYGULAMASINA ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM

29.08.2019 PERŞEMBE

09: 30-12:00

SALON-2 OTURUM-1	MODERATÖR: DOÇ. DR. DİNARA FARDEEVA
Doç. Dr. Dinara FARDEEVA	XIV TÜRK HALKLARI ULUSLARARASI TİYATRO FESTİVALI "NEVRUZ"
Arş. Gör. Barış ÇAĞIRKAN	FARKLI SOSYO KÜLTÜREL YAPILARDA ETNİSİTE VE KÜLTÜRE DAYALI AİDİYET ALGISINABAĞLI OLARAK ÇOKKÜLTÜRLÜ POLİTİKALARIN ORTAYA ÇIKIŞI
Dr. Öğr. Üyesi Alper Bilgehan YARDIMCI Arş. Gör. Barış ÇAĞIRKAN	BİLİMSEL BİLGİNİN SOSYOLOJİK UNSURLARI
Dr. Öğr. Üyesi Alper Bilgehan YARDIMCI	THOMAS KUHN'UN PARADİGMA KAVRAMI VE RÖLATİVİZM TARTIŞMASI
Dr. Öğr. Üyesi Alper Bilgehan YARDIMCI Arş. Gör. Barış ÇAĞIRKAN	BİLİM VE KÜLTÜR KAVRAMLARININ SOSYOLOJİ DİSİPLİNİ İÇİNDE YER EDİNMESİ
Arş. Gör. Dr. Murat COŞKUNER Öğr. Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER	LAİKLİĞİ TOPLUMSAL İŞBÖLÜMÜ VE UZMANLAŞMANIN BİR SONUCU OLARAK OKUMAK
Arş. Gör. Dr. Murat COŞKUNER Öğr. Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER	HUKUKİ TARAFSIZLIĞA YÜRÜTME ENGELİ: ALEVİ TALEPLERİNE YÖNELİK KARARLARDA TÜRK YARGISINA YÜRÜTMENİN ETKİSİ VE AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ
Dr. Öğr. Gör. Ali DEMİRBAŞ	EVLİ KİŞİ İLE BİRLİKTE OLAN ÜÇÜNCÜ KİŞİYE KARŞI MANEVİ TAZMİNAT TALEBİ
Tuğba BATIR (Yüksek Lisans Öğrencisi) Dr. Öğretim Üyesi Ebru DAVULCU	TÜRK İNKILAPLARININ ÇOCUKLARA MİZAHİ DİLLE ANLATIMI: AFACAN GAZETESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

ULUSLARARASI 30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU

29.08.2019 PERŞEMBE

12: 30-15:00

SALON-1 OTURUM-2	MODERATÖR: Yrd. Doç. Dr. Sultan (Şehitoğlu) OKUMUŞOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Sabiha Zeynep Aydenk KÖSEOĞLU	TAMAMLAYICI BESLENMEDE YER ALAN BEBEK BİSKÜVİLERİNİN PROTEİN KALİTESİNİN PDCAAS YÖNTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ
Dr. Öğrt. Üy. Deniz ALCA	İNSANİ GÜVENLİK; RETORİK VE REALİTE
Uzm. Dt., Zekiye EFE Dr. Dt. Ahmet ÇALIŞKAN Dr. Öğr. Üyesi Seçil ÇALIŞKAN	FOTO-AKTİF DEZENFEKSİYONUN ENTEROCOCCUS FAECALİS VE CANDİDA ALBİCANS ÜZERİNDEKİ ANTİMİKROBİYAL ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
Uzm. Dt. Zekiye EFE Doç. Dr. Salih DOĞAN Arş. Gör. Kübra PEDÜK	EPİDEMİYOLOJİK SAHA ÇALIŞMALARINDA DİŞ ÇÜRÜĞÜ PREVELANSININ BELİRLENMESİNDE İNTRA-ORAL FOTOĞRAFLARIN BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ
Dr. Öğr. Üyesi Sevtap GÜNAY UÇURUM	DİZ OSTEOARTRİTLİ OLGULARDA OSTEOARTRİT ŞİDDETİ, DÜŞME KORKUSU VE DENGİ GÜVEN ÖLÇEĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ
Dr. Öğr. Üyesi Sevtap GÜNAY UÇURUM Uzm. Dr. Elif Umay ALTAŞ Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA	DİZ OSTEOARTRİTLİ OLGULARDA KAS KUVVETİ, FONKSİYONEL DÜZEY VE DENGİ ARASINDAKİ İLİŞKİ
Uzm. Dr. Hülya Tosun YILDIRIM Dr. Zelal AKGUNDUZ	GASTROİNTİSTİNAL STROMAL TÜMÖRLERİN KLİNİK VE HİSTOPATOLOJİK BULGULARI: 10 YILLIK TEK MERKEZ DENEYİMİ
Uzm. Dr. Hülya Tosun YILDIRIM Uzm. Dr. Işın ÜREYEN	NORMAL, HİPERPLASTİK VE NEOPLASTİK ENDOMETRİUMDA CD44 EKSPRESYONU
Yrd. Doç. Dr. Sultan (Şehitoğlu) OKUMUŞOĞLU	“DİABETES MELLİTUS” TANILI BİREYLERDE BESLENME TEDAVİSİNE UYUMUN DİYETE İLİŞKİN FONKSİYONEL OLMAYAN BİLİŞLERLE İLİŞKİSİ
Yrd. Doç. Dr. Sultan (Şehitoğlu) OKUMUŞOĞLU	OKUL ORTAMINDA ANKSİYETE AZALTMAYI HEDEFLEYEN BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI YÖNELİMLİ BİR GRUP YAKLAŞIMININ ETKİLİLİĞİ

29.08.2019 PERŞEMBE

12: 30-15:00

SALON-2 OTURUM-2	MODERATÖR: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BEKTAŞ
Doç. Dr. İlhan ÖZEN Kimya Müh. Celal SÖYLEMEZ Kimyager İlker TÜRKMEN Arş. Gör. Gamze OKYAY Arş. Gör. Dr. Özlem ÖZDEMİR	DOĞAL ZEOLİTİN HİDROJEN SÜLFÜR KOKU ADSORPSİYON KAPASİTESİNİN ARTTIRILMASI
Dr. Hasan YILDIZHAN	BİS-AZO SCHİFF BAZLARININ YENİ İŞİLDAYAN MONONÜKLEER ZN(II) KOMPLEKSLERİ: SENTEZİ, TERMAL VE FOTOLÜMİNESANS ÖZELLİKLERİ, DPPH RADİKAL SÜPÜRME VE FENOL BAĞLAMA AKTİVİTELERİ
Dr. Hasan YILDIZHAN	KYOTO PROTOKOLU KAPSAMINDA TÜRKİYEİN YENİLENEBİLİR ENERJİ POLİTİKASI
Arş. Gör. Dr. Kübra KOÇ Prof. Dr. Fatime GEYİKOĞLU Dr. Öğr. Üyesi Berna KAVAKCIOĞLU YARDIMCI	KARBONDİOKSİT SALINIMINI AZALTMAK İÇİN OPTİMUM YALITIM DUVARI: BİR UYGULAMA
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BEKTAŞ	RATLARDA TÜM VÜCUT İRRADYASYONU İLE İNDÜKLENEN KARACİĞER HASARI ÜZERİNE KURKUMİNİN ETKİLERİ
Dr. Öğr. Üyesi Gökhan UTLU Gülşah AYDEMİR (Yüksek lisans öğrencisi)	Cybister lateralimarginalis torquatus (FİSCHER VON WALDHEIM, 1829) (DYTİSCİDAE: COLEOPTERA) ALTTÜRÜNDE AĞIR ELEMENT BİRİKİMLERİNİN ANALİZLERİ GÖZENEKLİ SİLİKON ÜZERİNDE ELEKTRODEPOZİSYON İLE ELDE EDİLEN ZnO NANOYAPILARA ÇÖZELTİ SICAKLIĞININ ETKİSİ

ULUSLARARASI 30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU

29.08.2019 PERŞEMBE

15:00 – 17:00

SALON-1 OTURUM-3

MODERATÖR: Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU

Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU
Şafak YILDIRIM

10. SINIF ÖĞRENCİLERİN “KİMYASAL BAĞ” KAVRAMI İLE İLGİLİ METOFORİK VE ANALOJİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Dr. Mustafa ÇORAMIK

AKILLI TELEFONLARIN FİZİK EĞİTİMİ ALANINDA KULLANIMI

Dr. Mustafa ÇORAMIK

MANYETİK AKI KAÇAKLARI YÖNTEMİNİ KULLANAN BİR TEST SİSTEMİNİN ANSYS MAXWELL KULLANILARAK KARAKTERİZE EDİLMESİ

Dr. Öğrt. Üyesi Şengül SARIKAYA
GACANOĞLU

FİZİK, KİMYA VE BİYOLJİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLİMSEL MODELLER VE DERSLERDE MODEL KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU

Dr. Öğrt. Üyesi Şengül SARIKAYA
GACANOĞLU

KİMYA ÖĞRETMEN ADAYLARININ SULARIN SERTLİĞİ İLE İLGİLİ ANLAMALARININ V-DİYAGRAMI KULLANILARAK BELİRLENMESİ

Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU

Prof. Dr. Nuri NAKİBOĞLU

Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU
Prof. Dr. Nuri NAKİBOĞLU

KİMYA ÖĞRETMEN ADAYLARININ “ÇÖKELME KAVRAMINI” ALGILAMALARINA DENEYİMLERİN ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

HÜRMÜZ ELİF ÖZLEVENT
(İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı)

MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ BÜNYESİNDE SIFIR ATIK PROJESİ

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin GÜNEŞ
Dr. Öğr. Üyesi Sabri BİÇAKCI
Öğr. Gör. Dr. Hakan ÇITAK
Arş. Gör. Dr. Mustafa ÇORAMIK
Prof. Dr. Yavuz EGE

NESNELERİN İNTERNETİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Yskak Nabi
Ilyas Seitov
Onolkan Umankulova

STANDARDS OF ACCREDITATION AGENCIES OF KAZAKHSTAN AND KYRGYZSTAN

29.08.2019 PERŞEMBE

15:00 – 17:00

SALON-2 OTURUM-3

MODERATÖR: Dr. Öğr. Üyesi Banu ÖZBUCAK ALBAR

Dr. Melike KARAKAYA
Müh. Müfide SOYSAL
Müh. Büşra Cansu ÖZGEL
Müh. Sait Fatih KARAKAYA

GRAPHSENSE; PGE EMBEDDED PAPER-BASED CHIP PLATFORM

Dr. Melike KARAKAYA
Müh. Müfide SOYSAL
Müh. Büşra Cansu ÖZGEL
Müh. Erkan YILDIRIM

NUCLEIC ACIDS DETECTION VIA DISPOSABLE CELLULOSE CARTRIDGE PLATFORM

Büşra KESKİN
(Yüksek Kimyager)
Doç. Dr. Ayşem ARDA
Prof. Dr. Reşat APAK

AMONYUM PERKLORAT TAYİNİ İÇİN İYONİK LİKİT İLE MODİFİYE EDİLMİŞ ALTIN NANOPARTİKÜL TEMELLİ KOLORİMETRİK SENSÖR GELİŞTİRİLMESİ

Aysu ARMAN
(Yüksek Kimyager)
Doç. Dr. Ayşem ARDA
Prof. Dr. Reşat APAK

TEK DUVARLI KARBON NANOTÜP KULLANILARAK GELİŞTİRİLEN MODİFİYE ELEKTROTLA TİYOLLÜ ANTİOKSİDAN BİLEŞİKLERİNİN TAYİNİ

Ömer Kaan KOÇ (Yüksek Kimyager)
Doç. Dr. Ayşem ARDA
Prof. Dr. Reşat APAK

ORGANİK TİYOL BİLEŞİĞİ İLE MODİFİYE EDİLMİŞ ALTIN NANOPARTİKÜL ESASLI Fe³⁺ İYONUNA SEÇİMLİ KOLORİMETRİK SENSÖRÜN GELİŞTİRİLMESİ

ÇALIŞMA HAYATINDA KADININ EŞİTLİK MÜCADELESİ

ULUSLARARASI 30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU

Dr. Öğr. Üyesi Banu ÖZBUCAK ALBAR

İŞYERİ ÇEVRE FAKTÖRLERİNİN ÇALIŞANLAR ÜZERİNE ETKİLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Banu ÖZBUCAK ALBAR

30 AĞUSTOS CUMA

09:00 – 11:30

SALON-1 OTURUM-1

MODERATÖR: Prof. Dr. H. Hüseyin ÖZTÜRK

Dr. Öğr. Üyesi Şenol ÇELİK

TÜRKİYE'DE SOĞAN ÜRETİMİ, SOĞAN FİYATI, DOLAR KURU VE FAİZ ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARDL TESTİ İLE BELİRLENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Şenol ÇELİK

TÜRKİYE'DE İLLERİN TARIMDA GELİŞMİŞLİK DURUMUNUN TEMEL BİLEŞENLER ANALİZİ İLE ARAŞTIRILMASI

Prof. Dr. H. Hüseyin ÖZTÜRK

Prof. Dr. Şinasi AKDEMİR

Dr. Cahit GÜNGÖR

Dr. Ufuk GÜLTEKİN

Dr. V. Ersin VULKAN

TÜRKİYE'DE TANE MISIR ÜRETİMİNDE MEKANİZASYON GİDERLERİ

Prof. Dr. H. Hüseyin ÖZTÜRK

Prof. Dr. Şinasi AKDEMİR

Dr. Cahit GÜNGÖR

Dr. Ufuk GÜLTEKİN

Dr. V. Ersin VULKAN

TÜRKİYE'DE SOYA ÜRETİMİNDE MEKANİZASYON GİDERLERİ

Doç. Dr. Mikail ARSLAN

Öğr. Gör. Dr. Adem KABASAKAL

Prof. Dr. Orhan YILMAZ

Dr. Öğr. Üyesi Hasan ATALAY

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin DENK

İTHAL ŞAROLE IRKI BOĞALARIN ENTANSİF ŞARTLARDA BESİ PERFORMANSI VE BAZI KARKAS VERİMLERİNİN SAPTANMASI

Öğr. Gör. Yasin AKKEMİK

EGG SOURCE SALMONELLA CONTAMINATIONS

Öğr. Gör. Yasin AKKEMİK

Prof. Dr. Ahmet GÜNER

ILLEGAL GROWTH AGENTS IN MEAT PRODUCTION: CLENBUTEROL AND RACTOPAMINE

Hasan Emre YILMAZ

Doç. Dr. İfakat Tülay ÇAĞATAY

SU ÜRÜNLERİNDE TÜR TESPİTİNDE KULLANILAN MOLEKÜLER GENETİK YÖNTEMLER

Yusuf AKTOP

H. Emre YILMAZ

Doç. Dr. İ. Tülay ÇAĞATAY

Tatlı Su Balıkları Paraziti Olan Clinostomum spp.'nin Coğrafik Dağılımı

30 AĞUSTOS CUMA

09:00 – 11:00

SALON-2 OTURUM-1

MODERATÖR: Öğr. Gör. Dr. Burak KURT

Öğr. Gör. Deniz ELMACI

Prof. Dr. Nurcan BAYKUŞ SAVAŞANERİL

Prof. Dr. Mehmet SEZER

ABEL TİPİ DOĞRUSAL OLMAYAN DİFERANSİYEL DENKLEMLERİN ÇÖZÜMÜ İÇİN KALAN FONKSİYON TABANLI EULER MATRİS YÖNTEMİ

Öğr. Gör. Deniz ELMACI

Prof. Dr. Nurcan BAYKUŞ SAVAŞANERİL

Prof. Dr. Mehmet SEZER

DEĞİŞKEN KATSAYILI DOĞRUSAL GECİKMELİ DİFERANSİYEL DENKLEM SİSTEMİNİN EULER POLİNOM YAKLAŞIMI İLE ÇÖZÜMÜ

Prof. Dr. Dursun TAŞCI

Arş. Gör. Dr. Gül ÖZKAN KIZILIRMAK

Doç. Dr. Şerife BÜYÜKKÖSE

Arş. Gör. Emre SEVGİ

FİBONACCİ- TOPLAM VE LUCAS- TOPLAM GRAFLARININ EN BÜYÜK ÖZDEĞERLERİ İÇİN SINIRLAR

Prof. Dr. Dursun TAŞCI

Arş. Gör. Dr. Gül ÖZKAN KIZILIRMAK

Doç. Dr. Şerife BÜYÜKKÖSE

Arş. Gör. Emre SEVGİ

LUCAS-TOPLAM GRAFLARIN ÖZELLİKLERİ

Öğr. Gör. Dr. Burak KURT

q-Parametrelili Poly-Tangant Polinomlarında Bazı Bağlılıklar

Öğr. Gör. Dr. Burak KURT

Fubini Tipi Polinomlar ile Apostol-Bernoulli ve Apostol-Euler Polinomları Arasında Bazı

ULUSLARARASI 30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU

Özgür KOCAKERİMOĞLU Doç. Dr. Şerife BÜYÜKKÖSE	Bağıntılar ÖZEL GRAFLARIN DETOUR MATRİSİNİN SPEKTRAL YARIÇAPI İÇİN SONUÇLAR
--	---

30 AĞUSTOS CUMA

11:30 – 14:00

SALON-1 OTURUM-2	MODERATÖR: Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN
İlayda Dilan ONAT (Yüksek Lisans Öğrencisi) Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN	TÜRKİYE'DE 2014-2019 YILLARI ARASINDA "SOSYOLOJİ-MÜZİK" ALANLARINA İLİŞKİN YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER
İlayda Dilan ONAT (Yüksek Lisans Öğrencisi) Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN Doç. Dr. Cenk GÜRAY	TÜRKİYE'DE 1985-2019 YILLARI ARASINDA "DİN-MÜZİK" ALANLARINA İLİŞKİN YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER
Arş. Gör. Hazel ERCAN	ORFF, DALCROZE, KODÁLY VE SUZUKİ YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN BİBLİYOGRAFYASI
Arş. Gör. Hazel ERCAN	MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ VİYOLONSEL EĞİTİMİNDE SEVCİK OP. 8 ALIŞTIRMALARININ ETKİSİ
Doç. Dr. Bahar SOĞUKKUYU	Kent Duvarlarını Sanat Yüzeylerine Dönüştürmek: Hyuro'nun Eserlerinde İnsanlığın Temsili
Doç. Dr. Bahar SOĞUKKUYU	Kelimelerle Haykırmak, Dijital Ortamda Feminist İfade: Liora K'nin Feminist Fotoğrafları
Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN Arş. Gör. Hazel ERCAN Arş. Gör. Sinem ARICI KETHÜDA	VİYOLONSEL EĞİTİMİNDE ETÜT ANALİZ YÖNTEMİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ
Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN Arş. Gör. Sinem ARICI KETHÜDA	TÜRK MAKAM MÜZİĞİNDE VİYOLONSELİN KULLANIMINA İLİŞKİN YAZILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER
Dr. Öğr. Üyesi Sehran DİLMAÇ Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ	ORTAÖĞRETİM 9.SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE 30 AĞUSTOS KONULU RESİMLERİN İNCELENMESİNİN ÖĞRENCİLERİN DEĞER KAVRAMLARININ GELİŞTİRİLMESİNE ETKİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Sehran DİLMAÇ Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ	CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK RESMİNDE ULUSAL BİR KİMLİK OLUŞTURMA ÇABALARI ve KURTULUŞ SAVAŞI KONULU RESİMLER
Araş. Gör. Dr. Cansu ÇELEBİ EROL	İkonografi Ve İkonoloji Yöntemine Göre Gülsün Karamustafa'nın "Örtülü Medeniyet" ve Kapıcı Dairesi" Adlı Eserlerinin Analizi
Araş. Gör. Dr. Cansu ÇELEBİ EROL	Ahmet Öğüt'ün Çalışmalarındaki Kamusal Alan Ve Sanatın Ortak Toplumsal Bilinçaltı Yansımaları
Arş. Gör. Dr. Bilge KARGA GÖLLÜ	MEYDAN OKUYAN BİR KADIN ŞAİR: ÂDİLE SULTAN DÎVÂNÎ'NDA SAVAŞLA İLGİLİ BENZETMELER

30 AĞUSTOS CUMA

11:00 – 13:30

SALON-2 OTURUM-2	MODERATÖR: Dr. Öğr. Üyesi Hüccet KAHRAMANZADE
Arş. Gör. Taşkın Deniz Yıldız Prof. Dr. Orhan KURAL Berfin Esra ÇATAN	Mera Alanlarında Maden İşletme Faaliyetleri Yapılabilmesi için Öngörülen İzin Süreci
Dr. Öğr. Üyesi Hüccet KAHRAMANZADE	DESIGN AND FEA ANALYSIS OF DENTAL IMPLANT WITH THREE DIFFERENT SCAFFOLD STRUCTURE
Hamdi Tekin	OVERVIEW OF MIDDLE CLASS MASS HOUSING PROJECTS- A CASE OF ISTANBUL
Yücel YILMAZ (Yüksek Lisans Öğrencisi) Prof. Dr. Caner AKÜNER	OTONOM ROBOTLAR İÇİN KABLOSUZ SENSÖR AĞI UYGULAMASI
Hüseyin Cem Ataç (Yüksek Lisans Öğrencisi)	ALANDA PROGRAMLANABİLİR KAPI DİZİLERİ İLE YARI OTOMATİK ARAÇ KONTROLÜ
Dr. Öğr. Üyesi Erdal KÜÇÜKÖNDER Nergiz BAŞA (Yüksek Lisans Öğrencisi)	ZEOLİT MİNERALLİ FİLTRELERİN DERİN KUYU SULARINDAKİ RADYOAKTİVİTE SEVİYESİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI
Öğr. Gör. Coşkun TELCİLER	AKILLI ŞEHİR OLMAK İÇİN YAPILMASI GEREKENLER

ULUSLARARASI 30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU

30 AĞUSTOS CUMA

14:30 – 17:00

SALON-1 OTURUM-3

MODERATÖR: Prof. Dr. Hikmet Hüseyin ÇATAL

Rıdvan DOĞAN
(Yüksek Lisans Öğrencisi)
Dr. Öğretim Üyesi Uğur KESEN

GÖMÜLÜ SİSTEM TABANLI BİNA İÇİ OTONOM ROBOT TASARIMI

Erdi Şenol(Mühendis)
Dr. Öğr. Üyesi Uğur Kesen

Klasik ve Modern Kontrol Metotlarının Performansını Karşılaştıran
Gerçek Zamanlı Deney Düzeneği Tasarımı

Prof. Dr. Hikmet Hüseyin ÇATAL

17 AĞUSTOS 1999 KÖRFEZ DEPREMİNİN TEPKİ SPEKTRUMLARI

Prof. Dr. Hikmet Hüseyin ÇATAL

DEPREM TEPKİ SPEKTRUMLARININ ELDE EDİLMESİ

Prof. Dr. Seval ÇATAL

SAYISAL İNTEGRAL YÖNTEMİ OLARAK BİLİNEN RUNGE-KUTTA YÖNTEMİNİN
YENİ BİR UYGULAMASI

Prof. Dr. Seval ÇATAL

KİSMİ TÜREVLİ DİFERANSİYEL DENKLEMLERİN ÇÖZÜMLERİ İÇİN PADE
YAKLAŞIMININ YAKINSAKLIĞI ÜZERİNE

Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK
Doç. Dr. Ali KEÇEBAŞ

UZAKTAN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİYLE GELİŞEN TEKNOLOJİK İLERLEMELERE
TEKNİK ÖĞRETMENLERİN ADAPTASYONU İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK
Doç. Dr. Ali KEÇEBAŞ

SENKRON UZAKTAN ÖĞRETİM YÖNTEMİYLE MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI VE
MÜHENDİSLİK FAKÜLTELERİ İŞBİRLİĞİYLE SERTİFİKA PROGRAMLARININ
AÇILMASI

Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK
Doç. Dr. Ali KEÇEBAŞ
ALİ DAŞDEMİR

BALIKESİR İLİ İÇİN DIŞ DUVAR YALITIMINDA OPTİMUM YALITIM KALINLIĞININ
BELİRLENMESİ

30 AĞUSTOS CUMA

14:00-16:30

SALON-2 OTURUM-3

MODERATÖR: Prof. Dr. Verda CANBEY-ÖZGÜLER

Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ
Doç. Dr. Çağrı KÖROĞLU
Merve GÜDEN
(YL Öğrenci)

TÜRKİYE'DE ADLİ MUHASEBENİN BİLİNİRLİĞİ: ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
NAZİLLİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ İŞLETME SON SINIF
ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ
Doç. Dr. Çağrı KÖROĞLU
Merve GÜDEN
(YL Öğrenci)

FİNANSAL OKURYAZARLIK KAVRAMININ ÖNEMİ VE ADNAN MENDERES
ÜNİVERSİTESİ İŞLETME SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK
DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Doç. Dr. Ebru Özgür Güler
Ceren BÖRÜBAN
(Doktora Öğrencisi)

THE EFFECT OF PRODUCTION ACTIVITIES ON POLLUTANT GASSES, FOREST AREA
AND WATER

Doç. Dr. Ebru Özgür Güler
Ceren BÖRÜBAN
(Doktora Öğrencisi)

THE RESEARCH OF EFFECT OF ENERGY USAGE ON CREATING ECOLOGICAL
EXTERNALITY

Prof. Dr. Verda CANBEY-ÖZGÜLER

TÜRKİYE'DE ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ LİSANSÜSTÜ
TEZLERİNİN "TEKNOLOJİ VE ÇALIŞMA HAYATI" BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof. Dr. Verda CANBEY-ÖZGÜLER

"DERGİPARK" KAPSAMINDAKİ AKADEMİK DERGİLERDE "GİRİŞİMCİLİK"
BAŞLIKLILIK MAKALELERİN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Necla AYAŞ
Emrah ERKAHRAMAN
(Yüksek Lisans Öğrencisi)

TÜRKİYE KULE VİNÇ SEKTÖRÜNÜN MICHAEL E. PORTER ELMAS
MODELİ İLE REKABET ANALİZİ

Prof. Dr. İSMAİL BAKAN
HÜSNE GÖZÜKARA
(Yüksek Lisans Öğrencisi)
NURSEL KARA
(Yüksek Lisans Öğrencisi)

DUYGUSAL EMEK İLE PSİKOLOJİK SERMAYE ARASINDAKİ İLİŞKİ:
BİR ALAN ÇALIŞMASI

Prof. Dr. İSMAİL BAKAN
HÜSNE GÖZÜKARA
(Yüksek Lisans Öğrencisi)
MEHMET EMİN KOÇ
(Yüksek Lisans Öğrencisi)

İŞLETMELERDE LİDER-ÜYE ETKİLEŞİMİ İLE ÖRGÜTSEL ADALET
ARASINDAKİ İLİŞKİSİ: BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERİŞ
Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YALNIZLIK DUYGULARININ TÜKENMİŞLİK
DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Öğr. Gör. Sinem BARUT

Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO

ULUSLARARASI 30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU

Dr. Öğr. Üyesi Ezgi ÖREN

HAKLI SAVAŞ KAVRAMININ DÜŞÜNSEL TEMELLERİ ÜZERİNE

30 AĞUSTOS CUMA

16:30 – 18:00

SALON-2 OTURUM-4

MODERATÖR: Doç. Dr. Pınar PEHLİVAN

Doç. Dr. Pınar PEHLİVAN
Prof. Dr. Hatice YURTSEVER

REKABET KURULU KARARININ BANKACILIK SEKTÖRÜ AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç. Dr. Pınar PEHLİVAN
Prof. Dr. Hatice YURTSEVER

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNE YABANCI GİRİŞİ

Dr. Öğr. Üyesi Durmuş SEZER
Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ
Murat Kutay PAİLER
(Yüksek Lisans Öğrencisi)

AHS TEMELLİ TOPSIS VE VIKOR YÖNTEMLERİYLE BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN
2014-2018 YILLARINDAKİ FİNANSAL BAŞARILARINI ÖLÇÜLMESİ

Doç. Dr. Birol ERKAN

TÜRKİYE SÜPER LİGİ'NİN PİYASA YOĞUNLAŞMA ANALİZİ

Doç. Dr. Birol ERKAN

TÜRKİYE SÜPER LİGİ'NİN REKABET ANALİZİ

Doç. Dr. Cengiz DURAN
Dr. Dursun BOZ
Bilim Uzmanı Mehmet AKBAŞ

İŞYERİ ERGONOMİSİ İLE İŞ PERFORMANSI İLİŞKİSİ

Doç. Dr. Cengiz DURAN
Dr. Dursun BOZ
Dr. Erkan GAYGISIZ

MOBBİNG İLE İŞ PERFORMANSI İLİŞKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Durmuş SEZER
Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ
Yavuz Selim AKBULUT
(Yüksek Lisans Öğrencisi)

FULMER MODELİNE DAYALI FİNANSAL BAŞARISIZLIĞIN ÖLÇÜLMESİ: BIST 100'DE
ORMAN İŞLETMELERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Çiçek CEYHUN

KOLAY BAYRAK UYGULAMALARI VE TÜRK ULUSLARARASI GEMİ SİCİLİNE
İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

Ege CİHANGİR
(Yüksek Lisans Öğrencisi)

TEDARİKÇİ SEÇİMİ KRİTERLERİNİN DEMATEL YÖNTEMİYLE
DEĞERLENDİRİLMESİ: YAPI KİMYASALLARI SEKTÖRÜNDE ÖRNEK
UYGULAMA

ŞEFEG NAĞİYEVA

AZERBAIJAN TÜRKÇESİNDE CÜMLE ŞEKLİNDE OLAN DEYİMLERDE ONOMASTİK
BİRİMLERİN KULLANIM ÖZELLİKLERİ

Dr. Öğr. Üyesi Sibel BAYRAM

MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE BİR MİZAH ÖRNEĞİ: CİNGÖZ

Doç. Dr. Müslüm AKDEMİR

HALK MÜZİĞİ KÜLTÜRÜMÜZDE AŞIK BEKTAŞ KAYMAZ

POSTER SUNUMLAR

SERGİLENECEK POSTERLER

Elif MUSLU
Beyza YILDIRIM
Prof. Dr. Elif SUBAŞI
Prof. Dr. Kadriye ERTEKİN

YENİ SENTEZLENMİŞ TİYOSEMİKARBAZON İÇEREN ORGANORUTENYUM
KOMPLEKSİNE NANOĞÜMÜŞ ETKİSİNİN SPEKTROSKOPİK OLARAK
İNCELENMESİ

Egemen Orkun SADAN
Beyza YILDIRIM
Prof. Dr. Elif SUBAŞI
Prof. Dr. Kadriye ERTEKİN

YENİ HETERO HALKALI TSC LİGAND VE RUTENYUM KOMPLEKSİNİN
SENTEZLERİ VE SPEKTRAL KARAKTERİZASYONLARI

Kübra Nur ULUM
(Yüksek Lisans Öğrencisi)
Prof. Dr. Hayri DUMAN

MOLLAKOCA TEPE VE KAVŞAK TEPE (NALLİHAN / ANKARA) ÇEVRELERİNİN
FLORİSTİK ÖNEMİ

Doç.Dr.Emre KUZUGÜDENLİ
Öğr.Gör.Canpolat KAYA

BEDENSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN DOĞA EĞİTİMİ İLE KİŞİSEL-SOSYAL
GELİŞİMLERİNİN ANALİZİ

Doç.Dr.Emre KUZUGÜDENLİ
Öğr.Gör.Canpolat KAYA

ASSESSMENT OF ISPARTA CITY FOR ECO-TOURISM POTENTIAL

Dr.Akın ERDEMİR

FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN BİREYLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Dr.Akın ERDEMİR

KATILIM BANKASI SEKTÖRÜNDE SWOT ANALİZİ

ULUSLARARASI 30 AĞUSTOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR SEMPOZYUMU

30 AĞUSTOS CUMA

SALON-3 OTURUM-1

MODERATÖR: Dr. GÜLŞEN MEHERREMOVA

Dr. Öğretim Üyesi Kadir KAPLAN	Çok Katmanlı Metinlerin Okuma Eğitiminde Kullanımı: Bir Etkinlik Önerisi
Dr. Öğretim Üyesi Kadir KAPLAN	Anlama Becerileri Kapsamında Görsel Okuryazarlığı
Öğretim Üyesi Pərvin VERDİYEVA	YİĞİMLƏ İSTEHLAK ARASINDA UYGUNLUĞUN YARADILMASININ ƏSAS İSTİQAMƏTLƏRİ
Dr. GÜLŞEN MEHERREMOVA	I. BAKÜ TÜRKOLÖJİ KURULTAYI'NDA (1926) ORTAK TÜRK DİLİ MESELESİ
Arş. Gör. Dr. Hasan ARSLANOĞLU	CİBRENİN H ₂ SO ₄ İLE KARBONİZASYONU SIRASINDA OLUŞAN GAZ VE KATI ÜRÜNLERİN SULU ÇÖZELTİLERDE Cr(VI) İNDİRGENMESİNDE KULLANILMASI
Arş. Gör. Dr. Hasan ARSLANOĞLU	POTASYUM-STRUVİT (KMgPO ₄) ELDE EDİLMESİNDE MAĞNEZYUM KAYNAĞI OLARAK MAĞNEZYUM OKSİT KULLANIMININ ARAŞTIRMASI
Arş. Gör. Dr. Halil ŞENOL	REACTOR TYPES FOR ANAEROBIC DIGESTION
Arş. Gör. Dr. Halil ŞENOL	VARIOUS KINETICS MODELS FOR ANAEROBIC BIOREACTORS
Arş. Gör. Dr. Halil ŞENOL	INVESTIGATION OF THERMAL PRETREATMENT EFFECT FOR ANAEROBIC DIGESTION OF HAZELNUT WASTES
Doç. Dr. Mehtap ERŞAN	
Öğr. Gör. Emre GÖRGÜN	
ARŞ. GÖR. DR. AYĞÜN MEHERREMOVA	PROF. DR. FERHAT ZEYNALOV VE TÜRKOLÖJİNİN ÇAĞDAŞ SORUNLARI

30 AĞUSTOS CUMA

SALON-3 OTURUM-2

MODERATÖR: DOÇ. DR. REYHAN HABİBLİ

DOÇ. DR. MEHRİBAN ALİZADE	“OĞUZ-NÂME” ÇAĞDAŞ AZERBAYCAN DEYİMLERİNİN TARİHİ KAYNAĞI GİBİ
MEDİNE TAHİRLİ	
DOÇ. DR. REHİLE GULİYEVA	Azerbaycan ve Türkiye Türkçelerinde Deyimlerin Lengüistik Özellikleri
Dr. Jalə DADAŞOVA	BEYNƏLXALQ TİCARƏT ƏLAQƏLƏRİNDƏ QIYMƏTİN FORMALAŞMASI VƏ TƏNZİMLƏNMƏSİ PROBLEMLƏRİ
DOÇ. DR. REYHAN HABİBLİ	ÖZEL İSİMLER LİNGVO-KÜLTÜREL BİLGİ KAYNAĞI GİBİ (Yabancılar İçin “Azerbaycan Dili” Dersliği Üzerine)
DOÇ. DR. REYHAN HABİBLİ	TÜRK ONOMASTİĞİNDE AD VERME GELENEKLERİ
DOÇ. DR. MEHRİBAN ALİZADE	BAĞIMSIZLIK DÖNEMİ AZERBAYCAN EDEBİ TÜRKÇESİNİN FONETİK NORMUNDA DEĞİŞİKLİKLER VE BU SÜRECE TÜRKİYE TÜRKÇESİNİN ETKİSİ

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Doç. Dr. Yasemin KILINÇARSLAN	BİLİMİN DİJİTAL SANAT ARACILIĞIYLA POPÜLERLEŞMESİ BAĞLAMINDA MEDİKAL ANİMASYONLAR	Sayfa 10
Musa MURSAQULİYEV Dr. Səadət ƏLİYEV	AZƏRBAYCANIN QƏRB BÖLGƏSİ ABİDƏLƏRİNDƏ İNCƏSƏNƏT MOTİVLƏRİ	Sayfa 11
Dr. Öğr. Üyesi Rengim SİNE NAZLI Arş. Gör.Sadullah Mücahid BAĞ	YAZILI BASINDA ŞİDDET OLGUSU	Sayfa 13
Dr. Öğr. Üyesi Rengim SİNE NAZLI Arş. Gör. Sadullah Mücahid BAĞ	YENİ MEDYA VE SAĞLIK İLİŞKİSİ	Sayfa 14
Dr. Öğr. Üyesi Yücel Atila ŞEHİRLİ	30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI'NA İLİŞKİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ METAFORİK ALGILARI	Sayfa 15
Dr. Öğr. Üyesi Yücel Atila ŞEHİRLİ	30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI'NA İLİŞKİN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ METAFORİK ALGILARI	Sayfa 17
Öğr.Gör.Fatmagül GÜRGEN Dr. Öğr. Üyesi Hatice Gözde ERTÜRK KARA	OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARLA KURDUKLARI İLİŞKİ İLE ÇOCUKLARIN SOSYAL BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	Sayfa 18
Dr. Öğr. Üyesi Sibel BAYRAM	MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE BİR MİZAH ÖRNEĞİ: CİNGÖZ	Sayfa 19
Doç. Dr. Müslüm AKDEMİR	HALK MÜZİĞİ KÜLTÜRÜMÜZDE AŞIK BEKTAŞ KAYMAZ	Sayfa 20
Doç. Dr. Pınar PEHLİVAN Prof. Dr. Hatice YURTSEVER	ELEKTRONİK BANKACILIKTA MEVDUATIN KORUNMASINDA BANKALARIN HUKUKİ SORUMLULUĞU	Sayfa 21
Doç. Dr. Pınar PEHLİVAN Prof. Dr. Hatice YURTSEVER	KATILIM BANKALARINDA FİNANSAL FAALİYET HARCİ UYGULAMASINA ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM	Sayfa 22
Doç. Dr. Dinara FARDEEVA	XIV TÜRK HALKLARI ULUSLARARASI TİYATRO FESTİVALI "NEVRUZ"	Sayfa 23
Dr. Öğr. Üyesi Ezgi ÖREN	HAKLI SAVAŞ KAVRAMININ DÜŞÜNSEL TEMELLERİ ÜZERİNE	Sayfa 24
Arş. Gör. Barış ÇAĞIRKAN	FARKLI SOSYO KÜLTÜREL YAPILARDA ETNİSİTE VE KÜLTÜRE DAYALI AİDİYET ALGISINABAĞLI OLARAK ÇOKKÜLTÜRLÜ POLİTİKALARIN ORTAYA ÇIKIŞI	Sayfa 25
Dr. Öğr. Üyesi Alper Bilgehan YARDIMCI Arş. Gör. Barış ÇAĞIRKAN	BİLİMSEL BİLGİNİN SOSYOLOJİK UNSURLARI	Sayfa 27
Dr. Öğr. Üyesi Alper Bilgehan YARDIMCI	THOMAS KUHN'UN PARADİGMA KAVRAMI VE RÖLATİVİZM TARTIŞMASI	Sayfa 28
Dr. Öğr. Üyesi Alper Bilgehan YARDIMCI Arş. Gör. Barış ÇAĞIRKAN	BİLİM VE KÜLTÜR KAVRAMLARININ SOSYOLOJİ DİSİPLİNİ İÇİNDE YER EDİNMESİ	Sayfa 29
Arş. Gör. Dr. Murat COŞKUNER Öğr.Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER	LAİKLİĞİ TOPLUMSAL İŞBÖLÜMÜ VE UZMANLAŞMANIN BİR SONUCU OLARAK OKUMAK	Sayfa 30

Arş. Gör. Dr. Murat COŞKUNER Öğr.Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER	HUKUKİ TARAFSIZLIĞA YÜRÜTME ENGELİ: ALEVİ TALEPLERİNE YÖNELİK KARARLARDA TÜRK YARGISINA YÜRÜTMENİN ETKİSİ VE AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ	Sayfa 31
Dr. Öğr. Gör. Ali DEMİRBAŞ	EVLİ KİŞİ İLE BİRLİKTE OLAN ÜÇÜNCÜ KİŞİYE KARŞI MANEVİ TAZMİNAT TALEBİ	Sayfa 32
Tuğba BATIR Dr. Öğretim Üyesi Ebru DAVULCU	TÜRK İNKILAPLARININ ÇOCUKLARA MİZAHÎ DİLLE ANLATIMI: AFACAN GAZETESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	Sayfa 34
Dr. Öğr. Üyesi Sabiha Zeynep Aydenk KÖSEOĞLU	TAMAMLAYICI BESLENMEDE YER ALAN BEBEK BİSKÜVİLERİNİN PROTEİN KALİTESİNİN PDCAAS YÖNTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	Sayfa 37
Dr. Öğrt. Üy. Deniz ALCA	İNSANİ GÜVENLİK; RETORİK VE REALİTE	Sayfa 38
Uzm. Dt., Zekiye EFE Dr. Dt. Ahmet ÇALIŞKAN Dr. Öğr. Üyesi Seçil ÇALIŞKAN	FOTO-AKTİF DEZENFEKSİYONUN ENTEROCOCCUS FAECALIS VE CANDIDA ALBICANS ÜZERİNDEKİ ANTİMİKROBİYAL ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	Sayfa 39
Uzm. Dt. Zekiye EFE Doç. Dr. Salih DOĞAN Arş. Gör. Kübra PEDÜK	EPİDEMİYOLOJİK SAHA ÇALIŞMALARINDA DIŞ ÇÜRÜĞÜ PREVELANSININ BELİRLENMESİNDE İNTRA-ORAL FOTOĞRAFLARIN BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ	Sayfa 41
Dr. Öğr. Üyesi Sevtap GÜNAY UÇURUM	DİZ OSTEOARTRİTLİ OLGULARDA OSTEOARTRİT ŞİDDETİ, DÜŞME KORKUSU VE DENGİ GÜVEN ÖLÇEĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	Sayfa 43
Dr. Öğr. Üyesi Sevtap GÜNAY UÇURUM Uzm. Dr. Elif Umay ALTAŞ Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA	DİZ OSTEOARTRİTLİ OLGULARDA KAS KUVVETİ, FONKSİYONEL DÜZEY VE DENGİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	Sayfa 45
Uzm. Dr. Hülya Tosun YILDIRIM Dr. Zelal AKGÜNDÜZ	GASTROİNTESTİNAL STROMAL TÜMÖRLERİN KLİNİK VE HİSTOPATOLOJİK BULGULARI: 10 YILLIK TEK MERKEZ DENEYİMİ	Sayfa 47
Uzm. Dr. Hülya Tosun YILDIRIM Uzm. Dr. Işın ÜREYEN	NORMAL, HİPERPLASTİK VE NEOPLASTİK ENDOMETRİUMDA CD44 EKSPRESYONU	Sayfa 48
Yrd. Doç. Dr. Sultan (Şehitoğlu) OKUMUŞOĞLU	“DİABETES MELLİTUS” TANILI BİREYLERDE BESLENME TEDAVİSİNE UYUMUN DİYETE İLİŞKİN FONKSİYONEL OLMAYAN BİLİŞLERLE İLİŞKİSİ	Sayfa 49
Yrd. Doç. Dr. Sultan (Şehitoğlu) OKUMUŞOĞLU	OKUL ORTAMINDA ANKSİYETE AZALTMAYI HEDEFLEYEN BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI YÖNELİMLİ BİR GRUP YAKLAŞIMININ ETKİLİLİĞİ	Sayfa 51
Doç. Dr. İlhan ÖZEN Kimya Müh. Celal SÖYLEMEZ Kimyager İlker TÜRKMEN Arş. Gör. Gamze OKYAY	DOĞAL ZEOLİTİN HİDROJEN SÜLFÜR KOKU ADSORPSİYON KAPASİTESİNİN ARTTIRILMASI	Sayfa 53
Arş. Gör. Dr. Özlem ÖZDEMİR	BİS-AZO SCHIFF BAZLARININ YENİ İŞILDAYAN	Sayfa 54

	MONONÜKLEER ZN(II) KOMPLEKSLERİ: SENTEZİ, TERMAL VE FOTOLÜMİNESANS ÖZELLİKLERİ, DPPH RADİKAL SÜPÜRME VE FENOL BAĞLAMA AKTİVİTELERİ	
Arş. Gör. Dr. Hasan ARSLANOĞLU	CİBRENİN H ₂ SO ₄ İLE KARBONİZASYONU SIRASINDA OLUŞAN GAZ VE KATI ÜRÜNLERİN SULU ÇÖZELTİLERDE Cr(VI) İNDİRGENMESİNDE KULLANILMASI	Sayfa 56
Arş. Gör. Dr. Hasan ARSLANOĞLU	POTASYUM-STRUVİT (KMgPO ₄) ELDE EDİLMESİNDE MAĞNEZYUM KAYNAĞI OLARAK MAĞNEZYUM OKSİT KULLANIMININ ARAŞTIRMASI	Sayfa 59
Arş. Gör. Dr. Kübra KOÇ Prof. Dr. Fatime GEYİKOĞLU Dr. Öğr. Üyesi Berna KAVAKCIOĞLU YARDIMCI	RATLARDA TÜM VÜCUT İRRADYASYONU İLE İNDÜKLENEN KARACİĞER HASARI ÜZERİNE KURKUMİNİN ETKİLERİ	Sayfa 61
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BEKTAŞ	Cybister lateralimarginalis torquatus (FİSCHER VON WALDHEIM, 1829) (DYTİSCİDAE: COLEOPTERA) ALTTÜRÜNDE AĞIR ELEMENT BİRİKİMLERİNİN ANALİZLERİ	Sayfa 63
Dr. Öğr. Üyesi Gökhan UTLU Gülşah AYDEMİR	GÖZENEKLİ SİLİKON ÜZERİNDE ELEKTRODEPOZİSYON İLE ELDE EDİLEN ZnO NANOYAPILARA ÇÖZELTİ SICAKLIĞININ ETKİSİ	Sayfa 64
Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU Şafak YILDIRIM	10. SINIF ÖĞRENCİLERİN “KİMYASAL BAĞ” KAVRAMI İLE İLGİLİ METAFORİK VE ANALOJİK ALGILARININ İNCELENMESİ	Sayfa 66
Dr. Mustafa ÇORAMIK	AKILLI TELEFONLARIN FİZİK EĞİTİMİ ALANINDA KULLANIMI	Sayfa 67
Dr. Mustafa ÇORAMIK	MANYETİK AKI KAÇAKLARI YÖNTEMİNİ KULLANAN BİR TEST SİSTEMİNİN ANSYS MAXWELL KULLANILARAK KARAKTERİZE EDİLMESİ	Sayfa 69
Dr. Öğrt. Üyesi Şengül SARIKAYA GACANOĞLU Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU	FİZİK, KİMYA VE BİYOLJİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLİMSEL MODELLER VE DERSLERDE MODEL KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ	Sayfa 71
Dr. Öğrt. Üyesi Şengül SARIKAYA GACANOĞLU Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU Prof. Dr. Nuri NAKİBOĞLU	KİMYA ÖĞRETMEN ADAYLARININ SULARIN SERTLİĞİ İLE İLGİLİ ANLAMALARININ V-DİYAGRAMI KULLANILARAK BELİRLENMESİ	Sayfa 72
Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU Prof. Dr. Nuri NAKİBOĞLU	KİMYA ÖĞRETMEN ADAYLARININ “ÇÖKELME KAVRAMINI” ALGILAMALARINA DENEYİMLERİN ETKİSİNİN BELİRLENMESİ	Sayfa 74
HÜRMÜZ ELİF ÖZLEVENT	MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ BÜNYESİNDE SIFIR ATIK PROJESİ	Sayfa 75
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin GÜNEŞ Dr. Öğr. Üyesi Sabri BİCAKCI Öğr. Gör. Dr. Hakan ÇITAK Arş. Gör. Dr. Mustafa ÇORAMIK Prof. Dr. Yavuz EGE	NESNELERİN İNTERNETİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	Sayfa 76

Dr. Melike KARAKAYA Müh. Müfide SOYSAL Müh. Büşra Cansu ÖZGEL Müh. Sait Fatih KARAKAYA	GRAPHSENSE; PGE EMBEDDED PAPER-BASED CHIP PLATFORM	Sayfa 77
Dr. Melike KARAKAYA Müh. Müfide SOYSAL Müh. Büşra Cansu ÖZGEL Müh. Erkan YILDIRIM	NUCLEIC ACIDS DETECTION VIA DISPOSABLE CELLULOSE CARTRIDGE PLATFORM	Sayfa 78
Dr. Hasan YILDIZHAN	KYOTO PROTOKOLU KAPSAMINDA TÜRKİYE'NİN YENİLENEBİLİR ENERJİ POLİTİKASI	Sayfa 79
Dr. Hasan YILDIZHAN	KARBONDİOKSİT SALINIMINI AZALTMAK İÇİN OPTİMUM YALITIM DUVARI: BİR UYGULAMA	Sayfa 80
Büşra KESKİN Doç. Dr. Ayşem ARDA Prof. Dr. Reşat APAK	AMONYUM PERKLOMAT TAYİNİ İÇİN İYONİK LİKİT İLE MODİFİYE EDİLMİŞ ALTIN NANOPARTİKÜL TEMELLİ KOLORİMETRİK SENSÖR GELİŞTİRİLMESİ	Sayfa 81
Aysu ARMAN Doç. Dr. Ayşem ARDA Prof. Dr. Reşat APAK	TEK DUVARLI KARBON NANOTÜP KULLANILARAK GELİŞTİRİLEN MODİFİYE ELEKTROTLA TİYOLLÜ ANTİOKSİDAN BİLEŞİKLERİNİN TAYİNİ	Sayfa 82
Ömer Kaan KOÇ Doç. Dr. Ayşem ARDA Prof. Dr. Reşat APAK	ORGANİK TİYOL BİLEŞİĞİ İLE MODİFİYE EDİLMİŞ ALTIN NANOPARTİKÜL ESASLI Fe ³⁺ İYONUNA SEÇİMLİ KOLORİMETRİK SENSÖRÜN GELİŞTİRİLMESİ	Sayfa 83
Dr. Öğr. Üyesi Banu ÖZBUCAK ALBAR	ÇALIŞMA HAYATINDA KADININ EŞİTLİK MÜCADELESİ	Sayfa 84
Dr. Öğr. Üyesi Banu ÖZBUCAK ALBAR	İŞYERİ ÇEVRE FAKTÖRLERİNİN ÇALIŞANLAR ÜZERİNE ETKİLERİ	Sayfa 86
Dr. Öğr. Üyesi Şenol ÇELİK	TÜRKİYE'DE SOĞAN ÜRETİMİ, SOĞAN FİYATI, DOLAR KURU VE FAİZ ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARDL TESTİ İLE BELİRLENMESİ	Sayfa 87
Dr. Öğr. Üyesi Şenol ÇELİK	TÜRKİYE'DE İLLERİN TARIMDA GELİŞMİŞLİK DURUMUNUN TEMEL BİLEŞENLER ANALİZİ İLE ARAŞTIRILMASI	Sayfa 89
Prof. Dr. H. Hüseyin ÖZTÜRK Prof. Dr. Şinasi AKDEMİR Dr. Cahit GÜNGÖR Dr. Ufuk GÜLTEKİN Dr. V. Ersin VULKAN	TÜRKİYE'DE TANE MISIR ÜRETİMİNDE MEKANİZASYON GİDERLERİ	Sayfa 91
Prof. Dr. H. Hüseyin ÖZTÜRK	TÜRKİYE'DE SOYA ÜRETİMİNDE MEKANİZASYON GİDERLERİ	Sayfa 93

Prof. Dr. Şinasi AKDEMİR Dr. Cahit GÜNGÖR Dr. Ufuk GÜLTEKİN Dr. V. Ersin VULKAN		
Doç. Dr. Mikail ARSLAN Öğr. Gör. Dr. Adem KABASAKAL Prof. Dr. Orhan YILMAZ Dr. Öğr. Üyesi Hasan ATALAY Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin DENK	İTHAL ŞAROLE IRKI BOĞALARIN ENTANSİF ŞARTLARDA BESİ PERFORMANSI VE BAZI KARKAS VERİMLERİNİN SAPTANMASI	Sayfa 95
Öğr. Gör. Yasin AKKEMİK	ILLEGAL GROWTH AGENTS IN MEAT PRODUCTION: CLENBUTEROL AND RACTOPAMINE	Sayfa 97
Öğr. Gör. Yasin AKKEMİK Prof. Dr. Ahmet GÜNER	EGG SOURCE SALMONELLA CONTAMINATIONS	Sayfa 99
Hasan Emre YILMAZ Doç. Dr. İfakat Tülay ÇAĞATAY	SU ÜRÜNLERİNDE TÜR TESPİTİNDE KULLANILAN MOLEKÜLER GENETİK YÖNTEMLER	Sayfa 101
Yusuf AKTOP H. Emre YILMAZ Doç. Dr. İ. Tülay ÇAĞATAY	TATLI SU BALIKLARI PARAZİTİ OLAN CLINOSTOMUM SPP.'NİN COĞRAFİK DAĞILIMI	Sayfa 102
Öğr. Gör Deniz ELMACI Prof. Dr. Nurcan BAYKUŞ SAVAŞANERİL Prof. Dr. Mehmet SEZER	ABEL TİPİ DOĞRUSAL OLMAYAN DİFERANSİYEL DENKLEMLERİN ÇÖZÜMÜ İÇİN KALAN FONKSİYON TABANLI EULER MATRİS YÖNTEMİ	Sayfa 103
Öğr. Gör Deniz ELMACI Prof. Dr. Nurcan BAYKUŞ SAVAŞANERİL Prof. Dr. Mehmet SEZER	DEĞİŞKEN KATSAYILI DOĞRUSAL GECİKMELİ DİFERANSİYEL DENKLEM SİSTEMİNİN EULER POLİNOM YAKLAŞIMI İLE ÇÖZÜMÜ	Sayfa 104
Prof. Dr. Dursun TAŞCI Arş. Gör. Dr. Gül ÖZKAN KIZILIRMAK Doç. Dr. Şerife BÜYÜKKÖSE Arş. Gör. Emre SEVGİ	FİBONACCİ- TOPLAM VE LUCAS- TOPLAM GRAFLARININ EN BÜYÜK ÖZDEĞERLERİ İÇİN SINIRLAR	Sayfa 105
Prof. Dr. Dursun TAŞCI Arş. Gör. Dr. Gül ÖZKAN KIZILIRMAK Doç. Dr. Şerife BÜYÜKKÖSE Arş. Gör. Emre SEVGİ	LUCAS-TOPLAM GRAFLARIN ÖZELLİKLERİ	Sayfa 106
Öğr. Gör. Dr. Burak KURT	q-PARAMETRELİ POLY-TANGANT POLİNOMLARINDA BAZI BAĞINTILAR	Sayfa 107
Öğr. Gör. Dr. Burak KURT	FUBİNİ TİPİ POLİNOMLAR İLE APOSTOL-BERNOULLİ VE APOSTOL-EULER POLİNOMLARI ARASINDA BAZI BAĞINTILAR	Sayfa 108
Özgür KOCAKERİMOĞLU Doç. Dr. Şerife BÜYÜKKÖSE	ÖZEL GRAFLARIN DETOUR MATRİSİNİN SPEKTRAL YARIÇAPI İÇİN SONUÇLAR	Sayfa 109
Arş. Gör. Hazel ERCAN	ORFF, DALCROZE, KODÁLY VE SUZUKİ YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ	Sayfa 110

	YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN BİBLİYOGRAFYASI	
Arş. Gör. Hazel ERCAN	MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ VİYOLONSEL EĞİTİMİNDE SEVCİK OP. 8 ALIŞTIRMALARININ ETKİSİ	Sayfa 111
Doç. Dr. Bahar SOĞUKKUYU	KENT DUVARLARINI SANAT YÜZEYLERİNE DÖNÜŞTÜRMEK: HYURO'NUN ESERLERİNDE İNSANLIĞIN TEMSİLİ	Sayfa 112
Doç. Dr. Bahar SOĞUKKUYU	KELİMELELERLE HAYKIRMAK, DİJİTAL ORTAMDA FEMİNİST İFADE: LİORA K'NİN FEMİNİST FOTOĞRAFLARI	Sayfa 113
İlayda Dilan ONAT Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN	TÜRKİYE'DE 2014-2019 YILLARI ARASINDA "SOSYOLOJİ-MÜZİK" ALANLARINA İLİŞKİN YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER	Sayfa 114
İlayda Dilan ONAT Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN Doç. Dr. Cenk Güray	TÜRKİYE'DE 1985-2019 YILLARI ARASINDA "DİN-MÜZİK" ALANLARINA İLİŞKİN YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER	Sayfa 115
Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN Arş. Gör. Hazel ERCAN Arş. Gör. Sinem ARICI KETHÜDA	VİYOLONSEL EĞİTİMİNDE ETÜT ANALİZ YÖNTEMİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ	Sayfa 116
Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN Arş. Gör. Sinem ARICI KETHÜDA	TÜRK MAKAM MÜZİĞİNDE VİYOLONSELİN KULLANIMINA İLİŞKİN YAZILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER	Sayfa 117
Dr. Öğr. Üyesi Sehran DİLMAÇ Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ	ORTAÖĞRETİM 9.SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE 30 AĞUSTOS KONULU RESİMLERİN İNCELENMESİNİN ÖĞRENCİLERİN DEĞER KAVRAMLARININ GELİŞTİRİLMESİNE ETKİSİ	Sayfa 118
Dr. Öğr. Üyesi Sehran DİLMAÇ Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ	CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK RESMİNDE ULUSAL BİR KİMLİK OLUŞTURMA ÇABALARI ve KURTULUŞ SAVAŞI KONULU RESİMLER	Sayfa 119
Araş. Gör. Dr. Cansu ÇELEBİ EROL	İKONOĞRAFI VE İKONOLOJİ YÖNTEMİNE GÖRE GÜLSÜN KARAMUSTAFA'NIN "ÖRTÜLÜ MEDENİYET" VE KAPICI DAİRESİ" ADLI ESERLERİNİN ANALİZİ	Sayfa 121
Araş. Gör. Dr. Cansu ÇELEBİ EROL	AHMET ÖĞÜT'ÜN ÇALIŞMALARINDAKİ KAMUSAL ALAN VE SANATIN ORTAK TOPLUMSAL BİLİNÇALTI YANSIMALARI	Sayfa 122
Arş. Gör. Dr. Bilge KARGA GÖLLÜ	MEYDAN OKUYAN BİR KADIN ŞAİR: ÂDİLE SULTAN DÎVÂNÎ'NDA SAVAŞLA İLGİLİ BENZETMELER	Sayfa 123
Arş. Gör. Taşkın Deniz Yıldız Prof. Dr. Orhan KURAL Berfin Esra ÇATAN	MERA ALANLARINDA MADEN İŞLETME FAALİYETLERİ YAPILABİLMESİ İÇİN ÖNGÖRÜLEN İZİN SÜRECİ	Sayfa 124
Dr. Öğr. Üyesi Hücet KAHRAMANZADE	DESIGN AND FEA ANALYSIS OF DENTAL IMPLANT WITH THREE DIFFERENT SCAFFOLD STRUCTURE	Sayfa 126
Dr. Öğr. Üyesi Hamdi Tekin	OVERVIEW OF MIDDLE CLASS MASS HOUSING PROJECTS- A CASE OF ISTANBUL	Sayfa 128
Yücel YILMAZ	OTONOM ROBOTLAR İÇİN KABLOSUZ SENSÖR AĞI	Sayfa 129

Prof. Dr. Caner AKÜNER	UYGULAMASI	
Hüseyin Cem Ataç	ALANDA PROGRAMLANABİLİR KAPI DİZİLERİ İLE YARI OTOMATİK ARAÇ KONTROLÜ	Sayfa 130
Dr. Öğr. Üyesi Erdal KÜÇÜKÖNDER Nergiz BAŞA	ZEOLİT MİNERALLİ FİLTRELERİN DERİN KUYU SULARINDAKİ RADYOAKTİVİTE SEVİYESİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI	Sayfa 131
Öğr. Gör. Coşkun TELCİLER	AKILLI ŞEHİR OLMAK İÇİN YAPILMASI GEREKENLER	Sayfa 132
Rıdvan DOĞAN Dr. Öğretim Üyesi Uğur KESEN	GÖMÜLÜ SİSTEM TABANLI BİNA İÇİ OTONOM ROBOT TASARIMI	Sayfa 133
Erdi ŞENOL Dr. Öğr. Üyesi Uğur Kesen	KLASİK VE MODERN KONTROL METOTLARININ PERFORMANSINI KARŞILAŞTIRAN GERÇEK ZAMANLI DENEY DÜZENEGİ TASARIMI	Sayfa 134
Prof. Dr. Hikmet Hüseyin ÇATAL	17 AĞUSTOS 1999 KÖRFEZ DEPREMİNİN TEPKİ SPEKTRUMLARI	Sayfa 135
Prof. Dr. Hikmet Hüseyin ÇATAL	DEPREM TEPKİ SPEKTRUMLARININ ELDE EDİLMESİ	Sayfa 136
Prof. Dr. Seval ÇATAL	SAYISAL İNTEGRAL YÖNTEMİ OLARAK BİLİNEEN RUNGE-KUTTA YÖNTEMİNİN YENİ BİR UYGULAMASI	Sayfa 137
Prof. Dr. Seval ÇATAL	KİSMİ TÜREVLİ DİFERANSİYEL DENKLEMLERİN ÇÖZÜMLERİ İÇİN PADE YAKLAŞIMININ YAKINSAKLIĞI ÜZERİNE	Sayfa 138
Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK Doç. Dr. Ali KEÇEBAŞ	UZAKTAN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİYLE GELİŞEN TEKNOLOJİK İLERLEMELERE TEKNİK ÖĞRETİMLERİN ADAPTASYONU İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ TAM METİN	Sayfa 139
Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK Doç. Dr. Ali KEÇEBAŞ	SENKRON UZAKTAN ÖĞRETİM YÖNTEMİYLE MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI VE MÜHENDİSLİK FAKÜLTELERİ İŞBİRLİĞİYLE SERTİFİKA PROGRAMLARININ AÇILMASI	Sayfa 141
Doç. Dr. Mustafa ERTÜRK Doç. Dr. Ali KEÇEBAŞ ALİ DAŞDEMİR	BALIKESİR İLİ İÇİN DIŞ DUVAR YALITIMINDA OPTİMUM YALITIM KALINLIĞININ BELİRLENMESİ	Sayfa 143
Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ Doç. Dr. Çağrı KÖROĞLU Merve GÜDEN	TÜRKİYE’DE ADLİ MUHAŞEBENİN BİLİNİRLİĞİ: ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ NAZİLLİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ İŞLETME SON SINIF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	Sayfa 144
Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ Doç. Dr. Çağrı KÖROĞLU Merve GÜDEN	FİNANSAL OKURYAZARLIK KAVRAMININ ÖNEMİ VE ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ İŞLETME SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	Sayfa 145
Doç. Dr. Ebru Özgür Güler Ceren BÖRÜBAN	THE EFFECT OF PRODUCTION ACTIVITIES ON POLLUTANT GASSES, FOREST AREA AND WATER	Sayfa 146
Doç. Dr. Ebru Özgür Güler Ceren BÖRÜBAN	THE RESEARCH OF EFFECT OF ENERGY USAGE ON CREATING ECOLOGICAL EXTERNALITY	Sayfa 148
Prof. Dr. Verda CANBEY-ÖZGÜLER	“DERGİPARK” KAPSAMINDAKİ AKADEMİK DERGİLERDE “GİRİŞİMCİLİK” BAŞLIKLİ MAKALELERİN İNCELENMESİ	Sayfa 150

Prof. Dr. Verda CANBEY-ÖZGÜLER	TÜRKİYE'DE ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİNİN "TEKNOLOJİ VE ÇALIŞMA HAYATI" BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	Sayfa 152
Prof. Dr. Necla AYAŞ Emrah ERKAHRAMAN	TÜRKİYE KULE VİNÇ SEKTÖRÜNÜN MICHAEL E. PORTER ELMAS MODELİ İLE REKABET ANALİZİ	Sayfa 154
Prof. Dr. İSMAİL BAKAN HÜSNE GÖZÜKARA NURSEL KARA	DUYGUSAL EMEK İLE PSİKOLOJİK SERMAYE ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİR ALAN ÇALIŞMASI	Sayfa 155
Prof. Dr. İSMAİL BAKAN HÜSNE GÖZÜKARA MEHMET EMİN KOÇ	İŞLETMELERDE LİDER-ÜYE ETKİLEŞİMİ İLE ÖRGÜTSEL ADALET ARASINDAKİ İLİŞKİSİ: BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA	Sayfa 156
Doç. Dr. Pinar PEHLİVAN Prof. Dr. Hatice YURTSEVER	REKABET KURULU KARARININ BANKACILIK SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	Sayfa 157
Doç. Dr. Pinar PEHLİVAN Prof. Dr. Hatice YURTSEVER	TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNE YABANCI GİRİŞİ	Sayfa 158
Dr. Öğr. Üyesi Durmuş SEZER Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ Yavuz Selim AKBULUT	AHS TEMELLİ TOPSIS VE VIKOR YÖNTEMLERİYLE BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN 2014-2018 YILLARINDAKİ FİNANSAL BAŞARILARINI ÖLÇÜLMESİ	Sayfa 159
Doç. Dr. Birol ERKAN	TÜRKİYE SÜPER LİGİ'NİN PİYASA YOĞUNLAŞMA ANALİZİ	Sayfa 160
Doç. Dr. Birol ERKAN	TÜRKİYE SÜPER LİGİ'NİN REKABET ANALİZİ	Sayfa 161
Doç. Dr. Cengiz DURAN Dr. Dursun BOZ Bilim Uzmanı Mehmet AKBAŞ	İŞYERİ ERGONOMİSİ İLE İŞ PERFORMANSI İLİŞKİSİ	Sayfa 162
Doç. Dr. Cengiz DURAN Dr. Dursun BOZ Dr. Erkan GAYGISIZ	MOBBİNG İLE İŞ PERFORMANSI İLİŞKİSİ	Sayfa 163
Dr. Öğr. Üyesi Durmuş SEZER Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ Yavuz Selim AKBULUT	FULMER MODELİNE DAYALI FİNANSAL BAŞARISIZLIĞIN ÖLÇÜLMESİ: BIST 100'DE ORMAN İŞLETMELERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	Sayfa 164
Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Çiçek CEYHUN	KOLAY BAYRAK UYGULAMALARI VE TÜRK ULUSLARARASI GEMİ SİCİLİNE İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME	Sayfa 165
Ege CİHANGİR	TEDARİKÇİ SEÇİMİ KRİTERLERİNİN DEMATEL YÖNTEMİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ: YAPI KİMYASALLARI SEKTÖRÜNDE ÖRNEK UYGULAMA	Sayfa 166
ŞEFEG NAĞİYEVA	AZERBAIJAN TÜRKÇESİNDE CÜMLE ŞEKLİNDE OLAN DEYİMLERDE ONOMASTİK BİRİMLERİN KULLANIM ÖZELLİKLERİ	Sayfa 167
Elif MUSLU Beyza YILDIRIM Prof. Dr. Elif SUBAŞI Prof. Dr. Kadriye ERTEKİN	YENİ SENTEZLENMİŞ TİYOSEMİKARBAZON İÇEREN ORGANORUTENYUM KOMPLEKSİNE NANOGÜMÜŞ ETKİSİNİN SPEKTROSKOPİK OLARAK İNCELENMESİ	Sayfa 168

Egemen Orkun SADAN Beyza YILDIRIM Prof. Dr. Elif SUBAŞI Prof. Dr. Kadriye ERTEKİN	YENİ HETERO HALKALI TSC LİGAND VE RUTENYUM KOMPLEKSİNİN SENTEZLERİ VE SPEKTRAL KARAKTERİZASYONLARI	Sayfa 170
Kübra Nur ULUM Prof. Dr. Hayri DUMAN	MOLLAKOCA TEPE VE KAVŞAK TEPE (NALLIHAN / ANKARA) ÇEVRELERİNİN FLORİSTİK ÖNEMİ	Sayfa 171
Doç. Dr.Emre KUZUGÜDENLİ Öğr.Gör.Canpolat KAYA	BEDENSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN DOĞA EĞİTİMİ İLE KİŞİSEL-SOSYAL GELİŞİMLERİNİN ANALİZİ	Sayfa 172
Doç.Dr.Emre KUZUGÜDENLİ Öğr.Gör.Canpolat KAYA	ASSESSMENT OF ISPARTA CITY FOR ECO-TOURISM POTENTIAL	Sayfa 174
Dr.Akın ERDEMİR	FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN BİREYLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	Sayfa 175
Dr.Akın ERDEMİR	KATILIM BANKASI SEKTÖRÜNDE SWOT ANALİZİ	Sayfa 177
Dr. Öğretim Üyesi Kadir KAPLAN	ANLAMA BECERİLERİ KAPSAMINDA GÖRSEL OKURYAZARLIĞI	Sayfa 179
Dr. Öğretim Üyesi Kadir KAPLAN	ÇOK KATMANLI METİNLERİN OKUMA EĞİTİMİNDE KULLANIMI: BİR ETKİNLİK ÖNERİSİ	Sayfa 181
Öğretim Üyesi Pərvin VERDİYEVA	YIĞIMLA İSTEHLAK ARASINDA UYGUNLUĞUN YARADILMASININ ƏSAS İSTİQAMƏTLƏRİ	Sayfa 183
DOÇ. DR. MEHRİBAN ALİZADE MEDİNE TAHİRLİ	“OĞUZ-NÂME” ÇAĞDAŞ AZERBAYCAN DEYİMLERİNİN TARİHİ KAYNAĞI GİBİ	Sayfa 184
Dr. Jalə DADAŞOVA	BEYNƏLXALQ TİCARƏT ƏLAQƏLƏRİNDƏ QIYMƏTİN FORMALAŞMASI VƏ TƏNZİMLƏNMƏSİ PROBLEMLƏRİ	Sayfa 186
DOÇ. DR. MEHRİBAN ALİZADE	BAĞIMSIZLIK DÖNEMİ AZERBAYCAN EDEBİ TÜRKÇESİNİN FONETİK NORMUNDA DEĞİŞİKLİKLER VE BU SÜRECE TÜRKİYE TÜRKÇESİNİN ETKİSİ	Sayfa 187
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERİŞ Öğr. Gör. Sinem BARUT	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YALNIZLIK DUYGULARININ TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNE ETKİSİ	Sayfa 188
Arş. Gör. Dr. Halil ŞENOL	REACTOR TYPES FOR ANAEROBIC DIGESTION	Sayfa 189
Arş. Gör. Dr. Halil ŞENOL	VARIOUS KINETICS MODELS FOR ANAEROBIC BIOREACTORS	Sayfa 190
Arş. Gör. Dr. Halil ŞENOL Doç. Dr. Mehtap ERŞAN Öğr. Gör. Emre GÖRGÜN	INVESTIGATION OF THERMAL PRETREATMENT EFFECT FOR ANAEROBIC DIGESTION OF HAZELNUT WASTES	Sayfa 191
Yskak Nabi Ilyas Seitov Onolkan Umankulova	STANDARDS OF ACCREDITATION AGENCIES OF KAZAKHSTAN AND KYRGYZSTAN	Sayfa 192

BİLİMİN DİJİTAL SANAT ARACILIĞIYLA POPÜLERLEŞMESİ BAĞLAMINDA MEDİKAL ANİMASYONLAR

Doç. Dr. Yasemin KILINÇARSLAN

Uşak Üniversitesi

Özet

Anatomi çizimlerinde sadece gözle görülebilir olanı temsil eden klasik sanat uygulamaları günümüzde yerini, doğayı oluşturan canlı birimlerin iç tasarımlarını temsil edebilen dijital sanat uygulamalarına bırakmıştır. Dijital sanat uygulamalarında spesifik bir alan olarak kabul edilen medikal animasyon filmler ise bilimsel illüstrasyonların kullanıldığı, eğitsel, estetik, felsefi boyutlara sahip bilimsel-sanatsal üretimlerdir. Bilimsel illüstrasyonlar, bilimsel ve teknolojik buluşları yansıtan, izleyicilere gözlemlenemez olanı taşıyan bilimsel-imgesel tasarımlardır. Moleküller, virüsler, bakteriler vb. organizmalar varlığı bilinen ama çıplak gözle görülemeyen yaşam formlarıdır. Kelimelerle anlatımı ve tasviri mümkün olmayan bu gibi yapılar bilimsel illüstrasyonlar aracılığıyla temsil edilerek gözlemlenebilirlikleri güçlendirilir. Geleneksel ve dijital yöntemlerle tasarlanabilen, bilimsel ve estetik bilgilerin melezlendiği bilimsel illüstrasyonlar sanat ve tasarım becerilerinin yanında medikal eğitimin de gerekli olduğu bir alandır. Bu illüstrasyonların tasarımında dikkat edilmesi gereken en önemli olgu ise gerçekçi olup olmadıklarıdır. Bilimsel illüstratör için temel amaç ve başarı ancak gerçekliğin mutlak temsiliyle sağlanır. Medikal animasyonlar ise bilimsel gelişmelerin popüler kültürde anlaşılabilirlik kazanması ve tartışılabilir hale gelmesinde önemli bir yere sahiptir. Medikal animasyonlarda kullanılan görsel dil bilimsel illüstrasyonlar aracılığıyla oluşturulur. Bu açıdan bilimsel illüstrasyonlar ve medikal animasyon filmler ekip çalışması ve uzun bir hazırlık süreci gerektiren, hataya yer vermeyen, yorumlamanın değil bilimselliğin öncelikli olduğu tasarım süreçlerini ifade eder. Bu çalışma, medikal animasyonun sanat mı bilim mi olduğuna dair bir tartışma açmayı amaçlamaktadır. Biçimci film kuramı çerçevesinde, farklı medikal animasyon stüdyolarının çalışmaları bağlamında medikal animasyonlarda bilimsel illüstrasyonların estetik kullanımı ve görsel dili tartışılarak, dijital medya estetiği olarak yeri ve önemi irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Animasyon, Estetik, Medikal, İmge, Tasarım

AZƏRBAYCANIN QƏRB BÖLGƏSİ ABİDƏLƏRİNDƏ İNCƏSƏNƏT MOTİVLƏRİ

Musa MURSAQULIYEV

Azərbaycan Respublikası “Keşikçidağ” Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğunun direktoru

Dr. Səadət ƏLİYEVƏ

Azərbaycan Respublikası “Avey” Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğunun direktoru

Özet

Azərbaycanın qərb bölgəsi, xüsusilə Qazax, Ağstafa rayonları yeraltı və yerüstü abidələrlə zəngin bir ərazidir. Qazax-Ağstafa rayonunun yerləşdiyi təbii-coğrafi şərait, bol sulu çayların, münbit torpaqların, yanacaq və tikintidə istifadə edilən zəngin meşə materialının olması, faydalı qazıntılarla zənginliyi, təbii mağaraların çoxluğu qədim zamanlardan bu günə kimi insanları buraya cəlb etmişdir.

Arxeoloji tədqiqatlar sübut edir ki, bu ərazidə müxtəlif dövrlərdə yaşamış insanlar buraya hardansa köçüb gəlməmiş, daimi məskunlaşmış sakinlər olmuşlar ki, onlar da hər bir dövrün tələbinə uyğun özlərinə gün-güzəran qurmuşlar. Müxtəlif adət-ənənələr yaradan, bu adətlər riayət edən insanlar vəfat etmiş yaxınlarını da müxtəlif mərasimlərlə yola salmış, qəbirə alətlər, küplər, bəzək əşyaları yerləşdirmiş, qəbir daşlarını bəzəkli yazılarla, naxışlarla bəzəmişlər..

Belə incəsənət motivlərindən ulduz, lotos gülü ilə bəzədilmiş xaçlar, günəş motividir ki, bunlara daha çox qəbir abidələrində, qapı, türbə, binaların tavan hissəsində və s.-də təsadüf edilir. 1957-ci ildə Azərbaycanın Qazax bölgəsində tədqiqatlar aparən S.M.Qazıyev qəbir abidələri üzərində olan bu motivləri tədqiq etmiş və belə qənaətə gəlmişdir ki, bunları sadə naxış kimi qəbul etmək olmaz, ehtimal ki, həmin “naxışlarda” müəyyən bir fikir ifadə olunmuşdur. Bu naxışların məzmununu izah etmək o dövr üçün bir qədər çətinlik yaratmışdır.

Müasir dövrümüzdə belə incəsənət motivli abidələri tədqiq etmək üçün tərəfimizdən ərazilərə elmi ekspedisiyalar dəvət olunur. Bu bölgədə 10 ilə yaxın bir müddət ərzində elmi tədqiqatla məşğul olan sənətsünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru dosent İmaş Hacıyev Qazax rayonunda “Avey” Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğu ərazisində Göyüzən dağının ətəyində olan və yeni tapıntı kimi qeydiyyata alınan, qəbir abidəsi üçün belə bir elmi rəy vermişdir ki, VII-VIII əsrlərə aid edilən qəbir abidəsi üzərindəki həndəsi ornamentlərlə əhatə olunmuş xaç təsvirindən ibarət olan kompozisiyanın Azərbaycan ərazisində mövcud olan digər alban qəbir daşları üzərindəki bədii kompozisiyalarla həm dini simvol və dekor mahiyyəti daşıyan zəngin təsvir elementlərinə görə eyniliyi vardır. Həmçinin, xaçın kənarlarında olan naxışlar Azərbaycan xalçalarındakı ilmələrlə, naxışlarla bənzərlik təşkil edir.

Bu incəsənət motivləri təkcə qəbirüstü abidələrdə deyil, qazıntılar zamanı açılan qəbirlərin, skeletlərin yanında tapılan küplərdə, saxsı qablarda da mövcuddur. Belə ki, Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutunun Ağstafa rayonu ərazisindəki abidələri tədqiq edən ekspedisiyası tərəfindən 2008-ci ildən etibarən “Keşikçidağ” Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğunda arxeoloji qazıntı işləri

aparılmışdır. 2011-ci il iyun ayında həmin əraziyə yeni kurqan-qəbirlərin tapılması ilə əlaqədar yenidən arxeoloji ekspedisiya göndərilmişdir. Qəbirlərin aşkar olunduğu ərazi şimaldan «Keşikçidağ» qoruğunun sərhədləri, cənubdan «Karvan dərəsi» deyilən dərə ilə hədudlanır. Sahə əsasən düzənlikdən ibarətdir. Ərazidən otlaq sahəsi kimi istifadə edilir.

Buradakı qəbirlər bir neçə hektar ərazini əhatə edən kurqanlardan ibarətdir. Burada onlarla kurqan tipli qəbirlərin olduğu müəyyənləşdirildi. Sahədə heyvandarlıqla əlaqədar olaraq süni göllərin yaradılması zamanı qədim qəbir abidələri dağıntıya məruz qalmışdır. Qəbirlərin birində bir neçə üzəri naxış və bəzəklərlə işlənmiş qablar aşkar edilmişdir. Qabların ikisi qara cilalıdır. Onlardan biri dar boğazlı, küpə tiplidir. Üzərində spiralvari xətlərdən və həndəsi cizgilərdən ibarət naxışlarla örtülmüşdür. Bir qayda olaraq bu qabların ağızlarının kənarları bir neçə xətlə haşiyələnmişdir. Digər qablardan biri dar boğazlı olub, ağız kənarını çiynilə birləşdirən qulpa malikdir. Bu qabın üzərində dalğavari sınıq və mürəkkəb şəkilli düz xətlərdən ibarət naxışlar da çəkilmişdir. Qabın gövdəsində və oturacağa yaxın yerdə dəşiklər açılmışdır. Belə hallara eyni dövrün qəbir abidələrində aşkarlanmış qablarda dəfələrlə rast gəlinmişdir.

Qəbir abidələrindən toplanmış maddi-mədəniyyət qalıqları həmin məskən sahiblərinin təsərrüfat həyatını, xüsusilə onların əkinçilik mədəniyyətinin səviyyəsini və maldarlığın xarakterini öyrənməyə imkan verir.

Haqqında bəhs edilən bu kurqanları son tunc – erkən dəmir dövrünün maldar əhalisinə aiddir. Bu abidələr indi olduğu kimi üç min il əvvəldə Ceyrançöl ərazisinin heyvandarları tərəfindən qış otlaq sahələri kimi istifadə edildiyini göstərir. Aparılan çöl tədqiqat işləri göstərir ki, “Avey” və “Keşikçidağ” qoruğu və ətraf ərazilərdə müxtəlif dövrlərə aid çoxsaylı tarixi, arxeoloji abidələr vardır və onların araşdırılması ərazinin qədim tarixinin araşdırılması baxımından olduqca əhəmiyyətlidir.

Anahtar Kelimələr: Naxışlar, Tədqiqat, Elmi ekspedisiya, Abidə

YAZILI BASINDA ŞİDDET OLGUSU**Dr. Öğr. Üyesi Rengim SİNE NAZLI**

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Arş. Gör. Sadullah Mücahid BAĞ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Özet

Şiddet, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” durumu olarak tanımlanmaktadır. Şiddetin türlerine ilişkinse birçok farklı sınıflandırma yapılmaktadır. Bunlar fiziksel, duygusal, sözel, cinsel, psikolojik, sembolik, ekonomik, politik gibi farklı türleri açıklayan sınıflandırmalardır. Kitle iletişim araçları toplumun dünya genelinde yaşanan çeşitli şiddet faaliyetlerinden haberdar olmasını sağlamaktadır. Zira yaşadığımız çağda insanlar yakın çevreleri dışında yaşanan olayları kitle iletişim araçları vasıtasıyla takip etmektedirler. Bireylerin merak duygusuna hitap eden bu araçlar uzağı yakın etmesinin yanı sıra dünyanın tehlikeli bir yer olduğu düşüncesiyle bireyleri daha çok kendisine bağımlı hale getirmektedir. Bu sebeple medya organları şiddet olgusunu sürekli gündeminde tutarak bireyler üzerinde ki etkisinin daha fazla artmasına yol açmaktadır. Böylelikle içinde şiddet barındırmayan sosyal yaşama dair haberlerin neredeyse haber değeri taşımadığı günümüzün habercilik anlayışı, sürekli verdiği şiddet içerikli haberler ile toplumu şiddete karşı duyarsızlaştırmaktadır (Kuşun, 2016: 4).

Öte yandan şiddet konulu haberlerde, dışarıdaki dünyanın şiddet içeren, kötü bir yer olarak kodlanması bireyleri birtakım sendromlara sürükleyebilmektedir. Haberlerde yer alan şiddete dair içerikler hakkında yapılan tartışmalar arasında, bu içeriklerin şiddete meyilli olan bireyleri cesaretlendirebileceği yönünde görüşler bulunmaktadır. Tartışmaların yönü fark etmeksizin kitle iletişim araçları özellikle de haberler toplumu bilgilendirip, yönlendirmektedir. Bu anlamda içeriklerin kanıksanarak kimi zaman da içeriğe dair yönelimin gerçekleşebileceği, haber ve şiddet ilişkisini ele alan çalışmaların ortak kaygısıdır. Söz konusu kaygıdan hareketle, çalışmada 21.12.2018-21.01.2019 tarihleri arasında yayınlanan Sabah, Hürriyet ve Sözcü gazetelerinde yer alan şiddet içerikli haberler incelenmiştir. 1 aylık incelemenin sonucunda Sözcü gazetesinde 82 haber, Sabah gazetesinde 41 haber, Hürriyet gazetesinde ise 53 haber tespit edilmiştir. Şiddet içerdiği tespit edilen toplam 176 haberin 57’sinin kadına fiziksel şiddeti ele aldığı gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Haber, Yazılı basın.

YENİ MEDYA VE SAĞLIK İLİŞKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Rengim SİNE NAZLI

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Arş. Gör. Sadullah Mücahid BAĞ

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Özet

Günümüz iletişim alanında en çok konuşulan konulardan biri olan yeni medya; teknolojinin gelişimi ve internet teknolojisinin yayılma hızı sayesinde herkesin her an her şeyden haberdar olduğu bir ortam oluşturmuştur. İletişim teknolojileri her geçen gün gelişerek daha da küçülmekte ve mobil hale gelmektedir. Bununla birlikte yeni medyanın her alanda olduğu gibi sağlık alanında da sağlamış olduğu imkânlarla insanlar mobil telefonlarından kolayca ulaşabilmektedir. Kişiselleştirilmiş uygulamalar ve yeni medyanın kişiye özel içeriği ön plana çıkarma gibi özellikleriyle daha fazla kullanıcı, internetin sağlık yönlendirmelerini dikkate alır hale gelmiştir.

Bu çalışmada yeni medyanın en etkili ortamları olan sosyal medya platformları, bloglar, vikiler, sözlükler, video paylaşım siteleri ve mobil uygulamalar gibi ortamların sağlık ile ilişkisi açıklanmıştır. Sağlıklı yaşam blogları, sağlık tavsiyeleri veren sosyal medya profilleri, sağlık takibini sağlayan mobil uygulamalar ve sağlık içerikli internet siteleri bu araştırmanın odak noktasıdır. Özellikle sosyal medya, günümüzde sağlık alanında önemli bir referans haline gelmiştir. Sosyal medya fenomenlerinden alanında uzman içerik üreticilerin kadar sağlıkla ilgili birçok alanda paylaşımlar yaparak insanlara içerik akışı sağlayan kaynaklar mevcuttur. Örneğin diyetisyenlerin, beslenme sayfalarının, egzersiz içerikli profillerin, psikologların ve yaşam koçlarının oldukça yaygın olduğu Instagram gibi bir platform için sağlık alanı eşsiz bir konudur.

Reklam, iş birliklerinin ve ücretli sponsorlukların da devreye girmesiyle kullanıcılara daha faydalı bir ortam oluşturma zorunluluğu içine giren içerik üreticileri; bloglar, sosyal medya sayfaları ve mobil uygulamalar sayesinde kitlelerini büyütürken aynı zamanda para ve şöhret de kazanmaktadırlar. Bu zincir ise beraberinde, hayatlarını fenomenlerin yaşam tarzlarına, bloglardaki sağlık tavsiyelerine, meşhur antrenörlerin çalışma programlarına ve mobil uygulamaların sağlık takip fonksiyonlarına göre sürdüren kullanıcıları getirmektedir.

Bu çalışmada sosyal medya kullanıcılarının sağlıkla ilgili konularda sosyal medyayı güvenilir bulup bulmadığı, sağlıkla ilgili hangi konuda sosyal medyaya başvurduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, Yeni medya, Sosyal medya, Bloglar

30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI'NA İLİŞKİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ METAFORİK ALGILARI

Dr. Öğr. Üyesi Yücel Atıla ŞEHİRLİ

Trakya Üniversitesi

Özet

19 Mayıs 1919'da Atatürk'ün Samsun'a "ya istiklal, ya ölüm" parolası ile başlayan Kurtuluş Savaşı, 26 Ağustos 1922 sabahı Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın Kocatepe'den başlattığı taarruz harekâtının 30 Ağustos 1922 günü Türk Ordusu'nun kesin zaferi ile bitmiştir.

Ordumuz bu zaferden sonra hiç durmadan, tam 400 kilometrelik bir mesafeyi Yunan ordusu ile savaşıp kat etmiş ve 9 Eylül 1922 sabahı İzmir'e girerek son düşmanı burada yok etmeyi başarmıştır. Türk ordusunun bu zaferi içerde ve dışarıda büyük yankılar uyandırmıştır. Atatürk'ün başkomutanlığında yapıldığı için bu savaş "Başkomutanlık Meydan Muharebesi" olarak adlandırılmış olup, taarruzun planlaması büyük bir gizlilik içinde yapılmıştır. Türkler, bu muharebe ile Anadolu topraklarının sonsuza kadar Türk yurdu olarak kalacağını bütün dünyaya ilan etmişlerdir.

1924 yılında "Büyük Zaferi ve şehitleri" anmak amacıyla Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın da katılımıyla ilk tören yapılmıştır. 1926 yılında ise Büyük Zaferin Türk kara, deniz ve hava kuvvetleri için "bayram" ilan edildiğine dair bir kanun çıkarılmıştır. 1926 yılından itibaren ülkede "30 Ağustos Zafer Bayramı" olarak Büyük Zafer anmaları ve kutlamaları yapılmıştır.

Metafor,soyut ya da kolayca anlaşılamayan olguları tanımlamak için kullanılmakta olup, "daha anlaşılır olanla açıklamaya çalışmak" demektir. Bu araştırmanın amacı, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı'nda öğrenim gören öğretmen adayı öğrencilerin "**30 Ağustos Zafer Bayramı**" kavramına ilişkin algılarının ne yönde olduğunu metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemine uygun olarak tasarlanan betimsel bir alan araştırmasıdır. Bu amaç doğrultusunda söz konusu öğretmen adaylarının "**30 Ağustos Zafer Bayramı**" kavramını hangi metaforlar aracılığıyla algılamakta olduğu incelenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak "yarı-yapılandırılmış anket formu" kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan form, demografik değişkenler ile katılımcıların "**30 Ağustos Zafer Bayramı**.....gibidir, çünkü" cümlesini tamamlamaları istenen bölümden oluşmaktadır.

Araştırmada elde edilen veriler, öğrencilerin "**30 Ağustos Zafer Bayramı**" kavramı ile ilgili yazılı açıklamalarından elde edilmiştir. Toplanan verilerin işlenmesinde metaforik içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmada veriler öncelikle frekans ve yüzde tabloları halinde özetlenmiştir. "**30 Ağustos Zafer Bayramı**" kavramına yönelik algıları arasındaki ilişkiler ile bu algıların demografik

özelliklere göre benzerlik veya farklılıkları olup olmadığı analiz edilmiştir. Araştırmanın örneklemi; 2017-2018 öğretim yılı Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: 30 Ağustos Zafer Bayramı, Metafor, Öğretmen adayları, Sosyal bilgiler öğretmenliği.

30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMI'NA İLİŞKİN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ METAFORİK ALGILARI

Dr. Öğr. Üyesi Yücel Atila ŞEHİRLİ

Trakya Üniversitesi

Özet

Atatürk'ün Samsun'a "ya istiklal, ya ölüm" parolası ile başlayan Kurtuluş Savaşı, 30 Ağustos 1922 günü Türk Ordusu'nun kesin zaferi ile son bulmuştur. Ordumuz bu zaferden sonra, 26 Ağustos 1922 sabahı başladığı taarruz ve yürüyüşünü hiç durmadan, tam 400 kilometrelik bir mesafeyi Yunan ordusu ile savaşıyor kat etmiştir. 9 Eylül 1922 sabahı İzmir'e giren Türk ordusu son düşmanı burada yok etmeyi başarmıştır. Türk ordusunun bu zaferi içeride ve dışarıda büyük yankılar uyandırmıştır. Atatürk'ün başkomutanlığında yapıldığı için bu savaş "Başkomutanlık Meydan Muharebesi" olarak adlandırılmıştır. Türkler, bu muharebe ile bütün dünyaya Anadolu topraklarının sonsuza kadar Türk yurdu olarak kalacağını ilan etmişlerdir.

Türkiye'de ilk tören Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın katılımıyla 1924 yılında "Büyük Zaferi ve şehitleri" anmak amacıyla yapılmıştır. 1926 yılında ise Büyük Zaferin Türk kara, deniz ve hava kuvvetleri için "bayram" ilan edildiğine dair bir kanun çıkarılmıştır. 1926 yılından itibaren ülkede "30 Ağustos Zafer Bayramı" olarak Büyük Zafer anmaları ve kutlamaları yapılmıştır.

Metafor, soyut ya da kolayca anlaşılamayan olguları tanımlamak için kullanılmakta olup, "daha anlaşılır olanla açıklamaya çalışmak" demektir. Bu araştırmanın amacı, Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Öğretmenliği Programı'nda öğrenim gören öğretmen adayı öğrencilerin "**30 Ağustos Zafer Bayramı**" kavramına ilişkin algılarının ne yönde olduğunu metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemine uygun olarak tasarlanan betimsel bir alan araştırmasıdır. Bu amaç doğrultusunda söz konusu öğretmen adaylarının "**30 Ağustos Zafer Bayramı**" kavramını hangi metaforlar aracılığıyla algılamakta olduğu incelenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak "yarı-yapılandırılmış anket formu" kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan form, demografik değişkenler ile katılımcıların "**30 Ağustos Zafer Bayramı**.....gibidir, çünkü" cümlesini tamamlamaları istenen bölümden oluşmaktadır.

Araştırmada elde edilen veriler, öğrencilerin "**30 Ağustos Zafer Bayramı**" kavramı ile ilgili yazılı açıklamalarından elde edilmiştir. Toplanan verilerin işlenmesinde metaforik içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmada veriler öncelikle frekans ve yüzde tabloları halinde özetlenmiştir. "**30 Ağustos Zafer Bayramı**" kavramına yönelik algıları arasındaki ilişkiler ile bu algıların demografik özelliklere göre benzerlik veya farklılıkları olup olmadığı analiz edilmiştir. Araştırmanın örneklemi; 2017-2018 öğretim yılı Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: 30 Ağustos Zafer Bayramı, Metafor, Öğretmen adayları, Okul öncesi öğretmenliği

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARLA KURDUKLARI İLİŞKİ İLE ÇOCUKLARIN SOSYAL BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Öğr. Gör. Fatmagül GÜRGEN

İstanbul Arel Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Gözde ERTÜRK KARA

Aksaray Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin çocuklarla kurdukları ilişki ile çocukların sosyal becerileri arasındaki bağı saptamaktır. Araştırma ilişkisel tarama modeli kullanılarak yapılmış ve örneklemini Kayseri ilinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarında, rastgele örnekleme ile belirlenen 48-72 aylık çocuklardan 218 kız, 227 erkek olmak üzere toplam 445 çocuk oluşturmuştur. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Öğrenci Öğretmen İlişki Ölçeği ve Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde normal dağılım karşılanmadığı için non parametrik testlerden Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testleri kullanılmış ve Spearman korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların öğretmenleriyle yüksek düzeyde yakın, orta düzeyde bağımlı ve düşük düzeyde çatışmaya dayanan bir ilişki kurdukları belirlenmiştir. Bu ilişki üzerinde öğretmenin öğrenim durumunun, mesleki deneyiminin, öğretmenlik statüsünün, mezun olduğu bölümün ve sosyal beceri eğitimine katılma durumunun anlamlı farklılık yarattığı belirlenmiştir. Çocukların sosyal becerilerinin alt boyut ve toplam puan bazında yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır. Yaş, cinsiyet, anne öğrenim durumu, doğum sırası değişkenlerinin çocukların sosyal becerilerinde anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Öte yandan baba öğrenim durumu ve kardeş sayısı değişkenleri sosyal beceri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmamıştır. Öğretmenlerin çocuklarla kurdukları ilişki ile çocukların sosyal becerileri arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında araştırmacılar ve eğitimciler için çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, Öğretmen-çocuk ilişkisi, Sosyal beceri

MEŞRUTİYET DÖNEMİNDE BİR MİZAH ÖRNEĞİ: CİNGÖZ

Dr. Öğr. Üyesi Sibel BAYRAM
Düzce Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi

Özet

Osmanlı yönetiminin Avrupa'daki basınla ilgisi daha çok siyasal düzeyde başlamıştır. Avrupa'daki siyasi gazetelerin çevrilmesi için "Babıâli'de Tercüme Bürosu kurulur. 1820'li yıllardan itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nda matbaa kurulur. İlk Türkçe gazete 1831 yılında yayımlanan ve Arapça, Farsça, Rumca, Fransızca, Ermenice basımları da olan Takvim-i Vekayi gazetesidir. İlk özel gazete Tercüman-ı Ahval'dir. Tercüman-ı Ahval gazetesi, Paris'te görevlendirildiği zaman gazetenin önemini anlayan Agâh Efendi ile yine Paris'te eğitim alan Şinasi tarafından çıkarılır. Tercüman-ı Ahval ile birlikte toplumun sorunları basında yer alır ve dil bakımında halkın anlayabileceği bir gazete var olur. Bu gazete, edebi eserler yayımlanır, bu durum diğer gazetelerin de hareketlenmesine sebep olur.

Hareketlenmeye başlayan basın dünyası 31 Mart olayından sonra olumsuz etkilenir ve sansür uygulanmaya başlanır. Bu dönemde kapatılan gazete ve dergiler, daha sonra farklı isimler altında tekrar yayımlanmaya başlarlar. Bu sansür dönemi II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte son bulur. Özgür bir ortama kavuşulur. Uzun süren baskıdan kurtulan gazeteciler, elindeki tüm paraları gazete ve dergi açmaya harcarsa da bu gazetelerin çoğunun ömrü çok kısa olur. Her gün yeni gazetenin çıkarıldığı bu ortamda mizah basını da gelişir.

Bu dönemde 26 Ağustos 1324 tarihinde çıkmaya başlayan Cingöz adlı mizah dergisinin imtiyaz sahibi Seyyid Hasan'dır. Başyazarı Muhammed Asaf olan derginin ilk sayısının ilk sayfasında şimdilik haftada iki defa yayımlanacağını haberini verir. Siyaset, edebiyat, letâif her şeyden bahsetmeyi amaçlayan dergide mizahi bir üslupla dönemin olayları kaleme alınır. Bu çalışmada Meşrutiyet dönemi mizah örneği olan "Cingöz" adlı dergi tanıtılarak, dergide yayımlanan, metinler, haberler incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Basın, Mizah, Eleştiri, Cingöz.

HALK MÜZİĞİ KÜLTÜRÜMÜZDE AŞIK BEKTAŞ KAYMAZ**Doç. Dr. Müslüm AKDEMİR**

Düzce Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi

Müzik Bölümü

Özet

Âşıklık geleneğinde yetişmiş bazı halk şairleri, daha hayattayken dikkat çeken özellikleriyle ön plana çıkarak, ortaya koydukları eserler aracılığıyla şöhret olurlar. Ebedi sonsuzluğa gidişlerinden sonra da sonsuza dek bilinir ve hatırlanırlar. Fuzuli, Hatayi, Kul Himmet, Pir Sultan Abdal, Yunus Emre, Yemini, Virani, Dertli, Azmi Baba, Turabi gibi ustalar, bunlardan bazılarıdır. Cumhuriyet döneminde âşıklık geleneğinin içinde yetişerek, atalarımızdan kalan bu mirası yaşayan ve yaşatarak eserler bırakan pek çok sanatçı yetişmiştir. Davut Sulari, Mahsuni Şerif, Veysel (Şatıroğlu), Seyit Meftuni, Murat Çobanoğlu, Şeref Taşlıova, Feymani, ilk akla gelen âşıklarımız arasındadır. Âşık Bektaş Kaymaz'ın da ünü daha hayattayken kendi yaşadığı coğrafyanın dışına yayılmış ve bıraktığı eserleriyle, öldükten sonra da haklı kazandığı şöhretiyle sonsuza kadar anılacak bir halk aşığı olmuştur. Ölümüne kadar, her türlü yoksulluk ve imkânsızlıklardan beslenerek ürettiği eserleriyle, âşıklık geleneği içinde kuvvetli bir âşık kimliği kazanmıştır.

Çocukluk yıllarında, âşık olma duygusu ile bu yola girmiş ve toplumun dikkatini çekmiş olan Âşık Bektaş Kaymaz, daha küçük yaşta toplum tarafından Âşık olarak anılmış bir şahsiyettir. Yaşadığı toplumun acısını, kederini içselleştirerek yaktığı ağıtlarıyla öne çıkmıştır. Bunlardan “Aşağıdan Gelir Omuz Omuza” adlı yaktığı türkü, tüm Anadolu’yu ve hatta ülkeyi çok kısa zamanda etkileyen ağıtlardan biri olmuştur. “Fırat Kenarında Yüzen Kayıklar” ve dinsel içerikli “Celal Abbas” adlı ağıt toplumda yer etmiş önemli eserlerinden bazılarıdır. Âşık Bektaş Kaymaz, yaşadığı ve yaşattığı gelenek içinde hiçbir zaman ticari bir zihniyet taşımamış, ekonomik kazanç elde etmemiş, birçok âşık gibi sürdürdüğü geleneği, yaşam biçimi olarak kabul etmiştir.

Bu çalışmamızda, toplum içinde haklı şöhret kazanmış Âşık Bektaş Kaymaz hayatı, eserleri, türkülerindeki müzikal özellikler konu edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Âşık Bektaş, Arguvan, ağıt, Âşıklık geleneği.

ELEKTRONİK BANKACILIKTA MEVDUATIN KORUNMASINDA BANKALARIN HUKUKİ SORUMLULUĞU

Prof. Dr. Hatice YURTSEVER

Manisa Celal Bayar Üniversitesi İşletme Fakültesi Finansman Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Pınar PEHLİVAN

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Demirci Meslek Yüksekokulu

Özet

Bankaların, faiz karşılığında ve belli bir süre sonunda ya da istenildiğinde geri verilmek kaydıyla emanete aldıkları para olarak tanımlanabilecek mevduat, bankaların fon kullandırım kaynağı olması da göz önüne alındığında, sektörde oldukça önemli bir yere sahiptir. Bankalarda açılan mevduat hesapları, tasarrufların yatırıma döndürülmesi bakımından, sadece banka için değil aynı zamanda ülke ekonomisi için de değerli bir kaynaktır. Bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin sonucunda bankacılık sektörü de etkilenmiş, özellikle 2001 krizinin ardından, finansal hizmetlerin çeşitlenmesi ve teknolojik yatırımların da artmasıyla alternatif dağıtım kanallarından elektronik bankacılık hizmetleri gelişmeye başlamıştır. Elektronik bankacılığın alt yapısının hızla gelişmesi, neredeyse tüm bankacılık işlemlerinin şubeye gitmeden yapılabilmesine imkan sağlamaktadır. Ancak bu işlemlerin yapılması sırasında hesap sahiplerince kullanılan ve gizli tutulması gereken bankacılık şifrelerinin, kötü niyetli kişilerce ele geçirilip kullanılması sonucunda mevduat hesaplarının, istem dışı, başkalarının eline geçmesi durumu ile karşı karşıya kalınabilmektedir.

Çalışmada, mevduat hesaplarının hukuki yapısı, elektronik bankacılık işlemlerinin kullanılması suretiyle yapılan mevduat hesap açma-kapama işlemlerinde hesap sahiplerinin ve bankaların sorumlulukları üzerine bir değerlendirme ve ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik öneriler sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Elektronik bankacılık, Mevduat, Sorumluluk.

KATILIM BANKALARINDA FİNANSAL FAALİYET HARCİ UYGULAMASINA ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM

Prof. Dr. Hatice YURTSEVER

Manisa Celal Bayar Üniversitesi İşletme Fakültesi Finansman Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Pınar PEHLİVAN

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Demirci Meslek Yüksekokulu

Özet

Türk Bankacılık sistemi içerisinde gün geçtikçe artan sayıları ve verdikleri hizmetler itibarıyla yerini iyice pekiştiren katılım bankaları, gelecekte mali kesimin önemli aktörleri arasında söz sahibi olma yolunda faaliyetlerine devam etmektedir.

Türk Bankacılık Sektörü, 2001 yılından sonra getirilen yasal düzenlemeler sonucunda, 2008 yılında başlayan küresel ekonomik krizden daha az etkilenmiş, ekonomide karlılık bakımından en iyi durumda olan sektör olmayı başarmıştır. Tüm işlemleri kayıt altında olan bu sektör, sözkonusu karları nedeniyle kurumlar vergisi; çalışanlara ödenen ücretler, aracılık ettikleri işlemler nedeniyle GV, BSMV, DV, KKDF gibi çeşitli vergi-fonları ödemek suretiyle ekonomiye gelir sağlamaktadır. Bu vergi ve fonların yanısıra, Harçlar Kanunu'nun 113. maddesi gereğince, bankalar, katılım bankaları, sermaye piyasası aracı kurumları, yatırım ortaklıkları, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, yetkili müesseseler (döviz büfeleri), sigorta ve emeklilik şirketleri ile diğer finansal kurumlar tarafından yıllık olarak finansal faaliyet harçları adı verilen bir harcın da ödenmesi zorunluluğu vardır.

Katılım bankaları, finansal faaliyetleri dolayısı ile sorumlu oldukları bu harçların bazılarını kuruluş aşamasında, bazılarını da kuruluştan sonra ve yıllık olarak ödemek zorundadırlar. Diğer yandan katılım bankalarının sorumlu oldukları harçlar, açmayı planladıkları şube sayılarına göre değişmektedir.

Katılım bankacılığını da içerisine alan Bankacılık sektörü, -özellikle özel sektör bankaları- personel maliyeti, kira giderleri, gibi sabit maliyetleri mümkün olduğunca kısma çalışan, kar etmediği şubelerini de bir süre sonra kapatabilen, bir diğer deyişle kara odaklı çalışan, bir sektördür. Halen sektörün önemli bir kısmı yabancı sermayeli bankalardan oluşmakta olup, karlı olduğu sürece faaliyetine devam etme hizmet anlayışlarını sürdürmektedirler. Bu çerçevede, sözkonusu harçlar nedeniyle, bankalar için yeni şube açma ya da açılmış şubelerin devamlılığı konusunda tereddütler ortaya çıkmaktadır.

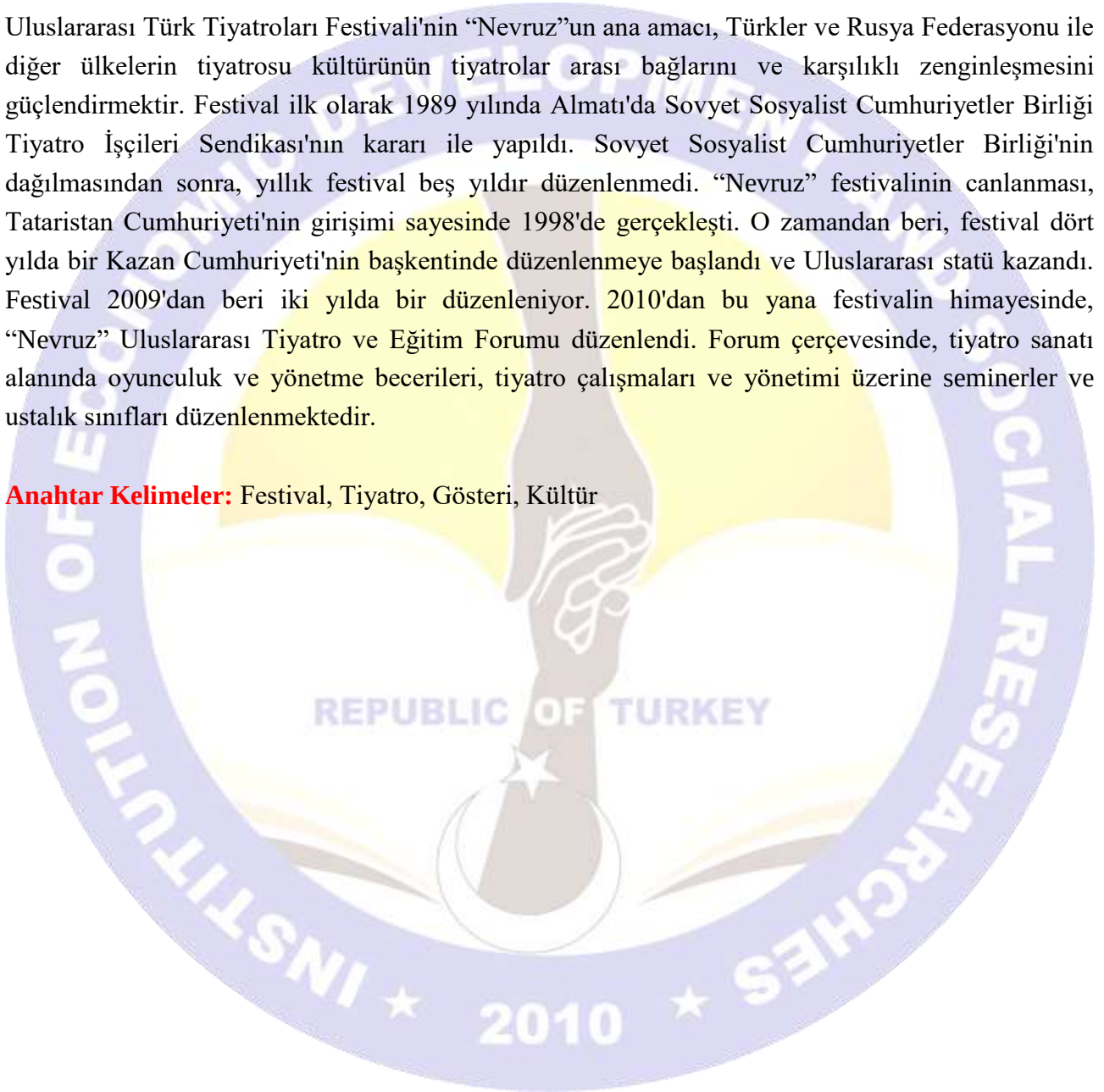
Çalışmada, söz konusu faaliyet harcının tahsil edilmesine ilişkin yasal düzenlemeler, gerekçeleri ile birlikte hukuksal yönden inceleme konusu yapılırken, halen tahsil edilmeye devam olunan bu harçların katılım bankalarının faaliyetleri ile banka ile işlem yapan müşterilere yönelik olarak ortaya çıkarılabileceği muhtemel etkileri ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankacılığı, Finansal Faaliyet Harcı, Harç

XIV TÜRK HALKLARI ULUSLARARASI TİYATRO FESTİVALİ “NEVRUZ”

Doç. Dr. Dınara FARDEEVATataristan Bilimler Akademisi'nin G. İbrahimov Adındaki Dil,
Edebiyat ve Sanat Enstitüsü**Özet**

Uluslararası Türk Tiyatroları Festivali'nin “Nevruz”un ana amacı, Türkler ve Rusya Federasyonu ile diğer ülkelerin tiyatrosu kültürünün tiyatrolar arası bağlarını ve karşılıklı zenginleşmesini güçlendirmektir. Festival ilk olarak 1989 yılında Almatı'da Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Tiyatro İşçileri Sendikası'nın kararı ile yapıldı. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, yıllık festival beş yıldır düzenlenmedi. “Nevruz” festivalinin canlanması, Tataristan Cumhuriyeti'nin girişimi sayesinde 1998'de gerçekleşti. O zamandan beri, festival dört yılda bir Kazan Cumhuriyeti'nin başkentinde düzenlenmeye başlandı ve Uluslararası statü kazandı. Festival 2009'dan beri iki yılda bir düzenleniyor. 2010'dan bu yana festivalin himayesinde, “Nevruz” Uluslararası Tiyatro ve Eğitim Forumu düzenlendi. Forum çerçevesinde, tiyatro sanatı alanında oyunculuk ve yönetme becerileri, tiyatro çalışmaları ve yönetimi üzerine seminerler ve ustalık sınıfları düzenlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Festival, Tiyatro, Gösteri, Kültür

HAKLI SAVAŞ KAVRAMININ DÜŞÜNSEL TEMELLERİ ÜZERİNE**Dr. Öğr. Üyesi Ezgi ÖREN**

Atatürk Üniversitesi

Özet

İki kutuplu dünyanın en önemli simgesi olarak kabul edilen Berlin Duvarı'nın Kasım 1989'da yıkılmasıyla, insanlığın artık soğuk savaşın asıl galibi sayılan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) öncülüğünde “Yeni bir Dünya Düzeni” çağına girdiği düşünülmüştü. Küreselleşme tartışmalarının eşlik ettiği bu iyimserlik dalgasının en uç noktası ise F. Fukuyama'nın oldukça aceleci ve çok tartışılan “Tarihin Sonu” teziydi. Tez kabaca, “Batılı liberal demokratik kapitalist” düzenin insanlık tarihinde yaratılmış en başarılı sistem olduğu ve bu bağlamda olası sistemik sorunların sistem içerisinde küçük reformlar ile düzeltilmesi ve mevcut sistemin tüm dünyaya ekonomi aracılığıyla “barışçıl” yayılması ile artık tarihin sonuna geldiğimizi iddia ediyordu. Tarihin sonu tezi aynı zamanda ideolojilerin sonu, siyasetin sonu, çatışma ve savaşların sonu vs. anlamına gelmekteydi. Ancak özellikle 2011 yılı 11 Eylül New York saldırıları ve ardından ABD'nin 2002 yılında ilan ettiği yeni Ulusal Güvenlik Stratejisi üzerinden yürüttüğü küresel müdahaleler, çatışma ve savaşların sonunun değil yeni bir aşamasının ilanı gibiydi. Artık “yeni savaş”, önleyici savaş”, terörizme karşı savaş”, “insancıl savaş” vb. yeni savaşları kavramsallaştırmakla meşguldük. İşte bu tarihsel koşullarda, kökeni Roma İmparatorluğu'na dayanan ancak büyük ölçüde ortaçağ Hristiyan teolojisinden beslenmiş olan “Haklı Savaş” öğretisi de sosyal-siyasal bilimler literatüründe “yeniden” yoğun bir biçimde incelenip tartışılmaya başlandı.

İşte bu çalışmada, savaşın hangi durumlar altında “haklı” (adil-just) olarak kabul edilebileceği, haklılaştırılabilirliği üzerine geliştirilmiş “haklı savaş” öğretisinin tarihi düşünsel temelleri üzerinde durulacaktır. Bu amaçla, en önemli düşünsel öncüllerden biri kabul edilen Cicero'nun fikirlerinden başlanarak, haklı savaş anlayışının Hristiyan teolojisinde bir öğreti durumuna gelişini sağlayan düşünürlerden Augustine ve Aquinas, daha sonra da bu öğretinin modern döneme geçişini temsil eden Vitoria ve Grotius'un haklı savaşa ilişkin görüşleri incelenecektir. Son bölümde ise günümüzde haklı savaş kavramı üzerine en çok atıf yapılan M. Walzer 'in konu hakkındaki görüşleri incelenip, ilgili kavramın bugün ulaştığı boyut ve kavramla ilgili mevcut düşünsel ve pratik sorunlara (gerekçelendirme, meşrulaştırma, hukuksallaştırma vb. sorunları) değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Haklı Savaş, Düşünsel temeller, Savaş hukuku, Jus in bello, Jus ad bellum

FARKLI SOSYO KÜLTÜREL YAPILARDA ETNİSİTE VE KÜLTÜRE DAYALI AİDİYET ALGISINABAĞLI OLARAK ÇOKKÜLTÜRLÜ POLİTİKALARIN ORTAYA ÇIKIŞI

THE EMERGENCE OF MULTICULTURAL POLICIES DEPENDING ON MIGRANT GROUPS' ETHNICITY AND CULTURAL SENSE OF BELONGING

Arş. Gör. Barış ÇAĞIRKAN

Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü

Özet

Günümüz toplumlarının en temel özelliği çokkültürlü bir yapıya sahip olmasıdır. Özellikle küreselleşme, mobilizasyon, kitle iletişim ve ulaşım alanında yaşanan gelişmeler toplumsal aktörlerin ve grupların daha fazla çokkültürlü toplumlar içinde yaşamalarına neden olmuştur. Kymlicka'ya göre kültürel çeşitliliğin iki genel kalıp üzerinde tartışmak mümkündür. Birinci durumda kültürel çeşitlilik, daha önce özyönetimli ve belli bir toprak parçası üzerinde yoğunlaşmış kültürlerin geniş bir devlet çatısı altına sokulmasından doğar. Diğer durumda ise kültürel çeşitliliğin kaynağı belirli bir devlet içinde birden fazla ulusun yan yana yaşamasıdır; burada ulus, belirli bir toprak parçası ya da yurttan yaşayan, ayrı bir ortak dili ve kültürü olan, az ya da çok kurumsal olarak olgunlaşmış, tarihsel bir cemaat anlamına gelir.

Göç ve göçmen politikalarında yaşanan en büyük değişim 1970'li yıllarda olmuştur. Önceki dönemlerde göçmen gruplardan beklenen kendi özgün geçmişlerini terk etmeleri ve tamamen mevcut kültürel normları özümsemeleridir; ancak özellikle Kanada ve Amerika'da ilk olarak ortaya çıkan çokkültürlü siyasaların amacı göçmen grupların etnik, dilsel, dinsel geçmişlerinden tamamen vazgeçmeden ana akım topluma aidiyet inşa etmelerine imkân verebilmesidir. Modood çokkültürcülüğün çok teriminin nihai anlamını, çeşitli duyarlılıklara, ihtiyaçlara ve önceliklere cevap verebilecek belirli siyasalar ve siyasalardan oluşan yapılar oluşturulması suretiyle çokkültürlü kurumsal düzenlemeler yapılması olarak açıklamıştır. Bu düzenlemeler göçmen grupların kültür temelli bir aidiyet inşa etmelerine olanak sağlar. Ancak bazı durumlarda kültüre dayalı aidiyet inşa edebilmeleri için çokkültürlü siyasa uygun değildir. Bu durumda bazı göçmen gruplar kendilerini kan esasına göre tanımlarlar. Bazı toplumlarda aidiyeti belirleyen kültür değil, soydur. Örneğin bütün hayatlarını başka bir toplum içinde geçiren ve tek bir kelime bile anadilini konuşamayan etnik bireyler otomatik olarak kan esasına bağlı olarak kendi etnik ulusunun vatandaşlığına hak kazanırken, bütün hayatlarını farklı ulus içinde geçiren ve o ulusun kültürüne tamamen asimile olmuş göçmenlere vatandaşlık hakkı tanınmamaktadır. Bu bağlamda göçmen grupların kültüre dayalı bir aidiyet oluşturmaları mümkün değildir.

Anahtar Kelimeler: Göçmen, Çok kültürcü politikalar, Aidiyet, Ulus.

Abstract

The most fundamental feature of contemporary societies is that they have a multicultural social structure. Especially the developments in the area of globalisation, mobilisation, mass communication and transportation have caused social actors and groups to live in more multicultural societies. According to Kymlicka, it is possible to discuss two general patterns of cultural diversity. In the first case, cultural diversity arises from the fact that the cultures, which were previously self-governed and focused on certain land, are administrated under the state. In the other case, the source of cultural diversity is that more than one nation lives together in a particular state; in this interpretation the nation means a historical congregation, more or less institutionalised, having a separate common language and culture and living in a particular territory.

The significant change in migration and immigration policies was in the 1970s. In the previous periods, the immigrant groups had to abandon their original backgrounds and fully absorb existing cultural norms; however, the aim of multicultural politics, especially in Canada and the United States, is to enable immigrant groups to build a sense of belonging to the mainstream society without abandoning their ethnic, linguistic and religious backgrounds. T. Modood has explained the ultimate meaning of the multi-concept of multiculturalism that the creation of multicultural institutional arrangements by establishing structures consisting of specific policies and these policies can respond to various sensibilities, needs and priorities. These arrangements allow immigrant groups to build a culture-based sense of belonging. However, in some cases, the multicultural policy is not suitable for building a culture-based sense of belonging. In this case, some immigrant groups define themselves by their blood. In some societies, it is not the culture that determines belonging, and it is the ancestry. For example, ethnic individuals who spend all their lives in another society and who do not speak a single word of their mother tongue are automatically entitled to the citizenship of their ethnic nation on the basis of blood, while immigrants who spend their entire lives in different nations and are completely assimilated to the culture of that nation are not granted citizenship. In this context, it is not possible for immigrant groups to create a culture based on the sense of belonging.

Keywords: Migrant, Multicultural policies, Sense of belonging, Nation.

BİLİMSEL BİLGİNİN SOSYOLOJİK UNSURLARI**Dr. Öğr. Üyesi Alper Bilgehan YARDIMCI**

Pamukkale Üniversitesi, Felsefe Bölümü

Arş. Gör. Barış ÇAĞIRKAN

Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü

Özet

Bilime ve bilimsel bilgiye ilişkin toplumda kabul gören genel görüş, bilimin objektif bir bilgi olduğudur. Bu bakımdan, bilim insanlarının ulaştığı sonuçlar, bağlı bulundukları toplumdan ve sosyal faktörlerden etkilenmemektedir. Diğer bir deyişle, nesnel bir tavır sergileyen bilim insanları, bilimsel faaliyetleri gerçekleştirirken kişisel çıkarlarını, tercihlerini ve anlayışlarını göz ardı etmektedirler. 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar bilimin objektif bir faaliyet olduğu, bilimsel bilginin içeriğinin yalnızca epistemik anlamda şekillendiği ve bilimin diğer bilgi alanlarının aksine öznel düşüncelerden sıyrılmış bir alan olarak mevcudiyetini koruduğu düşünülmüştür. Bu düşüncenin yansıması olarak bilim felsefecilerinin bilimsellik algısının da yalnızca deney ya da gözlem ile doğrulanmış veya yanlışlanmış olgular üzerine kurulu olduğu görülmektedir. Thomas Kuhn'un 1962 yılında yazmış olduğu 'Bilimsel Devrimlerin Yapısı' adlı kitabı ile bilimin ve onun sarsılmaz bilgisinin oluşumunda ve bilimsel faaliyetin gerçekleştirilmesi sürecinde iddia edilenin aksine sosyal ve kişisel faktörlerinde etkili olduğu görüşü ortaya konulmuştur. Bilim insanlar tarafından gerçekleştirilen bir faaliyet olması bakımından doğal olarak sosyal bir uğraştır, ancak burada tartışmaya konu olan husus, sosyal faktörlerin bilimsel çalışmanın hangi aşamasında bir etkisinin olduğunun tespit edilmesidir. Kuhn'un yapıtından önce paylaşılan yaygın fikir; bilimsel bilgiye yol açan düşüncenin ya da bilimsel keşfin ortaya konulması sürecinde sosyal faktörlerin etkili olduğu, ancak keşfin gerekçelendirilmesi için yapılan çalışmalarda ise böyle bir sosyal etkenin görülmediği, gerekçelendirme faaliyetinin yalnızca epistemik alan içerisinde yapılabileceğidir. Ancak, Kuhn'un çalışmalarında toplumsal etkenlerin yalnızca keşif bağlamında değil, gerekçelendirme bağlamında da görüldüğü ortaya konulmuştur. Kuhn'un önünü açtığı bu düşünce, Barry Barnes ve David Bloor'un temsil ettiği "Güçlü Program" olarak adlandırılan bir grup düşünür tarafından daha ileriye götürülmüştür. Güçlü Program'ın temel argümanlarından biri sosyal etkenlerin bilimsel keşiflerin ve bilimsel bilginin elde edilmesinde etkili bir unsur olduğunu "çıkar" (interest) kavramı ile açıklığa kavuşturmadır. Çıkar kavramı sosyal yapılandırmacılar, bilim sosyologları ve Güçlü Program tarafından bilimsel aktiviteleri analiz edebilmek amacıyla kullanılan bir kavramdır. Bu çerçevede, vurgulanmak istenen düşünce bilimsel gelişmelerin, keşiflerin, çalışmaların elde edilmesi sürecinde ve bu sürecin sonrasında da sosyolojik faktörlerin etkili olduğunu ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Bilimsel Bilginin Sosyolojisi, Güçlü Program, Thomas Kuhn, Barry Barnes, David Bloor

THOMAS KUHN'UN PARADİGMA KAVRAMI VE RÖLATİVİZM TARTIŞMASI

Dr. Öğr. Üyesi Alper Bilgehan YARDIMCI

Pamukkale Üniversitesi, Felsefe Bölümü

Özet

Thomas Kuhn'un 1962 yılında yayımlanmış olduğu "Bilimsel Devrimlerin Yapısı" adlı kitabı bilimsel gelişme, bilimin doğası ve bilimsel bilginin özerkliği gibi çeşitli bilim felsefesi konularında farklı tartışmaların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu tartışmalardan biri de Kuhn'un bilim alanında rölativist bir anlayışa katkıda bulunarak bilimin sarsılmaz statüsüne zarar verip vermediğine yöneliktir. Kuhn'un bilim felsefecileri ve düşünürler tarafından yaygın bir şekilde rölativist olarak değerlendirilmesinin nedeni onun iki temel tezine bağlanmaktadır. Bunlar; iki farklı rakip paradigmaya bağlı olan kuramların kıyaslanmasının mümkün olmadığını ileri süren metodolojik eşölçülemezlik argümanı ile kuramdan bağımsız nötr gözlem önermelerinin olamayacağını belirten gözlemlerin kuram yüklü olduğu (gözlemsel eşölçülemezlik) düşüncesidir. Kuhn felsefesinin genel bir okuması yapıldığında bu iki temel sav rekabet içerisinde olan paradigmlar hakkında rasyonel bir tartışma yürütmenin mümkün olmadığı sonucuna yol açmaktadır. Çünkü Kuhn'un rölativist bir kurama sahip olduğunu iddia etmek demek, Kuhn'un kuramının, bilgi ya da doğruluğa ilişkin rasyonel bir seçim yapmaya imkân tanıyan bağımsız bir ölçütünün olmadığı anlamına gelmektedir. Ancak, Kuhn kendisine getirilen rölativist ya da görecelik iddialarına karşı çıkar ve bilim felsefecilerinin ona yöneltmiş olduğu eleştirilere yıllar içerisinde "Bilimsel Devrimlerin Yapısı" kitabının ek bölümlerinde cevap vermektedir. Bu çerçevede, Kuhn'un bu iddialara ikna edici bir cevap verip vermediğini tespit edebilmek ve onun gerçekten bilim ve bilimsel bilginin statüsü konusunda rölativist olup olmadığını soruşturmak için ortaya konulan eleştirilerin etraflıca ele alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Diğer bir deyişle, Kuhn'un görecelik konusu ile ilgili bir neticeye varabilmek amacıyla onun bütün bilim anlayışının göz önünde bulundurulması önemlidir. Dolayısıyla Kuhn'un genel bilim tasviri bu çalışmanın odağını oluşturmaktadır. Bu bakımdan Kuhn'un bilim anlayışının görecelik ile olan bağlantısının ortaya çıkarılması aynı zamanda bilimsel bilginin objektifliği ve bilimsel metotların rasyonelliği çerçevesinde yürütülmesi gereken bir tartışma olacaktır. Sonuç olarak, Kuhn'un eşölçülemezlik gibi belirli tezlerinde zaman içerisinde düzeltmeler yapmasına rağmen, rölativist olmadığına ilişkin bir iddianın gerekçelendirilemeyeceği düşüncesi ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Paradigma, Thomas Kuhn, Görecelik, Eşölçülemezlik

BİLİM VE KÜLTÜR KAVRAMLARININ SOSYOLOJİ DİSİPLİNİ İÇİNDE YER EDİNMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Alper Bilgehan YARDIMCI

Pamukkale Üniversitesi, Felsefe Bölümü

Arş. Gör. Barış ÇAĞIRKAN

Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü

Özet

Sosyoloji bilimsel bir disiplin olarak ortaya çıktıktan sonra ‘bilim’ kavramını kendisine inceleme nesnesi yaparak Bilim Sosyolojisi adı altında bir alt disiplin oluşturmuştur. Bilim Sosyolojisi (Sociology Of Science) sosyolojik yöntem ve bakış açısıyla, bilimsel bilginin üretimini sağlayan sosyal ve siyasal koşulları, bilim adamlarının yaşadıkları toplum içindeki konumlarını ve diğer toplumsal kurumlarla olan ilişkilerini, bilime alternatif bilgi edinme yollarını, bilim-toplum, bilim-iktidar, bilim-ekonomik düzey, bilim-siyaset ilişkilerini inceleyen disiplin olarak tanımlanmaktadır. Bu karşılıklı ilişkilerin yaşandığı toplumsal yapıyı oluşturan her türlü birliktelikler (gruplar, topluluklar) kendi içine doğdukları toplumun kültüründen bağımsız değildir. Bu bağlamda toplumun kültürü toplumsal yapıyı oluşturan bireylerin her türlü düşünme ve davranışları üzerinde etkilidir. Bu durum bilimin toplum veya topluluk tarafından nasıl değerlendirileceğini de belirler. Sosyoloji bilimsel bir disiplin olarak bu noktada kültür kavramını bilim kavramında olduğu gibi kendisine inceleme nesnesi yapar. Ancak; sosyologların kültür kavramına bakış açısı, diğer bilimlerden farklı olarak kültürün ortaya çıktığı toplumdan bağımsız olarak düşünülemeyeceği ve kültürün farklı sosyolojik perspektiflerden ele alınarak yorumlanması gerektiği şeklindedir. Kültür sosyolojisi en temelde toplumsal yapı ile kültürün ayrımı ve ilişkilendirilmesine odaklanmaktadır. Sosyologlarının kültür kavramına bakışı ise daha çok kültürü sosyal yapının bir bileşeni olarak kabul edilmesi yönündedir. Bu nedenle kültür sosyolojisinin temel ilgi alanı kültürün “toplumsal yapının oluşmasındaki rolünü aydınlatmak, onun düzen kurucu ve aynı zamanda da kurulu düzeni değiştirici rolünü” ele almaktır (Köktürk, 2013: 17). Her türlü bilimsel faaliyet ve sonucunda elde edilen bilginin toplum tarafından nasıl değerlendirileceği o toplumu oluşturan bireylerin kültürü ile ilintilidir. Bu bağlamda kültür ve bilim kavramları sosyoloji disiplini içerisinde farklı metotlarla incelenerek yer edinmiştir. Bu süreç en başta bilim sosyoloji ile sosyolojisinin bilimsel bir disiplin olup olmadığı yönündeki tartışmalarla başlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilim, Kültür, Sosyoloji, Bilgi.

LAİKLİĞİ TOPLUMSAL İŞBÖLÜMÜ VE UZMANLAŞMANIN BİR SONUCU OLARAK OKUMAK

Arş. Gör. Dr.Murat COŞKUNER

Kocaeli Üniversitesi

Öğr. Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER

Sakarya Üniversitesi

Özet

Uzmanlaşma ve toplumsal işbölümü modern toplumun ortaya çıkmasında önemli etkiler yaratmış amillerdir. Emile Durkheim'in bakış açısıyla söylenecek olursa, toplumsal işbölümünün bir gereği olarak, köken itibarıyla dinsel olan tüm büyük toplumsal olgular zamanla dinden ayrılarak kendi özerk alanlarını oluşturmuşlar ve bu alanlar içerisinde gerçekleşen uzmanlaşma da toplumsal alanların kendilerine özgü kural ve uygulamalarını yasallaştırıp, sistematize etmeyi getirmiştir. Din diğer toplumsal alanlardan çekilirken, bu süreçte kendisi de bir özerk alan olarak ortaya çıkmıştır. İşte toplumsal işbölümü sürecinin ortaya çıkardığı bu olgu aynı zamanda sekülerleşme olarak da okunmuş, sekülerleşme kuramı toplumsal işbölümü kuramının bir alt sonucu olarak değerlendirilmiştir.

Sekülerleşmenin toplumsal işbölümünün bir sonucu olarak ortaya çıktığı göz önünde bulundurulduğunda laikliğin de toplumsal alanlardan biri olan siyasal alanda gerçekleşen bir sekülerleşme olduğu iddia edilebilir. Yani laiklik sekülerleşmenin siyaset alanındaki bir sonucudur. Dolayısıyla bu çalışma, siyasal alanda uzmanlaşma ile birlikte düşünüldüğünde; devletin yasa koyma ve yönetme işlevlerinde dinsel veya doğaüstü etkilerden arınması –din ve devlet işlerinin ayrılması- şeklinde klasik tanımıyla algılanan laikliği yeni bir anlamla tanımlanmak gerektiğini öne sürecektir. Siyasetin görevi toplumdaki bölünmeye yönelik içsel gerilimi denetim altına almaktır. Bu bakımdan siyasal alandaki uzmanlaşma, bu alanda faaliyet gösteren kurumların bu içsel gerilimi denetim altına almak amacıyla geliştirdikleri araçların siyasal niteliğiyle ölçülebileceği için dini ya da doğaüstü nitelik taşıyan sistemlerin siyasal bir amaç için kullanıldıkları takdirde laikliğe aykırı bir durum oluşturmayacağını göstermeye çalışacaktır.

İlgili literatürün taranmasıyla oluşturulacak olan çalışma kapsamında; dinsel kanunlar ya da dini içtihatlar oluşturmak ile dinin toplumsal bütünlük amacıyla siyasal olarak işlevselleştirilmesi arasındaki farkın laikliğin konumlandırılmasında önemli olduğu sonucuna varılacaktır. Böylece din ve devlet ayrımı paradigmasına sıkıştırılmış olan laiklik çalışmalarına katkı sağlamak amaçlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal işbölümü, Uzmanlaşma, Sekülerleşme, Laiklik.

HUKUKİ TARAFSIZLIĞA YÜRÜTME ENGELİ: ALEVİ TALEPLERİNE YÖNELİK KARARLARDA TÜRK YARGISINA YÜRÜTMENİN ETKİSİ VE AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

Arş. Gör. Dr. Murat COŞKUNER

Kocaeli Üniversitesi

Öğr. Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER

Sakarya Üniversitesi

Özet

Modern demokratik devletlerin toplum yönetimi işlevini yerine getirirken yasa koyma, bu yasaları yürütme ve çıkarılan yasa ile yönetmeliklerin adalet ve hakkaniyete sahip olduğunu denetlemek gibi işlevleri bulunur. Yasama, Yürütme ve Yargı gibi birbirlerinden ayrılmış farklı erklerle bu işlevleri yerine getiren modern demokratik devletlerde yargı bu işlevini yerine getirirken kimi zaman yürütme erkinin uzmanlığına başvurmak durumunda kalmaktadır. Bu da, anlaşmazlığın bir tarafı olan yürütme erkini otorite konumuna getirerek mahkemelerin bağımsız ve tarafsız işleyişini sekteye uğratmaktadır. Böyle durumlarda uluslararası yargı, hakları ihlal edilenler için yürütmenin taraf olmadığı yeni bir olanak olarak ortaya çıkmaktadır.

Türkiye’de bir dini azınlık konumunda bulunan Alevilerin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne (AİHM) yönelik yaptıkları başvuruları böyle bir bağlam içerisinde değerlendiren çalışma, Alevi toplulukların Türk devletinin yürütme erkiyle yaşadıkları ihtilafların çözümü adına Türk yargı mercilerine yaptıkları başvurularda yürütme erkinden bilirkişi olarak görüş istenmesinin ya da yürütme erkinin gayri resmi etkilerinin hak ihlallerine yol açtığını ve bunun uluslararası yargı kuruluşlarına başvurmayı getirdiğini iddia etmektedir. Bu haliyle, uluslararası yargı kuruluşlarına yapılan başvuruları yargı erkinin teknik işleyişine bağlamakta, bu teknik işleyişin tartışılmasını önermektedir.

Cemevlerine yasal statü tanınması ile “Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi” derslerinin zorunlu olmaktan çıkarılarak seçmeli konuma getirilmesi gibi çeşitli konularda ayrımcılığa uğradıkları iddiasıyla Türk mahkemelerine yapılan ve reddedilen başvuruların metin analizleriyle oluşturulacak olan çalışma, sonuç olarak uluslararası mahkemelere götürülen bu davaların nedeninin, yürütme erkinin Türkiye’de işleyen yargı sürecinde otorite sayılması olduğunu ileri sürecektir. Bu vesileyle, Türk yargısının hak ihlallerine yönelik aldığı kararlarda uluslararası evrensel haklar yerine, yargının teknik işleyişinin bir parçası olan “uzmanlık gerektiren konularda yürütme erkine bağlılığına” dikkat çeken araştırmalara bir katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yürütme, Yargı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Cemevi.

EVLİ KİŞİ İLE BİRLİKTE OLAN ÜÇÜNCÜ KİŞİYE KARŞI MANEVİ TAZMİNAT TALEBİ

THE CLAIM OF NON-PECUNIARY DAMAGES AGAINST THE THIRD PERSON WHO HAS AFFAIR WITH THE MARRIED PERSON

Dr. Öğr. Üyesi Ali DEMİRBAŞ

İbn Haldun Üniversitesi

Özet

Evlenmeyle birlikte, eşler arasında bazı hak ve yükümlülükler doğmaktadır. Kanun gereği eşlerin, birbirlerine sadık kalma yükümlülüğü böyledir. Eşlerden birinin evlilik dışı ilişki yaşaması halinde, yani zina eyleminde bulunması halinde karşı tarafın, boşanma davası açma hakkı bulunmaktadır. Aldatılan eş, kişilik hakları saldırıya uğramışsa karşı taraftan manevi tazminat da talep edebilmektedir. Tüm bu hususlar Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Peki, aldatılan eş, aldatan eş ile ilişkiye giren üçüncü kişiye karşı manevi tazminat talebinde bulunabilecek midir? Doktrinde çokça tartışılan bu husus, Yargıtay'ın farklı tarihlerde farklı kararlar vermesine sebep olmuştur. Nitekim Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 2015 yılına kadar ki kararlarında soruya olumlu yanıt verirken, 2015 sonrası kararlarında olumsuz yönde karar vermeye başlamıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise 2010 ve 2017 tarihli kararlarında soruya olumlu yanıt vermiştir. Nihayet Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 6.7.2018 tarihinde bu konuda içtihadı birleştirme kararı vermiştir. Söz konusu Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı (E. 2017/5, K. 2018/7), evlilik birliği devam ederken, evli olduğunu bilerek eşlerden biri ile birlikte olan üçüncü kişiye karşı diğer eşin manevi tazminat isteminde bulunamayacağını karara bağlamıştır. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı, Alman Federal Mahkemesi kararları ile de uyumludur. Ne var ki, Yargıtay'ın içtihadı birleştirme kararı ancak üçüncü oturumda ve az farkla kabul edilmiştir. Çoğunluğun kararına karşılık karşı oylar da kararda yerini almıştır.

Tartışmanın odağında, evlilik birliği dolayısıyla eşlerin birbirine karşı olan sadakat yükümlülüğü, müteselsil sorumluluk, yansıma yoluyla zarar kavramı, doğrudan kişilik haklarına saldırı, duygusal kişilik değerlerine saldırı, ahlaka aykırı olarak kasten başkasına zarar verme hususları yer almaktadır. Bu çerçevede çalışma, Yargıtay'ın söz konusu kararlarını doktrinindeki görüşler ve karşılaştırmalı hukuk ışığında değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik dışı ilişki, Sadakat yükümlülüğü, Ahlaka aykırılık, Kişilik haklarının ihlali, Manevi zarar.

Abstract

With marriage, some rights and obligations arise between spouses. Under the law, spouses are obliged to remain loyal to each other. If a spouse has an extramarital affair, that is, adultery, the opposite party has the right to file for divorce. The deceived spouse may also claim non-pecuniary

damage from the other party if his personal rights have been attacked. All these issues are regulated in the Turkish Civil Code.

So, can the deceived spouse be able to claim non-pecuniary damages against the third person who is in contact with the cheating spouse? This issue, which is widely discussed in the doctrine, has led the Court of Cassation to make different decisions on different dates. As a matter of fact, the 4th Civil Chamber of the Court of Cassation responded positively to the question in its decisions until 2015 and started to make negative decisions in the post-2015 decisions. The General Assembly of the Court of Cassation, in its decisions dated 2010 and 2017, responded positively to the question. Finally, the Grand General Assembly of the Court of Cassation to consolidate the case law on 6.7.2018 has decided to combine the case-law. The decision of the Supreme Court's case-law (E. 2017/5, K. 2018/7) concluded that the other spouse would not be able to claim non-pecuniary damages against the third person who had an affair with a spouse. The decision to merge the case law of the Court of Cassation is also consistent with the decisions of the German Federal Court. However, the decision of the Court of Cassation to merge the case law was adopted only in the third session with little margin. Against the majority's decision, opposing votes were also included in the decision.

The focal points of the discussion are the loyalty obligation of the spouses due to the unity of marriage, joint responsibility, the concept of damage through reflection, direct assault on personal rights, assault on emotional personality values, and deliberate harm to others. In this context, the study evaluates the decisions of the Court of Cassation in the light of the views in the doctrine and comparative law.

Keywords: Extramarital affair, Obligation of loyalty, Immorality, Violation of personality rights, Non-pecuniary damage

**TÜRK İNKILÂPLARININ VE CUMHURİYETİN ÇOCUKLARA MİZAHÎ DİLLE
ANLATIMI:
AFACAN GAZETESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME¹**

**EXPRESSION TURKISH REFORMS AND REPUBLIC BY USING HUMOROUS
LANGUAGE TECHNIQUES:
A RESEARCH ON AFACAN COMIC**

Tuğba BATIR

Yüksek Lisans Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ebru DAVULCU

Erciyes Üniversitesi

Özet

Cumhuriyet'in kurulmasından sonra, 1923-1938 yılları; siyasi, ekonomik, toplumsal, kültürel alanlarda gerçekleştirilen modernleşme hareketlerine tanık olmuştur. Osmanlı Devleti'nde yaşanan modernleşmeden mahiyet bakımından farklı olan erken Cumhuriyet dönemi modernleşmesi, kaynağını Atatürk ilkelerinden almış, ulusal kimliğin oluşturulması ve pekiştirilmesini gaye edinmiş, bir dizi inkılâpla kendisini göstermiştir.

Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş medeniyetler seviyesine yükselmesi için bir takım inkılâplarının yapılmasını zorunlu görmüştür. Ona göre, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devleti'nden devraldığı kurumları değiştirerek çağdaş dünyaya ayak uydurabilecek ve gelişim gösterebilecektir. Bu anlayışla, 1923-1928 yılları arasında Osmanlı Devleti'nden kalma kurumlar kaldırılmış ve Cumhuriyet kurumsallaştırılmaya çalışılmış; 1928 ile birlikte de inkılâplar kendisini iyiden iyiye göstermiştir.

Bu çalışmada, Türk İnkılâplarının basın aracılığı ile çocuklara nasıl sunulduğu üzerine durulacaktır. Basın, Cumhuriyet'in tesis edilmesinde önemli bir aracı olarak görülmüştür. Toplumun geniş kesimlerine ulaşmak, inkılâpları anlatmak, benimsetmek için basın kullanılmıştır. Atatürk, milletin genel sesi olarak gördüğü basına birinci derecede değer verilmesi gerektiğini düşünmüş ve milli mücadeleden sonra Cumhuriyet'in korunması için basının vazifesinin önemini dile getirerek, basına biçtiği görevden bahsetmiştir.

Cumhuriyetin tesis edilmesi ve korunmasında çocukların bilinçlendirilmesine de büyük önem verilmiştir. İnkılâpların taşıyıcısı olarak kabul edilen çocuklar, yeni bir nesil oluşturma çabaları bakımından değerlidirler. Çocuklara özel çıkarılan gazete ve dergiler bu dönemde çocuklara bilish edindirmek için kullanılmıştır. *Afacan*, bu gazetelerden biridir.

Çocuklara özel ilk büyük mizah gazetesi olan *Afacan*, 1932-1945 yılları arasında yayınlanmış, içeriğinde inkılâplara yer vererek bir döneme ışık tutmuştur. Mizahî olması sebebiyle üslubunun eğlenceli yanı, çocukların ilgisini çekmesi bakımından, *Afacan* gazetesine ayrıca değer katmaktadır.

¹ Bu çalışma, Tuğba Batır tarafından Dr. Öğretim Üyesi Ebru Davulcu danışmanlığında hazırlanan, "Türkiye'de Çocuklara Mahsus İlk Büyük Mizah Gazetesi: *Afacan*" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Bu çalışmada, inkılâpların ve bu inkılâplar ile tesis edilmeye çalışılan Cumhuriyet'in *Afacan* gazetesinde nasıl sunulduğu anlatılacaktır. Öncelikle literatür taraması yapılarak Türk inkılâplarına, inkılâpların çocuklara anlatılmasında basın rolüne değinilen çalışmada, doküman analizi gerçekleştirilerek *Afacan* gazetesi hakkından genel bir bilgi de verilmiştir. Daha sonra inkılâplar aracılığı ile benimsetilmeye çalışılan Cumhuriyetin, *Afacan* gazetesinde nasıl sunulduğu nitel tarihsel çözümleme yönteminden faydalanarak aktarılmıştır. Betimleyici tarihsel bir araştırma örneği olan bu çalışmada, *Afacan* gazetesinin inkılâpların ve Cumhuriyetin tanıtımındaki önemi ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türk İnkılâpları, Türkiye’de Cumhuriyetin tesisi, Çocuk Mizah Basını, *Afacan* Gazetesi.

Abstract

Modernization movement on political, economic, social, cultural fields took place between the years of 1923-1938 after the establishment of Turkish Republic. The early modernization of Republic Period which had different nature took its source from Atatürk Reforms. It aimed to forming and adopting national identity and exhibited itself with a series of reforms.

Atatürk considered many reforms necessary so that Turkish Republic could reach the level of contemporary civilization. According to him, the new established Turkish Republic could change many institutions which he took them over from the Ottoman Empire; thus he believed that he could adapt them to the modern world and make progress. With this understanding, institutions remained from the Ottomans were closed between the years of 1923-1928 and the Republic were tried to be institutionalized. Reforms completely revealed as of 1928.

In this study, it's stressed how Turkish Reforms was presented to children through media. Media was a remarkable tool for the establishment of republic. Media was used to reach majority of society, to teach and adopt reforms to people. Atatürk thought that media which is the common voice of a nation had to see value in the first place. Therefore, he mentioned about the importance of media's mission for protection of republic after the war of independence and explained these missions.

In addition to these, he also attributed great importance to raising awareness of children as to the establishment of Turkish Republic and its protection. Children accepted as the carriers of Reforms are always valuable for new generation. Comics and journals customized for children were used for raising awareness of children at that time. *Afacan* Comic was one of them.

Afacan, the first extensive comic, was published between the years of 1932-1945 and contained all reforms and offered an insight into that period. Its humorous side contributed further value to itself in terms of attracting children. In this study, it will be represented how reforms and republic tried to be established through reforms have been presented. Initially, literature review and document analysis have been made and given general information about *Afacan* Comic in the study which has been mentioned about Turkish Reforms and media's mission on adopting these reforms to children. Then, historical qualitative analysis has been used to show how republic which is tried to be

adopted to children via reforms has been presented in *Afacan* Comic. The importance of *Afacan* Comic at reforms introduction and republic have been revealed within the framework of the study which is an example of descriptive historical research.

Keywords: Turkish Reforms, Establishment of the Republic of Turkey, Children Humor Press, *Afacan* Comic.

TAMAMLAYICI BESLENMEDE YER ALAN BEBEK BİSKÜVİLERİNİN PROTEİN KALİTESİNİN PDCAAS YÖNTEMİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğretim Üyesi Sabiha Zeynep Aydenk KÖSEOĞLU

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Özet

Çocuklukta ve erken çocukluk döneminde yeterli ve dengeli beslenme, çocukların sağlıklı büyümesi ve gelişmesi için önemlidir. Bebeklerin beslenmesinde tek başına anne sütü ilk altı aylık dönemde besin öğeleri gereksinimini karşılar. 6. aydan sonra anne sütünün yanısıra tamamlayıcı beslenmeye geçilmelidir. Tamamlayıcı beslenmede enerjinin, proteinin, karbonhidratın ve yağın yeterli oranda alımı bebeklerin büyüme ve gelişmesinde en önemli faktörlerdendir. Özellikle kaliteli protein alımı büyüme ve gelişmenin tam olmasında, hastalıklardan korunmada ve tedavisinde önemlidir. 1991 yılında Dünya Sağlık Örgütü'nün deklarasyonuna göre, bir gıdanın protein kalitesini belirlemede esansiyel amino asit miktarı ile sindirilebilirlik oranı baz alınarak protein sindirilebilirliği-düzeltilmiş amino asit (PDCAAS) skoru belirlenmiştir.

Bu çalışmada, süt çocukluğu döneminde (6-12 ay) bebek beslenmesinde yer alan bebek bisküvilerinin protein kalite skorları PCDAAS yöntemine göre saptanmış ve bebek beslenmesi yönünden değerlendirilmiştir. Çalışmada, bebek bisküvilerinin amino asit profili, in vitro sindirilebilirlikleri belirlenmiştir. Amino asit skorları yönünden değerlendirmenin sonucunda bebek bisküvilerinin düşük skorlara sahip olduğu görülmüştür. Protein sindirilebilirlikleri ise benzer şekilde düşük bulunmuştur. Bu sonuçlar ışığında bebek bisküvilerinin protein kalitesini belirleyen PCDAAS'nın düşük olduğu saptanmıştır. Bebek bisküvilerinin PCDAAS'larının düşük seviyede olması tamamlayıcı beslenmede tek başına bebek bisküvisinin protein kaynağı olarak görülmemesi gerektiğini yanısıra diğer önemli protein kaynağı olan besinlerin de tamamlayıcı beslenmede yer alması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Bebek beslenmesi, Bisküvi, Protein, Amino Asit Skoru, Kalite.

İNSANİ GÜVENLİK; RETORİK VE REALİTE**Dr. Öğrt. Üyesi Deniz ALCA**

Karabük Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, soğuk savaş sonrası dönemde güvenlik literatürüne giren, (1994’te Birleşmiş Milletler Kalkınma Programınca (UNDP) İnsani gelişme raporunda ilk defa kullanılıp tanımlanmıştır) “İnsani Güvenlik” doktrinin zayıf ve güçlü yanlarını ortaya koymaktır. Çalışmada, İnsani güvenlik yaklaşımı, günümüz dünyasında kaçınılmaz gerçeklikler haline gelen uluslararası terörizm ve düşük yoğunluklu çatışma pratikleriyle, yeni savaşlar çerçevesinin yarattığı yeni güvenlik sorunlarıyla beraber düşünülerek, güvenlik doktrini açısından sunabileceği fırsatlar ve bunun yanında sınırlılıkları bakımından incelenecektir.

İnsani Güvenlik yaklaşımı, son dönemde “Milli güvenlik” yaklaşımına bir alternatif olarak gösterilmektedir. Bu tutumda Milli Güvenlik yaklaşımının, modern konvansiyonel savaş (ve barış) şartlarıyla uyumlu bir yapı ihtiva ettiği, günümüz dünyasındaki sürekli çatışma konjonktüründe güvenliğin daha kapsamlı ve ulus üstü, ulus altı boyutlarıyla değerlendirilmesi gerekliliği dillendirilmektedir. Ancak kanımızca, bu iki yaklaşım birbirine koşturarak ele alınmaya uygun değildir. Özellikle insani Güvenlik yaklaşımının tam belirlenmemiş olan çerçevesi ve uygulamada yeterince denenmemiş olması, onu yeni bir güvenlik anlayışı olarak ilan etmekte aceleci davranmamak gerektiğini düşündürmektedir. Bunun yanında yazında, milli güvenlik ve insani güvenlik kavramları yerine klasik ve yeni güvenlik anlayışı orakta geçen bu iki çerçeve birbirinin karşısında değil birbirini içerecek şekilde genişletilmiş olarak da ele alınmaktadır.

Çalışmada, yukarıda kısaca değinildiği üzere insani güvenlik yaklaşımının güçlü ve zayıf yanlarını ve konuyla ilgili retorikle realite arasındaki açığı tespit etmek, böylece insani güvenlik öğretisinin pratikte ne gibi farklılıklar yaratma kapasitesi olduğunu tespit edebilmek planlanmaktadır. İnsani güvenlik çerçevesinin uygulanabilirliği ve bunun ulus devletlerin egemenlik sınırlarına olan olumlu veya olumsuz etkileri de tartışmanın mühim bir parçasıdır. Özellikle sosyal problem ve siyasal problemin kesiştiği noktalarda ortaya çıkan yeni yaklaşım ve eğilimlerin teorik değerlendirmelerinin yanında, iddia da bulundukları alanda etki etme dereceleri ve bu etkinin müspet, menfi sonuçlarını birlikte ele almak önemlidir. Bu bakımdan çalışma boyunca insani güvenlik doktrininin teorik boyutu kadar yakın dönemli çatışmalar, çatışma çözümü, barış antlaşmalarındaki ve sivil ve askeri güvenlik üzerindeki etkisi de incelenmeye çalışılacaktır. Dünya literatüründe yer alan saha çalışmalarında genel olarak araştırma nesnesi ile aynı zemine inme mantığı, sivillerle insani güvenlik göstergelerini müzakere ve sivillerle mülakat olarak düşünüp uygulamaktadırlar. Çalışma boyunca bu tür çalışmaların sonuçlarından da faydalanılacaktır.

Anahtar kelimeler: Güvenlik, Yeni savaşlar, İnsani güvenlik, Milli güvenlik, Uluslararası terörizm, Düşük yoğunluklu çatışma.

FOTO-AKTİF DEZENFEKSİYONUN ENTEROCOCCUS FAECALIS VE CANDIDA ALBICANS ÜZERİNDEKİ ANTİMİKROBİYAL ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Uzman Dt. Zekiye EFE

Erciyes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı

Dr. Dt. Ahmet ÇALIŞKAN

Eskişehir Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi

Dr. Öğr. Üyesi Seçil ÇALIŞKAN

Osmangazi Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı

Özet

Amaç: Endodontik inatçı enfeksiyonların kontrolündeki zorluklar, biyomekanik preperasyonu takiben enfeksiyonun durdurulması amacıyla kanal içi medikaman uygulamasını gerektirmektedir. Bu in vitro çalışmanın amacı; Kalsiyum hidroksit ve foto-aktif dezenfeksiyonun inatçı endodontik enfeksiyonlardan izole edilen *Enterococcus faecalis* (E.faecalis) ve *Candida albicans* (C.albicans) üzerindeki antimikrobiyal etkisinin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmada kullanılan standart suşlar, National Collection of Type Cultures, Central Public Health Laboratory kaynaklı olup Ankara Refik Saydam Hıfzısıhha Enstitüsü Kültür Koleksiyonu'ndan temin edilmiştir. Bu çalışmada C. Albicans ve E. faecalis mikroorganizmaları kullanılmıştır. E. faecalis ve C. albicans' dan hazırlanan stok bakteriler süspansiyonlarından alınan 20 µl' lik örnekler sırasıyla Mueller Hinton Agar ve RPMI agar besiyerine aktarılmıştır. Bu işlemleri takiben besiyerlerinin bulunduğu petri kutularının kapakları kapatılmış, plaklar oda sıcaklığında 15 dakika bekletildikten sonra kalsiyum hidroksit ve ışıkla aktivasyon dezenfeksiyonu uygulamalarına geçilmiştir. Kalsiyum hidroksit (Ultralcal XS; Ultradent Products Inc., South Jordan, USA) firmanın talimatları doğrultusunda güvenlik kabini içinde steril şartlarda karıştırılmış ve iç çapı 5 mm, kalınlığı 2 mm olan yuvarlak steril polietilen kalıplara yerleştirilmiş, disk şeklindeki medikaman grupları elde edilerek besiyerlerinde açılan boşluklara yerleştirilmiştir. Işıkla aktivasyon dezenfeksiyonu için besiyerleri üzerinde iç çapı 5 mm, kalınlığı 2 mm olan boşluklar oluşturulmuş ve boşluklara firmanın önerileri doğrultusunda (FotoSan; CMS Dental, Copenhagen, Denmark) uygulamalar yapılmıştır. Her deney periyodunda aynı mikroorganizma süspansiyonundan 3 farklı besiyerine ekim yapılmış, test edilen diskler yerleştirilmiş ve plaklar 37°C inkübe edilmek üzere etüve kaldırılmıştır. İnkübasyonun 24. saatlerinde plaklar etüvden çıkarılmış, şeffaf bir cetvel yardımı ile disklerin çevresindeki inhibisyon zonları milimetrik olarak ölçülerek not edilmiştir. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde t-testi kullanılmış olup p<0.05 değerler anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Yapılan istatistiksel analiz sonuçlarına göre; C. Albicans ve E. Faecalis üzerinde foto-aktif dezenfeksiyonun kalsiyum hidroksite oranla daha iyi antimikrobiyal etki gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05).

Sonuç: Endodontik inatçı enfeksiyonlarda kök kanalının dezenfeksiyonu için foto-aktif dezenfeksiyonun kullanımı antibakteriyel etkinliği arttıracığından alternatif bir yöntem olarak kullanılabilir.

Anahtar kelimeler: Antimikrobiyal etkinlik, Candida albicans, Enterococcus faecalis, Foto-aktif dezenfeksiyon, Kalsiyum hidroksit.

EPİDEMİYOLOJİK SAHA ÇALIŞMALARDA DIŞ ÇÜRÜĞÜ PREVELANSININ BELİRLENMESİNDE İNTRA-ORAL FOTOĞRAFLARIN BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Uzman Dt. Zekiye EFE

Erciyes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı

Doç. Dr. Salih DOĞAN

Erciyes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı

Arş. Gör. Kübra PEDÜK

Erciyes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı

Özet

Amaç: Dental epidemiyolojik çalışmalarda, bireylerin ağız ve diş sağlığı sorunlarının tespitinde farklı yöntemler kullanılmaktadır. Çalışmanın amacı; dental epidemiyolojik saha çalışmalarında hastaların muayenesinin hızlandırılması ve kısa sürede çok sayıda veri elde edilebilmesi amacıyla kullanılan intra-oral fotoğraf üzerinden çürük tespit yönteminin görsel muayene yöntemi ile karşılaştırılarak etkinliğinin ve güvenilirliğinin değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmada Erciyes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Pedodonti Anabilim Dalı kliniğine gelen ve ebeveynlerinden çalışmaya katılması için bilgilendirilmiş onam alınan çocuklar çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışmada, yaşları 5-12 arasında, 249 kız 251 erkek toplam 500 çocuk değerlendirmeye alınmıştır. Kalibrasyonu yapılmış bir hekim tarafından klinik ortamda çocukların ayrıntılı ağız içi muayeneleri yapılarak WHO'nun önerdiği muayene teşhis kodlarına göre her hastaya ait dmft, DMFT, dmft+DMFT değerleri elde edilerek veriler her çocuğun kendisine ait olan dosya numaralarına kaydedilmiştir. Son olarak çocukların intra-oral fotoğrafları deneyimli bir fotoğrafçı tarafından profesyonel fotoğraf makinesi kullanılarak çekilmiştir. Muayeneler tamamlandıktan en az 3 hafta sonra hastaların intra-oral fotoğrafları aynı hekim tarafından bağımsız olarak tekrar değerlendirilmiş her çocuğa ait dmft, DMFT, dmft+DMFT değerleri tekrar elde edilerek veriler kendilerine ait dosya numaralarına kaydedilmiştir. İki muayene sonucunda elde edilen veriler karşılaştırılmıştır.

Bulgular: İntra-oral fotoğrafla muayeneden elde edilen sonuçların ortalamaları dmft: 6.34, DMFT: 4.93, dmft+DMFT: 8.14 iken, görsel muayene sonuçlarının ortalamaları dmft: 6.51, DMFT: 5.02, dmft+DMFT: 8.28 olarak hesaplanmıştır. Farklılıklar değerlendirildiğinde; intra-oral fotoğraflardan tespit edilemeyen çürüklerin daha çok bukkal ve ara yüzde olduğu görülmüştür. En fazla hata yapılan dişlerin ise üst süt kanin, üst süt keser, üst daimi ikinci büyük azı ve alt süt birinci azı olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmanın sonuçlarına göre görsel muayene yöntemi ile intra-oral fotoğrafla muayene yöntemi arasında dmft, DMFT, dmft+DMFT sonuçları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Konu ile ilgili ilave klinik çalışmalara ihtiyaç duyulmakta birlikte intra-oral fotoğrafla yapılan muayene yönteminin dental epidemiyolojik saha çalışmalarında kullanılabilecek alternatif bir yöntem olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Çürük tespiti, Çocuk, Dental epidemiyoloji, İntra-oral fotoğraf.

DİZ OSTEOARTRİTLİ OLGULARDA OSTEOARTRİT ŞİDDETİ, DÜŞME KORKUSU VE DENGİ GÜVEN ÖLÇEĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

THE RELATIONSHIP BETWEEN SEVERITY OF OSTEOARTHRİTİS, FEAR OF FALL AND BALANCE CONFIDENCE SCALE IN PATIENTS WITH KNEE OSTEOARTHRİTİS

Dr. Öğr. Üyesi Sevtap GÜNAY UÇURUM

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Özet

Amaç: Diz osteoartriti (OA), eklem ve çevre dokularda meydana gelen değişiklikler nedeniyle fiziksel fonksiyonları etkilemektedir. Kişilerin düşme korkusu artırıp ve denge güven düzeylerinde azalmaya neden olarak günlük yaşantılarını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle diz OA kişilerde osteoartrit şiddetinin düşme korkusu ve aktiviteye özgü güven üzerine etkisini araştırmayı amaçladık.

Gereç ve yöntem: Çalışmaya yaş ortalamaları $59,87 \pm 7,77$ yıl olan 2'si erkek 39'u kadın olmak üzere toplam 41 olgu dâhil edildi. Olguların OA şiddeti Lesquesne diz osteoartrit şiddet indeksi ile (LOAİ), düşme korkuları Düşme Etkinlik Ölçeği (DEÖ) ile, güven düzeyleri Aktiviteye özgü Güven Ölçeği (AÖDGÖ) ile değerlendirildi.

Bulgular: Olguların LOAİ ortalaması $12,7 \pm 3,28$; DEÖ ortalaması $32,6 \pm 18,33$ ve AÖDGÖ ortalaması $57,7 \pm 14,42$ puandı. Osteoartrit şiddeti ile düşme korkusu ve denge güven ölçeği arasındaki ilişki incelendiğinde LOAİ ile AÖDGÖ arasında negatif yönde bir ilişki olduğu bulundu ($r = -0,464$; $p = 0,002$). Aynı zamanda AÖDGÖ ile DEÖ arasında da negatif yönde bir ilişki olduğu görüldü ($r = -0,443$; $p = 0,004$).

Sonuç: OA şiddeti arttıkça kişilerin aktiviteye özgü denge güven düzeyleri azalmakta ve bununla beraber düşme korkuları artmaktadır. OA'lı olguların tedavisinde kişilerin düşme korkularının artmasının ve güven düzeylerinin azalmasının günlük yaşam aktivite düzeylerini olumsuz yönde etkileyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar kelimeler: Osteoartrit, Düşme korkusu, Denge güven ölçeği.

Abstract

Objective: Knee osteoarthritis (OA) affects physical functions due to changes in joints and surrounding tissues. It may adversely affect their daily lives by increasing fear of falling and

causing a decrease in balance confidence levels. Therefore, we aimed to investigate the effect of osteoarthritis severity on fear of falling and activity-specific balance confidence in knee OA subjects.

Materials and methods: A total of 41 patients (2 males, 39 female) with a mean age of 59.87 ± 7.77 years were included in the study. OA severity was assessed by Lesquesne knee osteoarthritis severity index (LOAI), fall fears were assessed by the Fall Efficacy Scale (FES), and balance confidence levels were assessed by Activity Specific Balance Confidence Scale (ABCS). Pearson correlation analysis was used for statistical analysis.

Results: The mean LOAI was 12.7 ± 3.28 ; the mean FES score was 32.6 ± 18.33 and the mean ABCS score was 57.7 ± 14.42 . When the relationship between the severity of osteoarthritis and fear of falling and balance confidence scale was investigated, a negative correlation was found between LOAI and ABCS ($r = -0.464$; $p = 0.002$). At the same time, there was a negative relationship between ABCS and FES ($r = -0.443$; $p = 0.004$).

Conclusion: As the severity of OA increased, the activity-specific balance confidence levels of the individuals decreased and the fears of falling increased. In the treatment process, it should be taken into consideration that this situation may negatively affect the activity levels of people in daily life.

Keywords: Osteoarthritis, Fear of falling, Balance confidence scale.

DİZ OSTEOARTRİTLİ OLGULARDA KAS KUVVETİ, FONKSİYONEL DÜZEY VE DENGİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

THE RELATIONSHIP BETWEEN MUSCLE STRENGTH, FUNCTIONAL LEVEL AND BALANCE IN PATIENTS WITH KNEE OSTEOARTHRITIS

Dr. Öğr. Üyesi Sevtap GÜNAY UÇURUM

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Uzm Dr. Elif Umay ALTAŞ

Ankara Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Özet

Amaç: Diz osteoartriti (OA) sık görülen kas-iskelet sistemi sorunlarından biridir. Diz çevresi kas kuvvetinin azalması osteoartritte fonksiyonel düzeyi ve dengiyi olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle çalışmada osteoartritli olgularda kas kuvveti, fonksiyonel düzey ve denge arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya yaş ortalamaları $61,05 \pm 7,91$ yıl olan 5'i erkek 47'si kadın olmak üzere toplam 52 OA tanısı almış olgu dâhil edildi. Olguların diz fleksiyon ve ekstansiyon kas kuvveti Hand Held Dinamometre (Lafayette) ile, fonksiyonel düzeyleri Western Ontario Mc Masters OA indeksi (WOMAC) ile, dengeleri Tinetti Denge ve Yürüme Testi ile değerlendirildi. İstatistiksel yöntem olarak Spearman korelasyon analizi kullanıldı.

Bulgular: Olguların diz fleksiyon ve ekstansiyon kas kuvveti $10,68 \pm 2,68$ ve $14,55 \pm 3,36$ kg, WOMAC indeks skorları ortalaması $46,39 \pm 14,99$ puan, Tinetti denge ve yürüme testi skoru ortalaması $29,40 \pm 5,69$ puandı. Kas kuvveti, fonksiyonel düzey ve denge arasındaki ilişki incelendiğinde diz fleksiyon ve ekstansiyon kas kuvvetinin WOMAC indeksi ile negatif yönde ($r = -0,334$; $p = 0,016$ / $r = -0,387$; $p = 0,005$), Tinetti denge ve yürüme skoru ile pozitif yönde ($r = 0,294$; $p = 0,034$ / $r = 0,555$; $p = 0,000$) ilişkili olduğu görüldü.

Sonuçlar: Diz fleksiyon ve ekstansiyon kas kuvvetinin azalması kişilerin fonksiyonel durumlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca, özellikle ekstansiyon yönündeki kas kuvveti daha fazla olmak üzere, kas kuvvetindeki azalma dengenin bozulmasına neden olmaktadır. Osteoartrit tedavisinde kas kuvvetinin değerlendirilmesinin ve artırılmasına önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar kelimeler: Osteoartrit, Fonksiyonel düzey, Kas kuvveti, Denge.

Abstract

Objective: Knee osteoarthritis (OA) is one of the common musculoskeletal problems. Decreased muscle strength around the knee is may adversely affect functional level and balance. Therefore, we aimed to investigate the relationship between muscle strength, functional level and balance in patients with osteoarthritis.

Materials and methods: A total of 52 OA patients (5 males, 47 female) with a mean age of 61.05 ± 7.91 years were included in the study. Knee flexion and extension muscle strength were evaluated by Hand Held Dynamometer (Lafayette), functional levels were evaluated by Western Ontario Mc Masters OA index (WOMAC), and balance was assessed by Tinetti Balance and Gait Test. Spearman correlation analysis was used as statistical method.

Results: Knee flexion and extension muscle strength were 10.68 ± 2.68 and 14.55 ± 3.36 kg, mean WOMAC index scores was 46.39 ± 14.99 points, mean Tinetti balance and walking test score was 29.40 ± 5.69 points. When the relationship between muscle strength, functional level and balance was investigated, knee flexion and extension muscle strength was negatively correlated with WOMAC index ($r = -0.333$; $p = 0.016$ / $r = -0.387$; $p = 0.005$), and was positively correlated with Tinetti balance and gait score ($r = 0.294$; $p = 0.034$ / $r = 0.555$; $p = 0.000$).

Conclusions: The decrease in muscle strength negatively affects the functional status of the individuals. Furthermore, the decrease in muscle strength, particularly in the extension direction, leads to disturbance of the balance. It is important to evaluate and increase the muscle strength in the treatment of osteoarthritis.

Keywords: Osteoarthritis, Functional level, Muscle strength, Balance.

GASTROİNTESTİNAL STROMAL TÜMÖRLERİN KLİNİK VE HİSTOPATOLOJİK BULGULARI: 10 YILLIK TEK MERKEZ DENEYİMİ

Uzm. Dr. Hülya Tosun YILDIRIM

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim Araştırma Hastanesi, Patoloji Kliniği

Asist. Dr. Zelal AKGÜNDÜZ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim Araştırma Hastanesi, Patoloji Kliniği

Özet

Giriş: Gastrointestinal Stromal Tümörler (GIST'ler), gastrointestinal sistemdeki en yaygın mezenkimal tümörlerdir. Bu çalışmanın amacı, on yıllık sürede GIST tanısı verilen olgu serimizi sunmak ve klinik- histolojik bulguları gözden geçirmektir.

Yöntem: Bu çalışma 2008-2017 yılları arasında Antalya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Patoloji kliniğinde değerlendirilen ve tanı alan 85 GIST olgusunu kapsamaktadır. Yaş, cinsiyet, tümör yerleşimi ve büyüklüğü gibi klinik bulgular; patern, nekroz varlığı, mitotik indeks, Ckit ve DOG1 (CD117) ekspresyonu yanısıra CD34 ve S100 gibi ekspresyonunu içeren histopatolojik bulgular; Ki67 proliferasyon indeksi, uzak metastaz durumu değerlendirildi.

Bulgular: Bu retrospektif çalışmada 85 GIST olgusu vardı. Tanı sırasındaki ortalama yaş 58 (34-90) iken, erkek kadın oranı 0,93 (41 erkek / 44 kadın) idi. Tümör 51 hastada (% 60) midede, 27 hastada (% 31.7) ince bağırsakta, 3 hastada (% 3.52) kolon, 1 hastada (% 1.17) omentum, 1 hastada (% 1.17) pelviste 1 hastada (% 1.17) intraabdominal ve 1 hastada (% 1.17) karaciğerde yerleşmişti. Olguların 4'ünde multiple kitle (% 4,7), 5 hastada uzak metastaz (% 4,70) vardı. Ortalama tümör boyutu 6,3 cm (1 cm - 28 cm) idi. DOG1 ekspresyon oranı %96, C-kit (CD117) ekspresyon oranı% 90, CD34 %83 ve S-100 % 10 olarak gözlemlendi. Ortalama mitotik indeks 13 / 50BBA ve Ki-67 proliferasyon indeksi% 5,3 idi.

Sonuç: Her ne kadar nadir olsa da, GIST'ler, gastrointestinal sistemin en sık görülen mezenkimal tümörleridir. Patoloji raporlarında risk grubu, hücre tipi, patern, immunohistokimyasal değerlendirme (yoğunluk ve yaygınlık) bulguları prognostik parametreler de dahil edilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Gastrointestinal Stromal Tümör, Tek merkez deneyimi, 10 yıl.

NORMAL, HİPERPLASTİK VE NEOPLASTİK ENDOMETRİUMDA CD44 EKSPRESYONU

Uzm. Dr. Hülya Tosun YILDIRIM

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Antalya Eğitim Araştırma Hastanesi, Patoloji Kliniği

Uzm. Dr. Işın ÜREYEN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Antalya Eğitim Araştırma Hastanesi, Jinekoloji-Onkoloji Kliniği

Özet

Giriş: Endometrium kanseri kadın genital sistemin en sık görülen tümörüdür. Endometrium kanseri gelişim mekanizmasına bağlı olarak östrojen bağımlı (Tip 1) ve östrojen bağımsız (Tip 2) şeklinde 2'ye ayrılır. En sık saptanan tip 1 tümörlerin çoğu endometrioid tipte endometrial kanserdir, atipik hiperplazi/Endometrioid intraepitelyal neoplazi (EİN) preneoplastik prekürsör lezyonudur. CD44 (EpCAM) bir çok solid organ tümöründe araştırılmış ve tümör yayılımı ve metastazında önemli rol oynayan bir adezyon molekülüdür. Özellikle endometrial endometrioid kanserlerde yapılan araştırmalarda CD44'ün prognostik değeri ile ilgili farklı veriler vardır.

Amaç: Bu çalışmanın amacı normal, hiperplastik ve neoplastik endometriumda CD44 ekspresyonu değerlendirmek, CD44 ekspresyonunun tümör davranışı ve endometriyal karsinogenez üzerindeki etkisini tanımlamak, CD44 ekspresyonu ile endometrioid endometrial kanserdeki klinikopatolojik özellikleri arasında ilişki olup olmadığını araştırmaktır.

Yöntem: Çalışmada 20 proliferatif faz endometrium, 20 basit hiperplazi, 20 EİN ve 80 endometrioid endometrial kanser tanısı alan olgulara ait doku örneği incelendi. CD44 ekspresyonu saptamak için doku mikroyarray yöntemi ile olgulara ait dokulara immünohistokimyasal boyama yapıldı.

Bulgular: Endometrioid endometrial karsinomda CD44 pozitif boyaması olguların yaklaşık % 50 'sinde görüldü. Proliferatif faz endometrium, basit hiperplazi ve EİN ile karşılaştırıldığında ekspresyonu daha düşük saptandı. Nükleer derecesi, histolojik derecesi ve FIGO derecesi yüksek olan endometrioid endometrial karsinomlarda ise daha düşük CD 44 ekspresyonu izlenmiştir. Ek olarak miyometriyal invazyon, lenfovasküler invazyon ve lenf nodu invazyonu olan hastalar, invazyonu olmayanlara göre daha düşük CD44 ekspresyonuna sahipti.

Sonuç: Sonuçlarımız azalmış CD44 ekspresyonu olan endometrioid endometrial kanserlerin daha kötü prognozlu olabileceğini göstermiştir ayrıca azalmış CD44 ekspresyonunun, endometrial kanserlerin gelişmesi ve ilerlemesinin çoklu mekanizmalarında fonksiyonel olarak rol oynayabileceğini düşündürmüştür.

Anahtar Sözcükler: Proliferatif faz endometrium, Basit hiperplazi, EİN, Endometrioid endometrial karsinom, CD44, FIGO derecesi

“DIABETES MELLİTUS” TANILI BİREYLERDE BESLENME TEDAVİSİNE UYUMUN DİYETE İLİŞKİN FONKSİYONEL OLMAYAN BİLİŞLERLE İLİŞKİSİ

THE RELATIONSHIP OF ADHERENCE TO “MEDICAL DIET TREATMENT” AND “DIET RELATED DYSFUNCTIONAL ATTITUDES” IN PARTICIPANTS WHO DIAGNOSED WITH “DIABETES MELLITUS”

Dr. Öğr. Üyesi Sultan OKUMUŞOĞLU

Lefke Avrupa Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü

Özet

Bu çalışmanın temel hedefi, glisemik kontrolün sağlanması adına “tıbbi beslenme tedavisi” alan “Diabetes Mellitus tip II” tanılı bireylerde beslenme tedavisine uyumun “diyete ilişkin fonksiyonel olmayan tutumlarla” ilişkisinin incelenmesidir. Ayrıca katılımcılarda “glisemik kontrol” ile “yeme bozukluğu eğilimi” ilişkisinin araştırılması amaçlanmıştır. İlgili tutumlar “Diyete İlişkin Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği” ile, yeme bozukluğu eğilimleri REZZY ölçeği ile ölçülmüştür. Bilgi formunda katılımcıların yaş ve cinsiyet gibi bilgilerinin yanısıra glisemik kontrolün sağlanıp sağlanmadığı değerlendirmesi için gerekli bir değişken olarak kabul edildiği için, katılımcıların, en az üç ay süreli tıbbi beslenme tedavisi uygulamasını takiben gerçekleştirilmiş olan, en güncel HbA1c düzeylerini bildirmeleri istenmiştir. Bilgilendirilmiş onamı alınan 51 katılımcının verisi ile analizler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaşları 24-59 arasındadır ($\bar{x}=39.35$, $S=10.07$), (40 kadın, 11 erkek). Veri analizlerine göre, glisemik kontrolde başarısız sonuçlar elde eden katılımcı grubunun “diyete ilişkin fonksiyonel olmayan tutumlarının” başarı gösterenlerden daha yüksek olduğu, ayrıca daha yüksek “yeme bozukluğu” eğilimi gösterdiği saptanmıştır. Korelasyon bulgularına göre, katılımcıların “Diyete İlişkin Fonksiyonel Olmayan Tutumları” ile “yeme bozukluğu eğilimindeki” artış, “glisemik kontrolde” düşüş ile ilişkili bulunmuştur. Glisemik kontrol değişkenine ait varyansın %48.7’si “yeme bozukluğu eğilimi” tarafından yordanmıştır. “Diyete ilişkin fonksiyonel olmayan tutumlar” değişkeninin eklenmesiyle iki değişken birlikte glisemik kontrol değişkenine ait varyansın %63.7’sini yordamışlardır. HbA1c değerleri ≤ 7 olan glisemik kontrol sağlamış olan katılımcıların, örneklemin % 47.1’ini ve glisemik kontrol sağlayamamış katılımcıların ise örneklemin % 52.9’unu oluşturduğu saptanmıştır. Bu bulgu, önceden sözü edilen diğer bulgularla olduğu gibi ilişkili literatürle de uyumludur. Gelecek çalışmaların tedaviye uyumun önemi ve araştırmalarla açıklığa kavuşturulmayı bekleyen uyuma ilişkin (ve belki de daha başarılı müdahalelere ışık tutabilecek) pek çok faktör olduğu farkındalığı ile planlanması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Tedavi uyumu, Diyete ilişkin fonksiyonel olmayan tutumlar, Diabetes Mellitus, Diyabette tıbbi beslenme tedavisi, Yeme bozukluğu eğilimi, Tedavi önerilerine kendini adama.

Abstract

The main target of the presented study is the investigation of the relationship of adherence to “medical diet treatment” and “diet related dysfunctional attitudes” in participants who diagnosed with “Diabetes Mellitus Type II” and who applied to a “medical diet treatment” professional in order to ensure “glycemic control”. Besides, the investigation of the relationship between glycemic control and eating disorder tendencies was aimed. The related attitudes were measured via “Diet Related Dysfunctional Attitudes” Scale and “eating disorder tendencies” were measured via REZZY Scale. Besides “information form” was used. The information form inquired information as age and sex of the participants and the participants were also asked to inform their most recent HbA1c levels that handled after “medical diet treatment” application for at least three months, since it is accepted as a necessary variable for the evaluation of success of the glycemic control of each participant. The analysis was conducted with data that handled from 51 participants whose informed consent was taken. The age range of the participants 24-59 ($\bar{x}$ =39.35, S =10.07), (40 women, 11 men). According to analysis of the data, the group of participants who handled unsuccessful results regarding “glycemic control” has higher “Diet Related Dysfunctional Attitudes” and higher “eating disorder tendencies” than the group who handled successful results. According to correlation findings an increase regarding the “Diet Related Dysfunctional Attitudes” and the “eating disorder tendencies” of the participants is related with decrease in terms of “glycemic control”. The %48.7 of the variance of “glycemic control” variable was predicted by “eating disorder tendencies”. With addition of “Diet Related Dysfunctional Attitudes” variable two variables together predicted the %63.7 of the variance of “glycemic control” variable. It was determined that the participants with levels of HbA1c $\leq$ %7 who handled “glycemic control” is %47.1 of the sample and the participants who could not handle “glycemic control” is % 52.9 of the sample. These finding like the other previously mentioned findings is in accordance with the related literature. It was suggested that the future studies should be planned with the awareness of the importance of adherence to treatment suggestions and existence of various factors which could be related with better treatment adherence (and perhaps with better interventions) and which needs to be clarified with future investigations.

Keywords: Compliance to treatment, Diet related dysfunctional attitudes, Diabetes Mellitus, Medical diet treatment for Diabetes Mellitus, Eating disorder tendency, Adherence to treatment recommendations.

OKUL ORTAMINDA ANKSİYETE AZALTMAYI HEDEFLEYEN BİLİŞSEL DAVRANIŞÇI YÖNELİMLİ BİR GRUP YAKLAŞIMININ ETKİLİLİĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Sultan OKUMUŞOĞLU

Lefke Avrupa Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü

Özet

Bu çalışmada, anksiyete seviyesi yüksek ergenler ile okul ortamında grup çalışması olarak uygulanması amacıyla geliştirilmiş bir anksiyete azaltma protokolünün “çalışma grubundaki” katılımcıların anksiyete düzeylerini azaltma konusundaki etkililiğinin araştırılması hedeflendi. Altı seanslık uygulamadan önce ve sonra katılımcıların anksiyete düzeylerinin belirlenmesinde ölçüm aracı olarak “Çocuklar için Anksiyete Tarama Ölçeği/ÇATÖ” (“SCARED”) kullanıldı. Gerekli diğer bilgilere ulaşmak için ise bilgi formu kullanıldı. Ölçek yanıtlanmasına ilişkin bilgilendirilmiş onamın gerekleri yerine getirilerek gönüllülük ilkesi temelinde ön tarama tamamlandıktan sonra, olası katılımcılar belirlendi. Bu aşamada, “anksiyete tarama ölçeğinin” kaygı bozukluğuna işaret eden kesme noktasının yirmi beş ve daha yüksek puanlar olduğu kabulüne göre belirlemeler yapıldı. Bu ölçütü karşılayan ve herhangi bir psikolojik destek almakta olmayan ve geçmişte de almamış öğrencilerle ilgili olarak hem öğrencinin hem de ebeveynin bilgilendirilmiş onamı alındı. Başlangıçta kriterlere uyan (ölçek puanları ≥ 25 olan) 20 öğrenci saptanmışsa da dört tanesi diğer bir psikolojik destek aldığından geri kalan 16 öğrenci ile gruplar oluşturuldu. Katılımcıların rastgele seçim ile “kontrol” ve “deney” gruplarına atanmasında, sözü edilen iki grubun yaş, cinsiyet gibi özellikler bakımından dengelenmesine çalışıldı. Dolayısıyla sekizer kişilik “uygulama” ve “kontrol” gruplarında genelde 14 yaşında ve erkek olan öğrencilerin yanı sıra dört kız öğrenci ile iki 13 yaşındaki öğrenci ayrıca kuraya tabi tutulmak suretiyle iki gruba eşit biçimde dağıtıldı. Ancak çalışma başladıktan sonra, kontrol grubundan bir katılımcının (erkek 14 yaşında) okuldan ayrılması sonucunda kontrol grubu sekiz yerine yedi kişi olarak kaldı. Sonuç olarak katılımcılar sekizinci sınıfa devam eden, 13-14 yaş aralığındaki 15 öğrenciden oluştu (11erkek). Kaygı azaltma hedefli psikoeğitimler, yeniden yapılandırma, çeşitli gevşeme teknikleri gibi bilişsel davranışçı yaklaşımı temel alan teknik ve uygulamaların çocukların yaşına uygun olarak geliştirildiği yapılandırılmış grup çalışması protokolü doksana dakikalık altı seans şeklinde okul ortamında gerçekleştirildi. Seansların tamamlanmasını takiben “çalışma” ve “kontrol gruplarının” kaygı düzeyleri başlangıçta kullanılmış olan ölçek aracılığıyla tekrar ölçüldü. Ölçek ortalamalarının “Parametrik olmayan Mann Whitney U Testi” ile analizleri, altı seansın sonunda “çalışma grubundaki” katılımcılar ile “kontrol grubundaki” katılımcıların arasında kaygı düzeyleri açısından, “uygulama grubu” lehine düşük ortalamalar ile, anlamlı farklılaşmalar olduğunu ortaya koydu, ($U=4.000$, $p<.05$). Ayrıca “uygulama grubundaki” katılımcıların 0-10 arasında kaç puanlık kaygı yaşadıkları şeklindeki kaygı düzeylerini derecelendirme beyanının da seanslar sonrasında oldukça düşmüş olması, gruplar arası istatistiksel analiz bulguları ile uyum içinde olarak yorumlandı. “Uygulama grubu” ile “kontrol grubunun” kaygı düzeyleri arasında başlangıçta önemli farklılık olup olmadığına yine “Parametrik olmayan

Mann Whitney Testi” ile bakıldığında iki grubun başlangıçtaki kaygı ortalamaları açısından farklılaşmadıkları saptandı. Başlangıçta benzer düzeyde kaygı ortalamasına sahip iki gruptan birinin kaygı düzeylerinin altı seansın sonunda diğerinden anlamlı biçimde farklılaşması bulgusuna göre, “uygulama grubundaki” daha düşük kaygı ortalamaları şeklindeki değişimin, gerçekleştirilmiş olan grup çalışmaları ile ilgili olduğu sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: Okul ortamında grup BDT yaklaşımı, Bilişsel yaklaşım, Davranışçı yaklaşım, Kaygı bozuklukları, Ergenlerde kaygı azaltma protokolü.

DOĞAL ZEOLİTİN HİDROJEN SÜLFÜR KOKU ADSORPSİYON KAPASİTESİNİN ARTTIRILMASI

Doç. Dr. İlhan ÖZEN

Erciyes Üniversitesi

Celal SÖYLEMEZ

Kimya Mühendisi, Lidersan Sağlık ve Gıda AŞ.

İlker TÜRKMEN

Kimyager, Lidersan Sağlık ve Gıda AŞ.

Arş. Gör. Gamze OKYAY

Erciyes Üniversitesi

Özet

Zeolitler, alüminyum ve silis içeren minerallerin çeşitli reaksiyonları sonucu oluşmuş bileşiklerdir. Son yıllarda kullanımı hızla artan zeolitler önemli endüstriyel hammaddeler arasındadır. İyon değişimi ve adsorpsiyon yapabilme özelliklerinin yanı sıra katalizör olarak da kullanılabilmeleri zeolitlerin değerini daha da arttırmaktadır. Zeolitler, enerji, tarım ve hayvancılık, madencilik ve metalurji, inşaat, deterjan, kâğıt sanayi, vs. gibi çeşitli sektörlerde kullanılmaktadır. Sudaki radyoaktif atıkların tutulmasında, atık sularındaki metal iyonlarının ve azot bileşiklerinin tutulmasında, baca gazlarının adsorplanmasında, petrol sızıntılarının temizlenmesinde, çöp depolamada ve oksijen üretiminde zeolitler kullanılmaktadır. Tarımda ise zeolitli tüfler, gübrelerin kötü kokusunu gidermek içeriğini kontrol etmek ve asit volkanik toprakların pH'nın yükseltilmesi amacıyla uzun yıllardan beri kullanılmaktadır.

Bizim projemizde ise kanalizasyonlarda oluşan hidrojen sülfür gazının adsorbsiyonu ve bebek bezlerinde kullanım sonucu oluşan hidrojen sülfür gazının adsorbsiyonu için zeolit mineralinin adsorbsiyon kapasitesini çinko ve bakır iyon değişiminden faydalanarak arttırmak hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zeolit, Hidrojen sülfür, Çinko, Bakır.

BİS-AZO SCHİFF BAZLARININ YENİ İŞILDAYAN MONONÜKLEER ZN(II) KOMPLEKSLERİ: SENTEZİ, TERMAL VE FOTOLÜMİNESANS ÖZELLİKLERİ, DPPH RADİKAL SÜPÜRME VE FENOL BAĞLAMA AKTİVİTELERİ

NOVEL LUMINESCENT MONONUCLEAR ZN(II) COMPLEXES OF BIS-AZO-SCHIFF BASES: SYNTHESIS, THERMAL AND PHOTOLUMINESCENCE PROPERTIES, DPPH RADICAL SCAVENGING AND PHENOL BINDING ACTIVITIES

Araş. Gör. Dr. Özlem ÖZDEMİR

Gazi Üniversitesi

Özet

Bu çalışmada, bis-azo-Schiff bazı ligandlarının ve metal tuzunun tek aşamalı reaksiyonu ile iki adet yeni Zn(II) kompleksi sentezlenmiştir. Komplekslerin mononükleer yapıları, farklı analitik ve spektroskopik ölçümler ile karakterize edilmiş; stokiometrik oranı ve oluşum sabiti Job's ve Benesi-Hildebrand yöntemleri kullanılarak doğrulanmıştır. Termal teknikler, Zn(II) komplekslerinin 400 °C'in üzerinde kararlı olduğunu göstermiştir. Komplekslerin DMSO çözeltisi ksenon lamba ile uyarıldığında, yeşil emisyon yaymaktadır. Ligandların ve yeni Zn(II) komplekslerinin antioksidan aktivitesi, DPPH radikal süpürme metodu kullanılarak sabit reaksiyon süresi ve kararlı durum ölçümleri ile incelenmiştir. Sonuçlar ligandların standart askorbik asitten daha yüksek aktiviteye sahip olduğunu göstermiştir, ancak kompleksler herhangi bir süpürücü aktiviteye sahip değildir. Son olarak, bileşikler ve fenol molekülü arasındaki etkileşim UV-GB spektrumu ile incelenmiş ve etkileşimin $3.1-7.2 \times 10^{-7}$ M konsantrasyon aralığında düşük LOD değerine sahip olduğu belirlenmiştir. Fenol molekülünün, imin ve azo kromoforlarla hidrojen bağı oluşturmak yerine bileşiklerle π -tipi istifleme yaparak etkileştiği öne sürülebilir.

Anahtar Kelimeler: Azo-Schiff bazları, Zn(II) kompleksleri; Termogravimetri, Fotolüminesans, DPPH radikal süpürme aktivitesi, Fenol bağlama.

Abstract

In this work, two Zn(II) complexes were newly synthesized by a one-step reaction of the bis-azo-Schiff base ligands and metal salt. Their mononuclear structure was characterized by different analytical and spectroscopic measurements; the stoichiometric ratio and formation constant were confirmed using Job's and Benesi-Hildebrand plots. Thermal techniques showed that Zn(II) complexes were stable above 400 °C. Upon photoexcitation with Xenon lamp, the complexes emitted green luminescence in DMSO solution. The antioxidant activity of the ligands and Zn(II) complexes were studied by using DPPH radical scavenging assay by fixed reaction time and steady state measurements. The results indicated that the ligands had higher activity than that of standard ascorbic acid, but the complexes did not end up with any scavenging activity. Finally, the host-guest

interaction between the compounds and phenol molecule was examined by UV-vis spectrum with a low LOD value in the concentration range of $3.1\text{--}7.2 \times 10^{-7}$ M. It may be suggested that phenol molecule preferred a π -stacking interaction with the compounds instead of forming hydrogen bonding with imine and azo chromophores.

Keywords: Azo-Schiff bases, Zn(II) complexes; Thermogravimetry, Photoluminescence, DPPH radical scavenging activity, Phenol binding.

CİBRENİN H_2SO_4 İLE KARBONİZASYONU SIRASINDA OLUŞAN GAZ VE KATI ÜRÜNLERİN SULU ÇÖZELTİLERDE $Cr(VI)$ İNDİRGENMESİNDE KULLANILMASI

USE OF $Cr(VI)$ REDUCTION OF GAS AND SOLID PRODUCTS FORMED DURING CARBONIZATION OF GRAPE MARC WITH SULFURIC ACID

Arş. Gör. Dr. Hasan ARSLANOĞLU

Fırat Üniversitesi

Özet

Sulardaki tehlikeli ağır metal kirleticilerden birisi olarak kabul edilen kromun üretimi ve endüstriyel amaçlarla kullanılması, önemli kirliliklere yol açmaktadır. Krom, sulu ortamlarda kararlı olan katyonik $Cr(III)$ ve anyonik $Cr(VI)$ kompleks iyonları şeklinde bulunmaktadır. Bu iki türün toksitesi birbirinden çok farklıdır.

Krom genellikle yüzey sularında 0.01 mg/l'den daha az konsantrasyonlarda ve tabii sularda nadir bulunan bir elementtir. Deniz suyunda genellikle 0.001 mg/l'den daha düşük bir seviyede bulunmaktadır. Bu değerlerin üzerindeki krom, endüstriyel aktivitelerden kaynaklanmaktadır ve böyle atıksuların arıtılması gerekir. Bu amaçla uygulanan klasik $Cr(VI)$ arıtımındaki ilk adım, daha az toksik olan ve hidroksit çözeltisi verebilen $Cr(III)$ 'e indirgeme işlemidir. Arıtımın geriye kalan kısmı bir çöktürme ve katı-sıvı ayırmadan ibarettir. Sulardaki $Cr(VI)$ 'nın indirgenmesinde kullanılan başlıca maddeler SO_2 gazı alkali sülfid tuzları ve $Fe(II)$ tuzlarıdır. İndirgeme sonucunda oluşturulan $Cr(III)$ hidroksit olarak çöktürülerek sulardan uzaklaştırılmaktadır. İndirgeme - kimyasal çöktürme yönteminin haricinde iyon değiştirme, buharlaştırma, solvent ekstraksiyonu ve ters osmoz yöntemler olduklarından, atık akımlarından krom'un kazanılabilmesinin fizibl olduğu durumlarda uygulanabilirler. Adsorpsiyon bunlar içerisinde arıtım amacıyla uygulanabilirliği daha yüksek bir yöntem olup ileride yaygın olarak kullanılabilmesi hususunda ümit vermektedir. Ancak bu amaçla ekonomik ve etkin adsorbentler bulunması gerekmektedir. Bunun için çeşitli tarımsal artık ve yan ürünler atık sulardan ağır metallerin adsorpsiyonu amacı ile yoğun bir şekilde araştırılmışlardır.

Bu çalışmada kullanılmış olan cibrenin, sülfürik asit kullanılarak karbonizasyon yapılması sırasında oluşan gazın $Cr(VI)$ 'yı indirgemesi ve elde edilen katı karbonize maddenin $Cr(VI)$ 'yı adsorbe etmesi üzerine bir araştırma yapılmıştır.

Açığa çıkan SO_2 gazı ile sulu ortamlardaki $Cr(VI)$, daha az toksik özellik gösteren $Cr(III)$ 'e indirgendiği ve bu şekilde açığa çıkan SO_2 'nin $Cr(VI)$ indirgeme kapasitesi belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda $Cr(VI)$ indirgeme kapasitesi, cibre ve kullanılan aside bağlı olarak ortaya konmuştur.

Ayrıca reaksiyona girmeyen H_2SO_4 'in kazanılması amacıyla, Karbonizasyon işleminde elde edilen karbonize ürün saf su ile çalkalanıp süzildükten sonra, süzüntüdeki asitlik, $NaOH$ çözeltisi ile titre edilerek tayin edilmiştir. Yapılan çalışmalarda kullanılan asidin %25-38 arasındaki bir kısım basit yıkama ile seyreltik olarak elde edilmiştir. Elde edilen karbonize ürünler iki defa daha saf su ile çalkalanarak yıkandıktan sonra, $105^\circ C$ 'de kurutulup tartılarak karbonize ürün verimleri hesaplanmıştır.

Çalışmalar sonucunda karbonize ürün veriminin H_2SO_4 miktarının artmasıyla azaldığı gözlenmiştir. Ağırlıkça (%96'lık H_2SO_4)/(Cibre) oranı 2.0 olan çalışmalarda elde edilen karbonize verimi %56.6 olarak hesaplanmıştır. Kullanılan asit miktarı arttıkça birim cibre başına indirgenen Cr(VI) miktarının arttığı anlaşılmıştır. 2 gr kullanılarak H_2SO_4 /Cibre oranı 1.0, 2.0 ve 3.0 olacak şekilde uygulanan deneyde, Cr(VI) indirgeme kapasiteleri asidin gramı başına sırasıyla 219.5, 195.3 ve 190.9 mg Cr(VI) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre kullanılan birim H_2SO_4 başına indirgenen krom miktarının azaldığı anlaşılmıştır. Eğer bu azalma sabit olarak kabul edilirse indirgenmenin aside bağlı olduğu söylenebilir. Bu da indirgenmenin asidin bozulmasıyla meydana gelen SO_2 'den ileri geldiği sonucunu vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Cr(VI) indirgeme, Cr(III) adsorpsiyonu, Cibre.

Abstract

The production and use of chromium, which is considered to be one of the dangerous heavy metal pollutants in water, causes important pollution. Chromium exists in the form of cationic Cr(III) and anionic Cr VI) complex ions which are stable in aqueous media. The toxicity of these two species is very different.

Chromium is usually an element in surface waters at concentrations less than 0.01 mg /L and is rare in natural waters. It is generally present in sea water at a level of less than 0.001 mg /L. Chromium above these values is due to industrial activities and such wastewater needs to be treated. The first step in classical Cr(VI) treatment applied for this purpose is the reduction to Cr(III), which is less toxic and can yield hydroxide solution. The remainder of the treatment consists of a precipitation and solid-liquid separation. The main substances used in the reduction of Cr(VI) in water are SO_2 gas alkali sulfide salts and Fe(II) salts. Cr(III) formed as a result of reduction is removed from the water by precipitation as hydroxide. Since they are ion exchange, evaporation, solvent extraction and reverse osmosis methods besides the reduction - chemical precipitation method, they can be applied in cases where it is feasible to recover chromium from waste streams. Adsorption is a more applicable method for treatment purposes and gives hope for its widespread use in the future. However, economic and effective adsorbents are required for this purpose. For this purpose, various agricultural residues and by-products have been extensively investigated for the adsorption of heavy metals from waste water.

In this study, a research was carried out to reduce Cr(VI) of the gas produced during carbonization using sulfuric acid and adsorbed Cr(VI) of the solid carbonized material

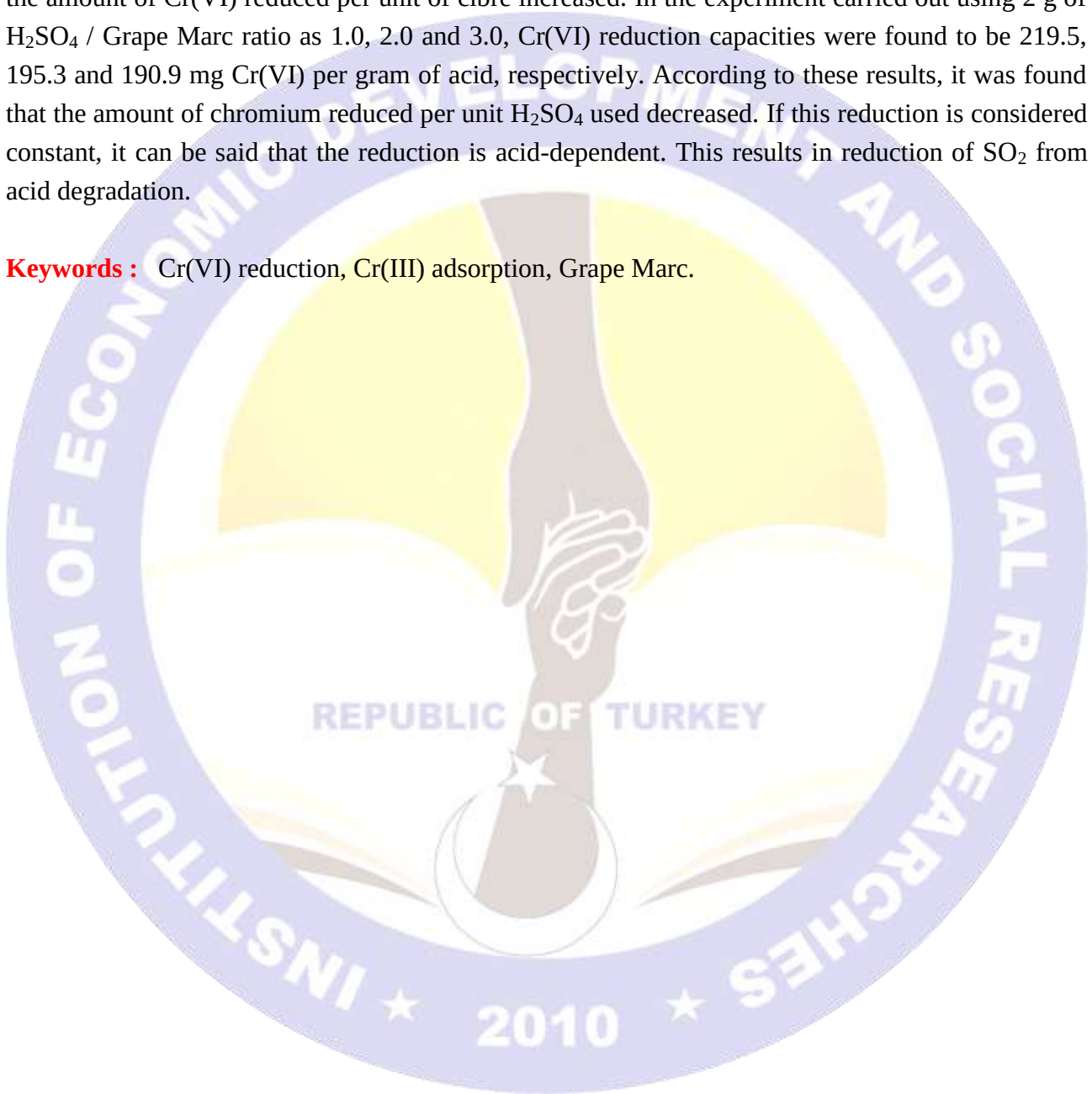
With the SO_2 gas released, Cr(VI) in aqueous media was reduced to Cr(III), which showed less toxic properties, and the SO(H) reduction capacity of the SO_2 thus released was determined. As a result of the analysis, Cr(VI) reduction capacity was determined depending on the grape marc and acid used.

In addition, in order to recover the unreacted H_2SO_4 , the carbonized product obtained in the carbonization process was rinsed with pure water and filtered, then the acidity in the filtrate was

determined by titrating with NaOH solution. 25-38% of the acid used in the studies was obtained by dilution with simple washing. The obtained carbonized products were washed twice with rinsing with purified water, dried at 105 °C and weighed to calculate the carbonized product yields.

As a result of the studies, it was observed that carbonised product yield decreased with increasing H₂SO₄ content. The carbonized yield obtained in the studies with 2.0 by weight (96% H₂SO₄) / (Grape Marc) ratio was calculated as 56.6%. It was found that as the amount of acid used increased, the amount of Cr(VI) reduced per unit of acid increased. In the experiment carried out using 2 g of H₂SO₄ / Grape Marc ratio as 1.0, 2.0 and 3.0, Cr(VI) reduction capacities were found to be 219.5, 195.3 and 190.9 mg Cr(VI) per gram of acid, respectively. According to these results, it was found that the amount of chromium reduced per unit H₂SO₄ used decreased. If this reduction is considered constant, it can be said that the reduction is acid-dependent. This results in reduction of SO₂ from acid degradation.

Keywords : Cr(VI) reduction, Cr(III) adsorption, Grape Marc.

POTASYUM-STRUVİT (KMgPO_4) ELDE EDİLMESİNDE MAĞNEZYUM KAYNAĞI OLARAK MAĞNEZYUM OKSİT KULLANIMININ ARAŞTIRMASI

INVESTIGATIONS ON THE USE OF MAGNESIUM OXIDE AS A MAGNESIUM SOURCE IN THE PRODUCTION OF POTASSIUM-STRUVITE (KMgPO_4)

Arş. Gör. Dr. Hasan ARSLANOĞLU

Fırat Üniversitesi

Özet

Gübreler bir yandan tarımsal verimin artırılması için gerekli olmalarına karşılık diğer yandan da çevresel etkileri olan maddelerdir. Klasik gübreler genellikle sudaki çözünürlüğü yüksek olan kimyasal maddeler olup toprağın geçirgen oluşu nedeniyle yeraltı sularına ve taşkınlarla veya aşırı sulamalarla yüzey sularına karışarak etkileri ötrofikasyon şeklinde kolayca görülebilen kirlenmelere yol açarlar. Bazı azotlu gübrelerin bozunarak ozon delinmesine varan etkiler yarattığı da bilinmektedir. Ayrıca bilinçsiz gübre kullanımı toprağın da yozlaşmasına yol açar. Bu sayılan nedenlerden dolayı kullanılan gübrelerin ancak bir kısmı bitki besleme amacına hizmet ederken kalan kısmı kullanıldığı yerden ayrılarak olumsuz etkilere yol açar ve aynı zamanda ekonomik kayıplar meydana gelir.

Bu nedenle gübreleme alanında son zamanlarda yavaş çözünen gübre tiplerinin üretimi ve kullanımı yaygın hale gelmektedir. Bunun için ve bir çözüm olarak çok çözünen tipten gübre tipleri kükürt, humik maddeler ve bazı polimerlerle kaplanarak yavaş veya kontrollü çözünür hale getirilmektedir. Diğer bir çözüm de yavaş çözünen tipten bileşikler üretilip gübre olarak kullanmaktır. Bunların tipik örneklerinden birisi de struvit adı verilen bileşik tipidir. Struvit bileşikler çözünürlüğü az olan ve $\text{MgNH}_4\text{PO}_4 \cdot \text{xH}_2\text{O}$ yapısında ve NH_4 yerine K ve diğer bazı bir değerlikli metaller geçebilen, Mg yerine Zn, Cu, Co, Mn ve diğer bazı iki değerlikli metaller geçebilen bir seri analog bileşikler grubudur. Bunlar, bitki için çok gerekli ana besin elementleri (azot, fosfor, potasyum) ve bileşiğin formülüne göre yine bitki için gerekli mikro besin elementlerini (Zn, Cu, Co, Mn vs.) içerdikleri için bu alanda çok popülerdir.

Bu çalışmada potasyum-struvit adı verilen $\text{MgKPO}_4 \cdot \text{xH}_2\text{O}$ bileşiğin elde edilmesinde ucuz bir magnezyum kaynağı olan MgO'nin kullanılabilmesi imkanları araştırılmıştır. Bu amaçla MgO süspansiyonları ve KH_2PO_4 çözeltilerinden çıkılarak yapılan sistematik deneylerle MgO'nin potasyum-struvit eldesinde kullanımı için Mg:K:PO₄ oranı, ortam başlangıç pH'sı ve süre gibi parametrelerin etkileri incelenmiştir.

Deneylerde elde edilen bulgulardan Mg:K:PO₄=1 oranının uygun olduğu ve elverişli çöktürme için hafif alkali bir ortama ihtiyaç olduğu ve az çözünen özelliğe sahip olan MgO'nin kolay reaksiyon verdiği için sulu ortamın çok yoğun olmaması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu şartlarda kısa süreler sonunda ortamdaki potasyum iyonunun % 70'den daha fazla oranda çöktüğü tespit edilmiştir. 0.25M KH_2PO_4 çözeltisinden aynı mol sayıda MgO içeren bir süspansiyondaki çöktürmede fosfatın potasyumdan daha fazla oranda çöktüğü belirlenmiştir. Bu durum struvit dışında bir magnezyum fosfat bileşiğinin de çöktüğü izlenimini vermiştir. Sonuç olarak ucuz bir

mağnezyum kaynağı olan mağnezyum oksitin potasyum-struvitin eldesinde kullanılabilmesi bakımından uygun bir madde olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Magnezyum Oksit, Potasyum Dihidrojen Fosfat, Potasyum Struvit, Yavaş salımlı gübre.

Abstract

Fertilizers, on the one hand, are substances that have environmental impacts on the one hand, although they are necessary for increasing agricultural yield. Conventional fertilizers are generally highly soluble in water and are contaminated by groundwater and surface water by floods or over-irrigation, which can easily be seen as eutrophication. It is also known that some nitrogenous fertilizers decompose and cause ozone depletion. In addition, the use of unconscious fertilizer causes the soil to degenerate. For these reasons, only some of the fertilizers used serve the purpose of plant nutrition, while the remaining part leaves the place where it is used and causes negative effects and economic losses occur at the same time.

For this reason, in the field of fertilization, the production and use of slowly dissolving fertilizer types have become widespread. For this and as a solubility, the highly soluble fertilizer types are coated with sulfur, humic substances and certain polymers to make them slow or controlled soluble. Another solubility is to produce slowly soluble compounds and use them as fertilizers. A typical example is a type of compound called struvite. Struvite compounds are a series of analog compounds with low solubility and $MgNH_4PO_4 \cdot xH_2O$ structure, where NH_4 can be replaced by K and some other valent metals, Mg can be replaced by Zn, Cu, Co, Mn and some other divalent metals. They are very popular in the field because they contain essential nutrients essential for the plant (nitrogen, phosphorus, potassium) and micro nutrients (Zn, Cu, Co, Mn, etc.) which are also essential for the plant according to the formula of the compound.

In this study, the possibilities of using MgO, an inexpensive magnesium source, were investigated to obtain $MgKPO_4 \cdot xH_2O$ compound called potassium-struvite. For this purpose, the effects of parameters such as Mg:K:PO₄ ratio, media initial pH and duration were investigated for the use of MgO in potassium-struvite by systematic experiments carried out from MgO suspensions and KH_2PO_4 solutions.

According to the findings obtained in the experiments, it was concluded that the ratio of Mg: K:PO₄ = 1 is appropriate and that a slightly alkaline environment is needed for suitable precipitation and MgO, which has less soluble properties, reacts easily. Under these conditions, potassium ion precipitates more than 70% after a short period of time. It was determined that phosphate precipitates more than potassium in the precipitation in a suspension containing 0.25 M KH_2PO_4 solution containing the same number of MgO. This gave the impression that in addition to struvite, a magnesium phosphate compound also precipitated. As a result, it can be said that magnesium oxide, which is an inexpensive source of magnesium, is a suitable substance for the use of potassium-struvite.

Keywords: Magnesium Oxide, Potassium Dihydrogen Phosphate, Potassium Struvite, Slow Release Fertilizer.

RATLARDA TÜM VÜCUT İRRADYASYONU İLE İNDÜKLENEN KARACİĞER HASARI ÜZERİNE KURKUMİNİN ETKİLERİ

THE EFFECTS OF CURCUMIN ON WHOLE BODY IRRADIATION INDUCED LIVER DAMAGE IN RATS

Arş. Gör. Dr . Kübra KOÇ

Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Fatime GEYİKOĞLU

Atatürk Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi . Berna KAVAKCIOĞLU YARDIMCI

Pamukkale Üniversitesi

Özet

Radyoterapi, yerel veya bölgesel ileri kanser türleri için en yaygın tedavi seçeneklerinden biridir. Diğer yandan, radyoterapi uygulaması, hem hedef hem de uzak organlar üzerinde oldukça ciddi olumsuz etkilere neden olması sebebiyle yeni ve etkili doku koruma stratejilerinin geliştirilmesi giderek önem kazanmaktadır. İyi bilindiği üzere, kurkumin diyetle kullanılan bir polifenol olup çeşitli tümörlerin tedavisinde dikkate değer bir anti-kanser ajanı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktadan hareketle, sunulan çalışmada, sıçan karaciğerinde radyasyon uygulamasına bağlı indüklenen toksisiteye karşı kurkuminin radyo koruyucu etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, erkek Sprague Dawley sıçanlar dört gruba ayrılmıştır: (1) Radyasyon almayan kontrol grubu; (2) Soya yağı takviyesi yapılan grup; (3) Gama ışınlanmış grup; (4) Kurkumin ile ön muamele sonrası gama ışınlanmış grup. Sıçanlara, radyasyondan 7 gün önce intragastrik olarak kurkumin verilmiştir. Tüm rat vücuduna, tek bir 10 Gy radyasyon dozu (akut) verilmesinin ardından 8. gündeki karaciğer hasarı değerlendirilmiştir. Hepatik dokudaki oksidan durumu, toplam oksidan durumu (TOS) seviyesinin bir kit yardımıyla ölçülmesi ile belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, 100 mg/kg kurkumin ön muamelesi, gama ışınlanmış hepatositlerde TOS seviyelerini önemli ölçüde azaltmıştır. Ayrıca, karaciğerde radyasyona bağlı meydana gelen değişikliklere karşı kurkumin ön uygulamasının verdiği cevap histolojik çalışmalar ile de araştırılmıştır. Hematoksilen & eozin (H&E) boyaması ile radyoterapinin, sıçan karaciğer dokusunda, ağır tıkanıklığa, hemoraja, hidropik dejenerasyona ve sinüzoidal dilatasyona neden olduğunu ortaya konulmuştur. Bununla birlikte, kurkuminin sıçan karaciğerini söz konusu hasarlardan büyük ölçüde koruduğu görülmüştür. Dolayısıyla genel olarak bu çalışma kapsamında elde edilen sonuçların, karaciğer dokusunun tüm vücut irradyasyonu indüklü hasarlardan korunmasında, kurkuminin koruyucu etken maddelerden biri olarak kabul görme potansiyelinin altını çizdiği açıkça ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Gama-Radyasyon, Karaciğer, Oksidatif hasar, Histoloji .

Abstract

Radiotherapy is one of the most common treatment options for local or regional advanced cancer types. On the other hand, due to severe adverse effects of radiotherapy on both target and distant organs, the development of novel tissue protection strategies has gradually gained importance. As is well known, curcumin is a dietary polyphenol and has emerged as remarkable anti-cancer agent in the treatment of various kinds of tumors. From this point of view, the present work was aimed to evaluate the radioprotective effect of curcumin against radiation-induced toxicity in rat liver. For this aim, male Sprague Dawley rats were divided into four groups: (1) Untreated control; (2) Soybean oil-supplemented; (3) Gamma-irradiated; (4) Curcumin-pretreated and after gamma-irradiated. Curcumin was given intragastrically to rats 7 days before radiation. The liver damage was assessed on day 8 after a single 10 Gy radiation dose (acute) was given to the whole body. The oxidant status in the hepatic tissue was estimated by measuring total oxidant status (TOS) level. According to the obtained results, 100 mg/kg curcumin pretreatment significantly decreased TOS levels in gamma-irradiated hepatocytes. In addition, the effects of curcumin against radiation induced alterations in liver has been investigated by histological studies. Haematoxylin and eosin (H&E) staining revealed that the radiotherapy caused severe congestion, hemorrhage, hydropic degeneration and sinusoidal dilatation in liver tissue of rats. Nevertheless, it was seen that curcumin protected the rat liver from the so-called damages to a great extent. Totally, it can be certainly stated that our reports underlined the potential of curcumin to be considered as a candidate for the protection of liver from radiotherapy.

Keywords: Gamma-Radiation, Liver, Oxidative damage, Histology.

***Cybister lateralimarginalis torquatus* (FISCHER VON WALDHEIM, 1829) (DYTISCIDAE: COLEOPTERA) ALTTÜRÜNDE AĞIR ELEMENT BİRİKİMLERİNİN ANALİZLERİ**

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BEKTAŞ
Atatürk Üniversitesi, Hınıs MYO

Özet

Bu çalışmanın amacı ağır metal kirliliğinin makrofauna topluluklarının kompozisyonu, yoğunluğu ve çeşitliliği üzerindeki etkileri olan ağır element birikimlerinin sonuçlarını değerlendirmektir. Ekosistemin önemli bir kısmını oluşturan sucul ortamlardaki denge zamanla insan faaliyetleriyle bozulmaktadır. Antik çağlardan beri ağır metaller insan faaliyetleri sonucu olarak doğal sirkülasyonlar dışında atmosfer ve toprağa yayılmaya başlamışlardır. Zamanla büyük boyutlara ulaşan bu yayılma, toprak ve su içinde yaşayan canlıları da etkilemiştir. Ekosistemin diğer üyeleri gibi sucul hexapodlar (böcekler) da suda ve sedimentte biriken kimyasallardan etkilenirler. Coleoptera takımı yeryüzünde en çok türle temsil edilen hexapod grubu olup yaşamlarının çoğunu suda geçirirler. Çok sayıda türe sahip Dytiscidae familyası (Coleoptera) dan *Cybister* (Coleoptera: Dytiscidae) esas olarak suda yaşar, birçok ortama uyum sağlayabilir, *Cybister lateralimarginalis* De Geer, 1774 türü daha derin su kütlelerinde bulunurlar. Bu nedenle, Türkiyede sulak alanlarda yakalanan *Cybister lateramarginalis torquatus* (Dytiscidae:Coleoptera) alttürü hexapod örneklerinin ilk olarak tür teşhisleri yapılmış ardından ağır element miktarları İndüktif Olarak Eşleştirilmiş Plazma-Kütle Spektrometre (ICP-MS) cihazı ile ölçülmüştür. Ağır element (Al, Cr, Fe, Co, Ni, Cu, Zn, As, Se, Cd, Hg, Pb) erkek ve dişi bireylerinde bulunma miktarları ve yüzdelikleri tespit edilmiş, hem gelişim biyolojisinde hem de ekolojik araştırmalarda veri olarak kullanılacak farklı ölçümler kaydedilmiştir. Sonuç olarak, bazı elemenlerin bulunma miktarlarının erkek (♂) ve dişi (♀) bireylerde farklı olduğu tespit edilmiştir. Erkek (♂) / dişi (♀) konsatrasyon oranları (Const. RSD): Alüminyum (Al); 1,63♀ / 0,65♂, Krom (Cr); 5,20♀ / 3,91♂ Demir (Fe); 0,28♀ / 5,86♂, Kobalt (Co); 27,39♀ / 30,85♂, Nikel (Ni); 1,82♀ / 3,66♂, Bakır (Cu); 3,19♀ / 1,80♂, Çinko (Zn); 0,33♀ / 1,35♂, Arsenik (As); 21,75♀ / 15,67♂, Selenyum (Se); 312,25♀ / 166,54♂, Kadmiyum (Cd); 0,00♀ / 128,60♂, Civa (Hg); 41,36♀ / 19,22♂, Kurşun (Pb); 10,35♀ / 11,88♂ olarak bulunmuştur. Kadmiyumun (Cd) dişi bireylerde dedeksiyon limiti altında (<1ppm) olan element olarak (Const. RSD:0,00) belirlenmiştir. Yapılan bu araştırma ile ağır element tespit yöntemlerinde analiz sonuçlarının hexapod ekolojisi ve gelişim biyolojisi üzerine katkı sağlayacağı beklenilmekte olup, kapsamlı bir şekilde veri eksikliklerini tamamlayabilmek için daha fazla örnekle yapılacak çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Ağır metal, Sucul Hexapod, Tatlı su ekolojisi.

GÖZENEKLİ SİLİKON ÜZERİNDE ELEKTRODEPOZİSYON İLE ELDE EDİLEN ZnO NANOYAPILARA ÇÖZELTİ SICAKLIĞININ ETKİSİ

EFFECT OF SOLUTION TEMPERATURE ON ZnO NANOSTRUCTURES OBTAINED BY ELEKTRODEPOSITION ON POROUS SILICON

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan UTLU

Ege Üniversitesi, Fizik Bölümü

Gülşah AYDEMİR

(Yüksek lisans Öğrencisi)

Ege Üniversitesi, Fizik Bölümü

Özet

Son yıllarda, ilginç yapısal, optik ve elektriksel özellikleri nedeniyle, metal oksit yarı iletken malzemeleri optoelektronik ve sensör uygulamaları için çok önemli olmuştur. Metal oksit yarı iletkenleri arasında, ZnO daha büyük eksiton bağlama enerjisi (60meV) ve 3.37 eV'lik bir bant aralığı enerjisi nedeniyle büyük ilgi görmüştür. ZnO, II-VI grubu direkt bant aralıklı bir bileşik yarıiletken materyalidir. ZnO malzemesinin yapısal ve optik özelliklerinin istenen özelliklere göre ayarlanma kabiliyeti önemli bir avantajdır ve malzeme bilimi için son derece çarpıcıdır. ZnO nanoyapıları üretmek için çeşitli yöntemler vardır. Bu çalışmada, ZnO nanoyapıları, elektrodepozisyon metodu ile gözenekli silikon (PSi) taşıyıcılar üzerinde başarıyla büyütülmüştür. Gözenekli silikon taşıyıcılar kuvvetli absorbabilitesi, yüksek direnci ve geniş yüzey alanı sebebiyle ZnO nanoyapıların birikimi için oldukça uygundur. İlk önce gözenekli silikon taşıyıcılar n tipi Si(100) taşıyıcılar üzerinde anodizasyon metodu ile elde edilmiştir. Daha sonra elektrodepozisyon işlemi uygulanmıştır. Elektrodepozisyon sırasında bazı parametreler sabit tutulurken, çözelti sıcaklığı 85°C ile 100°C arasında değişmiştir. ZnO nanoyapılarının büyümesi üzerine çözelti sıcaklığının etkisi, X-ışını difraksiyonu (XRD), Taramalı Elektron Mikroskobu (SEM), Fotoluminesans (PL) ve Raman spektroskopisi ile sistematik olarak karakterize edilmiştir. XRD analizi, kristal kalitesinin ve ZnO nanoyapılarının doğal polikristal yapısının, artan çözelti sıcaklığı ile arttığını göstermiştir. SEM analizi, yapının çözelti sıcaklığına bağlı olarak nanotabakalardan nanoçiçeksi yapılara değiştiğini ortaya koymuştur. Raman ve PL analizleri, hizalanmış nanoyapıların, wurtzit altıgen ZnO'nun 430-440 cm⁻¹ aralığında yüksek E2 (H) modunu ve görünür bölgede tipik emisyon piklerini sergilediğini kanıtlamaktadır. Üstelik yüksek çözelti sıcaklığında elde edilen ZnO nanoyapıları daha iyi yapısal ve optik özellikler göstermiştir. Bu ZnO nanoyapıları, optoelektronik cihazları üretmek için potansiyel olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Gözenekli silikon; Çinko oksit; Nanoyapılar; Elektrodepozisyon; Çözelti sıcaklığı .

Abstract

In recent years, due to its interesting structural, optical and electrical properties, metal oxide semiconductor materials have been very important for optoelectronic and sensor applications. Among metal oxide semiconductor, Zinc oxide (ZnO) has attracted great attention owing to the larger exciton binding energy (60meV) and band gap energy of 3.37 eV. ZnO is an II-VI group direct band gap compound semiconductor material. The ability to adjust the structural and optical properties of the ZnO material to the desired properties is an important advantage and is extremely striking for material science. There are various methods for produce ZnO nanostructures. In this study, ZnO nanostructures were successfully grown on porous silicon (PSi) substrate by electrodeposition method. Porous silicon layers quite suitable for the deposition of ZnO nanostructures because of its strong absorbability, high resistance and large surface area. Firstly, porous silicon substrates obtained on n-type Si(100) wafers by anodization method. Then, electrodeposition process was applied. While during the electrodeposition some parameters were kept constant, solution temperature was changed between 85° and 100°C. The effect of solution temperature on the growth of ZnO nanostructures were systematically characterized by X-ray diffraction (XRD), Scanning Electron Microscopy (SEM), Photoluminesans (PL), and Raman spectroscopy. XRD analysis indicated that crystal quality and polycrystalline nature of ZnO nanostructures increased with increasing solution temperature. SEM analysis revealed that the structure changed from nanosheets to nanoflowers depending on the solution temperature. Raman and PL analyses proves that the aligned nanostructures exhibited high $E_2(H)$ mode of wurtzite hexagonal ZnO in the range of 430-440 cm^{-1} and the typical emission peaks in the visible regions. Furthermore, the ZnO nanostructures obtained at high solution temperature have shown better structural and optical properties. These ZnO nanostructures can be potentially used to fabricate optoelectronic devices.

Keywords: Porous silicon; Zinc oxide; Nanostructures; Elektrodeposition; Solution temperature.

10. SINIF ÖĞRENCİLERİN “KİMYASAL BAĞ” KAVRAMI İLE İLGİLİ METOFORİK VE ANALOJİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU

Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi

Şafak YILDIRIM

Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Özet

Kimyasal bağlanma konusu, hem ortaöğretim hem de üniversite düzeyinde kimya öğretiminin en temel ve önemli konularından birisidir. Bu konunun öğrenimi kimyasal reaksiyonlar ve buna bağlı konuların doğru olarak öğrenilmesine de temel oluşturmaktadır. Başta kimyasal bağlanma olmak üzere farklı bağ türlerinin öğrenilmesi öncelikle birçok kavramın anlaşılmasını gerektirir. Ayrıca genel anlamda kimyasal bağlanmanın temelinde yatan mantık öğrenilmeden iyonik, kovalent ve metalik gibi farklı bağ türlerinin anlaşılmasını da zorlaştırır. Yapılan çalışmalar ortaöğretimden üniversiteye kadar bütün öğrenci düzeylerinde kimyasal bağlanma ve bağlanma türlerinin anlaşılması ile ilgili sorunlar yaşandığını göstermiştir. Kimyasal bağlanma kavramı soyut bir kavram olmasının yanında öğretimi sırasında öğretmenler hem metoforik bir dil kullanabilmekte hem de analogilerden yararlanabilmektedirler. Ders kitapları incelendiğinde de kimyasal bağlanmanın bir ip, birbirini çeken insanlar ve iki insan arasındaki ilişki gibi çeşitli analogik resim ve ifadeler ile açıklandığı görülmektedir. Bu durum öğrencilerin kimyasal bağlanmayı bilimsel bir şekilde zihinlerinde yapılandırmalarına engel olmakta hatta zaman zaman bilimsel tanımın yerini metforlar almaktadır. Bu nedene ortaöğretim öğrencilerinin kimyasal bağ kavramı ile ilgili hem tanımlamalarının bilimsel bir dil içerip içermediğinin incelenmesi hem de zihinlerinde kimyasal bağı ne ile özdeşleştirdiklerinin anlaşılması önemlidir.

Bu düşünceden hareketle bu çalışmada 184’ü kadın ve 113’ü erkek olmak üzere toplam 297 10. Sınıf öğrencisinin kimyasal bağlar ve türleri ile ilgili algıları, kimyasal bağlar konusunun öğretiminden sonra tanım ve analogik ifadelerinin sorgulandığı bir ölçme aracı ile araştırılmıştır. Bu çalışmada sadece kimyasal bağ kısmı ile ilgili verilerin sunumu yapılacaktır. Çalışmaya bir tane fen lisesi, bir tane meslek lisesi ve 3 tane farklı başarı düzeyine sahip Anadolu lisesi olmak üzere 5 farklı liseye devam eden öğrenci grubu katılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda öğrencilerin kimyasal bağ kavramını tanımlarken çeşitli metaforlar kullandıkları ve analogik ifadelerinde ders kitaplarında yer alan “ilişki”, “çekme”, “ip” gibi benzetmeler yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kimyasal Bağlanma, 10. Sınıf öğrencileri, Analoji, Metafor.

Not: Bu çalışma Balıkesir Üniversitesi BAP birimi tarafından n 2018/144 nolu proje olarak desteklenmektedir.

AKILLI TELEFONLARIN FİZİK EĞİTİMİ ALANINDA KULLANIMI

THE USE OF SMARTPHONES IN PHYSICS EDUCATION

Arş. Gör. Dr. Mustafa ÇORAMIK

Balıkesir Üniversitesi

Özet

Fizik dersi kapsamında yer alan konuların daha etkili bir biçimde öğretilmesinde laboratuvar kullanımının önemli bir işlevi vardır. Laboratuvar ile bütünleştirilen öğretimin öğrencilerin bilimsel düşünme becerilerini, akademik başarılarını ve derse karşı tutumlarını olumlu biçimde etkilediği bilinmektedir. Ayrıca kalıcı ve etkili öğrenmenin sağlanması ve bilgilerin teorikten pratiğe aktarımı da öğretimde laboratuvar kullanımı ile mümkün olabilir. Günümüzde, akıllı telefonların yaşamımız içinde aldıkları yer yadsınamaz bir noktaya gelmiştir. Son yıllarda fizik konularının öğretiminde kullanılan yöntemlerden bir tanesi de öğrencilerin/öğretmenlerin akıllı telefonlarının fizik deneylerinde deneysel araç olarak kullanılmasıdır. Akıllı telefonlar deneyler esnasında farklı amaçlar ile kullanılmaktadır. Bu amaçların başında akıllı telefonlarda bulunan sensörlerden ve ilgili uygulamalardan yararlanılarak doğrudan deneylerin gerçekleştirilmesi (manyetik alan, ışık şiddeti, ses frekansı, ivme ölçülmesi gibi) gelmektedir. Ayrıca akıllı telefonlar video ya da fotoğraf çekilmesi amacı ile (ağır çekim vb. özelliklerin kullanılması) ve deney düzeneklerinde yardımcı eleman olarak (ses kaynağı, ışık kaynağı, kronometre vb.) kullanılmaktadır. Son yıllarda hem akıllı telefon teknolojisindeki gelişmeler hem de yazılım alanında atılan adımlar sonucunda pahalı deney düzenekleri yerine akıllı telefonlarda yer alan sensörlerin kullanıldığı çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalarda gerçekleştirilen deneylerin hangi fizik konularına yönelik olduğu ve ilgili deneylerde hangi niceliklerin ölçümünde akıllı telefonların kullanıldığı yeni çalışmalar için yol gösterici niteliktedir. Bu sebeple bu çalışmada, son yıllarda akıllı telefonların fizik eğitimi alanında kullanımına ait literatürde gerçekleştirilen çalışmalar, akıllı telefonların deneylerde kullanım amacı, deneyi gerçekleştirilen konu ve yıllara göre yayımlanan makale sayısı gibi değişkenler açısından incelenmiştir. Ayrıca çalışma kapsamında akıllı telefon üzerinde yer alan farklı sensörlerden elde edilen verileri kullanan uygulamalardan yararlanılarak sınıf ortamında gerçekleştirilebilecek farklı konulardaki deney örnekleri verilmiştir.

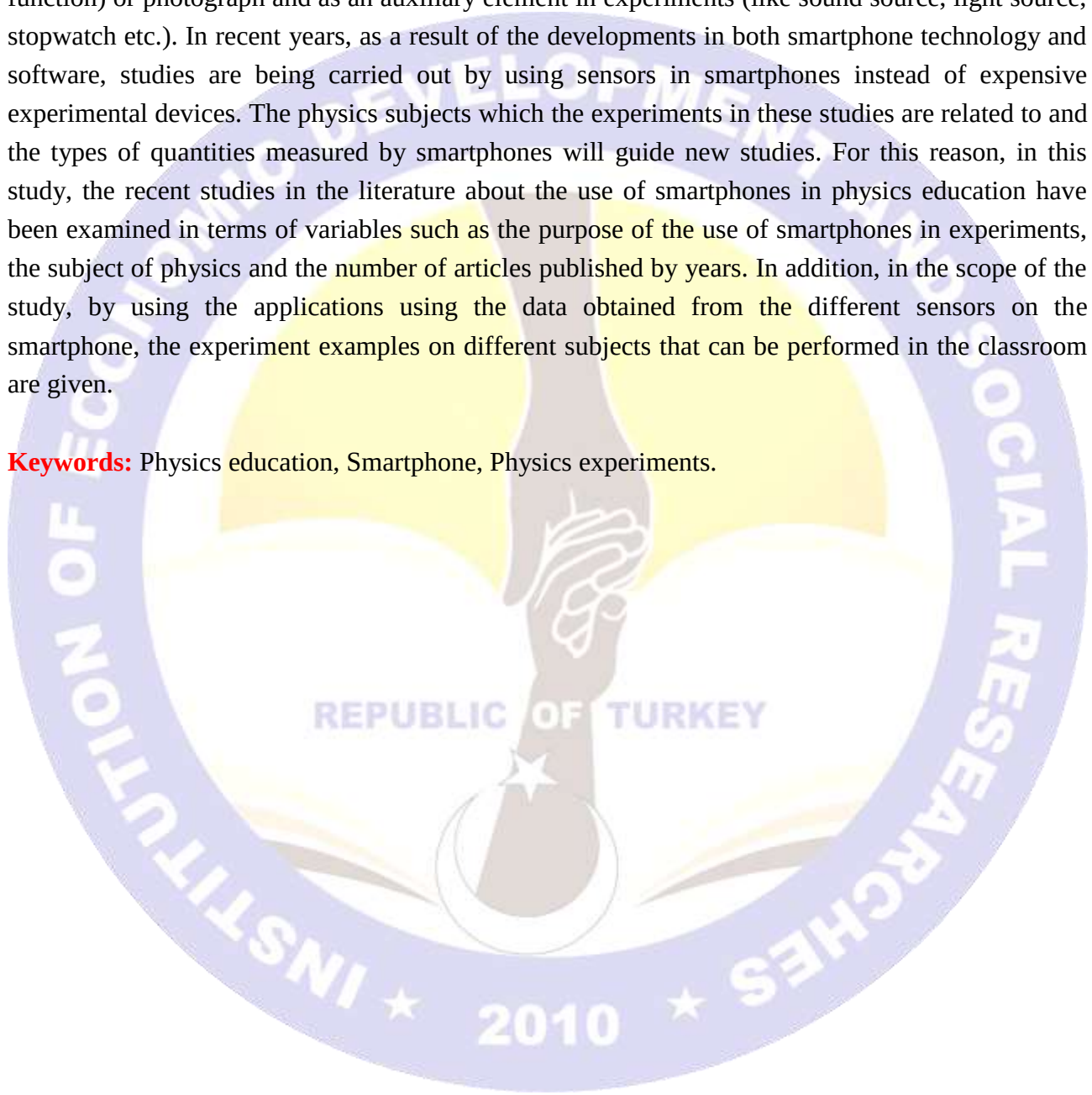
Anahtar Kelimeler: Fizik eğitimi, Akıllı telefon, Fizik deneyleri.

Abstract

The use of laboratories is important in teaching the subjects in physics course more effectively. It is known that teaching integrated with the laboratory affects the students' scientific thinking skills, academic achievement and attitudes towards the course positively. In addition, the permanent and effective learning and the transfer of knowledge from theory to practice are possible with the use of

laboratories in teaching. Today, the place that smartphones take in our lives has reached an undeniable point. One of the methods used in teaching physics subjects in recent years is the use of smartphones as experimental tools. Smartphones are used for different purposes in experimental setups. One of these purposes is to do experiments (e.g. magnetic field, light intensity, sound frequency and acceleration measurement) by using sensors and applications installed on smartphones. In addition, smartphones are used for taking video (especially for slow motion function) or photograph and as an auxiliary element in experiments (like sound source, light source, stopwatch etc.). In recent years, as a result of the developments in both smartphone technology and software, studies are being carried out by using sensors in smartphones instead of expensive experimental devices. The physics subjects which the experiments in these studies are related to and the types of quantities measured by smartphones will guide new studies. For this reason, in this study, the recent studies in the literature about the use of smartphones in physics education have been examined in terms of variables such as the purpose of the use of smartphones in experiments, the subject of physics and the number of articles published by years. In addition, in the scope of the study, by using the applications using the data obtained from the different sensors on the smartphone, the experiment examples on different subjects that can be performed in the classroom are given.

Keywords: Physics education, Smartphone, Physics experiments.

MANYETİK AKI KAÇAKLARI YÖNTEMİNİ KULLANAN BİR TEST SİSTEMİNİN ANSYS MAXWELL KULLANILARAK KARAKTERİZE EDİLMESİ

CHARACTERIZATION OF A TEST SYSTEM USING MAGNETIC FLUX LEAKAGE TECHNIQUE WITH ANSYS MAXWELL

Arş. Gör. Dr. Mustafa ÇORAMIK

Balıkesir Üniversitesi

Özet

Demiryolları, depolama tankları, köprüler ve boru hatları süreksizlik açısından devamlı olarak muayene edilmesi gereken önemli alanlardır. Bu alanların zamanında ve düzenli olarak muayenesi, tahribatsız muayene yöntemleri kullanılarak yapılmakta ve böylece sorunların ortaya çıkmadan önce belirlenmesi ve çevresel sorunların, ekonomik kayıpların ve can kayıplarının önlenmesi sağlamaktadır. Bununla birlikte tahribatsız muayene ile hem malzeme bütünlüğü korunmakta hem de malzemenin kullanımının aksamaması sağlanmaktadır. Tahribatsız muayene teknikleri daha çok test edilecek numuneye ve test alanına göre değişkenlik göstermektedir. Bahsi geçen alanlarda daha çok tahribatsız muayene yöntemlerinden “manyetik akı kaçakları” yöntemi kullanılmaktadır. Manyetik akı kaçakları yönteminin temeli, manyetize edilmiş ferromanyetik bir malzemede bulunan süreksizlikler (çatlak, korozyon vb.) sebebi ile ortaya çıkan manyetik akı kaçaklarının manyetik sensörler ile belirlenmesine dayanmaktadır. Bu yöntemde, manyetize edici sistem malzeme geometrisine bağlı olarak hareketli ya da hareketsiz olabilmektedir. Fakat çoğu zaman manyetize edici sistem tarama esnasında hareket etmektedir. Tarama esnasında belirli bir hız ile malzeme üzerinde hareket eden bu sistem ayrıca eddy akımlarının oluşmasını sebep olmaktadır. Ortaya çıkan bu eddy akımlarının oluşturduğu manyetik alan ise sensör sinyalleri üzerinde bozucu etki oluşturabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında manyetik akı kaçakları yöntemini kullanan bir çatlak algılama sisteminin, üretilmeden önce sanal olarak bazı değişkenlere bağlılığının test edilmesi gerekmektedir. Bu test hem zaman hem de maliyet açısından sistem tasarımına oldukça büyük katkı sağlayabilir. Bu amaç için kullanılan yazılımlardan bir tanesi de ANSYS Maxwell’dir. ANSYS Maxwell programı elektrik ya da manyetik alan problemlerini çözmek için sonlu elemanlar yöntemini (finite element analysis) kullanmaktadır. Bu çalışmada, düz bir ferromanyetik malzeme üzerinde yer alan farklı genişlik ve derinliklerdeki çatlakların belirlenmesi amacı ile tasarlanan bir test sisteminin, ANSYS Maxwell programı kullanılarak karakterizasyonunun gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, sanal ortamda modellenen test sistemi için, manyetize edici sistemin farklı hızlardaki hareketi ile farklı boyutlardaki (genişlik ve derinlik) çatlaklardan elde edilen sinyallerdeki değişimler incelenmiştir. Bildiride ANSYS Maxwell kullanılarak tasarlanan test sistemin tasarım aşamaları, hıza ve boyutlara bağlı olarak elde edilen sinyallerdeki değişimler detaylı biçimde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: ANSYS Maxwell, Manyetik akı kaçağı, Çatlak belirlleme.

Abstract

Railways, storage tanks, bridges and pipelines are important areas that need to be inspected for discontinuity continuously. The regular inspection of these areas with non-destructive testing techniques ensures that the problems are identified before they occur and environmental problems, economic losses and loss of life are prevented. In addition to this non-destructive testing both protects the integrity of the material and active use of the system. Non-destructive testing techniques mostly vary according to the sample to be tested and the test area. Magnetic flux leakage technique, which is one of the non-destructive testing methods, is mostly used in these areas. The basis of the magnetic flux leakage technique is based on the determination of magnetic flux leaks caused by discontinuities (cracks, corrosion, etc.) in a magnetized ferromagnetic material by magnetic sensors. In this technique, the magnetizing system can be movable or static depending on the material geometry. However, the magnetizing system often moves during scanning. This system, which moves on the material at a certain speed during scanning, also causes the eddy currents. The magnetic field generated by these eddy currents can have a disturbing effect on the sensor signals. From this point of view, the dependence of a crack detection system using magnetic flux leakage method to some variables must be tested virtually before it is produced. This test can make a significant contribution to system design, both in terms of time and cost. One of the software used for this purpose is ANSYS Maxwell. ANSYS Maxwell uses finite element analysis to solve electrical or magnetic field problems. In this study, it is aimed to characterize a test system which is designed to determine the cracks of different widths and depths on a flat ferromagnetic material by using ANSYS Maxwell. For this purpose, the changes in the signals obtained from cracks of different widths and depths as a result of the movement of the magnetizing system at different speeds in the modelled test system were examined. In this paper, the design stages of the test system designed by using ANSYS Maxwell and the changes in the signals obtained depending on the speed and dimensions are discussed in detail.

Keywords: ANSYS Maxwell, Magnetic flux leakage, Crack detection.

FİZİK, KİMYA VE BİYOLOJİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLİMSEL MODELLER VE DERSLERDE MODEL KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Şengül SARIKAYA GACANOĞLU

Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi

Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU

Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi

Özet

Bilimsel modeller nesnelerin oluşumunu, davranışlarını ve sürecin gelişimini anlamamızı ve bunlara ilişkin öngöründe bulunmamızı sağlar ve bu nedenle bilimsel modellerin fen bilimleri derslerinin öğretiminde kullanılması öğrencilerin öğrenmesinde kolaylıklar sağlayarak öğrenme ve öğretme stratejileri açısından zengin bir içeriğin oluşmasına imkân verir. Bu durum öğretmen adaylarının öğretim programlarında bilimsel modelleri anlama, uygulama, amacına uygun olarak kullanma ve öğretim yöntemleri ile bütünleştirebilmesi yönündeki becerilerinin geliştirilmesinin son derece önemli olduğunu gösterir. Bu noktadan hareketle bu çalışma Balıkesir Üniversitesinde 2016-2017 bahar yarıyılında Formasyon programının Özel Öğretim Yöntemleri dersinde öğrenim görmekte olan Fizik, Kimya ve Biyoloji öğretmen adaylarının bilimsel modellerin öğretimi öncesi bu konudaki durumlarının belirlenmesi amacı ile yürütülmüştür. Çalışma kapsamında öğretmen adaylarına modellere yönelik öğretim yapılmadan önce 5 açık uçlu sorudan oluşan ön-test niteliğinde bir görüş alma formu uygulanmıştır. Konunun öğretiminden sonra öğretmen adayları kendi alanlarında derslerde kullanılan bilimsel modellere yönelik grup çalışması ile sunum hazırlayıp sunmuşlar ve ders sırasında bilimsel modellerinin derslerinde nasıl kullanılabileceği tartışılmıştır. Bütün sunumların tamamlanmasından sonra 5' li Likert tipi 30 sorudan oluşan görüş alma ölçeği ile 4 açık-uçlu sorudan oluşan bir form kullanılarak hem modeller hem de dersin model öğretimine yönelik görüşleri alınmıştır. Bu çalışmada verilerin çok fazla olması nedeniyle sadece öğretmen adaylarının modeller hakkındaki ön görüşlerine ait sonuçlar sunulacaktır. Modeller dersler dışında günlük hayatta da karşımıza çıkmakta ve günlük dilde zaman zaman kullanılmaktadır. Bu nedenle öncelikle öğretmen adaylarının genel olarak model tanımı ile bilimsel modeli ayırt edip edemediklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır ve ön-görüş formunun ilk iki sorusunda bu durum araştırılmıştır. Sonraki üç soruda, öğretmen adaylarının bilimsel bir modelin içeriğini, derslerde nasıl kullanılacağı ve kullanım amaçları konusundaki düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın örneklemini 3 Fizik, 10 Kimya, 19 Biyoloji olmak üzere toplam 32 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Analiz sonuçlarından, öğretmen adaylarının bilimsel modeli tanımlamada eksiklerinin olduğu, tanımlarda çoğunlukla konuşma dillerini kullandıkları, bilimsel modelin neler içerdiği konusunda bilgi eksiklerinin olduğu, bilimsel model örneği verirken hata yapabildikleri ve bilimsel model kullanımının öğrencilerin kavramları ve olguları anlamalarında kolaylık sağlayacağı görüşlerine sahip oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri dersleri, Bilimsel modeller, Öğretmen adayları.

KİMYA ÖĞRETMEN ADAYLARININ SULARIN SERTLİĞİ İLE İLGİLİ ANLAMALARININ V-DİYAGRAMI KULLANILARAK BELİRLENMESİ

Dr. Öğrt. Üyesi Şengül SARIKAYA GACANOĞLU
Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi

Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU
Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi

Prof. Dr. Nuri NAKİBOĞLU
Balıkesir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi

Özet

Su tüm canlılar için yaşamsal öneme sahiptir. Suyun içilebilir nitelikteki olabilmesi için fiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik yönden birçok parametrenin incelenmesi ve standart değerleri sağlanması gerekmektedir. Bu parametrelerden bir tanesi de suyun sertliğidir. Diğer yandan su ve suyun canlılar için önemi toplumun bilimsel okuryazarlık noktasında bilgi sahibi olması gereken konulardan biridir. Bu nedenle gerek 2013 gerekse 2018 yılı Kimya Dersi Öğretim Programlarında “su” ile ilgili konuların yer aldığı bir üniteye yer verilmiştir. 2018 yılı Kimya Dersi Öğretim Programının “Doğa ve Kimya” ünitesinde yer alan “Su ve Hayat” bölümünün bir konusu “içilebilir sular” ve buna bağlı olarak “su sertliği” ne ayrılmıştır. Bu noktada bu konunun öğreticisi olacak kimya öğretmen adaylarının eğitimi ve yeterliği son derece önemlidir.

Analitik Kimya Laboratuvarları iki dönemlik ders şeklinde kimya öğretmenliği programlarında yer almakta olup bu derslerde ilk dönem nitel analiz ile ilgili denemelere yer verilirken ikinci dönem nicel analiz laboratuvarı olarak yürütülür. Nicel analiz laboratuvar çalışmalarının önemli bir kısmını volumetrik titrimetri ve uygulamaları oluşturur. Bu uygulamalardan bir tanesi de kompleks oluşumuna dayalı “suda sertlik belirlenmesi” denemeleridir. Laboratuvar çalışması sırasında deneyler anlamlı bir şekilde kurgulanırsa, bilginin yapılandırılması sürecinde de öğrencilere önemli fırsatlar sağlayabilir. Bu noktada laboratuvarlarda bazı strateji, teknik ve araçlardan yararlanılabilir. Bu öğretim araçlarından bir tanesi de öğrencilerin bilgi yapısı ve bilgi yapılanma sürecini anlamalarına imkân vermek için Gowin tarafından geliştirilen V-diyagramıdır. V-diyagramı, laboratuvar öncesi doldurulan “yöntemsel kısım” ile laboratuvar sırasında ve bitiminde doldurulan “deneysel kısım” dan oluşmakta olup “v” şeklinde tek sayfa hazırlanırlar.

“Nicel Analiz Laboratuvarları’nın yürütülmesinde V-diyagramlarının kullanılması öğrencilerin denemeler sırasında sistematik bir yol izlenerek doldurulması nedeniyle yapılan işlemleri kolaylaştırıp öğrencilere zaman yönetimi açısından da fayda sağlama yanında öğrenmelerine de önemli katkı sağlayabilir. Aynı zamanda deneyin teorik bilgisini tam anlayıp anlamadıkları ve deneye yönelik hesaplama işlemlerini yapıp yapamadıklarının belirlenmesini sağlayan bir ölçme aracı olarak da kullanılabilir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada öğretmen adaylarının suların sertliği ile ilgili anlamalarının V-diyagramı kullanarak ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada Analitik Kimya Nicel Analiz Laboratuvar dersi kapsamında kompleksometrik titrasyon deneyleri V-diyagramları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada sadece suların sertliği denemesine yönelik V-diyagramı sonuçlarının analizlerine yer verilecektir. V- diyagramı çalışmanın araştırmacıları tarafından laboratuvar föyünün dikkate alınması ile deneyler yaptırılmadan önce hazırlanmıştır. Diyagramlar öğrencilere her bir deneyin başlangıcında verilerek önce teorik kısmı doldurmaları istenmiş, daha sonraki adımda laboratuvarda deneysel kısmı doldurmaları istenmiştir. V-diyagramının odak sorusu araştırmacılar tarafından verilmiş ve deney sonucu bu sorunun yanıtı öğrenciler tarafından kişisel olarak belirlenmiştir. Çalışmada öğretmen adaylarının sularda sertliğin nedeninin ne olduğuna yönelik düşünceleri, geçici ve kalıcı sertlik arasındaki farklar ile sert su kullanımının günlük hayattaki etkilerini ne derece bildikleri, deney

sırasında gerçekleşen tepkime denklemini doğru yazıp yazamadıkları ve hesaplamaları yapıp yapamadıkları araştırılmıştır.

Çalışma bir eğitim fakültesi, kimya öğretmenliği programına devam eden 4'ü kadın ve 3'ü erkek toplam 7 kimya öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonunda öğretmen adaylarının suların sertliğinin nedenini tam olarak açıklayamadıkları, geçici ve kalıcı sertlik arasındaki farkı doğru bir şekilde ifade edemedikleri, suların sert oluşunun evlerde ve günlük hayatımızda sorunlara sebep olabileceği görüşüne sahip oldukları, suyun sertliği belirlenmesine yönelik tepkimeleri yazabildikleri ancak hesaplamaları doğru bir şekilde yapamadıkları belirlenmiştir. Bu doğrultuda elde edilen veriler ışığında öğretmen adaylarının eksiklerini giderecek şekilde teorik bir eğitim planlanması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kimya öğretmen adayları, Su sertliği, V-Diyagramı.

KİMYA ÖĞRETMEN ADAYLARININ “ÇÖKELME KAVRAMINI” ALGILAMALARINA DENEYİMLERİN ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

Prof. Dr. Canan NAKİBOĞLU

Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi

Prof. Dr. Nuri NAKİBOĞLU

Balıkesir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi

Özet

Çökelme-çözünme dengeleri, çözünürlük hesaplamaları ve çökelme titrasyonlarının tam olarak anlaşılması için öncelikle çökelme olayının doğru anlaşılmasını gerektirir. Çökelme kavramı, iki farklı tuz çözeltisinin karıştırılması sonucunda çözeltide katı bir fazın oluşmasını ifade eder ve daha önce yürütülen bir çalışmada öğrencilerin çökelme kavramını deneyimlerine bağlı olarak farklı şekilde tanımlayabildiklerini göstermiştir. Her ne kadar bu tanımlamaların bir kısmı yanlış olmasa da, konunun amacından farklı bir yöne kayması nedeniyle, çökelme-çözünme dengelerine yönelik laboratuvar çalışmalarından önce öğrencilerin tanımlamalarının belirlenmesi ve doğru şekilde düşünmelerinin sağlanması önemlidir.

Bu düşünceden hareketle bu çalışma da kimya öğretmen adaylarının çökelme kavramını algılamada önceki gözlem ve deneyimlerinin etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Analitik Kimya Laboratuvarı II (Nicel Analiz) dersine farklı dönemlerde devam eden 33 kadın, 20 erkek olmak üzere toplam 53 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Analitik Kimya laboratuvar dersi sürecinde V-diyagramı kullanılarak Çökelme titrasyonları ile ilgili deneylerin yürütülmesi aşamasında toplanmıştır. Bu çalışmada V-diyagramının teorik kısmında yer alan sorulardan biri olan “çökelme” kavramının tanımına verilen yanıtların analizi ile veriler toplanmıştır. Kimya öğretmen adaylarının çökelme kavramına yönelik algılarının belirlenmesi amacı ile yapılan analizde fenomenografik yaklaşım kullanılmıştır. Daha önce yürütülen çalışmalarımızın bulgularından, fenomenografinin, çalışma grubunun çökelme kavramına yönelik algılarına ilişkin kategorileri türünü oluşturmak için çok etkili olacağına karar verildi. Fenomenografide, kategoriler, bireylerin fenomeni algılayabileceği olası yolları işaret eder. Çalışma sonunda öğrencilerin çökelme kavramı ile ilgili tanımlamalarının farklı kategorilerde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunlardan bir tanesi laboratuvar sırasında yürütülen deney ile ilgili olan çökelmenin iki farklı tuz çözeltisinin karıştırılması ile çökelmenin meydana gelmesi ile ilgiliyken diğer bir kategori ise bir çözeltide çözünmeden kalan katı ile ilgili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çökelme, Kimya öğretmen adayları, Fenomenoloji.

MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ BÜNYESİNDE SIFIR ATIK PROJESİ**Hürmüz Elif ÖZLEVENT**(İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı)
Başakşehir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü**Özet**

Ülkelerin, sanayileşmesi, ekonomik açıdan büyümesi ve nüfuslarının artması karşısında doğal kaynaklar da atık tehdidi ile karşı karşıyadır. Gelişen sanayi ve artan nüfusa bağlı olarak oluşan atıkların, canlı ortamını tehdit etme, küresel ısınma ve iklim değişikliği gibi zararlı sonuçları bulunmaktadır. Bu nedenledir ki, atıkların çevre ve insan sağlığı için oluşturduğu potansiyel tehlike bakımından bir farkındalık oluşturarak, atıkları asgari seviyeye indirmeyi ve geri dönüşümü sağlamayı ifade eden atık yönetimi sayesinde sıfır atığa ulaşmak ülkemizin 2023 hedefleri arasında yerini almıştır. Atık yönetimi anlayışı, resmi ve özel bütün kurumlarda öncelik verilen eğitimlerle yaygınlaşmaya başlamıştır.

Sıfır Atık Projesinde hedef kitlelere göre farklı uygulamalar planlanmıştır. Bu hedef kitlelerden biri de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim kurumlarıdır. Milli eğitim Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Tema Vakfı arasında imzalanan protokol ile birlikte okullarda “Sıfır Atık Eğitim Projesi” şeklinde uygulama yürürlüğe girmiştir. Atık projesi, Tema Vakfı gönüllüleri ve okul öğretmen ve idarecilerinin beraberliğinde ilk etapta 50.000 öğrenciyi hedef alarak uygulamaya konulmuştur. Ayrıca ilçe belediyeleri ile işbirliği yapılarak okullara atık ayrıştırma kutuları temin edilmiş, sınıf içi çöp kovalarının kaldırılması sağlanarak geri dönüşüm ünitelerine yönlendirmeler yapılmıştır. Öğrencilere, öğretmenlere ve yönetici kadrolarına bu kapsamda çeşitli eğitimler verilmiş, afiş ve uygulama örnekleriyle bilgilendirmeler yapılmıştır. Ayrıca, okullar arasında “Sıfır Atık” temalı ödüllü yarışmalar düzenlenmiştir. Bu sayede, okullarda sıfır atık konusunda bilinçlenme sağlanmıştır.

“Okullarda Sıfır Atık Eğitim Projesi” ile atıkların ortadan kaldırılması yerine, hammadde ve yeni ürünlere dönüştürülebilir bir kaynak oluşturma bilinci verilmesi hedeflenmiştir. Nitekim Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın web sitesinde (<http://www.csb.gov.tr/projeler/sifiratik/>) bu yönde sıfır atık uygulamalarında yol gösterici nitelikte “Sıfır Atık Uygulama Rehberi”ne yer verilmiştir. Rehberde göre, Sıfır Atık Projesinin gerçekleştirilmesi için yedi aşamadan oluşan yol haritasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu aşamalar, “odak noktası”; “mevcut durum”; “planlama”; “ihtiyaç ve temin”; “eğitim”; “uygulama” ve son olarak “değerlendirme” olarak ifade edilmiştir.

Ayrıca 12 Temmuz 2019 tarih ve 30829 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Sıfır Atık Yönetmeliği” sıfır atık yönetim sistemine ilişkin genel ilke ve esasları belirlemektedir. Bu sayede Ülkemiz kaynaklarının daha verimli ve sürdürülebilir şekilde yönetimi sağlanabilecektir.

Esasen Türk kültüründe öteden beri var olan israftan kaçınma olgusu ile dünya literatüründeki “Zero Waste” kavramını birleştirebilirsek gelecek nesillerimize daha temiz ve yaşanabilir bir dünya bırakma yolunda önemli bir adım atmış oluruz.

Bu çalışmada, atık nedir, Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde sıfır atık projesi nasıl uygulanmaktadır, Sıfır Atık Yönetmeliği ile sıfır atık konusunda ne gibi ilkeler ve yenilikler öngörülmektedir şeklindeki sorulara cevaplar aranmış, sıfır atık konusunda olması gereken düzenleme ve uygulamalara dair çözüm önerileri sunulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sıfır atık, Geri dönüşüm, Sıfır Atık Yönetmeliği, Sıfır Atık Uygulama Rehberi, Okullarda Sıfır Atık Eğitim Projesi, Milli Eğitim Müdürlüğü.

NESNELERİN İNTERNETİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA AN APPLICATION OF THE INTERNET OF THINGS

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin GÜNEŞ
Balıkesir Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sabri BİÇAKCI
Balıkesir Üniversitesi

Öğr. Gör. Dr. Hakan ÇITAK
Balıkesir Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. Mustafa ÇORAMIK
Balıkesir Üniversitesi

Prof. Dr. Yavuz EGE
Balıkesir Üniversitesi

Özet

Nesnelerin İnterneti (IoT), çevremizdeki fiziksel değişkenleri kontrol etmemizi ve takip ederek analiz etmemizi sağlayan cihaz, yazılım ve erişim hizmetlerini kapsayan bir iletişim ağıdır. Bu fiziksel değişkenler, bir akıllı ev modeli için sıcaklık, basınç, kuvvet, ışık, nem olabileceği gibi enerji şebekeleri için akım, voltaj gibi analog ya da digital olarak ölçülebilecek fiziksel büyüklükler olabilir. Günümüzde bu tür fiziksel değişkenlerin okunmasında, uzaktan takip edilmesinde ve duruma göre diğer cihazların uzaktan kontrolünde Aduino programlama platformları ya da kartları aktif olarak kullanılmaktadır. Uzaktan erişim LAN ya da WLAN şeklinde olabilir. LAN bağlantı için Enc28j60 ethernet modülü ve WLAN bağlantı içinde daha çok ESP8266 Wi-Fi modülü kullanılmaktadır. Bu çalışmada nesnelerin internetine bir örnek olması açısından bir analog verinin takibi ve bir cihazın dijital kontrolü için bir web arayüzü tasarlanmış ve Enc28j60 ethernet modülü ile Arduino Mega 2560 birlikte kullanıldığı bir sistem geliştirilmiştir. Arduino Mega 2560'ın bir Web sunucu ve analog dijital giriş çıkış platformu olarak kullanıldığı bu proje bildirisi kapsamında ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ethernet modülü, Web arayüzü, Arduino, Yerel ağ bağlantısı (LAN)

Abstract

The Internet of Things (IoT) is a network of devices, software and access services that allow us to control and monitor the physical variables around us. These physical variables can be temperature, pressure, force, light and humidity for a smart home model or physical quantities such as current, voltage for energy networks that can be measured analogly or digitally. Today, Aduino programming platforms or cards are actively used to read, remotely monitor such physical variables and in some cases to remotely control other devices. Remote access can be either LAN or WLAN. Enc28j60 Ethernet module is used for LAN connection and ESP8266 Wi-Fi module is frequently used for WLAN connection. In this study, a web interface is designed for monitoring an analog data and digitally controlling a device as an example to the Internet of things. For this purpose, a system is developed in which the Enc28j60 ethernet module and Arduino Mega 2560 are used together. The study, in which the Arduino Mega 2560 is used as a Web server and as an analog digital input and output platform, is explained in detail within the scope of the paper.

Keywords: Ethernet module,, Web interface, Arduino, Local Area Network (LAN)

GRAPHSENSE; PGE EMBEDDED PAPER-BASED CHIP PLATFORM**Dr. Melike KARAKAYA**

Izmir Katip Celebi University, Bionanogen Technology Development Inc

Müfide Soysal

Bionanogen Technology Development Inc., Izmir Katip Celebi University

Büşra Cansu ÖZGEL

Bionanogen Technology Development Inc., Ege University

Erkan YILDIRIM

Bionanogen Technology Development Inc., Izmir Katip Celebi University

Abstract

In this study, AgNP labeled HPV DNA is detected with designed electrochemical assay for rapid and sensitive detection by graphene (GRP) modified pencil graphite electrode. It is an importantly first study in the literature that can detect HPV DNA in paper based analytical platform with fabricated graphene modified, and non-modified forms of pencil graphite lead electrode for low detection limits. Herein, three different graphene types and graphene oxide were used in the modification of pencil lead electrode to obtain low detection limits of model analyte. Graphene has been synthesized with enhanced hummers method via phosphoric acid. It has been also synthesized nafion reinforced graphene to use in modification of pencil lead electrode.

The detection limit of HPV DNA model analyte in paper device has been increased as using graphene modified pencil lead electrodes instead of stencil printed electrodes. The anodic stripping charge results of pencil lead electrode and glassy carbon electrode were calculated as 2.14×10^{-7} and 2.27×10^{-8} C, respectively. Charge value of the pencil lead electrode is ten times higher which makes it better than the carbon electrode. In addition to this, graphene modification increased the charge extra two times. Our analytical paper device is fabricated with graphene modified and unmodified pencil lead electrodes instead of stencil printed electrodes. Preparation of the electrode part of paper device with pencil lead electrodes are easier than stencil printing on the paper device. It also provides equal and wide detection area due to the 3D shape of the electrode.

Figure: Pencil Lead electrode in paper microfluidic chip fabrication

Keywords: Graphene, Paper-based chip, Pencil

graphite electrode

"This research was supported by a grant from The Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) [2214/A] and Scientific Research Project Council of Izmir Katip Celebi University [2014-1-PhD-48]."

NUCLEIC ACIDS DETECTION VIA DISPOSABLE CELLULOSE CARTRIDGE PLATFORM

Dr. Melike KARAKAYA

Izmir Katip Celebi University, Bionanogen Technology Development Inc

Müfide Soysal

Bionanogen Technology Development Inc., Izmir Katip Celebi University

Sait Fatih KARAKAYA

Bionanogen Technology Development Inc., Izmir University of Economics

Büşra Cansu ÖZGEL

Bionanogen Technology Development Inc., Ege University

Abstract

Herein a novel cellulose based analytical cartridge is developed for nucleic acids extraction, non-enzymatic DNA amplification, and electroanalytical detection of human papillomavirus (HPV) the etiological agent of cervical cancer. The disposable platform includes both paper extraction support material and paper-based detection tool on which a special DNA modification technique has been used to allow non-enzymatic amplification using micro beads and silver nanoparticles labeled primers. Cartridge is able to extract at least 10^4 copies per mL DNA via single step extraction process from patient samples and it can detect low label concentrations as low as 0,53 pM in only 5 minutes with high selectivity between HPV types, 16 & 18. The entire process with the proposed point of care device can be completed in approximately 40 minutes with a low limit of detection (LOD). The low-cost, highly sensitive and selective, and robust POC analytical chip is a promising tool for early molecular diagnosis of cervical cancer via detection of HPV positive patients in both low resource settings and developed countries.

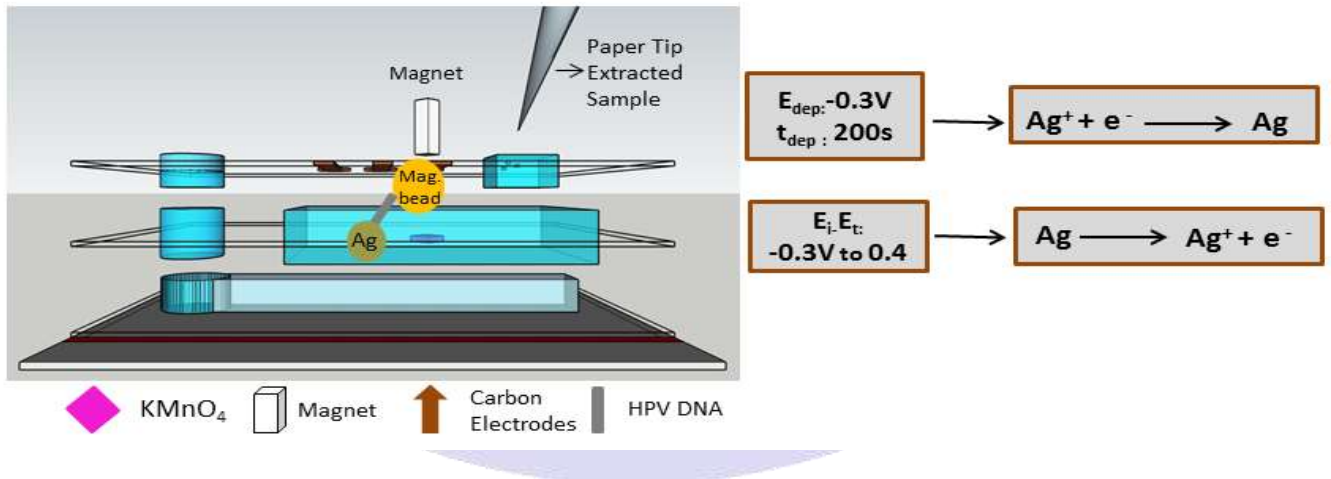

Figure: The working principle of disposable cellulose cartridge platform for the detection of hybridized form of HPV DNA analyte.

Keywords: Nucleic acid detection, cellulose, microfluidics

KYOTO PROTOKOLÜ KAPSAMINDA TÜRKİYE'NİN YENİLENEBİLİR ENERJİ POLİTİKASI

Dr. Hasan YILDIZHAN

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Mühendislik Fakültesi, Enerji Sistemleri Mühendisliği

Özet

Dünya genelinde sera gazı salınımlarının sürekli artması ve buna bağlı olarak iklim değişikliğinin olumsuz etkilenmesi Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi içinde taraf ülkeler mevcut sözleşmeyi güçlendirmek için Kyoto protokolü imzalanmıştır. Uluslararası bir yönetmelik olan Kyoto protokolü sera gazı salınımlarını azaltmak ve iklim değişikliği gibi sorunlara karşı savunma mekanizmasıdır. Türkiye'nin Kyoto protokole taraf olan ülkeler arasında olmasından dolayı yenilenebilir enerji kaynaklarına önem vermesi gerekmektedir. Çünkü Türkiye'nin sera gazı emisyonlarındaki en büyük payı enerji sektörüne aittir. Türkiye hem enerji sektöründeki sera gazı emisyonlarını azaltmak hem de artan enerji ihtiyacını sağlamak için yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik teşvik politikası yürütmektedir. Bu çalışmanın amacı Türkiye'nin mevcut yenilenebilir enerji teşvik politikasını Kyoto protokolü kapsamında değerlendirmek ve öneriler sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Kyoto Protokolü, Yenilenebilir enerji, Türkiye.

KARBONDİOKSİT SALINIMINI AZALTMAK İÇİN OPTİMUM YALITIM DUVARI: BİR UYGULAMA**Dr. Hasan YILDIZHAN**

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi
Mühendislik Fakültesi, Enerji Sistemleri Mühendisliği

Özet

Artan enerji maliyetleri ve iklim değişikliği nedeniyle, karbon kaynaklı enerji kaynaklarının kullanımını azaltmak bir zorunluluktur. Bu konuda kullanılabilecek en etkili önlemlerden biri binalara uygulanacak ısı yalıtımıdır. Binalarda ısı yalıtımı ile ısıtma ve soğutma için kullanılan enerjiden tasarruf ederek; CO₂ emisyonunda azalma sağlanır. Bu çalışmada, farklı ısı yalıtımı uygulamalarının Hakkâri'nin iklim koşullarında CO₂ emisyonuna etkisi deneysel olarak incelenmiştir. Çalışmada, farklı duvar tiplerinin (kırmızı tuğla, betonarme, gaz beton, briket) gösterdikleri enerji performansı, farklı yalıtım malzemeleri (sıva, eps, xps, aerojel) ile incelenmiş ve bunların CO₂ emisyonu üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde, deney sonuçlarına göre, enerji performansı ve CO₂ emisyonu için optimum yalıtım duvarı tipi tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yalıtım, Hakkâri, Aerojel, CO₂ salınımı .

AMONYUM PERKLORAT TAYİNİ İÇİN İYONİK LİKİT İLE MODİFİYE EDİLMİŞ ALTIN NANOPARTİKÜL TEMELLİ KOLORİMETRİK SENSÖR GELİŞTİRİLMESİ

Büşra KESKİN

Yüksek Kimyager, İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşem ARDA

İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Reşat APAK

İstanbul Üniversitesi

Özet

Askeri patlayıcılar; yüksek patlayıcılar, düşük patlayıcılar ve piroteknikler olarak sınıflandırılabilir. Herhangi bir piroteknik formülasyonun temel bileşenleri oksitleyici ve yakıttır. Diğer bileşenler isteğe bağlı olarak bağlayıcılar, iticiler, renklendirici reaktifler ile ses veya duman üreten maddeler olabilir. İticiler, kurşun ya da roket gibi bir katı cismin kontrollü olarak ateşlenmesini gerçekleştirmek için en uygun patlayıcılardır. Amonyum perklorat itici enerjetik bir materyaldir. Amonyum perklorat kristallerinin boyutu 40 µm'nin altına indikçe maddenin sürtünmeye olan hassasiyetinin artmasıyla patlayıcı özelliği de artmaktadır. Bu nedenle amonyum perkloratın taşınması ve depolanması konusunda dikkatli olunmalıdır. Amonyum perklorat ağırlıkça % 70' lik bir orana sahiptir. Böylece bir yakıtın temel bileşeni olarak bulunmaktadır. Ayrıca oksijen içeriği ağırlıkça % 54.5 olduğundan oksitleyici olarak ta bulunmaktadır. Roket üretimlerinde, amonyum perkloratın kullanımındaki yükseliş amonyum perkloratın iyi bir katı oksitleyici olduğunu göstermektedir. Amonyum perkloratın analiz yöntemlerinin geliştirilmesi güvenli bir toplum ve yeşil bir çevre için oldukça önemlidir. Amonyum perkloratın tayini için günümüzde eser miktarda, hassas ve seçici analiz yapılmasına yönelik ihtiyaçlar giderek artmaktadır. Literatürde perklorat tayini için UV-Vis. Spektroskopisi, Yüzey Zenginleştirilmiş Raman spektroskopisi (SERS) kullanılarak çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Ancak amonyum perkloratı diğer enerjetik maddelerin yanında tayin eden nanoparçacık temelli bir sensör bulunmamaktadır. Bu çalışmada altın nanopartiküller NaBH₄ ile indirgenerek sentezlenmiş ve yapısında tiyol grubu bulunan iyonik likit ile modifiye edilmiştir. Çalışmada iyonik likit ile modifiye edilmiş altın nanopartiküller amonyum perkloratın spektrofotometrik tayininde kullanılmaktadır. Tüm deneysel çalışmalar pH 6,4 tampon ortamında gerçekleştirilmiştir. Artan amonyum perklorat konsantrasyonunda hazırlanan sensör çözeltilerinin spektrumları kaydedilmiştir. Lineer tayin aralığı amonyum perklorat örnekleri için $7,5 \times 10^{-5} - 10^{-3}$ mol L⁻¹ olarak belirlenmiştir. Çalışma grafiği $A = 4,66 \times 10^2 C_{AP} + 2,6 \times 10^{-1}$ şeklindedir. (r=0,9976) (C_{AP} = mol L⁻¹ cinsinden amonyum perklorat derişimi)

Anahtar Kelimeler: Amonyum perklorat, İtici enerjetik materyal, Modifiye altın nanoparçacık, Spektrofotometrik tayin .

TEK DUVARLI KARBON NANOTÜP KULLANILARAK GELİŞTİRİLEN MODİFİYE ELEKTROTLA TİYOLLÜ ANTİOKSİDAN BİLEŞİKLERİNİN TAYİNİ

Aysu ARMAN

Yüksek Kimyager, İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşem ARDA

İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Reşat APAK

İstanbul Üniversitesi

Özet

Çeşitli hastalıklara yol açabilen reaktif oksijen ve azot türleri aşırısının dengelenmemesinden kaynaklanan “oksidatif stres” ile mücadele etmenin en önemli yollarından biri reaktif bileşikler ve serbest radikalleri süpürücü bileşiklerce zengin gıdalara yer veren bir beslenmedir. Meyve ve sebze ağırlıklı beslenmenin kardiyovasküler ve nörodejeneratif hastalıklar ile kanser oluşumunu büyük ölçüde engelleyici olduğu yönünde güçlü kanıtlar vardır. Bu olumlu etkiler özellikle meyve ve sebzelerde bolca bulunan polifenoller, karotenoidler, C ve E vitaminleri gibi antioksidan karakteri yüksek olan çeşitli bileşikler varlığında oluşmaktadır. Bu nedenle bu tür gıdaları, antioksidan özelliklerine göre ayırt etmek ve sınıflandırmak için bilim dünyasında kabul gören basit, kullanışlı, hızlı, ucuz ve duyarlı antioksidan kapasite tayin yöntemlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Literatürde gıda özütlerinin antioksidan kapasite/aktivitelerinin belirlenmesi amacıyla birçok spektroskopik, kromatografik ve elektro-analitik yöntem bulunmasına karşın nanotüplerin kullanıldığı voltametrik tayin yöntemleri oldukça sınırlı sayıdadır. Bu çalışmada ise tiyol grubuna sahip antioksidanlardan L-Glutatyon bileşiğinin tayini için tek duvarlı (Single-Walled) karbon nanotüple modifiye edilmiş elektrot geliştirilmiştir. Geliştirilen elektrodun çalışma prensibi; ferrisiyanür iyonunun antioksidan maddeden bir elektron alarak ferrosiyanüre indirgenmesi ($\text{Fe}(\text{CN})_6^{3-} + e^- \rightarrow \text{Fe}(\text{CN})_6^{4-}$) ve dolayısıyla ferrisiyanür iyonunun yüzeyden eksilen miktarına karşılık gelen katodik akım düşüşünün antioksidan derişimiyle orantılı olmasından yararlanılarak antioksidanların dolaylı tayini şeklindedir. Metotta camı karbon (GC) elektrot çalışma elektrodu, Ag/AgCl referans elektrot ve platin tel karşıt elektrot olarak seçilmiştir. Destek elektrolit olarak pH 7.4 fosfat tamponu kullanılmıştır. Tayin aralığı 1 μM -10 μM , tayin edilebilme sınırı (LOD) ise 0.5 μM olarak belirlenmiştir. Çalışma grafiği $\Delta I_{277\text{mV}} = 8.19 \times 10^4 C_{\text{GSH}} + 1.2 \times 10^{-2}$ şeklindedir. ($r = 0,9931$) ($C_{\text{GSH}} = \text{mol L}^{-1}$ cinsinden L-Glutatyon derişimi, $\Delta I_{277\text{mV}} = 277 \text{ mV}$ 'taki akım değeri farkları (μA))

Anahtar Kelimeler: Antioksidan maddeler, Diferansiyel Puls Voltametrisi (DPV), Single-Walled Carbon Nanotubes, L-Glutatyon.

ORGANİK TİYOL BİLEŞİĞİ İLE MODİFİYE EDİLMİŞ ALTIN NANOPARTİKÜL ESASLI Fe^{3+} İYONUNA SEÇİMLİ KOLORİMETRİK SENSÖRÜN GELİŞTİRİLMESİ

Ömer Kaan KOÇ

Yüksek Kimyager, İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşem ARDA

İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Reşat APAK

İstanbul Üniversitesi

Özet

Demir iyonu vücutta en çok bulunan geçiş metali olmakla birlikte hücresel sistemlerde, elektron transferi, yükseltgenme-indirgenme reaksiyonları, oksijen taşınması ve oksijen metabolizması gibi çok sayıda önemli biyolojik süreçte kilit rol oynamaktadır ^[1]. Bununla birlikte konsantrasyonu güven sınırı üzerine çıkması durumunda demir iyonu, vücutta, Alzheimer Hastalığı ve Parkinson Sendromundan sorumlu reaktif oksijen türlerinin oluşuna neden olabilmektedir ^[2,3]. Son derece önemli olan demir iyonu tayini için Atomik Absorpsiyon Spektrometrisi (AAS), İndüktif Eşleşmiş Plazma-Kütle Spektroskopisi (ICP-MS) ve Voltametri gibi çeşitli yöntemler kullanılmaktadır ^[4]. Fakat bu yöntemlerin uzun analiz süreleri, kompleksleşme gereksinimleri ve birden fazla kimyasal kullanımı gibi dezavantajları bulunmaktadır ^[5]. Literatürde var olan bu yöntemlere karşılık nanopartikül esaslı sensörlerin geliştirilmesi son günlerde popüler araştırma konuları arasındadır. Demir iyonu tayini için geliştirilen nanopartikül esaslı kolorimetrik sensörler yüzey plazmon rezonans (SPR) özellikleri sayesinde kararlı seçicilik, daha yüksek hassasiyet ve hızlı cevap verme gibi avantajlara sahiptirler.

Verilen bilgiler ışığında bu çalışmada organik tiyol bileşiği (OTB) ile modifiye edilmiş altın nanopartikül (AuNPs) esaslı kolorimetrik sensör (AuNPs-OTB) geliştirildi. Geliştirilen sensörün sulu ortamda Fe^{3+} iyonuna olan seçiciliği incelendi. Çalışmalarda artan Fe^{3+} iyonu konsantrasyonu varlığında sensörün verdiği görsel ve spektroskopik cevaplardaki değişimler incelendi. Deneysel çalışmalar pH 7.4 tampon çözeltisi (Tris-HCl) ortamında gerçekleştirildi. Optimize edilen çalışma koşullarında elde edilen çalışma grafiği $A_{650/520} = 1,2 \times 10^{-2} C_{\text{Fe(III)}} - 1,1 \times 10^{-1}$ ($r = 0,9985$) olarak bulundu. Geliştirilen sensörün (AuNPs-OTB) Fe^{3+} iyonu tayin limiti (LOD) $1,6 \times 10^{-6}$ M ($1,6 \mu\text{M}$) olarak belirlendi. Ayrıca sensörün Fe^{3+} iyonuna olan seçiciliğine diğer metal iyonlarının etkisini araştırmak için yarışmalı katyon denemeleri gerçekleştirildi ve kullanılan katyonların seçiciliğe kayda değer bir etki göstermediği gözlemlendi. Yapılan deneysel çalışmalar sonucunda sensörün Fe^{3+} iyonuna yüksek seçicilik gösterdiği görsel ve spektroskopik olarak belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Fe^{3+} iyonu, Kolorimetrik sensör, Altın nanopartikül, Spektrofotometrik yöntem .

ÇALIŞMA HAYATINDA KADININ EŞİTLİK MÜCADELESİ THE STRUGGLE FOR EQUALITY OF WOMEN IN WORKING LIFE

Dr. Öğr. Üyesi Banu ÖZBUCAK ALBAR

Bülent Ecevit Üniversitesi, İ.İ.B.F., Çalışma Ekonomisi ve Endüstri ilişkileri Bölümü

Özet

Çalışma hayatında kadının var olma ve eşit davranılma mücadelesi yüzyıllardan beri süre gelmektedir. İşgücü piyasasında kadın, istihdam edilmenin yanı sıra birçok zorluk ve engellere karşı durabilme savaşı vermektedir. Ataerkil toplum yapısının getirisi olan erkek egemenliği kadınların iş yaşamına girişinden ücretlendirilmesine, terfiden işten ayrılmasına kadar birçok durumda, birkaç adım geride kalmasına sebep olmuştur. Çalışma hayatında yaşanan bu eşitsizlik kadının iş bulamamasına ya da erkeklerle eşit düzey bir işte çalışmasına rağmen daha düşük ücret almasına neden olabilmektedir. Günümüzde toplumsal yapıdaki mevcut toplumsal cinsiyet yargıları sadece kadın ve erkekleri birbirinden farklılaştırmamakta aynı zamanda ciddi eşitsizliklerin ve haksızlıkların yaşanmasına sebep olmaktadır. Erkeklerle eşit düzeyde işi icra etmelerine rağmen kadınların erkek çalışanlarla arasında görünmez bir “cam tavan” oluşmakta ve kadın çalışanlar bu engeli aşma mücadelesinde kalmaktadır. Yaşanılan bu sorun çalışma hayatında “cam tavan sendromu” olarak ifade edilmektedir. Özellikle işe alınma aşamasında kadınlara yönelik ayrımcılığın bir türü olarak “görünümçülük ayrımcılığı” karşımıza çıkmaktadır. Estetik emek olgusu çerçevesinde ifade edilen bu ayrımcılık işe alınma aşamasında erkeklere kıyasla kadın çalışanlara iyi görünmek ve çekici olma açısından daha fazla sorumluluk yüklemektedir. Bu çerçevede çalışma hayatında erkeklerin yanı sıra hemcinslerinin de baskı ve psikolojik tacizine (mobbing) maruz kalan kadın çalışanlar, iş hayatında zorluklarla başa çıkmaya çalışırken, yoğun iş stresiyle birlikte tükenmişlik sendromu da yaşamaktadırlar.

Bu çalışma ile kadınların iş hayatında eşit olmayan davranışlardan kaynaklı yaşadığı sorunlar teorik çerçevede incelenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda işgücü piyasasında var olmaya çalışan kadınların yaşadığı sorunlar hukuki boyutu ile ele alınarak, toplumdaki eşitsizliğe farkındalık oluşturulmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet eşitsizliği, Kadın istihdamı, Çalışan kadın sorunları, Cam tavan sendromu, Mobbing .

Abstract

The struggle for existence and equal treatment of women in business life has been going on for centuries. In the labor market, women are struggling to stand against many difficulties and obstacles as well as being employed. Male sovereignty, which is the result of patriarchal social structure, has caused a few steps to be left behind in many cases, from women's admission to work life, from promotion to dismissal. This inequality in working life can cause women not to find a job or to have a lower wage despite having an equal job with men. Today, current gender stereotypes in social structure not only differentiate between men and women but also cause serious inequalities and injustices. Even though women perform equally well with men, there is an invisible glass ceiling between women and men and women are struggling to overcome this obstacle. This problem is experienced as “glass ceiling syndrome”. Especially in the recruitment phase, discrimination appears as a form of discrimination against women. This discrimination, which is expressed within the framework of the concept of aesthetic labor, imposes more responsibility for women employees in terms of looking good and being attractive compared to men in the recruitment phase. In this context, women employees who are exposed to oppression and

psychological harassment (mobbing) in their working life as well as their fellow men, try to cope with the difficulties in business life, and they experience burnout syndrome with work stress.

In this study, the problems experienced by women due to unequal behaviors in business life have been studied in the theoretical framework. The problems experienced by women who are trying to exist in the labor market are addressed in a legal dimension and it is aimed to raise awareness on inequality in society.

Keywords: Gender inequality, Women employment, Working women problems, Glass ceiling syndrome, Mobbing .

İŞYERİ ÇEVRE FAKTÖRLERİNİN ÇALIŞANLAR ÜZERİNE ETKİLERİ EFFECTS OF WORKPLACE ENVIRONMENTAL FACTORS ON EMPLOYEES

Dr. Öğr. Üyesi Banu ÖZBUCAK ALBAR

Bülent Ecevit Üniversitesi, İ.İ.B.F., Çalışma Ekonomisi ve Endüstri ilişkileri Bölümü

Özet

İş kazalarının meydana gelmesinde etkili olan işyerinin çevresel faktörleri arasında gürültü, titreşim, aydınlatma sorunları, toz, ısı ve nem gibi unsurlar yer almaktadır. Bu faktörlerin yaşattığı olumsuzlukların, iş kazaları ve meslek hastalıkları üzerinde doğrudan olabileceği gibi dolaylı olarak da etkisi bulunmaktadır. Kötü çalışma koşullarından kaynaklı olarak çalışanların psikolojik durumları da etkilenebilmektedir. Özellikle çalışanlarda psikolojik bir gerilim durumu olarak iş stresi karşımıza çıkmakta ve bu durum bireyin iş verimliliğinin ve etkinliğini önemli ölçüde etkilemektedir. Fiziksel ve zihinsel olarak ele alınabilecek yorgunluk sonucunda, bireyin çalışma yaşamında acı duygusunun ve hareket güçlüğünün birlikte hissedilmesi ve tükenmişlik duygusuyla bireyin iç enerjisinin bitmesi durumu yaşanmaktadır. Bununla birlikte işyerindeki olumsuz çalışma koşulları, çalışma hızına bağlı olarak çalışanların artan yorgunlukları ve hata yapma oranları iş kazası yaşanma olasılığını ciddi derecede arttırmaktadır.

İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi için, işyerinin üretim organizasyonunun uygun şekilde düzenlenmesi, işyeri çalışma sistemi ve ergonomik yapısının çalışanlar üzerinde yaratacağı olumsuzluklar dikkate alınarak kazalara meydan vermeyecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada iş yaşamında işyeri çevre faktörlerinin çalışanlar üzerindeki fiziksel ve psikolojik etkileri ve sonuçları teorik olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İşyeri çevre faktörleri, İş stresi, İş kazası, Meslek hastalıkları

Abstract

The environmental factors of the workplace that are effective in the occurrence of work accidents include noise, vibration, lighting problems, dust, heat and humidity. The negative effects of these factors may have direct effect on occupational accidents and occupational diseases as well as indirectly. Due to bad working conditions, psychological conditions of employees can be affected. In particular, we find work stress as a psychological tension in the workforce and this situation has a significant effect on the work efficiency and efficiency of the individual. As a result of the physical and mental fatigue, the individual's working life is felt together with the feeling of pain and movement difficulty, and the feeling of burnout means that the individual's internal energy ends. However, the negative working conditions in the workplace, the increasing fatigue and error rate of the employees due to the working speed increase the probability of having an occupational accident. In order to prevent occupational accidents and occupational diseases, proper organization of the production organization of the workplace, workplace working system and ergonomic structure should be arranged in a way not to cause accidents by taking into consideration the negativities that will be created on the employees. In this study, the physical and psychological effects of workplace environmental factors on the employees and their results are evaluated theoretically.

Keywords: Workplace Environmental Factors, Work Stress, Occupational Accidents, Occupational Diseases

TÜRKİYE’DE SOĞAN ÜRETİMİ, SOĞAN FİYATI, DOLAR KURU VE FAİZ ORANI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARDL TESTİ İLE BELİRLENMESİ

DETERMINING THE RELATIONSHIP AMONG ONION PRODUCTION, ONION PRICE, DOLLAR RATE AND INTEREST RATE IN TURKEY WITH ARDL TEST

Dr. Öğr. Üyesi Şenol ÇELİK
Bingöl Üniversitesi

Özet

Bu çalışmada, Türkiye’de, 1983-2018 döneminde, soğan üretimi, soğan fiyatı, dolar kuru ve faiz oranı arasındaki nedensellik ilişkisi incelenmiştir. Bu amaçla ARDL yani gecikmesi dağıtılmış otoregresif sınır testi analiz edilmiştir. Yapılan analizde, soğan fiyatı düzeyde durağan olurken, soğan üretim miktarı, dolar kuru ve faiz oranı birinci dereceden durağan olmuşlardır. Yani seriler farklı dereceden durağan olduklarından dolayı Sınır testinin araştırılması gerekli olmuştur. Çalışmada gecikme uzunluğu 4 olarak seçilmiştir.

Uzun dönem tahmin edilen model ARDL(1,2,1,1) olarak belirlenmiştir. Sınır testi sonuçlarına göre, soğan üretim miktarı ile soğan fiyatı, dolar kuru ve faiz oranı arasında uzun dönemli bir ilişki saptanmıştır.

Hata düzeltme değişkeninin katsayısı -1.48 olarak tahmin edilmiştir. Hata düzeltme değişkeninin katsayısının 1’den büyük olması sistemin dalgalanarak dengeye geldiğini ifade etmektedir. Bu dalgalanma her seferinde azalarak uzun dönemde dengeye dönüşü sağlayacaktır. Fiyat, dolar ve faiz oranı değişkenlerinin uzun dönem tahmin sonuçları -0.0396, 0.129 ve 6074.633’dür. Fiyat, dolar ve faiz oranında meydana gelecek %1’lik değişim soğan üretiminde sırasıyla % 0.04, %0.129 ve % 6075’lik bir değişime neden olmaktadır.

Tanısal (diagnostics) testler sonucunda belirleme katsayısı (R^2) 0.817, düzeltilmiş belirleme (adjusted determination) katsayısı (Adj. R^2) 0.759 ve Akaike bilgi kriteri (AIC) 27.914 olarak hesaplanmıştır. Heteroskedasticity testi sonucunda nR^2 test istatistiği 18.151 ve $p=0.379>0.05$ bulunduğundan modelde değişen varyans sorununun bulunmadığı ve modelin doğru kurulduğu anlaşılmıştır. Ayrıca CUSUM testi yapılarak yapısal kırılma durumu kontrol edilmiş olup yapısal kırılmanın olmadığı ve dolayısıyla sınır testi ile hesaplanan uzun dönem katsayıların istikrarlı olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Soğan, Fiyat, Dolar kuru, Faiz, Sınır testi

Abstract

The causality relationship among onion production, onion price, dollar rate and interest rate in Turkey during the period 1983-2018 was examined in this study. For this purpose, ARDL, in other words, autoregressive distributed lag boundary test was analyzed. In the analysis, while onion price level was stable, onion production amount, dollar rate and interest rate became first degree stable. In other words, due to the fact that the series are stable of different degrees, boundary testing was found to be necessary. In the study, the lag period has been decided as 4. The long-term estimated model has been determined as ARDL (1,2,1,1). According to the boundary test results, a long-term relationship between onion production amount and onion price, dollar rate and interest rate was found.

The coefficient of error correction variable was estimated as -1.48. The fact that coefficient of error correction variable is greater than 1 indicates that the system fluctuates to equilibrium. This fluctuation will provide a return to equilibrium in the long run by decreasing each time. The long-term estimated results of price, dollar and interest rate variables are -0.0396, 0.129 and 6074.633.

1% change in price, dollar and interest rate in onion production is 0.04%, 0.129% and 6075%, respectively.

As a result of diagnostic tests, the coefficient of determination (R^2) was found as 0.817, the adjusted determination coefficient (Adj. R^2) was 0.759 and the Akaike information criterion (AIC) was 27.914. As a result of heteroskedasticity test, since nR^2 test statistic was found to be 18.151 and $p = 0.379 > 0.05$, it was understood that there was no variance problem in the model and that the model was correctly established. In addition, the structural breakage status was checked by CUSUM test and it was seen that there was no structural breakage and therefore the long-term coefficients calculated by the boundary test were found to be stable.

Keywords: Onion, price, Dollar exchange rate, Interest, Bound test.

TÜRKİYE'DE İLLERİN TARIMDA GELİŞMİŞLİK DURUMUNUN TEMEL BİLEŞENLER ANALİZİ İLE ARAŞTIRILMASI

THE EXAMINATION OF THE AGRICULTURAL DEVELOPMENT OF PROVINCES IN TURKEY WITH BASIC COMPONENTS ANALYSIS

Dr. Öğr. Üyesi Şenol ÇELİK
Bingöl Üniversitesi

Özet

Bu çalışmada, Türkiye'de illerin tarım bakımından gelişmişliği incelenerek sıralaması yapılmıştır. En iyi ve en kötü durumda olan iller tespit edilmiştir. Bu amaçla 2018 yılına ait Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nden bitkisel üretim istatistikleri ve hayvancılık istatistikleri konularından veriler alınmıştır. Bu 2 ayrı veri seti Temel Bileşenler Analizi yöntemi ayrı ayrı analiz edilmiştir. Bitkisel üretimde dekar başına verim dikkate alınmıştır. Bitkisel üretimde buğday, arpa, mısır, nohut, patates, şekerpancarı, yonca, mısır silajı, fasulye, marul, karpuz, kavun, biber, hıyar, patlıcan, domates, kabuk, havuç, sarımsak, taze soğan, kuru soğan, turp, üzüm, çilek, elma, armut, ayva, kayısı, kiraz, vişne, şeftali ve erik olmak üzere toplam 33 değişken üzerinden Temel Bileşenler Analizi uygulanmıştır. Yapılan analizle, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ölçüsünün istatistiği 0.651 bulunmuştur. $0.651 > 0.60$ olduğundan ve Bartlett's küresellik testi sonucu $p < 0.001$ olduğundan yöntem uygundur. Yöntemin sonuçlarına göre, değişkenlerin tümü için 10 tane önemli ana bileşen elde edilmiştir. Bu önemli bileşenlerin toplam varyansı açıklama oranı ise % 81.541 olarak bulunmuş olup bu değer 2/3 değerinden büyük olduğundan iyi sonuçtur. 10 bileşenden göre elde edilen faktör skorlarına göre illerin bitkisel üretimi ve verimi yönünden sıralaması yapılmıştır. Bitkisel üretimde verim bakımından en iyi durumda olan ilk 10 sıradaki iller sırasıyla Gaziantep, Osmaniye, Konya, Kahramanmaraş, Bursa, Amasya, Iğdır, Hatay, Şanlıurfa ve Balıkesir'dir. En kötü durumdaki 10 il ise sırasıyla Adana, Ordu, Zonguldak, Karabük, Hakkari, Gümüşhane, Sinop, Düzce, Bartın ve Kilis'tir.

Hayvancılık istatistiklerinde ise sığır sayısı (kültür, melez, yerli ve düve), boğa sayısı (kültür, melez ve yerli), tosun sayısı, buzağı sayısı (kültür, melez ve yerli), dana sayısı (kültür, melez ve yerli), koç sayısı, koyun sayısı, kuzu sayısı, toklu sayısı ve şişek sayısı değişkenleri gibi 23 değişken incelenmiştir. Temel Bileşenler Analizi uygulanmış olup KMO istatistiği 0.807 olup bu analiz için iyi uyum göstermektedir. 4 bileşen önemli bulunmuş ve toplam varyansı açıklama oranı ise % 88.467'dir. Bu durumda hayvancılıkta ilk 10 sırada bulunan iller sırasıyla Konya, İzmir, Balıkesir, Aydın, Diyarbakır, Ağrı, Afyonkarahisar, Denizli, Şanlıurfa ve Muş olmuştur.

Genel olarak hem bitkisel üretimde hem de hayvancılıkta en iyi durumda bulunan iller ise Konya, Balıkesir ve Şanlıurfa olmuştur. Tarımda plan ve program yapılırken bu hususlar göz önünde bulundurulmalıdır. Tarımda en kötü durumda bulunan iller için gelecek için tarım planı ve reformu yapılmasında yarar vardır. Tarımda illerin gelişmişlik sıralamasını yapan Temel Bileşenler Analizinin iyi sonuçlar verdiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Temel Bileşenler Analizi, İller, Bitkisel üretim, Hayvancılık .

Abstract

In this study, the development of provinces in terms of agriculture in Turkey has been examined and they were ranked accordingly. The best and the worst provinces were identified. For this

purpose, the data from Turkey Statistical Institute (TUIK) for the year 2018 were obtained regarding crop production statistics and livestock statistics. These 2 separate data sets were analyzed separately by Principal Component Analysis. Yield per decare was considered in crop production.

Principal Component Analysis was applied on a total of 33 variables in crop production including wheat, barley, corn, chickpeas, potatoes, sugar beet, clover, corn silage, beans, lettuce, watermelon, melon, pepper, cucumber, eggplant, tomato, shell, carrot, garlic, spring onion, onion, nectarine, radish, grape, strawberry, apple, pear, quince, apricot, cherry, cherry, peach and plum. The statistic of Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) was found to be 0.651 with the analysis. The method is appropriate since it is $0.651 > 0.60$ and the Bartlett's sphericity test result is $p < 0.001$. According to the results of the method, 10 important main components were obtained for all variables. Total variance explanation ratio of these important components was found as 81.541% and this value was greater than 2/3 being a good result. According to the factor scores obtained with respect to 10 components, provinces were ranked in terms of crop production and yield. Top 10 provinces with best yield in crop production are, Gaziantep, Osmaniye, Konya, Kahramanmaraş, Bursa, Amasya, Iğdır, Hatay, Şanlıurfa and Balıkesir, respectively. The worst 10 provinces are Adana, Ordu, Zonguldak, Karabük, Hakkari, Gümüşhane, Sinop, Düzce, Bartın and Kilis respectively.

23 variables were examined in livestock statistics such as number of cattle (culture, crossbred, domestic and heifer), number of bulls (culture, hybrid and native), bullock number, number of calves (culture, hybrid and native), beef steer number (culture, hybrid and native), number of rams, number of sheep, number of lambs, yearling lamb number and yearling number variables. Basic Component Analysis was applied and KMO statistic was found to be 0.807. It has shown a good compliance with the analysis. 4 components were found to be significant and total variance explanation rate was found as 88.467%. In this case, top 10 provinces in husbandry are Konya, İzmir, Balıkesir, Aydın, Diyarbakır, Ağrı, Afyonkarahisar, Denizli, Şanlıurfa and Muş, respectively. Generally, the provinces in the best condition both in plant production and husbandry are Konya, Balıkesir and Şanlıurfa. While making plans and programs in agriculture, these issues should be taken into consideration. It is useful to make an agricultural plan and reform for the future for the provinces in the worst condition in agriculture. It is seen that Basic Components Analysis of provinces in agriculture has revealed good results.

Keywords: Principal Component Analysis, Provinces, Crop production, Animal husbandry.

TÜRKİYE’DE TANE MISIR ÜRETİMİNDE MEKANİZASYON GİDERLERİ

MECHANIZATION COSTS OF CORN SEED PRODUCTION IN TURKEY

Prof.Dr. Şinasi AKDEMİR

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Dr. Cahit GÜNGÖR

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Dr. Ufuk GÜLTEKİN

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Dr. V. Ersin VULKAN

Türk Traktör A.Ş.

Prof. Dr. H. Hüseyin ÖZTÜRK

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makinaları ve Teknolojileri Mühendisliği Bölümü

Özet

Bu çalışmada, ülkemizde tane mısır üretiminin önemli bir oranının gerçekleştirildiği; Adana, Diyarbakır, Konya, Manisa, Mardin ve Şanlıurfa illerinde mısır üretim maliyetinde önemli bir paya sahip olan mekanizasyon giderlerinin maliyetlerdeki payının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri 2014 yılına ait olup, veriler sahada çalışan uzman görüşlerinden elde edilmiştir. Mısır üretiminde birim üretim alanı (da) başına sabit, değişken ve toplam giderler sırasıyla 160 TL/da, 458 TL/da ve 618 TL/da olarak hesaplanmıştır. Toplam mekanizasyon giderleri 212 TL/da olup, bu giderler toplam üretim giderlerinin % 34,2’sine, değişken giderlerin ise % 46,2’sine karşılık gelmektedir. Tane mısır üretimi başına toplam giderler 0,405 TL/kg, mekanizasyon giderleri ise 0,139 TL/kg olarak belirlenmiştir. Toprak işleme, sulama ve hasat işlemleri için mekanizasyon giderlerinin toplam mekanizasyon giderlerine oranı sırasıyla, % 25,5, % 52,5 ve % 8,24 olarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Mısır, Üretim giderleri, Mekanizasyon giderleri

Abstract

In this study, it is aimed to determine the share of the costs of mechanization costs which have a significant share in the corn seed production costs in the provinces of Adana, Adana, Diyarbakır, Konya, Manisa, Mardin and Sanliurfa. The data of the study are from 2014 and the data are obtained from expert opinions in the field. In the cotton production, fixed, variable and total expenses per unit production area were calculated as 160 TL/da, 458 TL/da and 618 TL/da,

respectively. Total mechanization expenses are 212 TL/da and these expenses correspond to 34.2% of total production expenses and 46.2% of variable expenses. Total expenses per production of corn seed were 0.405 TL/kg and mechanization expenses were determined as 0.139 TL/kg. The ratio of the mechanization expenses to total mechanization expenses in the tillage, irrigation and harvesting processes was calculated as 22.5%, 52.5% and 8.24%, respectively.

Keywords: Turkey, Corn, Production costs, Mechanization costs

TÜRKİYE’DE SOYA ÜRETİMİNDE MEKANİZASYON GİDERLERİ MECHANIZATION COSTS OF SOYBEAN PRODUCTION IN TURKEY

Prof.Dr. Şinasi AKDEMİR

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Dr. Cahit GÜNGÖR

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Dr. Ufuk GÜLTEKİN

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Dr. V. Ersin VULKAN

Türk Traktör A.Ş.

Prof. Dr. H. Hüseyin ÖZTÜRK

Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makinaları ve Teknolojileri Mühendisliği Bölümü

Özet

Bu çalışmada, ülkemizde soya üretiminin önemli bir oranının gerçekleştirildiği; Adana, Mersin ve Samsun illerinde, soya üretim maliyetinde önemli bir paya sahip olan mekanizasyon giderlerinin maliyetlerdeki payının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri 2014 yılına ait olup, veriler sahada çalışan uzman görüşlerinden elde edilmiştir. Soya üretiminde birim üretim alanı (da) başına sabit, değişken ve toplam giderler sırasıyla 169,3 TL/da, 298 TL/da ve 467,3 TL/da olarak hesaplanmıştır. Toplam mekanizasyon giderleri 145,2 TL/da olup, bu giderler toplam üretim giderlerinin % 31,1’sine, değişken giderlerin ise % 48,7’sine karşılık gelmektedir. Tane soya üretimi başına toplam giderler 0,967 TL/kg, mekanizasyon giderleri ise 0,300 TL/kg olarak belirlenmiştir. Toprak işleme, sulama ve hasat işlemleri için mekanizasyon giderlerinin, toplam mekanizasyon giderlerine oranı sırasıyla, % 35,3, % 21,5 ve % 9,9 olarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Soya, Üretim giderleri, Mekanizasyon giderleri

Abstract

In this study, it is aimed to determine the share of the costs of mechanization costs which have a significant share in the soybean production costs in the provinces of Adana, Mersin and Samsun. The data of the study are from 2014 and the data are obtained from expert opinions in the field. In the cotton production, fixed, variable and total expenses per unit production area were calculated as 169.3 TL/da, 298 TL/da and 467.3 TL/da, respectively. Total mechanization expenses are 145.2 TL/da and these expenses correspond to 31.1% of total production expenses and 48.7% of variable

expenses. Total expenses per production of corn seed were 0.967 TL/kg and mechanization expenses were determined as 0.300 TL/kg. The ratio of the mechanization expenses to total mechanization expenses in the tillage, irrigation and harvesting processes was calculated as 35.3%, 21.5% and 9.9%, respectively.

Keywords: Turkey, Soybean, Production costs, Mechanization costs

İTHAL ŞAROLE IRKI BOĞALARIN ENTANSİF ŞARTLARDA BESİ PERFORMANSI VE BAZI KARKAS VERİMLERİNİN SAPTANMASI

DETERMINING OF FATTENING PERFORMANCE AND CARCASS YIELDS OF IMPORTED CHAROLAIS BULLS UNDER INTENSIVE CONDITIONS

Doç. Dr. Mikail ARSLAN

Balıkesir Üniversitesi Susurluk Meslek Yüksekokulu

Öğr. Gör. Dr. Adem KABASAKAL

Balıkesir Üniversitesi Susurluk Meslek Yüksekokulu

Prof. Dr. Orhan YILMAZ

Van Yüzüncüyıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Hasan ATALAY

Balıkesir Üniversitesi Veteriner Fakültesi

Hüseyin DENK

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Celal Oruç Hayvansal Üretim Yüksekokulu

Özet:

Bu araştırma, Şarole ırkı boğaların entansif şartlarda besi performanslarını ve bazı karkas özelliklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma materyalini İrlanda'dan ithal edilen 9-10 aylık yaşıta 67 baş erkek Şarole dana oluşturmuştur. Araştırma, Bursa ilinin Mustafakemalpaşa ilçesi, Boğazköy mahallesinde bulunan Dört Mevsim Et Entegre Tesisi'nde gerçekleştirilmiştir. İthal edilen hayvanlar 25 gün süreyle karantina altında tutulmuş, çiçek ve şap aşılı ile parazit ilaçlamaları yapılmıştır. Besi başlangıcının 10 gün öncesinden, hayvanlara alıştırma dönemi beslenmesi uygulandıktan sonra, hayvanlar besiye başlanılmıştır. Besi süresince, hayvanlar 3 farklı rasyonla beslenmişlerdir. Bunlar; besinin ilk 30 günlük döneminde başlangıç rasyonu (%14,2 Ham protein, 2280 ME); sonraki 45 günlük dönemde besi ortası rasyonu (%14,3 Ham protein, 2460 ME); daha sonraki dönemde ise besi sonu rasyonudur (%15 Ham protein, 2580 ME). Hayvanların kesim ağırlıkları piyasa koşullarına göre belirlendiği için besi süresi 191-270 gün (Ortalama 237 gün) arasında gerçekleşmiştir. Besi performansı 30 gün arayla yapılan tartımlar ile belirlenmiştir. Kesimden 24 saat önce hayvanlara yem verilmemiş ve kesim ağırlıkları belirlenmiştir. Kesimden hemen sonra sıcak karkas ağırlıkları belirlenmiştir. Karkaslar 24 saat +4 °C sıcaklıkta bekletildikten sonra tekrar tartılarak soğuk karkas ağırlıkları belirlenmiştir. Besi başlangıç ağırlığı, kesim ağırlığı, 1 kg canlı ağırlık için kullanılan yem miktarı, günlük ağırlık artışı, sıcak karkas ağırlığı, soğuk karkas ağırlığı, sıcak karkas randımanı ve soğuk karkas randımanı değerleri sırasıyla 341.9kg, 681.5kg, 9.38kg, 1.45kg, 396.9kg, 384.7kg, %58.19 ve %56.39 olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak, Şarole ırkı boğalarının entansif koşullardaki besi performansları ve bazı karkas

özellikleri değerlendirildiğinde, Şarole sığırlarının Türkiye’de sığır eti üretimi için kullanılabileceği kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şarole, Besi performansı, Karkas özellikleri.

Abstract:

This study aims to determine Charolais bulls’ fattening performances under intensive conditions, along with certain carcass properties belonging to the breed. The study materials consist of 67 male Charolais calves of 9-10 months of age, all of which were imported from Ireland. The study was carried out in the Dört Mevsim Integrated Meat Plant situated in the Boğazköy village, Mustafakemalpaşa county the district of Bursa. The imported livestock were quarantined for 25 days, vaccinated for smallpox and potash, and drugged for parasites. The animals had been subjected to warm-up nutrition prior to fattening for 10 days, then were fattened.

The livestock were fed with 3 types of rations during the fattening. The initial ration consisting of %14,2 raw protein and 2280 ME was provided in the first 30 days. The mid-fattening portion consisting of %14,3 raw protein, 2460 ME was provided in the next 45 days, and the final ration consisted of %15 raw protein and 2580 ME. Since the weight of the carcass at the point of slaughter is determined according to the market conditions, the process of fattening ranged between 191 and 270 days with a mean of 237 days. The fattening performance was determined by weighing the livestock with 30-day intervals. The animals were not provided any feed in the last 24 hours before slaughter, prior to which they were weighed. The warm weight of the carcasses was determined immediately after the slaughter. The cold weight after being refrigerated in +4 °C for 24 hours was also determined. The initial fattening weight, the pre-slaughter weight, the weight of feed used for each kg of live weight, the daily increase of weight, the warm carcass weight, the cold carcass weight, and the performances of warm carcass and cold carcass were determined to be 341.9kg, 681.5kg, 9.38kg, 1.45kg, 396.9kg, 384.7kg, %58.19 and %56.39, respectively.

In conclusion, considering the fattening performance of the Charolais bulls under intensive conditions and their carcass properties, the Charolais cattle was determined to be suitable for the production of beef in Turkey.

Keywords: Charolais , Fattening performance, Carcass properties.

ET ÜRETİMİNDE KULLANIMI YASAK OLAN BÜYÜME AJANLARI: CLENBUTEROL VE RACTOPAMINE

ILLEGAL GROWTH AGENTS IN MEAT PRODUCTION: CLENBUTEROL AND RACTOPAMINE

Öğr. Gör. Yasin AKKEMİK

Selçuk Üniversitesi, Karapınar Aydoğanlar MYO, Gıda İşleme Bölümü,

Prof. Dr. Ahmet GÜNER

Selçuk Üniversitesi, Veteriner Fakültesi, Besin Hijyeni ve Teknolojisi A.B.D.

Özet

Kasaplık hayvanlarda hastalıkları önlemek, tedavi etmek ve bazı fizyolojik fonksiyonları düzenlemek (örn., sakinleştirme, anestezi) amacıyla çok çeşitli veteriner ilaçları kullanılabilir. Bunlar içerisinde, bakteriyel enfeksiyonları tedavi etmek için antibiyotikler, paraziter enfeksiyonları kontrol etmek için antiparaziter ilaçlar ve kas gelişimini artırmayı teşvik edici ajanlar olarak β -agonistler en sık kullanılanlardandır. Günümüzde birçok tüketici, gıdalarda, halk sağlığını önemli ölçüde tehlikeye atan yüksek konsantrasyonlarda ilaç ve / veya hormon kalıntıları olduğunu düşünmektedir. Özellikle de kanatlı hayvan etlerinin, antibakteriyel ilaçlar, antiparaziter ilaçlar ve hormonlarca bulaşık olduğu yönünde bir algı vardır. Bu algı sosyal medyada da karşılık bulmaktadır. Her ne kadar bazı antibiyotiklerin kanatlı eti üretiminde kullanımı yasal olsa da, hormonların ve β -agonistlerin kullanımları yasaktır. Kasaplık hayvanlarda hormon kullanımı tüm dünyadaki hükümetler tarafından yakından takip edilmektedir. Günümüzde yem ve diğer girdi maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle bazı üreticiler, kas gelişimini arttırıp hızlı büyümeyi sağlamak için hileye başvurarak, kullanımı yasak olan hormonlar ve β -agonistler kullanma yoluna gitmektedir. Halk sağlığını tehlikeye sokan hormonlar ve β -agonistler gibi hızlı büyüme ajanları birçok ülkede yasaklanmıştır. Ülkemizde de Türk Gıda Kodeksi Canlı Hayvanlar ve Hayvansal Ürünlerde Belirli Maddeler ile Bunların Kalıntılarının İzlenmesi İçin Alınacak Önlemlere Dair Yönetmelik gereği β -agonistler'in kullanımı yasaklanmıştır. β -agonistler içerisinde yer alan Clenbuterol ve Ractopamine kas gelişimini teşvik etmek amacıyla halk sağlığını dikkate almayan bazı et üreticileri tarafından kaçak yollarla kullanılabilir. Bu iki kas geliştirici ajan halk sağlığını önemli ölçüde tehlikeye atmaktadır. Bu derlemede Clenbuterol ve Ractopamine hakkında bilgi verilerek, kasaplık hayvanlarda kullanılmasıyla halk sağlığı üzerindeki etkileri anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: β -agonistler, Clenbuterol, Ractopamine, Halk Sağlığı

Abstract

A wide variety of veterinary medicines can be used to prevent, treat and regulate certain physiological functions (eg, sedation, anesthesia) in butchery animals. Among these, β -agonists are most commonly used as antibiotics to treat bacterial infections, antiparasitic drugs to control parasitic infections, and agents that promote muscle growth. Nowadays, many consumers think that there are high concentrations of drugs and / or hormone residues in foods that significantly endanger public health. In particular, there is a perception that poultry meat is contaminated with antibacterial drugs, antiparasitic drugs and hormones. This perception is also found in social media. Although the use of certain antibiotics in poultry meat production is legal, the use of hormones and β -agonists is prohibited. Hormone use in butchery animals is closely monitored by governments around the world. Nowadays, due to the high costs of feed and other inputs, some manufacturers resort to fraud to increase muscle growth and achieve rapid growth, and use hormones and β -agonists that are prohibited. Rapid growth agents such as hormones and β -agonists that endanger public health are banned in many countries. In our country, the use of β -agonists is prohibited in accordance with the Turkish Food Codex Regulation on the Measures to be Taken for Monitoring

of Certain Substances and Their Residues in Live Animals and Animal Products. Among the β -agonists, Clenbuterol and Ractopamine can be used illegally by some meat producers who do not consider public health to promote muscle development. These two muscle-enhancing agents significantly compromise public health. The aim of this review is to give information about these two agents and their effects on public health.

Keywords: β -agonists, Clenbuterol, Ractopamine, Public Health

YUMURTALARDA SALMONELLA KONTAMİNASYONLARI EGG SOURCE SALMONELLA CONTAMINATIONS

Öğr. Gör. Yasin AKKEMİK

Selçuk Üniversitesi, Karapınar Aydoğanlar MYO, Gıda İşleme Bölümü

Özet

Yumurtalar; kuşlar, sürüngenler, amfibiler ve balıklar olmak üzere birçok farklı türün dişileri tarafından yumurtlanır ve insanlar tarafından binlerce yıldır tüketilirler. Yumurta; yumurta kabuğu, albümen (yumurta akı) ve vitellus (yumurta sarısı) kısımlarından oluşur. Tavuk yumurtası en çok tüketilen yumurtalardandır. Ülkeden ülkeye yumurta tüketim seviyelerinde büyük farklılıklar vardır. Toplam küresel tüketim son kırk yılda üç katına çıkmıştır. Yumurtalar yüksek kaliteli proteinler, lipitler, değerli mineraller, karbonhidratlar ve vitaminlerce zengindir. Çok işlevli özellikleri nedeniyle gıda endüstrisinde de yaygın olarak kullanılırlar. Yumurtalar yaşamın temel öğelerini içermesine rağmen *Salmonella* gibi patojenik bakteriler tarafından kontamine olabilirler. Özellikle paratifoid *Salmonella* (PT) türleri halk sağlığı açısından oldukça önemlidir.

Tavuklarda PT *Salmonella* enfeksiyonları, bağırsak yolunun ve iç organların asemptomatik ve bazen inatçı kolonizasyonu ile karakterizedir. Ayrıca işlenmiş karkasın kontaminasyonuna da neden olurlar. Bu bakterilerin vertikal kontaminasyonu, yumurtaların içinin veya dışının kontamine olmasına neden olabilir. Yumurta kabukları genellikle yumurtlama sırasında dışkı vasıtasıyla PT *Salmonella* ile kontamine olabilir. *Salmonella*'nın kabuk ve kabuk membranları içine nüfuz etmesi, gelişmekte olan embriyoya enfeksiyonun doğrudan bulaşmasına yol açabilir veya kabuklu yapı yumurtadan çıkma sırasında bozulduğundan embriyonun bulaşıcı *Salmonella* organizmalarına maruz kalmasına yol açabilir. Bazı PT serotipleri, özellikle *Salmonella enteritidis*, yumurtlamadan önce yumurta içeriğine bırakılabilir. İngiltere, çoğu Avrupa ülkesi ve Kuzey Amerika'da yumurta ve yumurta ürünleri ile bağlantılı enfeksiyonlarla ilişkili başlıca *Salmonella* alt türü *S. enteritidis*'tir. Doğal olarak enfekte olmuş yumurta sürüleri üzerine yapılan çalışmalar çoğunlukla %3'ün altında bir yaygınlık göstermektedir. Kanatlı sürülerinde *S. Enteritidis* ve *S. Typhimurium* insidansını sınırlamak için kontrol önlemleri hayati önem taşımaktadır.

Farklı ülkelerde yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen bilgilerle bulaşma kaynakları analiz edilerek kontaminasyonu azaltma programları geliştirilmektedir. Bu amaçla Türkiye'de de uygulanan "Ulusal *Salmonella* Kontrol Programları"nın temel hedefi üretim aşamasında *Salmonella* sıklığının belirlenmesi ve üretim şekline göre azaltma programının uygulanmasıdır. Elde edilen veriler incelendiğinde yumurtacı tavuklarda en önemli bulaşma faktörünün çevresel kaynaklar olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca yem ve su kaynakları ile gübre yönetiminin çok önemli olduğu, uygun yöntemlerle işlenmesi ve uzaklaştırılması gerektiği bildirilmiştir. *Salmonella*'nın azaltılması için önerilen uygulamalar şöyle özetlenebilir;

1. Kümes girişinin ve çevresinin dezenfeksiyona uygun hale getirilmesi,
2. Kümes girişi ve gübre çıkışının ayrılması veya ayrı kapılardan yapılması,
3. Epidemiyolojik birim içinde serbest halde kedi, köpek gibi evcil hayvan barındırılmaması,

Salmonella'nın pozitif olması halinde dezenfeksiyon işleminden sonra kümeden alınan materyallerin *S. enteritidis* ve *S. Typhimurium* yönünden negatif olması sağlandıktan sonra yeni sürü girişi yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *Salmonella*, Yumurta, Kontrol önlemleri, Halk sağlığı .

Abstract

Eggs; they are generated by female animal of a wide range of animal groups, including flying creatures, reptiles, creatures of land and water and fish, and have been devoured by people for a large number of years. Eggs incorporate eggshell, egg whites (egg white) and vitellus (egg yolk). Chicken eggs are one of the most devoured eggs. There are huge contrasts in egg utilization levels

from nation to nation. Complete worldwide utilization has significantly increased over the most recent four decades. Eggs are wealthy in astounding proteins, lipids, valuable minerals, starches and nutrients. They are generally utilized in the nourishment business due to their multifunctional properties. In spite of the fact that eggs contain basic components of life, they can be polluted by pathogenic microscopic organisms, for example, *Salmonella*. Particularly parathyroid *Salmonella* (PT) species are significant for public health.

PT *Salmonella* contaminations in chickens are portrayed by asymptomatic and once in a while difficult colonization of the intestinal tract and inner organs. They likewise cause defilement of the completed carcas. Vertical defilement of these microscopic organisms may pollute within or outside of the eggs. Egg shells can regularly be tainted with PT *Salmonella* through excrement during laying. Infiltration of *Salmonella* into the shell and shell layers may prompt direct disease of the creating incipient organism, or the fetus might be presented to irresistible *Salmonella* living beings as the shell structure is upset during bring forth. Some PT serotypes, especially *Salmonella* enteritidis, might be kept into the egg content before laying. *S. enteritidis* is the significant *Salmonella* subtype related with contaminations related with eggs and egg items in the UK, most European nations and North America. Concentrates on herds of normally contaminated eggs regularly demonstrate a pervasiveness of under 3%. Control measures are significant to restrain the frequency of *S. Enteritidis* and *S. Typhimurium* in poultry rushes.

Contamination reduction programs are developed by analyzing the sources of contamination with the information obtained as a result of the studies conducted in different countries. To this end, Turkey also applied the "National *Salmonella* Control Programs" The main goal is the implementation of the production process and to determine the frequency of *Salmonella* reduction program according to the mode of production. When the data obtained is examined, it is stated that the most important transmission factor in laying hens is environmental sources. In addition, feed and water resources and fertilizer management is very important, it is reported that the appropriate methods should be treated and removed. Recommended practices for reducing salmonella can be summarized as follows;

1. Making the entrance of the hen coops and its environment suitable for disinfection,
2. Separation of poultry inlet and fertilizer outlet or through separate doors,
3. In the epidemiological unit, pets such as cats and dogs should not be accommodated freely.

If *Salmonella* is positive, new flock entry should be made after the disinfection process is made negative for *S. enteritidis* and *S. Typhimurium*.

Keywords: *Salmonella*, Eggs, Control measures, Public health .

SU ÜRÜNLERİNDE TÜR TESPİTİNDE KULLANILAN MOLEKÜLER GENETİK YÖNTEMLER

Hasan Emre YILMAZ

Akdeniz Üniversitesi

Doç. Dr. İfakat Tülay ÇAĞATAY

Akdeniz Üniversitesi

Özet

Geçmişte ve halen türlerin birbirlerinden ayırt edilebilmesi, yeni tür tespiti ve populasyon çalışmaları için canlıların vücut şekli, vücut büyüklüğü, rengi, yüzgeçlerin sayısı ve konumu gibi morfolojik karakterlerden faydalanılmıştır. Su ürünlerinde de halen kullanılan bu morfolojik ve morfometrik tür tespit yöntemleri her ne kadar kullanışlı yöntemler olsalar da bazı dezavantajları beraberinde getirmektedir. Morfolojik ve morfometrik tür tespitinde çok sayıda örneğe ihtiyaç duyulması, kriptik ve hibrit türlerin ayrımının net olarak yapılamaması ve melanistik formların tür tespitinin zor olması bilim insanlarını yeni yöntemler aramaya teşvik etmiştir. Son yıllarda yapılan literatür çalışmalarda moleküler biyoloji temelli yöntemlerin tür tespitinde kullanılması, tür tanımlarında ve türlerin sınıflandırılmasında yüksek doğrulukta ve özgünlükte sonuçlar vermesi nedeniyle tercih edilmektedir. Su ürünlerinde tür tespitinde kullanılan bazı moleküler biyolojik yöntemlere örnek olarak; polimeraz zincir reaksiyonu (PCR)-Dizileme, türe özgün primerlerin kullanımına olanak veren çoklu PCR, rastgele çoğaltılmış polimorfik DNA (RAPD), restriksiyon fragment uzunluk polimorfizmi (RFLP), artırılmış fragment uzunluk polimorfizmi (AFLP), tek zincir konformasyon polimorfizmi (SSCP), denatüre edici gradiyent jel elektroforezi (DGGE) ve Real-Time PCR verilebilir.

Kullanılan bu moleküler biyolojik tür tespiti yöntemleri, yeni türlerin tespit edilmesi, nesli tükenmekte ve tehlike altında olan türlerin sayısının ve habitatlarının korunması/ belirlenmesi, genetik kaynakların korunması, biyolojik çeşitliliğin belirlenmesi, endemik ve istilacı türlerin tespit edilmesinde için de kilit rol oynamaktadır. Ayrıca, yetiştiricilik, hastalıkların tedavisi, avcılık ve stok tespiti gibi konularda da kullanılmaktadır.

Bu çalışmada su ürünleri tür tespitinde kullanılan moleküler yöntemlerin avantajları, dezavantajları ve yapılan çalışmalar örneklerle değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tür tespiti, Moleküler yöntemler, Su ürünleri.

TATLI SU BALIKLARI PARAZİTİ OLAN *CLINOSTOMUM* SPP.'NİN COĞRAFİK DAĞILIMI

Yusuf AKTOP
Akdeniz Üniversitesi

H. Emre YILMAZ
Akdeniz Üniversitesi

Doç. Dr. İ. Tülay ÇAĞATAY
Akdeniz Üniversitesi

Özet

Karmaşık bir yaşam döngüsüne sahip *Clinostomum* türleri, *Clinostomidae* familyasına ait tatlı su balıklarını enfekte edebilen parazitlerdir. Bu parazitler başta balık sağlığı olmak üzere balık popülasyonu ve sucul ekosistem açısından önem arz etmektedir. İlk konak olarak tatlı su salyangozlarını kullanan bu parazit türleri besin zinciri basamaklarını takip ederek ara konak olarak tatlı su balıklarını kullanmakta ve son konak olarak söz konusu parazit türleri tarafından enfekte edilmiş balıklar ile beslenen kuşlar ve hatta insanlar olabilmektedir. Tatlı su balıklarının baş, karın ve kuyruk bölgelerinde derialtı enfeksiyonu olarak görülebilmektedirler. Parazit tarafından enfekte balıkla beslenen kuşların ve insanların özofaguslarında görülebildiği literatür çalışmalarında rapor edilmiştir. *Clinostomum* spp. 'yellow grubs' hastalıklar olarak tabir edilen sarı grup hastalıklar listesinde yer aldığı, balık etinin çiğ tüketildiği yerlerde insanlara geçebildiği literatürler ile ortaya konulmuştur. *Clinostomum* spp.'nin insan enfeksiyonu üzerine ilk durum raporu 1995 yılında Kore'de olduğuna literatürde rastlanılmıştır ve diğer bazı çalışmalarda ise zoonotik parazit olarak kabul edildiği bildirilmiştir. Bu parazit türleri son yıllarda Japonya, Çin, İran'ın batısı, Tayvan, Türkiye gibi çeşitli ülkelerde de rapor edilmeye başlanmıştır. Halk sağlığı için son zamanlarda *Clinostomum* türlerinin izolasyon ve tanımlanmasına dikkat çekilmektedir. Literatürler incelendiğinde, bu türlerin tanımlanması için morfolojik özellikler kullanılarak yapılan yöntemlerinin yanı sıra moleküler tayin yöntemleri kullanılarak yapılan çalışmalarda görülmektedir. Bu çalışmada, uluslararası yapılan balık ticareti ve göçmen kuşlar aracılığıyla ülkeler arası taşınma potansiyeli olan *Clinostomum* spp.'nin coğrafi dağılımı ve enfekte ettiği balık türleri hakkında mevcut literatürlerin derlemesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Clinostomum* spp., Coğrafi dağılım, Tatlı su paraziti .

ABEL TİPİ DOĞRUSAL OLMAYAN DİFERANSİYEL DENKLEMLERİN ÇÖZÜMÜ İÇİN KALAN FONKSİYON TABANLI EULER MATRİS YÖNTEMİ

EULER MATRIX METHOD BASED ON RESIDUAL FUNCTION FOR SOLVING ABEL-TYPE NONLINEAR DIFFERENTIAL EQUATIONS

Öğr. Gör. Deniz ELMACI
DEU Bergama Meslek Yüksekokulu

Prof. Dr. Nurcan BAYKUŞ SAVAŞANERİL
DEU İzmir Meslek Yüksekokulu

Prof. Dr. Mehmet SEZER
CBU Fen Fakültesi Matematik Bölümü

Özet

Birinci ve ikinci tür Abel diferansiyel denklemleri, okyanus sirkülasyonlarının büyük resim modellemelerinde, manyeto statik problemlerinde, kontrol teorisinde, kozmolojide, akışkanlarda, M-teorisi ve benzerleri gibi farklı bilgi alanlarında görülür. Son yıllarda, bu problemleri hem analitik hem de sayısal olarak çözmek için çeşitli sayısal ve analitik yöntemler verilmiştir. Ancak analitik çözümleri bulmak mümkün olmayabilir. Bu nedenle, bu çalışmada, başlangıç veya sınır koşulları altında doğrusal olmayan Abel diferansiyel denklemlerinin sayısal çözümü için sıralama noktalarına dayanan etkin bir işlemsel matris yöntemi geliştirilmiştir. Bu teknik, lineer olmayan Abel diferansiyel denkleminin çözümünü, bilinmeyen Euler katsayılarına sahip lineer olmayan bir cebirsel denklem sistemine karşılık gelen bir matris denkleminin çözümüne indirgemektedir. Verilen uygun koşullara tabi olarak elde edilen yaklaşık çözümler, kesilmiş Euler serisi cinsinden elde edilir. Ayrıca, mevcut hata analiz teknikleri ile birlikte bazı örnekler mevcut yöntemin geçerliliğini ve uygulanabilirliğini göstermek için verilmiş ve var olan sonuçlarla karşılaştırmalar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Euler polinomları ve serileri, Abel lineer olmayan diferansiyel denklemi, Matris ve sıralama yöntemleri, Artık hata analizleri.

Abstract

First and second kind Abel differential equations frequently appear in different areas of knowledge, such as big picture modelling in oceanic circulation, in problems of magneto statics, control theory, cosmology, fluids, M-theory and so on. In recent years, to solve these problems both analytically and numerically, several numerical and analytical methods have been given. But it may not be possible to find the analytical solutions. So, in this study, an efficient operational matrix method based on collocation points for the numerical solution of nonlinear Abel differential equations under the initial or boundary conditions is developed. This technique reduces the solution of nonlinear Abel differential equation to the solution of a matrix equation which corresponds to a system of nonlinear algebraic equations with unknown Euler coefficients. The acquired approximate solutions subject to the given suitable conditions are obtained in terms of truncated Euler series. Also, some examples together with residual error analysis techniques are given to demonstrate the validity and applicability of the present method, and the comparisons are made with existing results.

Keywords: Euler polynomials and series, Abel Nonlinear differential equations, Matrix and collocation methods, Residual error analysis.

DEĞİŞKEN KATSAYILI DOĞRUSAL GECİKMELİ DİFERANSİYEL DENKLEM SİSTEMİNİN EULER POLİNOM YAKLAŞIMI İLE ÇÖZÜMÜ

EULER POLYNOMIAL APPROACH FOR SOLVING SYSTEM OF LINEAR DELAY DIFFERENTIAL EQUATIONS WITH VARIABLE COEFFICIENTS

Öğr. Gör. Deniz ELMACI
DEU Bergama Meslek Yüksekokulu

Prof. Dr. Nurcan BAYKUŞ SAVAŞANERİL
DEU İzmir Meslek Yüksekokulu

Prof. Dr. Mehmet SEZER
CBU Fen Fakültesi Matematik Bölümü

Özet

Gecikmeli diferansiyel denklem sistemleri ile ilgili matematiksel modeller gerçek hayatta çok önemlidir. Bu çalışmada, Euler polinomları ve sıralama noktaları kullanılarak başlangıç koşullarına bağlı değişken katsayılı yüksek mertebeden lineer gecikmeli diferansiyel denklem sistemlerinin çözümünde sayısal bir teknik geliştirilmiştir. Kullanılan teknik ile bahsedilen gecikme sisteminin çözümünün matris denkleminin çözüm koşullarını bilinmeyen Euler katsayıları yardımıyla azalttığı görülmüştür. Bu nedenle, yaklaşık çözüm Euler polinomlarıyla elde edilmiştir. Bunun yanı sıra artık hata analizleri ile birlikte verilen birkaç örnek, tekniğin verimliliğini ve güvenilirliğini göstermek için gerçekleştirilip, elde edilen sonuçlar incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gecikmeli diferansiyel denklemler sistemi, Euler polinomları, Matris yöntemi, Sıralama noktaları, Artık hata analizi.

Abstract

Mathematical models related to systems of delay differential equations are of the great importance in the real-life. In this study, a numerical technique has been developed for solving the system of high order linear delay differential equations with variable coefficients subject to the initial conditions using Euler polynomials and collocation points. The used technique reduces the solution of the mentioned delay system along with conditions to the solution of a matrix equation with the unknown Euler coefficients. Therefore, the approximate solution is obtained in terms of Euler polynomials. In addition, several examples together with residual error analysis are performed to illustrate the efficiency and reliability of the technique; the obtained results are scrutinized and interpreted.

Keywords: System of delay differential equations, Euler polynomials, Matrix method, Collocation points, Residual error analysis .

FİBONACCİ- TOPLAM VE LUCAS- TOPLAM GRAFLARININ EN BÜYÜK ÖZDEĞERLERİ İÇİN SINIRLAR

Prof. Dr. Dursun TAŞCI

Gazi Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü

Arş. Gör. Dr. Gül ÖZKAN KIZILIRMAK

Gazi Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü

Doç. Dr. Şerife BÜYÜKKÖSE

Gazi Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü

Arş. Gör. Emre SEVGİ

Gazi Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü

Özet

Tanım: Her $n \geq 2$ için $F_0=0$ ve $F_1=1$ başlangıç koşulları ve $F_{n+1}=F_n+F_{n-1}$ ile tanımlı diziye Fibonacci dizisi ve her $n \geq 2$ için $L_0=2$, $L_1=1$ ve $L_{n+1}=L_n+L_{n-1}$ şeklinde tanımlı diziye Lucas dizisi denir.

Tanım: $n=\{1,2,\dots,n\}$ nokta kümesi üzerinde tanımlı bir $G_n(V,E_1)$ ve $H_n(V,E_2)$ şeklinde tanımlı sırasıyla Fibonacci-toplam ve Lucas-toplam grafları olarak adlandırılan graflar için,

$E_1=\{ij:i,j \in V, i \neq j, i+j \text{ bir Fibonacci sayısı}\}$

$E_2=\{ij:i,j \in V, i \neq j, i+j \text{ bir Lucas sayısı}\}$

şeklindedir.

Tanım: Herhangi iki noktası arasında bir yol olan grafa bağlantılı graf denir.

Tanım: Bir noktadan çıkan kenar sayısına derece denir.

Fibonacci-toplam graf için her bir noktanın derecesi Fibonacci sayılarına bağlı olarak tanımlanmıştır [2].

Bu çalışmada ilk olarak Lucas-toplam grafinin her bir noktasının derecesi Lucas sayılarına bağlı olarak aşağıdaki şekilde elde edilmiştir.

Teorem: $n \geq 1$ ve $x \in [1,n]$ olsun. $k \geq 2$ ve $L_k \leq x \leq L_{k+1}$ olsun öyle ki $L_t \leq x+n \leq L_{t+1}$ olsun. Bu durumda H_n 'de x noktasının derecesi

der $H_n x = \{t-k-1, \quad 2x \text{ Lucas sayısı ise } t-k, \quad 2x \text{ Lucas sayısı değil ise } t-k-1\}$

Buna bağlı olarak da $A(G_n)$ ve $A(H_n)$ komşuluk matrislerinin sırasıyla 1 ve 1 en büyük özdeğerleri için alttan ve üstten birer sınır elde edilmiş ve bu sınırlar sırasıyla Fibonacci ve Lucas sayıları ile ilişkilendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fibonacci ve Lucas Sayıları, Fibonacci-Toplam Graf, Lucas-Toplam Graf

Kaynaklar

1. Vajda, S., Fibonacci and Lucas numbers, and the Golden Section, Theory and applications, Ellis Horwood Limited, 1989.
2. A.Arman, D.S. Gunderson, P.C.Li, "Properties of the Fibonacci-sum graph", arXiv:1710.10303v1[math.CO] 27 Oct 2017 <https://arxiv.org/abs/1710.10303>

LUCAS-TOPLAM GRAFLARIN ÖZELLİKLERİ**Prof. Dr. Dursun TAŞCI**

Gazi Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü

Arş. Gör. Dr. Gül ÖZKAN KIZILIRMAK

Gazi Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü

Arş. Gör. Emre SEVGİ

Gazi Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü

Doç. Dr. Şerife BÜYÜKKÖSE

Gazi Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik Bölümü

Özet

Tanım: Her $n \geq 2$ için $F_0 = 0$ ve $F_1 = 1$ başlangıç koşulları ve $F_{n+1} = F_n + F_{n-1}$ ile tanımlı diziye Fibonacci dizisi ve her $n \geq 2$ için $L_0 = 2$, $L_1 = 1$ ve $L_{n+1} = L_n + L_{n-1}$ şeklinde tanımlı diziye Lucas dizisi denir.

Tanım: Bir grafta her noktayı içeren yola Hamilton yolu ve bir noktadan çıkan kenar sayısına derece denir.

Bu çalışmada Fibonacci ve Lucas dizilerinden esinlenerek Lucas-toplam grafi tanımlanıp belirli özellikleri incelenmiştir. Ayrıca bu özelliklerin verilen dizilerle bağlantısı da kurulmaya çalışılmıştır.

Tanım: Her $n \geq 1$ için, köşe kümesi $V = [n] = \{1, 2, \dots, n\}$, kenar kümesi $E = \{\{i, j\} : i, j \in V, i \neq j, i + j \text{ bir Lucas sayısı}\}$ olmak üzere $H_n = (V, E)$ şeklinde tanımlı grafa Lucas-toplam grafi denir.

Teorem: Bir Lucas-toplam grafinin tek bir Hamilton yola sahip olması için gerek ve yeter koşul n 'in 5 veya bir Lucas sayısı ya da bir Lucas sayısından bir eksik olmasıdır.

Teorem: Her $k \geq 2$ tamsayısı için H_{L_k} nın $\{L_{k-1}, L_k, L_{k+1}\}$ köşelerinden oluşan alt grafi bir Hamilton yoludur.

Teorem: $k \geq 2$ için H_{L_k} 'da L_k noktası sadece L_{k-1} ile komşudur.

Teorem: ve $L_k \leq n \leq L_{k+1}$ olsun, H_n 'de n noktasının komşuları;

$$\begin{cases} L_{k+1} - n; & n \leq \frac{L_{k+2}}{2} \text{ ise} \\ L_{k+1} - n \text{ ve } L_{k+2} - n; & n > \frac{L_{k+2}}{2} \text{ ise} \end{cases}$$

dır.

Anahtar Kelimeler: Lucas Dizisi, Lucas-Toplam Grafi, Hamilton Yolu

Kaynaklar

1. Vajda, S., Fibonacci and Lucas numbers, and the Golden Section, Theory and applications, Ellis Horwood Limited, 1989.
2. A.Arman, D.S. Gunderson, P.C.Li, "Properties of the Fibonacci-sum graph", arXiv:1710.10303v1[math.CO] 27 Oct 2017 <https://arxiv.org/abs/1710.10303>

q -PARAMETRELİ POLY-TANGANT POLİNOMLARINDA BAZI BAĞINTILAR

Öğr. Gör. Dr. Burak KURT
Akdeniz Üniversitesi

Özet

Bernoulli polinomları, Euler polinomları, Poly-Bernoulli polinomları ve sayıları, Poly-Euler polinomları ve sayıları, Tangant polinomları ve sayıları, Poly-Tangant polinomları ve sayılarının pek çok çeşidi literatür de vardır. Bayad ve Hamahata poly-Bernoulli polinomlarını tanımladılar ve geliştirdiler. Onlar bu polinomlar ile bazı bağıntıları ispatladılar. Kim ve arkadaşları poly-Genocchi polinomlarını tanımladılar ve bu polinomların bazı özelliklerini vererek genelleştirmiş oldular. Poly-Bernoulli polinomları son on yılda birçok araştırmacılar için ilgi çekiçi bir alan olmuştur. Poly-Bernoulli polinomlarına ait olan diğer uygulamalı matematik alanlarından kombinatorik ve sayılar teorisine kadar geniş bir uygulama alanı vardır. Son yıllarda, Ryoo tarafından Tangant polinomlarını ve Tangant sayılarını genelleştirerek değişik sonuçlar ve bulgular elde etmiştir. Ryoo, Poly-Tangant polinomunu tanımladı. Elde ettiği bu polinomlardan yeni sonuçlar ve bulgular elde etti.

Tangant polinomu aşağıdaki üreteç fonksiyonu ile tanımlanır:

$$\sum_{n=0}^{\infty} T_n(x) \frac{t^n}{n!} = \frac{2}{e^{2t}+1} e^{xt}.$$

Ayrıca on dokuzuncu yüzyılda q-analizin gelişmeye başlamasıyla, birçok araştırmacı q-analoguna bağlı polinom aileleri ve özel fonksiyonların genelleştirilmesini yaptılar. q-analizin uygulamaları matematik, fizik ve mühendisliğin çeşitli alanlarında uygulanmaktadır.

Bu makale de, literatür de tanımlanan poly-tangant polinomunun genelleştirilmiş olan q-parametrelili poly-tangant polinomunu tanımladık. Bu polinomun bazı özellikleri verdik ve bazı sonuçları ifade edip ispatladık.

Anahtar Kelimeler: Tangant Polinomu, Üreteç Fonksiyonları, Bernoulli ve Euler Polinomları ve Sayıları, Poly-Tangent Polinomları, q-Poly-Tangent Polinomları .

FUBİNİ TİPİ POLİNOMLAR İLE APOSTOL-BERNOULLİ VE APOSTOL-EULER POLİNOMLARI ARASINDA BAZI BAĞINTILAR

Öğr. Gör. Dr. Burak KURT

Özet

Bernoulli polinomu, Euler polinomu, Apostol-Bernoulli polinomu ve sayıları, Apostol-Euler polinomu ve sayıları ve Fubini polinomların pek çok çeşidi literatür de vardır. Bu polinomlar son yıllar da birçok araştırmacılar için ilgi çekiçi bir alan olmuştur. Fubini, Bernoulli, Euler, Apostol-Bernoulli, Apostol-Euler ve genelleştirilmiş Apostol tipi polinomlara ait olan diğer uygulamalı matematik alanlarından kombinatorik ve sayılar teorisine kadar geniş bir uygulama alanı vardır. Bernoulli polinomları ve sayıları ve Euler polinomları ve sayıları geçmişten bugüne kadar birçok matematikçiler tarafından çalışılıp geliştirilmiştir. Bu polinomların tanımlanmasından sonra matematikçiler tarafından çok güzel sonuçlar, teoremler ve bulgular elde edilmiştir. Klasik Bernoulli polinomu ve klasik Euler polinomunun üreteç fonksiyonu sırasıyla

$$\sum_{n=0}^{\infty} B_n(x) \frac{t^n}{n!} = \frac{t}{e^t - 1} e^{xt}$$

ve

$$\sum_{n=0}^{\infty} E_n(x) \frac{t^n}{n!} = \frac{2}{e^t + 1} e^{xt}$$

olarak tanımlanır.

T. M. Apostol, bu polinomları geliştirerek Apostol-Bernoulli polinomlarını ve Apostol-Euler polinomlarını tanımlayarak ve bu polinomların genişletmelerini vermiştir. Bu polinomları günümüze kadar birçok matematikçiler kullanarak yeni bulgular elde etmişlerdir. Klasik Apostol-Bernoulli polinomları ve klasik Apostol-Euler polinomlarının üreteç fonksiyonları sırasıyla

$$\sum_{n=0}^{\infty} B_n(x; \lambda) \frac{t^n}{n!} = \frac{t}{\lambda e^t - 1} e^{xt}$$

ve

$$\sum_{n=0}^{\infty} E_n(x; \lambda) \frac{t^n}{n!} = \frac{2}{\lambda e^t + 1} e^{xt}$$

olarak tanımlanır.

Bu makalenin amacı, Fubini tipi sayılar ve polinomları için yenilenme bağıntıları ve yeni bağıntılar elde etmektir. Muresan tarafından tanımlanana Fubini tipi sayıların özelliklerini geliştirdik ve Fubini tipi polinomları tanımladık. Fubini tipi polinomlar ile Apostol-Bernoulli polinomları arasında bazı bağıntıları elde ettik.

Anahtar Kelimeler: Fubini Polinomları, Üreteç Fonksiyonları, Bernoulli ve Euler Polinomları ve Sayıları, Apostol-Bernoulli ve Apostol-Euler Polinomları ve Sayıları .

Özgür KOCAKERİMOĞLU

Gazi Üniversitesi, Fen Fakültesi, Matematik Bölümü

Doç. Dr. Şerife BÜYÜKKÖSE

Gazi Üniversitesi, Fen Fakültesi, Matematik Bölümü

Özet

Detour matrisi, kimyada bir moleküler grafin maksimum yol matrisi olarak adlandırılmaktadır.

$G(V, E)$ V nokta ve E kenar kümesinden oluşan basit, bağlantılı bir graf olsun. $|V| = n$ ve $|E| = m$ olmak üzere G 'nin Detour matrisi $DM(G) = (d_{ij})_{n \times n}$ ile gösterilir. Burada d_{ij} , i ve j noktaları arasındaki en uzun mesafedir.

Başlangıç ve bitiş noktası aynı olan yola devir denir. $|U| = p$ ve $|W| = r$ olmak üzere $V = U \cup W$ ($U \cap W = \emptyset$) şeklinde gösterilmek üzere $G(V, E)$ iki parçalı grafi için her $i \in U$ noktasının derecesi $d_i = r$ ve her $j \in W$ noktasının derecesi $d_j = p$ oluyorsa bu grafa iki parçalı tam graf denir. n noktalı iki parçalı $K_{1, n-1}$ tam grafına star graf denir.

Bu çalışmada star graf, iki parçalı tam graf ve devir için Detour matrisleri incelenmiş ve bu matrisin spektral yarıçapı için alt ve üst sınırlar elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Detour matrisi, spektral yarıçap, alt ve üst sınır, star graf, iki parçalı tam graf, devir

Kaynaklar

- [1] A.E. Brouwer, W.H. Haemers, Spectra of Graphs, Springer, 2012
- [2] D. Janežič, A. Miličević, S. Nikolić, N. Trinajstić, Graph-Theoretical Matrices in Chemistry, CRC Press, 2015.
- [3] N. Trinajstić, S. Nikolić, B. Lučić, The Detour Matrix in Chemistry, J. Chem. Inf. Compt. Sci., 1997, 37, 631-638.
- [4] Ö. Kocakerimoğlu, Ş. Büyükköse, The Energy and Randic Index of Weighted-Detour Matrix, 1.Uluslararası 23 Nisan Multidisipliner Çalışmalar Kongresi, 23 Nisan 2019, https://docs.wixstatic.com/ugd/614b1f_189eed1edd9a43648cbefd7e02e4317c.pdf , 334-340
- [5] R.B. Bapat, Graphs and Matrices, Springer, 2010
- [6] Ş. Büyükköse, G. Gök Kaya, Graf Teoriye Giriş, Nobel Akademik Yayıncılık, 2.Baskı, 2019

**MÜZİK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ İLE İLGİLİ YAPILMIŞ
LİSANSÜSTÜÇALIŞMALARIN BİBLİYOGRAFYASI**

BIBLIOGRAPHY OF POST-GRADUATE THESES ON MUSIC TEACHING METHODS

Arş. Gör. Hazel ERCAN
Gazi Üniversitesi

Özet

Bu araştırmada, Türkiye’de Orff, Dalcroze, Kodály ve Suzuki yöntemleri ile ilgili yapılmış tezleri tespit edip inceleyerek kategorize etmek amaçlanmıştır. Bu araştırma tarama modelinde yapılmış, “betimsel” bir derleme çalışmasıdır. Doküman incelemesi ile elde edilen bulguların içerik analizi yoluyla değerlendirildiği nitel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 1994-2019 tarihleri arasında Türkiye’de yapılmış Orff, Dalcroze, Kodály ve Suzuki yöntemleri ile ilgili YÖK Ulusal Tez Merkezindeki 63 tez oluşturmaktadır.

Yapılan analiz sonucunda tezlerin, % 73’ünün yüksek lisans tezi olduğu, bu konudaki çalışmaların daha çok 2009-2019 yılları arasında yapıldığı, % 57’sinin betimsel çalışma olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Konularına göre sınıflamada; tez başlıkları, örneklem, özetlerde yer alan örneklem ve amaçlar irdelenmiş ve en uygun başlık altında sınıflanmıştır. Bu başlıklar: "Orff yöntemi", "Dalcroze yöntemi", "Kodály yöntemi", "Suzuki yöntemi", "Orff ve Dalcroze yöntemleri", "Orff ve Kodály Yöntemleri", "Kodály ve Dalcroze Yöntemleri", "Orff, Dalcroze ve Kodály Yöntemleri" ve "Orff, Dalcroze, Kodály ve Suzuki Yöntemleri" ana başlıkları olarak belirlenmiştir. Tezlerin konularına göre dağılımlarına bakıldığında en çok “Orff yöntemi” (%44), “Suzuki yöntemi” (%10) ve “Kodály yöntemi” (%10) ile ilgili kategorilerde toplandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik öğretim yöntemleri, Orff yöntemi, Dalcroze yöntemi, Kodály yöntemi, Suzuki yöntemi, Lisans üstü tez.

Abstract

Aim of this study is to identify and analyze the theses conducted on Orff, Dalcroze, Kodály and Suzuki in Turkey. It is a compilation study conducted in descriptive survey model; as well as being a qualitative study where the data have been obtained from document control and analyzed through content analysis method. Study group of the research consists of 63 theses at Higher Education Council National Thesis Center, conducted between 1994 and 2019 in Turkey, which are about Orff, Dalcroze, Kodály ve Suzuki methods.

The analysis revealed that 73% of the theses are in the form of master’s degree; most of the studies were conducted between 2009 and 2019; and that 57% of them are descriptive studies. Categorized according to their topics, they have been classified under the most suitable headings upon the analysis of their samplings and scopes stated in the abstracts. These are specified under main headings such as Orff method; Dalcroze method; Kodály method; Suzuki method; Orff and Dalcroze methods; Orff and Kodály methods; Kodály and Dalcroze methods; Orff, Dalcroze and Kodály methods; Orff, Dalcroze, Kodály and Suzuki methods. When the theses are reviewed according to their subjects, it is found that most of them are focused on “Orff method” (44%), “Suzuki method” (10%) and “Kodály method” (10%).

Keywords: Music teaching methods, Orff method, Dalcroze method, Kodály method, Suzuki method, post-graduate thesis.

**MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ VİYOLONSEL EĞİTİMİNDE SEVCİK OP. 8
ALİŞTIRMALARININ ETKİSİ**

THE EFFECTS OF SEVCİK OP.8 PRACTICES IN THE CELLO EDUCATION OF MUSIC TEACHER CANDIDATES

Arş. Gör. Hazel ERCAN
Gazi Üniversitesi

Özet

Bu araştırmada müzik öğretmeni adaylarının çalgı eğitiminde kullanılan Sevcik Op.8 alıştırmaları ile ilgili öğrenci görüşlerini almak ve eğitimlerindeki etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma nitel bir araştırma olup durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi uygulanmıştır. Öncelikle araştırmada “Bireysel çalgı” dersi kapsamında lisans II., III. ve IV. sınıf öğrencileri ile viyolonsel tekniği üzerine 8 hafta ders araştırmacı tarafından yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan 12 lisans öğrencisi ile gam ve Sevcik op.8 alıştırmaları çalışılmış ve çalışmalar sonunda viyolonsel öğrencileriyle görüşme yapılmıştır. Verilerin analizinde, betimsel analiz tekniği ile araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre yapılan vurgular belirlenmiş ve bu öğrencilerin görüşleri sunulmuştur. Müzik öğretmeni adayları ile yapılan görüşmelerde Sevcik Op.8 alıştırmalarının teknik açıdan faydalı bir kitap olduğu, bu kitabın viyolonsel eğitimlerinde eser çalmasına hazırladığını ve viyolonsel hakimiyetlerini geliştirdiğini, sol el tekniklerinde en çok pozisyon geçişlerini öğrenme ve entonasyon çalışmaları için etkili olduğu ve sağ elde en çok eşit yay hızı ve bağlı çalma teknikleri için etkili olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Viyolonsel Eğitimi, Sevcik Op.8, sağ el teknik, sol el teknik

Abstract

Aim of this study is to obtain the opinions of students on Sevcik Op.8 practices used in the instrument education of music teacher candidates, and to identify the effects on their education. The study is designed as a qualitative and descriptive research focusing on situation determination. Being one of the qualitative research methods, the study is based on content analysis method. Firstly, the researcher conducted an eight-week course with sophomore, junior and senior year undergraduate students about the technique of cello within the scope of “Individual instrument” course. Scale and Sevcik Op.8 practices were exercised with 12 undergraduate students, forming the sample of the research, and they were interviewed at the end of the practice. While analyzing the data, the emphases made according to the themes which were asserted by the research questions were identified, and opinions of students were presented with the help of descriptive analysis technique. At the end of the interviews held with music teacher candidates, it was concluded that the book containing Sevcik Op.8 exercises is useful in terms of technique; it prepares students for instrument playing and improves their control over the instrument during cello education; and that it is mostly effective on position shifts and intonation practices in left hand techniques, while its effects are rather prominent for equal bowing speed and legato in right hand techniques.

Keywords: Music Education, Cello Education, Sevcik Op.8, Right hand technique, Left hand technique.

KENT DUVARLARINI SANAT YÜZEYLERİNE DÖNÜŞTÜRMEK: HYURO'NUN ESERLERİNDE İNSANLIĞIN TEMSİLİ

Doç. Dr. Bahar SOĞUKKUYU

Dokuz Eylül Üniversitesi

Buca Eğitim Fakültesi ,Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Özet

İnsanların bir amaç uğruna biraraya gelme, toplanma aktivitesinin kentin devasa duvarlarında sorgulanması, kentlinin üretilen duvar resim sanatının biçimsel yönden yüzeyini, içerik yönünden ise yorumunu görmeye zorlar. Sanatsal bir ifade biçimi olarak kentlerdeki duvar resimleri, günlük yaşamda sokak sanatçıların insanlara ulaşma aracıdır. Bu makalede, Arjantinli sanatçı Hyuro'nun sanat eserleri ve kendi ortamlarında (kent sokakları ve iç mekanlar) yaşayan canlılar olarak kentlilerin biyolojik ve sosyal perspektiflerinden kent duvarlarının sanat yüzeyleri olarak kullanılması araştırılmaktadır. Hyuro'nun eserlerinde yer alan insanların günlük etkinliklerini eleştirme biçimine bakıldığında, genellikle insan vücutlarına tıpkı doğal ortamında faaliyet gösteren vahşi hayvanlar gibi yansıttığı görülmektedir. Hyuro'nun sanat eserlerinde, bireyin farklı kavramlara (özgürlük, işbirliği, paylaşım, protesto etme gibi) gerçeküstü tasvirleri, kentlinin kendi örtülü, gizli, tarif edilmemiş durumlarıyla başa çıkabilmesi için yeni yollar açmaktadır. Bu noktadan itibaren, müzelerin, galerilerin veya sergilerin sınırlarının ötesinde, Hyuro'nun figürlerinin bir araya geldiği kent duvarları, izleyicilere ulaşan sanatsal bir mekan haline gelmektedir. Çalışmada Hyuro'nun duvar resimleri sergilendikleri mekan, malzeme, çalışmanın teması, figürlerin analizi, tasarım ilke ve elemanları da dikkate alınarak göstergebilimsel yöntem kullanılarak incelenecektir. Çalışmada özellikle imgelerin çözümlenmesi aşamasında Roland Barthes'ın "Image Music Text" yapısından faydalanılacaktır. Duvar resimlerinin ve resimlerin analizinde yer alan imgelerin kent duvarlarında kalıcılığı bağlamında Pierre Nora'nın "Hafıza Mekanları" yapısı temel kaynak olarak çalışmaya ışık tutacaktır. Elde edilen bulgular ışığında kentli bireyin günlük faaliyetlerinin dikkate değer kılınması ve kentliye sunumu konusunda Hyuro'nun eserlerinden yola çıkılarak kentsel mekanın sanat alanı olarak kullanımı, sanatçının atölye, galeri gibi kapalı alanı aşarak sanatsal üretimini sokakta gerçekleştirmesi üzerine de yoğunlaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sokak sanatı, Kent duvarı, İllüstrasyon, Temsil, Göstergebilim .

KELİMELELERLE HAYKIRMAK, DİJİTAL ORTAMDA FEMİNİST İFADE: LİORA K'NİN FEMİNİST FOTOĞRAFLARI

Doç. Dr. Bahar SOĞUKKUYU

Dokuz Eylül Üniversitesi

Buca Eğitim Fakültesi ,Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Özet

Sanat işlevi açısından düşünüldüğünde, bir sanat eserinin genellikle bir konunun görüşlerini içerdiği ve sorunun özünü izleyiciye aktardığı söylenebilir. Sanat eseri ayrıca yüzeyde ele alınan konu hakkında bir tartışma imkanı, tartışma ortamı da sunmaktadır. Dijital ortamın günümüzde çeşitli konularda sosyal farkındalık için önemli bir iletişim aracı olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Küresel, sosyal, çevresel sorular dijital ortamda konuya ilgi duyanlar tarafından cesurca tartışılmakta, çeşitli yöntemlerle seçilen tema vurgulanarak izleyiciye sunulmaktadır. Bugün aktivizm, dijital ortamın ve dijital iletişimin gelişmesiyle daha da yayılmıştır. Müzelerin, galerilerin veya sergilerin sınırlarının ötesinde, sanat eserleri sanal alanda daha geniş bir izleyici kitlesine ulaşabilmektedir. Bugünün postmodern feminist fotoğrafçılığının bir temsilcisi olarak Liora K, fotoğraf projesi “Feminist Fotoğraflar” ile eylemci bir tarzı temsil etmektedir. Liora K'nin fotoğrafları genel olarak kadının bedeninin özgürlüğü, baskıdan kurtulması üzerine toplumsal farkındalık yaratma işlevini taşımaktadır. Liora K'nin "Feminist Fotoğraflar" projesini oluşturması aşamasında, kendisine farklı kadın ve erkek modeller poz vermiş ve bu bedenler üzerine protesto amaçlı sözler yazılmıştır. Liora K bu projesinde, kadınların farklı yönlerini bedenlerine yazılan kelimelerle yansıtmayı amaçlamıştır. Dövmeler gibi bedenlere yazılan bu sloganlar, çeşitli kadın haklarının ifadeleridir. Çalışma boyunca, Liora K'nin “The Feminist Photos/Feminist Fotoğraflar” projesinin feminist politikalar, beden üzerindeki feminist yazılar, dijital ortamda aktivist fotoğrafçılık kapsamında betimsel yöntemle incelenmesi amaçlanmaktadır. Postmodern feministlerin fotoğrafçılığına ilişkin saptamalarından faydalanılarak ve Judith Butler'ın “toplumsal cinsiyet performatifliği”, Gayatri Spivak'ın “feminist katılım”, Roland Barthes'ın “gösterge-işlev” kavramından yola çıkılarak, imge ve kelimelerle feminist sorunların hassas noktalarının nasıl gün yüzüne çıkarıldığı ve bu aşamada sanatsal yaratıcılığın rolünün önemi üzerinde durulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Feminist ifade, Kadın hakları, Aktivist fotoğrafçılık, Dijital ortam, Slogan .

TÜRKİYE’DE 2014-2019 YILLARI ARASINDA “SOSYOLOJİ-MÜZİK” ALANLARINA İLİŞKİN YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER

İlayda Dilan ONAT
Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN
Gazi Üniversitesi

Özet

Bu araştırma, Türkiye’de çeşitli üniversitelerde ‘‘müzik ve sosyoloji’’ alanlarına ilişkin lisansüstü tezlerin tespit edilmesi ve sınıflandırılması amacıyla yapılmıştır. Araştırma, sosyoloji ve müzik ile ilgili yapılacak araştırmalara kaynak oluşturması ve araştırmalarda konu seçiminde referans olması bakımından önemli sayılmaktadır. Araştırma taşıdığı amaç ve bu amaca uygun olarak izlenen yöntem ve toplanan verilerin niteliği açısından durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır.

Araştırmanın evrenini, müzik ve sosyoloji alanlarına ilişkin yazılmış bütün tezler, örneklemini ise 2014 -2019 yılları arasında yapılan lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırma, sosyoloji ve müzik alanlarıyla, araştırmacının ulaşabildiği lisansüstü tezlerle, ulaşılan tezlerin anahtar kelimelerinde, başlıkta ve özette yer alan sosyolojik kavramlar ile sınırlıdır. Araştırmaya, tez başlıkları ve özetlerin, tezlerin içeriğini yansıttığı sayılılarıyla yola çıkılmıştır.

Araştırmada müzik ve sosyoloji alanında yapılmış lisansüstü tezlere ilişkin veri toplarken YÖK tez arama merkezinin internet sayfası aracılığıyla ‘‘müzik ve sosyoloji, müzik ve toplum, müzik ve siyaset, müzik ve din, müzik ve politika, müzik ve propaganda, müzik ve kültür, müzik ve kültürel kimlik, müzik ve toplumsal sınıf, müzik ve cemaat, müzik ve cemiyet, müzik ve örgütlenme, müzik ve dernek’’ ifadeleri ile taranmıştır. Elde edilen 43 tezin başlık, özetleri incelenmiş; yapıldıkları üniversitelere, tez türlerine, yıllara, enstitülere, anabilim dallarına göre 6 ana başlık altında sınıflandırılmıştır.

Çalışmada, sosyoloji, sosyal bilimler, müzikoloji, müzik bilimleri, felsefe ve din, Türk müziği, İslam tarihi ve sanatları, güzel sanatlar, siyaset bilimi ve kamu, iletişim-tasarım, Amerikan kültür ve edebiyatı, reklamcılık bilim ve anabilim dallarında ‘‘müzik ve sosyoloji’’ alanlarına ilişkin yazılmış lisansüstü tezler tespit edilmiştir. Çalışmanın sonucunda en çok alana ilişkin tezlerin yüksek lisans programında olduğu, doktora çalışmaların en çok İstanbul Teknik Üniversitesi’nde, yüksek lisans alanında ise en çok Erciyes ve İnönü Üniversitelerinde olduğu, bu çalışmaların en çok sosyal bilimler enstitüsüne bağlı çalışmalar olduğu, en çok Türkçe dilinde yapılan bu çalışmaların Müzikoloji ve Müzik Bilimleri, Sosyoloji ve Türk Müziği Anabilim Dallarında yapıldığı, araştırmaya konu olan yüksek lisans çalışmalarının neredeyse yarısının ise 2017 yılında yapıldığı sonuçlarına ulaşılmış, ayrıca çalışma, 1985-2014 yılları arasında müzik ve sosyoloji ortak alanında yazılmış tezler ile karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, Müzik, Müzikoloji, Lisansüstü, Tez, Yüksek lisans, Doktora.

TÜRKİYE’DE 1985-2019 YILLARI ARASINDA ‘‘DİN-MÜZİK’’ ALANLARINA İLİŞKİN YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER

İlayda Dilan ONAT

Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN
Gazi Üniversitesi

Doç. Dr.Cenk Güray
Gazi Üniversitesi

Özet

Din ve müzik yüzyıllardır birbirlerini beslemiş ve her inanış şekli farklı biçimlerde de olsa ritüellerinde müziğe yer vermişlerdir. Bu araştırma, Türkiye’de çeşitli üniversitelerde müzik ve sosyoloji ortak alanları kapsamında ‘müzik ve din’ alt başlığı sınıfında yer alan lisansüstü tezlerin tespit edilmesi ve sınıflandırılması amacıyla yapılmıştır. Araştırma, din ve müzik ile ilgili yapılacak araştırmalara kaynak oluşturması ve araştırmalarda konu seçiminde referans olması bakımından önemli sayılmaktadır. Araştırma taşıdığı amaç ve bu amaca uygun olarak izlenen yöntem ve toplanan verilerin niteliği açısından durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır.

Araştırmanın evrenini, müzik ve sosyoloji alanlarına ilişkin yazılmış bütün tezler, örneklemini ise 1985 -2019 yılları arasında yapılan din ve müzik ile ilişkili lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Araştırma, araştırmacının ulaşabildiği lisansüstü tezlerle, ulaşılan tezlerin anahtar kelimelerinde, başlıkta ve özetinde yer alan kavramlar ile sınırlıdır. Araştırmaya, tez başlıkları ve özetlerin, tezlerin içeriğini yansıttığı sayılılarıyla yola çıkılmıştır.

Araştırmada, müzik ve din alanlarına ilişkin yapılmış lisansüstü tezlere ait veri toplarken YÖK tez arama merkezinin internet sayfası aracılığıyla anahtar kelimeleri, özet ve başlıkta yer alabilecek din ve müziğe referans olabilecek din ve müziğe ilişkin “müzik ve din, müzik ve toplum, müzik ve ritüel, müzik ve mezhep, müzik ve ibadet, müzik ve inanç, müzik ve dini kimlik, müzik ve azınlık, müzik ve cemaat, müzik ve cami, müzik ve sinagog, müzik ve kilise, kilise müziği, semah ve sema, ilahi, madrigal, ezan, Budizm ve müzik, müzik ve tasavvuf” ifadeleri ile tarama yapılmıştır. Elde edilen 106 tezin başlık, özetleri incelenmiş; yapıldıkları üniversitelere, tez türlerine, yıllara, enstitülere, anabilim dallarına, dillerine ve üniversitelere göre tablolatırılmış ve içeriklerine göre de sınıflandırma yapılmıştır.

Çalışmada tezlerin, Antropoloji, İlahiyat, Tarih, Temel İslam, Etnomüzikoloji ve Folklor, Halk Bilimi, Geleneksel Türk Müzikleri, Türk Halk Müziği, Müzik Bilimleri ve Teknolojisi, İlahiyat, Türk Dili ve Edebiyatı, Müzik, Türk Müziği, Türk Din Müziği, Felsefe ve Din, Sosyoloji, İslam Tarihi ve Sanatları, Güzel Sanatlar bilim, anabilim ve anasanat dallarında “ yazıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Din, İbadet, Müzikoloji, Tez, Lisans üstü, Sosyoloji .

VİYOLONSEL EĞİTİMİNDE ETÜT ANALİZ YÖNTEMİNE YÖNELİK ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ STUDENT OPINIONS ON THE ETUDE ANALYSIS METHOD IN CELLO EDUCATION

Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN

Gazi Üniversitesi

Arş. Gör. Hazel ERCAN

Gazi Üniversitesi

Arş. Gör. Sinem ARICI KETHÜDA

Gazi Üniversitesi

Özet

Bu çalışmada, viyolonsel eğitimine katkı sağladığı düşünülen etüt analiz yönteminin uygulamadaki görünümünü saptamak amaçlanmıştır. Bu amaçla daha önce yapılmış etüt analizleri öğrencilere sunulmuş ve konuya ilişkin görüşler alınmıştır. Araştırma nitel bir araştırma olup durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı programında okumakta olan 14 viyolonsel öğrencisinden lisans II., III. ve IV. sınıf olan 12 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, daha önce analizleri yapılmış Sebastian Lee op.31 etüt kitabının 1. ve 13. etütleri, çalışma grubuna ödev olarak verilmiştir. Bir sonraki ders saatinde etütlerin daha önce yapılmış analizi öğrencilere detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Analiz yapılmadan ödev olarak verilmiş ilk hafta ile analizlerin detaylı olarak anlatıldığı ikinci derse ilişkin görüşleri alınmıştır. Bu görüşler nitel çalışma yöntemlerinden içerik analizi yoluyla tema ve kodlarla ifade edilmiştir. Öğrenciler Ö1, Ö2, Ö3,, Ö12 şeklinde isimlendirilmiştir. Araştırmada, analizi yapılmış etüdün etüt çalışmada bilinç ve farkındalık yarattığı, kolaylık sağladığı ve zaman kazandırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca etüt analizi konusunda öğrencilerin aldıkları genel müzik eğitiminin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Müzik eğitimi, Viyolonsel eğitimi, Etüt, Etüt analizi .

Abstract

Aim of this study is to identify the status of etude analysis method in the application process, which is believed to have positive effects on cello education. With this in mind, student were provided with the etude analysis which was practiced before and their opinions were obtained. Being in a qualitative pattern, the study is qualified as descriptive and based on situation determination, where content analysis method was utilized as a qualitative research method. The study group consisted of 12 sophomore, junior, and senior year undergraduate cello students -out of 14 in total-, studying at Gazi University Faculty of Education Department of Fine Arts Education Division of Music Education. The students were given the assignment of the 1st and 13th etudes from Sebastian Lee Op.31 etude book, whose analyses had been conducted before. In the following course hour, the previously analyzed etudes were explained to the students in detail. The students were asked for their opinions about the first week which was allocated for the assignment prior to the analyses, and about the second course where these analyses were explained in detail. Their opinions were interpreted in themes and codes formed through content analysis method, which is a qualitative research method. The students were named as Ö1, Ö2, Ö3,.....Ö12. At the end of the study, it was revealed that the etude whose analysis was carried out before created an awareness and consciousness in the etude practice, eased the process, and saved time. Besides, the general music education received by the students on etude analysis was found insufficient.

Keywords: Music education, Cello education, Etude, Etude analysis .

TÜRK MAKAM MÜZİĞİNDE VİYOLONSELİN KULLANIMINA İLİŞKİN YAZILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLER

Prof. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN

Gazi Üniversitesi
Arş. Gör. Sinem ARICI KETHÜDA
 Gazi Üniversitesi

Özet

Türk makam müziğinin çalgı eğitimi müfredatına girmesine yönelik çabalar, güncel çalışmaların birincil konusu haline gelmiştir. Çeşitli araştırmalar bu konudaki kaynak eksikliğini ve ihtiyacı vurgulamıştır (Kurtaslan- 2009, Burubatur-2006, Önder-Demirbatır,2014). Çalışma betimsel bir çalışma olup nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi uygulanmıştır. Viyolonsel eğitime katkı sağlamak birincil amacını taşıyan bu derleme çalışması, Türk makam müziği ve viyolonsel alanlarında yapılmış araştırmaları belirlemek için, Yükseköğretim Kurulu Tez Dökümantasyon Merkezi'ne kayıtlı ve erişim izinleri olan “Türk makam müziği, Türk müziği, Türk halk müziği, viyolonsel ve viyolonsel eğitimi” anahtar kelimeleri ile tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda Türk makam müziği ve viyolonsel kullanımı ile ilgili 1992- 2019 yılları arasında yazılmış 21 lisans üstü teze ulaşılmıştır. Ulaşılan tezler ; türleri, yılları, üniversitelere göre dağılımları, yöntemleri ve veri toplama araçları bakımından incelenmiş ve tablolarla sunulmuştur. Tezler içerikleri bakımından sınıflandırılmıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara makamsal müzikte viyolonsel kullanımı ile ilgili yazılmış yüksek lisans tezlerinin çoğunlukta olduğu, alanda yapılan çalışmaların daha çok kaynak tarama yöntemiyle yapıldığı ve çoğunlukla nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Viyolonsel, Viyolonsel Eğitimi, Çello, Türk Makam müziği, Türk Müziği, Türk Halk Müziği, Lisansüstü Tezler,

**ORTAÖĞRETİM 9.SINIF GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE 30 AĞUSTOS KONULU
 RESİMLERİN İNCELENMESİNİN ÖĞRENCİLERİN DEĞER KAVRAMLARININ
 GELİŞTİRİLMESİNE ETKİSİ**

Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Dr. Öğrt. Üyesi Sehran DİLMAÇ
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi**Özet**

Bu araştırma ortaöğretim 9. sınıf güzel sanatlar dersinde milli değerlerin aktarılması sürecine ilişkin öğrenci görüşlerini belirleyebilmek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yöntemi ile yürütülen araştırmanın çalışma grubu lise 9. sınıfta eğitim gören 22 öğrenciden oluşmaktadır. Öğretmenlerin araştırmaya dâhil edilmesinde uygun örnekleme tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırma kapsamında Erzurum ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı lise 9. sınıflarda Görsel Sanatlar dersi alan öğrenciler ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler yoluyla elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi 4 aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada katılımcıların her bir soruya verdiği yanıtlar araştırmacı tarafından birkaç kere okunmuş ve önemli görülen yerlerin altı çizilmiş, belli kavramlar ve kelimeler metnin sağına kısaca not alınmıştır. İkinci aşamada her bir katılımcının verdiği yanıtlar tek tek kodlamıştır. Üçüncü aşamada katılımcıların verdiği yanıtları en iyi şekilde temsil eden kategoriler oluşturulmuştur. Son olarak kategorileri tek başlık altında toplayan ve kategorileri kısa ve öz bir şekilde temsil eden temalar oluşturulmuştur. Bu sürecin ardından tema ve kategorilerin birbiri ile uyumlu olup olmadığı araştırmacılar tarafından tekrar kontrol edilmiş; nitel araştırma konusunda bilgi ve alandan 3 akademisyenin görüşü alınarak analize son şekli verilmiştir. İçerik analizinde tümevarımsal bir yaklaşım sergilenmiş, önce kategoriler oluşturulmuş ardından kategorileri en iyi şekilde temsil eden altı tema oluşturulmuştur. Bu temalar şunlardır; Görsel Sanatlar derslerinin milli değerleri aktarmadaki önemi, Görsel Sanatlar derslerinde değer aktarımında uygulanabilecek farklı uygulamalar, Görsel Sanatlar derslerinde milli değerler bilincinin oluşturulmasında öğretmenlerin dikkat etmesi gereken hususlar, Görsel Sanatlar derslerinde milli değerler bilincinin oluşturulmasında okul idarecilerinin ve velilerin dikkat etmesi gereken hususlar, milli değerlerin Görsel Sanatlar dersinde aktarımının öğrencilerin değerlere ve derse ilişkin tutumlarına etkisi, Görsel Sanatlar dersinde milli değerlerin aktarımında karşılaşılan zorluklar. Araştırma sonucunda öğrencilerin bu derste görsel olarak inceledikleri Kurtuluş Savaşı'na ilişkin farklı ressamın yaptığı resimlerin onları teorik bilgilerden çok daha fazla etkidiğini, değer kavramını daha iyi kavradıklarını ve bu durumun onların hayata bakış açılarını zenginleştirdiğini, derste edindikleri milli değerler kavramını günlük hayatlarında da uygulayacaklarını belirtmişlerdir. Elde edilen veriler ışığında Kurtuluş Savaşı resimlerinin incelenmesi lise 9. sınıf öğrencilerinde değer kavramının kalıcılığının arttığı, derse ilişkin tutumlarını olumlu bir şekilde artırdığı ileri sürülebilir.

Anahtar Kelimeler: Sanat eğitimi, Değer, 30 Ağustos, Resim**CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK RESMİNDE ULUSAL BİR KİMLİK OLUŞTURMA
ÇABALARI ve KURTULUŞ SAVAŞI KONULU RESİMLER****Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ**
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Dr. Öğrt. Üyesi Sehran DİLMAÇ
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Özet

Osmanlı İmparatorluğunun son yıllarında başlatılan Avrupa'ya sanat eğitimi için öğrenci gönderme uygulaması Cumhuriyetin ilk yıllarında da devam etmiştir. Sanat, yeni kurulmuş olan genç Cumhuriyetin muhasır medeniyetler seviyesine çıkabilmesi için girmiş olduğu yoğun mücadele alanlarından birisi olmuştur. Fakat Cumhuriyet'in ilk yıllarında devlet-sanatçı ilişkisinin tam tersine toplumun sanata olan ilgisi ve desteği son derece azdır. Bu nedenle sanatçıların yaşayabilmesi ve üretebilmesi için kazanç sağlayabilmesi sadece devletin desteği ile olabilmektedir. Türkiye'de Plastik Sanatlar açısından 1923-1950 yılları arasındaki kültür-sanat etkileşiminde devletin kültür-sanat politikasında en temel unsurlardan birisi ulusal bir sanat yaratma amacıdır. Devletin düşünce yapısı, yerellik, geleneksel kaynaklar ön plana alınarak batının çağdaş kültür düzeyinde özgün bir yer alabilmektir. Diğer bir unsur ise ulusal bir kimlik yaratma amacıyla resimden yararlanmaktır. Bu amaçlar doğrultusunda devlet, sanatçıları kültür politikası paralelinde belli konu ve biçim sınırlılıkları içinde üretime yönlendirmiştir. Sanat piyasasının henüz oluşmaması nedeniyle, sadece devlet tarafından talep edilen resimler, birçok zaman zorunlu olarak bu talebe cevap vermek üzere üretilmiş, yeni biçimsel yaklaşımlar doğrultusunda resim yapmak ve bu şekilde kabul edilmek sanatçıların arzu ettikleri, fakat o dönem için çözümlenememiş bir mesele olarak kendini göstermiştir. Sanatçılar bu dönemde devletin sanata verdiği değerden ve bu uğurda yapılan girişimlerden memnun olmuş olsalar da, devletin de bu konudaki acemiliğinden doğan bazı sıkıntılarla karşılaşmışlardır. Bu sıkıntıların çözümleyecekleri başka bir sanat ortamının olmaması sanatçıları maddi ve manevi olarak yormakta ve en kısa zamanda daha iyi sanat ortamına kavuşabilme, bu ortamda bir birey olarak var olabilme arzusu içine sokmaktadır. Cumhuriyet'in ilk elli yılında devletin sanat hayatı üzerinde oldukça önemli bir etkisi olmuştur. Bu dönemde devlet, sanatı ekonomik yönden desteklediği için sanat patronu konumundadır. Sanatsal etkinlikler devletin düzenlediği program ve yönetmeliklere göre yürütülmektedir. Devletin beklentileri doğrultusunda düzenlenen ilk etkinlik, Cumhuriyet'in onuncu yılında yapılan İnkılâp Sergileri'dir. Cumhuriyet döneminin ilk on yılına ilişkin gelişmelerin sanatsal bir dökümü, bir tür muhasebesi niteliğinde olan "İnkılâp Sergisi", içerdiği yapıtların, genellikle Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet konuları üzerine kurulu olması, resimlerde kullanılan teknik bilgi ve becerilerin batı'dan öğrenilmiş sanat yöntemleriyle yakın ilişki içinde bulunması, daha o yıllarda bir sanat "düstur"u edinme yolunda bir takım çabaların söz konusu olduğunu açığa vurur. Bu çalışmanın amacı Cumhuriyet dönemi Türk Resim Sanatını oluşturan etkenler üzerinde durarak, ulusal bir resim kimliği oluşturabilme çabaları içinde resimlerinde Kurtuluş Savaşı konusunu ele alan sanatçılarımız eserleri hakkında örnekleriyle birlikte bilgiler vermektir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet dönemi, Türk resmi, Kurtuluş Savaşı.

**İKONOĞRAFI VE İKONOLOJİ YÖNTEMİNE GÖRE GÜLSÜN KARAMUSTAFA’NIN
“ÖRTÜLÜ MEDENİYET” VE KAPICI DAİRESİ” ADLI ESERLERİNİN ANALİZİ**

Araş. Gör. Dr. Cansu ÇELEBİ EROL
Dokuz Eylül Üniversitesi

Özet

Araştırmada Erwin Panofsky tarafından geliştirilmiş olan, üç aşamalı “İkonografik ve İkonolojik Sanat Eleştirisi” yönteminin yanı sıra görsel göstergebilimsel yöntemlerden de yararlanılarak Gülsün Karamustafa’nın “Örtülü Medeniyet” ve Kapıcı Dairesi” adlı eserleri analiz edilmiştir. Gülsün Karamustafa 1980’lerden itibaren Türkiye’de yeni bir sanatsal dil haline gelen çağdaş sanat hareketinin gelişmesine yaptığı katkılardan ötürü önemli bir figürdür. Özellikle 80’li yılların politik ve kültürel durumunu geniş, kapsamlı ve yoğun bir biçimde yansıtan çalışmalarıyla bilinmektedir. Sanatçı, yaşamı boyunca deneyimlemek durumunda kaldığı göç olgusunu, bu göç sürecinde yaşadıklarını ve genel olarak göçün neden olduğu sonuçları aidiyet, kimlik ve evrensellik konuları bağlamında eserlerine taşımıştır. Özellikle seksenlerin başında kırsaldan kentlere akan büyük göç hareketine eşlik eden derin ölçekli değişimlerin ve göçle gelen insanların kentsel yaşama entegre olma çabalarıyla oluşan kültürel geçiş deneyimlerinin ortaya çıkardığı “arabesk” kavramının eserlerinde yer bulduğu görülmektedir. Eserlerin analizi süreci doğal anlam (olgusal, ifadesel anlam), uzlaşmalı anlam (ikincil anlam) ve içsel anlam (içerik) alt başlıklarından oluşmaktadır. Sanatçı söz konusu iki eserinde de köyden kente doğru yönelen insan hareketlerinin neden olduğu travmatik yaşantıları ve kırsal yöre insanının kendi kültürünü şehir kültürüyle bütünleştirmeye çalışırken ortaya çıkardığı yeni ve melez kültürü konu edinmiştir. Bu bağlamda sanatçı ve işlediği konu hakkında bir art-alan ve art-zaman araştırması yapılarak resim düz anlamsal açıdan irdelenmiş devamında ise yan anlamsal inceleme yapılarak analiz edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş sanat, Eser analizi, Gülsün Karamustafa.

AHMET ÖĞÜT’ÜN ÇALIŞMALARINDAKİ KAMUSAL ALAN VE SANATIN ORTAK TOPLUMSAL BİLİNÇALTİ YANSIMALARI

Araş. Gör. Dr. Cansu ÇELEBİ EROL
Dokuz Eylül Üniversitesi

Özet

Bu araştırmada Ahmet Ögüt'ün dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan insanların gündelik gerçekliği algılayış biçimlerini yansıttığı kamusal alandaki sanat çalışmalarını incelemek amaçlanmıştır. 1960'lı yıllardan beri çağdaş sanat anlayışının ifade olanaklarıyla sanatın kamusal alanı mekan olarak tercih ettiği ve izleyiciyi de sanat pratiğine dahil ettiği esnek bir sanat formu ile karşılaşmaktadır. Sanatçıların son yüzyılda üstlendikleri politik ve sosyolojik roller gereği kollektif tavır içerisinde oldukları ve sanat çalışmalarını da bu toplumsallığın gereği olarak kamusal alana açmak durumunda kaldıkları görülmektedir. Söz konusu sanat anlayışının mümkün kıldığı melez disiplinlerle ve eklektik bir yapıyla tasarlanan çalışmaların sergilendiği kamusal alanlar galeri ve müzeye alternatif olmanın ötesinde sanat üretimin merkezine yerleşmiştir. Yakın dönem Türkiye çağdaş sanatçıları arasında sıklıkla adı geçen, Newyork, Amsterdam, Berlin ve Amman'ın aralarında olduğu çeşitli şehirlerde 70 den fazla çalışma yapan Ahmet Ögüt, interdisipliner bir sanat yaklaşımıyla çağdaş sanatı gündelik hayatın detaylarıyla birleştiren, izleyiciyle eleştirel bir enlemde ilişki kurabilen, sanat yaratımının içerisinde birebir rol alarak ele aldığı konuyu video, enstalasyon ve çizim gibi çeşitli medyumlarla görünür kılan bir sanatçı kimliği taşımaktadır. Ayrıca sanatçının yürütücülüğü üstlendiği projelerin konuları arasında Amerika'daki üniversite öğrencilerinin öğrenim ücretlerinin karşılanması, İngiltere'de yaşayan akademisyen göçmenlerin ders verdiği Sessiz Üniversite bulunmaktadır. Araştırma kapsamında sanatçının "Bakunin's Barricade (2015), Waiting for a Bus (2011), Exploded City (2009), This area is under 23 hour video and audio surveillance (2009), Somebody Else's Car (2005), Across the Slope (2008)" isimli eserlerindeki toplumsal yapıları dönüştürme sürecine tanıklık edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş sanat, Kamusal alan, Ahmet Ögüt.

**Meydan Okuyan Bir Kadın Şair:
ÂDİLE SULTAN DÎVÂNÎ'NDA SAVAŞLA İLGİLİ BENZETMELER**

Arş. Gör. Dr. Bilge KARGA GÖLLÜ
Çukurova Üniversitesi

Özet

XIX. yüzyıl kadın şairlerimizden Âdile Sultan, Osmanlı padişahlarının otuzuncusu olan II. Mahmud'un kızıdır. Sultan II. Mahmut dönemi, Osmanlı'nın iç ve dış güçlerle sıkıntılar yaşadığı bir dönemdir (Vehhâbi hareketi, Tepedelenli vak'ası; Irak, Anadolu ve Rumelideki karışıklıklar; Sırp, Rum, Eflak ve Boğdan ile Mısır ve Akka başkaldırmaları; yeniçeri askerlerinin durumu, devlet adamlarının ihtirasları). Âdile Sultan ise II. Mahmut dönemindeki bu olaylardan sadece Mısır meselesinin son aşamalarını görmüştür. Bundan sonra da Abdülmecid, Abdülaziz, V. Murad ve II. Abdülhamid devirlerini yaşamıştır.

Osmanlı hanedanının tek kadın şairi sayılan Âdile Sultan, divan şiirinin de son seslerinden biri olmuştur. Önce eşi Mehmet Ali Paşa'yı, sonra da kızını kaybeden şair, ömrünün sonuna kadar kendini din ve tasavvufa adanmıştır. Derviş bir yaradılışa sahip olan Âdile Sultan'ın şiirlerinin büyük bölümü bu sebeple dinî-tasavvufî bir görünümündedir. Dîvân'ında ehl-i beyt sevgisi, din büyüklerine methiyeler, ailesi için yazdığı manzumeler geniş bir yer tutarken, hanedan mensupları için de tahassürnâme ve iftirâknâme kaleme almıştır. Kaside ve gazellerinde ölüm ve ahiret hayatı, dünyada iyi işler yapmak, nefis mücadelesi, gösterişi terk, faziletli olma, aşk konularını işlemiştir. Ancak Islahat devrinde doğan, Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerinin en önemli kısımlarını gören Âdile Sultan'ın Dîvân'ında vatan sevgisi ve hasretinin yanı sıra savaş meydanları, galibiyet, mağlubiyet ile ilgili benzetmeler (gözyaşı-asger, rakip-düşman, çile çekmek-çille çekmek vb.) de yoğun bir şekilde görülmektedir.

Bu bildiride, çoğu zaman savaşçı bir kimliğe büründüğü görülen Âdile Sultan'ın vatan sevgisi ve hasretiyle ilgili beyitleri incelendikten sonra, savaş meydanlarının onun şiirine yansımaları irdelenecektir. Bu konudaki benzetme dünyası da tasnif edilerek değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: XIX. yüzyıl, Âdile Sultan, Dîvân şiiri, Savaşla ilgili benzetmeler.

NERA ALANLARINDA MADEN İŞLETME FAALİYETLERİ YAPILABİLMESİ İÇİN ÖNGÖRÜLEN İZİN SÜRECİ

PERMISSION PROCESS FOR PERFORM MINING OPERATION ACTIVITIES IN PASTURE AREAS

Arş. Gör. Taşkın Deniz Yıldız
Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

Prof. Dr. Orhan Kural
İstanbul Teknik Üniversitesi

Berfin Esra Çatan
İstanbul Aydın Üniversitesi

Özet

Türkiye'nin toplam ülke yüzölçümünün % 18,6'sını oluşturan mera alanları ile maden alanları çakışabilmektedir. Bu çakışma durumunda, yapılan değerlendirme sonrasında, madencilik faaliyetinde meracılık faaliyetine kıyasla üstün bir kamu yararı olduğuna karar verilirse, mera alanı madencilik faaliyetine tahsis edilmektedir.

Mera arazilerinde madencilik yapılabilmesi için, maden ruhsat sahibinin öncelikle Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'ne (MAPEG) müracaatını yapması gerekmektedir. Ardından Tarım ve Orman Bakanlığı'nın tetkiki ve bu Bakanlığın İl Müdürlüğünün değerlendirmesi sonucu geri dönüşüm projesi ile Mera Komisyon Raporu hazırlanmaktadır. Bu raporlar Valiliğin onayına sunulmaktadır. Valilik onayı gerçekleşirse ilgili Bakanlığa karar sevk edilmektedir. Bakanlıkta inceleme ve onay süreci devam ettirilmektedir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan (ETKB) da alınan görüş onayı sonrasında, *mera tahsis amacı* değişikliği onayı Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından verilmekte ve tapuya ilgili alanın tescil işlemleri tamamlanarak saha maden işletmesine teslim edilmektedir. Belirtilen tüm bu izin süreci ortalama yaklaşık 9 ayı bulmaktadır. Özellikle ETKB dışında diğer kurumlara görüş sorulması bu süreci uzatmaktadır. Ayrıca mera tahsis değişikliği konusunda son olarak verilecek kararın Valilik tarafından verilmesi ETKB'nin yaptığı işlemlere ve aldığı kararlara karşı bürokratik bir engel oluşturmaktadır. Herşeyden önemlisi, bir işletme ruhsat sahasının işletme izni aşamasına geçmesine kadar harcanan tüm yatırımların zaman zaman kaybedilmesine sebep olmaktadır.

Mera alanlarında maden işletme faaliyetleri gerçekleştirilebilmesi için gereken mera tahsis değişikliği konusunda daha nesnel kararlar verilebilmesi ve verilecek kararlar nedeniyle maden yatırım kayıplarının yaşanmaması adına, ETKB bünyesinde bir Komisyonun kurulması ve yetkili kılınması gerekmektedir. ETKB değerlendirmelerinde, mera alanı incelemesinin de yapılarak, kamulaştırma işlemlerine benzer şekilde, ETKB'nin alacağı kamu yararı kararıyla mera tahsis amacının değiştirilebilmesi yöntemi uygulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Arazi, İşletme, Hukuk, Kazanılmış hak, Maden, Mevzuat.

Abstract

Pasture lands comprising of 18.6% of Turkey's total land area of the country with mining areas can overlap. In the event of this overlapping, if it is determined that there is a superior public interest in mining activity compared to pastoral activity, the pasture area is allocated to mining activity.

To be able to mining in pasture lands, the mine license holder must first apply to the General Directorate of Mining and Petroleum Affairs (MAPEG). Then, as a result of the inspection of the Ministry of Agriculture and Forestry and the evaluation of the Provincial Directorate of this Ministry, a Recycling Project and Pasture Commission Report is prepared. These reports are submitted to the approval of the Governorate. If the approval of the Governor's Office takes place, the decision is sent to the relevant Ministry. The inspection and approval process is ongoing in the Ministry. Following the approval of the Ministry of Energy and Natural Resources (MENR), the approval of the change of the purpose of allocation of pasture is given by the Ministry of Agriculture and Forestry, and the registration process of the related area to the land registry is completed, and the pasture lands are delivered to the mining operation. The whole process of permission is approximately nine months. In particular, being asked other institutions other than

MENR extends this process. Also, the final decision to be made on pasture allocation changes constitutes a bureaucratic obstacle against the actions and decisions taken by MENR. Most importantly, all the investments that are spent until an operating license stage pass to the operation permit stage are lost from time to time.

It is necessary to establish and authorize a Commission within MENR to make more objective decisions about the change in pasture allocation required for carrying out mining operations in rangelands and to avoid losses in mining investments due to the decisions to be taken. In the MENR assessments, pasture area analysis should be conducted, and, similar to expropriation procedures, the method of changing the purpose of pasture allocation should be applied by the public interest decision of MENR.

Keywords: Land use, Land, Enterprise, Law, Acquired right, Mining, Legislation.

DESIGN AND FEA ANALYSIS OF DENTAL IMPLANT WITH THREE DIFFERENT SCAFFOLD STRUCTURE

Dr. Öğr. Üyesi Hücet KAHRAMANZADE
İstanbul Gedik University

Abstract

Dental implants are a specific type of screws that are made from body-friendly biomaterials. Implants are placed in the mandible bone and serve as a tooth root. Although the implanting process usually takes 10-15 minutes, it is actually a delicate surgical procedure. Mistakes during this

process may greatly affect the treatment period. Although the implants are used by dentists, they are evaluated with engineering approaches. In recent years, studies have been conducted to increase the osseointegration properties between the implant and bone, as well as bringing the elasticity modules of biomaterials closer to the elasticity module of the bone. Studies are being carried out on the design and production of scaffold structures.

In this study, dental implant models with one normal and three different scaffold structures were designed by using SolidWorks 2018 software. The designed models were placed on the simulated mandible bones with the Cortical and Cancellous region. ANSYS Workbench 18.0 software was used for finite element analysis. In finite element analysis, CP-Titanium (Grade-2) for an implant and mandibular bone material properties for bone were introduced. For finite element analysis, the bottom surface of the bone was completely fixed and an axial force of 450 N was applied to the dental implant.

As a result of finite element analysis, stresses and deformations of bone and dental implants were investigated. For this purpose, a dental implant with a normal structure was compared with an implant with a three different scaffold structure. In scaffold models, higher stresses in implants but lower stresses in Cortical and Cancellous bones occurred. Furthermore, when the deformation was examined, the amount of deformation remained constant in implants with scaffold and normal structure. A slight decrease was observed in Cortical and Cancellous bones.

Keywords: Dental Implant, Finite Element Analysis, CP-Ti, Cortical, Cancellous

Özet

Dental implantlar, biyomalzemelerden üretilen ve vücudun kabul edeceği bir vidadır. Implantlar çene kemiğine yerleştirilirler ve diş kökü görevini üstlenirler. Bir implantın çene kemiğine yerleştirilmesi 10-15 dakikalık bir işlem olsa da, aslında hassas bir cerrahi işlemdir. Oluşabilecek hatalar, tedavi sürecini büyük oranda etkilemektedir. İmplantlar diş hekimleri tarafından kullanılmasına rağmen, mühendislik yaklaşımlarıyla değerlendirilmektedir. Ayrıca, son yıllarda biyomalzemelerin elastisite modüllerini kemiğin elastisite modülüne yaklaştırılması ve implant ve kemik arasındaki osseointegrasyon özelliklerinin de artırılması üzerinde çalışmalar yapılmaktadır. Bu alanda gözenekli yapıların tasarlanması ve üretimi üzerinde bir çok çalışma gerçekleştirilmektedir.

Bu çalışmada, bir dolu ve üç farklı yoğunlukta gözenekli yapıya sahip dental implant modelleri SolidWorks 2018 yazılımı kullanılarak tasarlanmıştır. Tasarlanmış olan modeller Cortical ve Cancellus ayrımlı benzetilmiş mandibula kemiklerine yerleştirilmiştir. Sonlu elemanlar analizi için ANSYS Workbench 18.0 yazılımı kullanılmıştır. Sonlu elemanlar analizinde implant için CP-Titanyum (Grade-2) ve kemik için mandibula kemiği malzeme özellikleri tanıtılmıştır. Sonlu elemanlar analizi için mesh oluşturulmuş kemiğin alt yüzeyi tamamen sabitlenmiş ve dental implant üzerine 450 N'luk bir eksenel kuvvet uygulanmıştır.

Sonlu elemanlar analizi sonucunda, kemik ve dental implantlarda oluşan gerilmeler ve deformasyonlar incelenmiştir. Bu amaçla, dolu bir yapıya sahip olan dental implant üç farklı yoğunluktaki gözenekli yapıya sahip implant ile karşılaştırılmıştır. Gözenekli yapıya sahip modellerde, implantlarda daha yüksek gerilme fakat Cortical ve Cancellous kemiklerinde daha düşük gerilmeler meydana gelmiştir. Ayrıca deformasyon miktarları incelendiğinde, gözenekli ve dolu yapıya sahip implantlarda deformasyon miktarı sabit kalmıştır. Cortical ve Cancellous kemiklerinde az miktarda düşüş gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dental Implant, Sonlu Elemanlar Analizi, Ticari Saf Ti, Cortical, Cancellous

*This work was supported by the Istanbul Gedik University

OVERVIEW OF MIDDLE CLASS MASS HOUSING PROJECTS- A CASE OF ISTANBUL

Hamdi TEKİN

Istanbul Arel University

Abstract

In metropolitan cities, housing is undoubtedly one of the main problem in the society. Most of the time, limited space hinders widespread mass housing projects especially in the central locations.

Another big concern is high cost of the apartments and rents. This issue is really challenging for many countries. Construction sector has a leading role in the economy affecting hundreds of other sectors in Turkey. Istanbul with about 15 million population is one of the most crowded city in the Europe. Therefore, many housing projects have been carried out. Housing Development Administration (TOKI) supported by the government has recently the leading role in solving housing problem in not only Istanbul but also other cities in Turkey. While private sector invests mainly on luxury mass housing projects, TOKI invests also on middle class mass housing projects in order to help people with lower income to own a new apartment. In this study, a qualitative study has been conducted to highlight the current state of middle class mass housing projects in Istanbul in addition to the gathering data from different resources. Interviews have been held with TOKI delegates, experts working on mass housing projects and other stakeholders. In conclusion, majority of middle class mass housing problem has been being solved by TOKI. In central places, it is not so easy to find middle class housing structure. After urban renewal rule, most of the old and middle class housing have turned out to be luxury style. Thanks to TOKI, many middle class mass housing projects have been finalized. Nevertheless, the need for more middle mass housing projects still continues because of high cost of new apartments.

Keywords: Mass housing, Middle class, Construction sector, Housing projects

OTONOM ROBOTLAR İÇİN KABLOSUZ SENSÖR AĞI UYGULAMASI APPLICATION OF WIRELESS SENSOR NETWORKS FOR AUTONOMOUS ROBOTS

Yücel YILMAZ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Caner AKÜNER

Marmara Üniversitesi

Özet

Kablosuz Sensör Ağları(KSA),kablosuz bir ortam vasıtasıyla birbirine bağlanmış yüzlerce veya binlerce sensör düğümünden oluşabilmektedir. Sensör düğümleri; dahili batarya, RF adaptörü, mikrodenetleyici ve sensör birimi ile tümleşik bir yapı oluşturur. Kablosuz sensör ağları nem, sıcaklık, ışık, basınç, toprak bileşimi gibi çevresel koşulları izlemenin yanında; nesne hareketi, gürültü seviyesi, ağırlık, boyut, hareket hızı, yönü ve son konumu gibi fiziksel durumları inceleyebilme özelliklerine de sahiptirler. Bu çalışmada, yukarıda bahsedilen çevresel ve fiziksel koşulları izlemek için öncelikle sensör düğümleriyle donatılmış otonom robotlarda MQTT tabanlı bir KSA tasarımı ve gerçekleştirilmesi üzerinde çalışılmıştır. Ayrıca tasarımı yapılan KSA için, toplanan sensör verilerini uzaktan izlemek için gömülü bir sistem üzerinde çalışan monitörleme yazılımı da geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kablosuz Sensör Ağı, MQTT protokolü, Ağ Topolojisi, Uzaktan İzleme

Abstract

An ordinary Wireless Sensor Network, or WSN for short, may consist of hundreds or thousands of sensor nodes connected to each other via a wireless environment. Sensor nodes form an integrated structure in a film canister with its own battery-RF adapter, microcontroller and sensor board. WSNs are utilized to monitor the environmental conditions such as humidity, temperature, light, pressure, soil composition; and physical properties such as object movements, noise level, weight, size, movement speed, direction, end position. In this work we aim to design and establish a WSN based on MQTT protocol that can be used primarily in autonomous robots equipped with sensors in order to monitor the above environmental and physical conditions. For this designed WSN we also develop a monitoring software on an embedded system to monitor the collected sensor datas remotely.

Keywords: Wireless Sensor Network, MQTT Protocol, Network Topology, Remote Monitoring

ALANDA PROGRAMLANABİLİR KAPI DİZİLERİ İLE YARI OTOMATİK ARAÇ KONTROLÜ

Hüseyin Cem ATAÇ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Mekatronik Müh. Marmara Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin YÜCE

Marmara Üniversitesi

Özet

Günümüzde teknolojinin ilerlemesiyle beraber insan hayatında alışlagelmiş araç kullanımı yeni gelişmeler ile daha pratik bir kullanılabilirliğe imkan sağlamaktadır. Hayatımıza her gün daha fazla empoze olan ve her gün yeni ayrıntılarla karşımıza çıkan bu gelişmeler teknolojik oluşumların aşama kaydetmesiyle otomatik kullanımı baz alan sistemlerin farklı segmentler doğrultusunda gelişme kaydetmeleriyle verimlilik ve kullanım kolaylığı açısından kantitatif değerlendirilebilir sonuçlar sunarak pratiklik, fonksiyonellik ve güvenlik açısından daha uygun olanı seçebilmemize olanak tanımaktadır. Fonksiyonelliği arttırılan ve yeni kullanımlara olanak sağlayan otomatik sistemlerin dalı olan alanda programlanabilir kapı dizileri (FPGA) ile 21.yüzyılda insan hayatına katkı sağlayabilecek ve yaşam konforunu arttırabilecek sistemler yapılmaktadır. Yarı iletkenlerin sağladığı boyut avantajı ve mikro işlemcilerle kıyasla bağımsız mimariyle çalışabilme özellikleri bu sistemlere hayatımızın her alanında kullanılabilirlik sağlamaktadır.

Mikro işlemcilerin yerini alabilecek bu sistemleri araçlar üzerindeki otomasyonlarda ve araca yeni fonksiyonellik katma açısından kullanılabilirlikte. Sürücü ile etkileşim halinde çalışabilen yarı otomatik geri beslemeli yapıda otomatik sürüş imkanı bulunmaktadır. Hızdaki lineer değişim alanda programlanabilir kapı dizileri sisteminde değerlendirilebilir ve istenen hız seviyesinde sürüş sağlanabilmektedir. Bu sistem direksiyona motorunu kontrol ederek aracın yön doğrultusunu değiştirebilir ve bu değişimleri kapı dizilerinde veri olarak saklanabilir kılınmaktadır. Kaydedilen bu veriler ile aracın ve sürücünün karakteristiği ve geçmiş hareketlerine dair analiz grafikleri endüstriyel kullanıma olanak sağlayan yazılımı sayesinde görüntülenebilir ve değerlendirilebilir. Kompact halde geliştirilmiş olan ve modüler olarak modifiye edilebilirliği bulunan alanda programlanabilir kapı dizisi gömülü sistemine kapalı kontrol döngüsü SISO ile hareket sağlanmaya çalışılmıştır. Kullanımından önce oluşturulan simülatörler ile hata risklerinin olabilirlikleri ve belirlenen katsayıların çalışmaları ile elde edilen verimlilikler değerlendirilmiş ve simülasyon sonrasında uygun bulunan değerler ile pratik çalışma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: FPGA, Alanda programlanabilir kapı dizileri, Otomasyon .

ZEOLİT MİNERALLİ FİLTRELERİN DERİN KUYU SULARINDAKİ RADYOAKTİVİTE SEVİYESİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI INVESTIGATION ON THE EFFECT OF ZEOLITE MINERALS FILTERS ON THE LEVEL OF RADIOACTIVITY IN DEEP WELLS

Dr. Öğr. Üyesi Erdal KÜÇÜKÖNDER

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Nergiz BAŞA

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Özet

Radon; Uranyum serisinden olan Radyum elementinin bozunmasıyla meydana gelen renksiz, kokusuz, tatsız radyoaktif bir gaz olup yer kabuğunu oluşturan çeşitli jeolojik yapı taşlarından difüzyon yoluyla yer altı sularına geçer. Sudaki radon aktivitesi, halk sağlığı açısından problem teşkil etmektedir.

Bu çalışmada, Kahramanmaraş ili Onikişubat ilçesinde 12 farklı lokasyondan temin edilen 12 adet kuyu suyu örneği üzerinde karbon, bor ve zeolit mineralli filtre kullanılarak sulardaki radyoaktivite seviyesinin azaltılması amaçlandı. Ayrıca zeolit mineralinin derin kuyu sularındaki radon gazı yayılımına olan etkisi araştırıldı ve bu etki ile yeni bir filtre önerisine yönelik çalışmalar yapıldı.

Yapılan çalışmada, su örnekleri filtre edilmeden ve filtre edildikten sonra içerdikleri radon gazı konsantrasyonları DurrIDGE Rad 7 aktif ölçer ile ölçüldü, ölçüm sonucunda kullanılan zeolit katkılı filtrelerin radyoaktivite seviyesine etkisi gözlemlendi. Analizler sonucunda zeolit mineralli filtrelerin ortalama Radon konsantrasyon değerleri $0,00 \pm 1,8$ pCi/L ile $49,9 \pm 33$ pCi/L olarak tespit edildi. Zeolit mineralinin absorpsiyon ve radyoaktif tutuculuğu özelliğinden dolayı zeolit katkılı filtrelerin radyoaktivite seviyesi genel olarak azaldığı gözlemlendi. Bu çalışmada bildirilen değerler, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından açıklanan güvenlik limiti olan $100\text{Bq } 1^{-1}$ 'nin oldukça altındadır.

Anahtar Kelimeler: DurrIDGE Rad7, Filtre, Radon, Radyoaktivite, Zeolit.

Abstract

Radon; It is a colorless, odorless, tasteless radioactive gas formed by the decomposition of the element Radium from the uranium series and diffuses from the various geological building stones that form the earth's crust into the groundwater. Radon activity in water is a problem for public health.

In this study, it was aimed to reduce the radioactivity level in the waters by using carbon, boron and zeolite mineral filters on 12 well water samples obtained from 12 different locations in Onikişubat district of Kahramanmaraş province. In addition, the effect of zeolite mineral on radon gas emission in deep well water was investigated and studies were made to propose a new filter with this effect.

In this study, the radon gas concentrations of water samples before and after filtration were measured with DurrIDGE Rad 7 active meter, and the effect of zeolite doped filters on the radioactivity level was observed. As a result of the analyzes, the mean Radon concentration values of zeolite mineral filters were found to be 0.00 ± 1.8 pCi / L and 49.9 ± 33 pCi / L. Due to the absorption and radioactive properties of the zeolite mineral, the radioactivity level of zeolite doped filters was generally decreased. The values reported in this study are well below the $100\text{Bq } 1^{-1}$ safety limit set by the World Health Organization (WHO).

Key words: DurrIDGE Rad7, Filter, Radon, Radioactivity, Zeolite.

AKILLI ŞEHİR OLMAK İÇİN YAPILMASI GEREKENLER WHAT HAS TO BE DONE TO BECOME A SMART CITY

Coşkun TELCİLER,
Öğretim Görevlisi
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Şehirler giderek büyümekte ve Yerel Yönetimlerin önemi giderek artmaktadır. Birleşmiş Milletler istatistiklerine göre tüm dünyanın yüzde 53 ten fazlası şehirlerde yaşamaktadır. Artan nüfus, binalar, araçlar beraberinde çevre kirliliğini getirmektedir. WHO (Dünya Sağlık Örgütü) verilerine göre, hava kirliliğinin yarattığı toksin nedeniyle her yıl 7 milyondan fazla erken ölüm gerçekleşiyor. Yapılan çalışmaya göre, yoğun hava kirliliği nedeniyle, her 10 kişiden 9u kanser, kalp rahatsızlığı gibi ölümcül hastalıklara yakalanıyor.

Trafik ve park yeri bulma büyük sorundur. ABD’de yapılan bir araştırmaya göre, ev ve işyeri arası gidiş geliş için harcanan zaman, bir yılda BEŞ TAM GÜN olarak hesaplanmıştır. İnsanlar yılda 24*5 saat boş yer bulmak için arabalarıyla gereksiz yere dolaşmaktadırlar. Büyük zaman kaybı, yakıt ve israfı ve gereksiz havaya salınan gazlar.

Yerel yönetimlerin bu büyümeyi ve beraberinde yaşanan tehlikeleri göz önüne alarak gerekli yatırımları yapmaları gerekmektedir. Belediyeler servis kalitesini arttırmaya çalışırken büyük maliyetlerle karşılaşmaktadırlar.

Çalışmamızda IoT, sensorlar, bulut ve diğer cihazların akıllı şehir olmayı ve şehir yaşamını daha sağlıklı, daha huzurlu hale nasıl getireceğini, günlük yaşamı nasıl kolaylaştıracağını, şehir sakinlerinin sağlığını arttırmalarının yollarını incelemeye çalıştık.

Abstract

Cities have been growing very rapidly, as a result of this, the importance of local government also increasing. According to United Nation’s statistics more than 53% of world population is living in the cities. Increasing population, buildings, cars and others are causing environmental pollution. According to WHO (World Health Organization) reports, every year more than 7 million people died from air pollution. WHO stated that, every 1 of 10 people become ill like cancer, heart disease, because of intensive air pollution in big cities.

Traffic and finding a place to parking is also big problem in cities. According to a report in USA stated that, US citizens spent 5 FULL DAY in a year, to travel from their homes to their workplace. People spent 24*5 hours to for unnecessary travel and parking time. It is a great wasting time, fuel wastage and more and more air pollution

Local governments must make great investment to prevent these problems. But often, these spending, investments are so great that municipalities hardly found these resources.

In our research we tried to find ways, how IoT devices, sensors, cloud and other technologies help our society in daily lives to become healthier, more comfortable.

Anahtar Kelimeler: IoT teknolojileri, Akıllı Şehir, sensorlar, RFID, hava kirliliği ölçümü, trafik sıkışıklığı, park yeri bulma sensorları, bulut bilişim.

Keywords: IoT, Smart Cities, sensors, RFID, air pollution sensors, traffic congestion, parking sensors, cloud computing

GÖMÜLÜ SİSTEM TABANLI BİNA İÇİ OTONOM ROBOT TASARIMI EMBEDDED SYSTEM BASED BUILDING AUTONOMOUS ROBOT DESIGN

Dr. Öğr. Üyesi Uğur KESEN
Marmara Üniversitesi

Rıdvan DOĞAN
Yüksek Lisan Öğrencisi, Marmara Üniversitesi

Özet

İnsanoğlu uzun yıllar kendine özdeş bir makine yapmak için çalışmıştır. Akıllı robotlardaki ana ilke insan gibi düşünebilen, insan gibi davranan, hareket yeteneği olan ve kendine verilecek her türlü emri eksiksiz ve itirazsız olarak yerine getirebilmedir. Bu amaçla böyle bir makinanın temelde görme, görerek ve gördüklerini değerlendirerek hareket etme konum çıkarma ve konum değiştirme özelliklerinin bulunması gerekir. Birçok robotik uygulamada, robottan kendisine verilen bir görevi yerine getirirken, bir noktadan başka bir nokta gitmesi beklenebilir. Böyle uygulamalarda kullanılan robotlar mobil robot olarak adlandırılırlar. Pek çok projede mobil robotlar üzerinde görüntü işleme yapabilmek için masaüstü bilgisayar kasaları veya dizüstü bilgisayarlar kullanılmaktadır. Bu durumda işlem gücü artmakta ve yazılım geliştirmek kolaylaşmaktadır. Ancak bu bilgisayarları kullanmanın dezavantajı yüksek güç çekmeleri ve çevre birimlerinin az olmasıdır. Gömülü sistem kartlar üzerine işletim sistemi ve üçüncü parti yazılımların kurulmasından dolayı bilgisayarın yapabileceği birçok işlem bu kartlar kullanılarak düşük maliyetli olarak gerçekleştirilmektedir. En çok kullanılan gömülü sistem kartlarının başında Raspberry Pi gelmektedir. Raspberry Pi ile otomasyondan internet tabanlı uygulamalara kadar birçok alanda uygulama geliştirile bilmektedir. Python programlama dili ile kullanılabilen OpenCV kütüphanesi, gömülü sistem kartı üzerine kurularak görüntü işleme ve bilgisayarlı görme konusunda etkili çalışmalar yapılabilmektedir. Derin öğrenme, insan beyninden ilham alan yapay sinir ağları ile oluşturulan bir sistemdir. Derin öğrenme ile otonom araçların işaretleri tanınması veya bir yaya parkurunda ki yayaların tespit edilmesi için kullanılan teknolojiler geliştirile bilmektedir. Bu yüzden son zamanlarda derin öğrenme çalışmaları dikkat çekmektedir. Derin öğrenme bazen insan performansını aşarak daha kesin sonuçlar vermektedir.

Bu çalışmada, tasarlanacak olan mobil robot kullanıcıların bina içerisinde belirteceği konuma gidebilmektedir. Kameradan gelen veriler derin öğrenme ve görüntü işleme algoritmaları ile gömülü sistem üzerinde işlenerek mobil robotun istenen konuma ulaşması sağlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mobil Robot, Gömülü Sistem, Derin Öğrenme, Google Api, Raspberry Pi .

**KLASİK VE MODERN KONTROL METOTLARININ PERFORMANSINI
KARŞILAŞTIRAN
GERÇEK ZAMANLI DENEY DÜZENİĞİ TASARIMI**

Erdi ŞENOL

Mühendis, MEF Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Uğur KESEN

Marmara Üniversitesi

Özet

Mühendislik bölümlerinin lisans ve lisans sonrası eğitim seviyelerinde, kontrol sistemleri eğitimi önem arz etmektedir. Elektrik elektronik mühendisliği, bilgisayar mühendisliği ve makine mühendisliği bölümlerinde verilen bu alandaki derslerin amacına ulaşabilmesi için teorinin yanında uygulama destekli olması gerekmektedir. Teori odaklı mühendislik eğitiminde uygulamaya da yer verilmesi, mühendislik öğrencilerine farklı sektörlerdeki karmaşık problemleri çözme kabiliyeti kazandıracak, ayrıca görmüş olduğu teorinin gerçek hayatta nasıl karşılımlarına çıkacağını da görmüş olacaklardır. Öğrenciler yaparak yaşayarak öğrenim metodu kullandıklarından öğrendikleri teorik bilgiler kalıcı olacaktır.

Yapılan deney düzeneğinde sektörde en çok kullanılan DC (doğru akım) motor hız kontrol problemi ele alınmıştır. Mühendislik öğrencileri deney düzeneğinin sistem modelini çıkartarak, kontrol edilecek sistem parametrelerini matematiksel yöntemle bulmuştur. Çalışmanın devamında sistemi analog ve sayısal (sürekli ve ayırık zamanlı) P (oransal), I (integral), PI (oransal ve integral), PID (oransal, integral ve türev) kontrol yöntemleri kullanarak -PID katsayıları deneme yanılma, Ziegler & Nichols yöntemleri ile bulunarak- kontrol parametrelerini belirlenmiştir. Çalışmanın son aşamasında kullanılan bütün yöntemlerin birbirlerine göre avantaj ve dezavantajları karşılaştırılmıştır.

Bu kontrol eğitimi deney düzeneğini uygulayan mühendislik öğrencilerinin kontrol mühendisliği üzerine farklı bir bakış açısı kazandığı görülmüştür. Öğrenciler kontrol yöntemlerini sistem üzerinde uygulamayı (P, PI, I, PID) ve uyguladıkları kontrol metoduna göre sistem çıktılarının nasıl olduğunu gözlemlemişler; bu amaçla bilgisayar benzetim yazılımlarını (NI LabVIEW) kullanmayı, elektronik devre tasarlamayı, tasarlanan devrenin simülasyonunu yapmayı ve prototip çıkarmayı öğrenmiştir. Üç boyutlu tasarım yapmasını ve üç boyutlu yazıcı kullanmasını öğrenmiştir. Laboratuvar ölçüm enstrümanlarını (takometre, enkoder, osiloskop, multimetre) ve güç kaynağını kullanmasını öğrenmiştir. Lisans sonrası mühendislik öğrencileri ise kendi geliştirdikleri metotları bu deney sistemi üzerinde uygulayarak, mevcut sonuçlarla kendi metotlarının sonuçlarını karşılaştırabilme imkânı buldu.

Anahtar Kelimeler: Kontrol sistemleri eğitimi, PID denetim, PID katsayı belirlenmesi, Deney düzeneği tasarımı .

**17 AĞUSTOS 1999 KÖRFEZ DEPREMİNİN TEPKİ SPEKTRUMLARI
RESPONSE SPECTRA OF 17 AUGUST 1999 KÖRFEZ EARTHQUAKE**

Prof. Dr. Hikmet Hüseyin ÇATAL

Dokuz Eylül Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi

Özet

Depremlerin güçlü yer ivmeleri etkisi altındaki yapıların, bu etkilere karşı tepkilerinin hesaplanması, yapıların davranışının belirlenmesi yönünden önem taşımaktadır. Güçlü yer ivmeleri

altında yapısal davranışın belirlenmesi, olası depremlere karşı deprem güvenli yapıların tasarımı ve imalatı için gereklidir.

Deprem tepki spektrumlarının hesaplanmasında farklı sayısal yöntemler kullanılmaktadır. Taylor serisi yöntemi, doğrudan doğruya integrasyon yöntemi, β -Newmark yöntemi, merkezi farklar yöntemi yaygın olarak kullanılan yöntemlerdendir. Bu yöntemler kullanılarak elde edilen tepki yerdeğiştirme, hız ve ivme değerlerinin mutlak değerce en büyük değerlerinin yapının periyot veya frekans tanım alanında grafiksel olarak gösterimi, yerdeğiştirme, hız ve ivme tepki spektrum grafiklerini oluşturmaktadır. Taşıyıcı sistemin spektral yerdeğiştirme değerlerine bağlı olarak elde edilen, yalancı hız ve yalancı ivme tepki spektrum değerleri hesaplanarak aynı anda nomogramlarda da gösterilebilmekte, böylece üçlü spektrum grafikleri elde edilebilmektedir. Üçlü spektrum grafiklerinin elde edilmesinde, taşıyıcı sistemin spektral yerdeğiştirme, hız ve ivme değerlerinin aynı anda değerlendirilme ve spektrum değerlerinin farklı fiziksel büyüklüklerle ilişkilendirilebilmesi nedenleri ön plana çıkmaktadır. Elde edilen deprem spektrumları, oluşan depremin analizinde, yorumlanmasında da kullanılmaktadır.

Taşıyıcı sistemlerin deprem etkileri dikkate alınarak boyutlandırılması amacıyla, periyot tanım alanında, ivmelerin değişimini gösteren grafikler, tasarım spektrumu olarak adlandırılmaktadır. Tepki spektrum değerleri, yapıların sönüm oranına bağlı olarak da değişkenlik göstermekte olup, taşıyıcı sistemlerin sönüm oranı azaldıkça tepki spektrum değerlerinde artış gözlemlenmektedir.

Deprem tepki spektrumlarının elde edilmesinde sistem davranışının doğrusal elastik veya elastoplastik davrandığı kabulleri yapılmaktadır. Davranışın elastoplastik olduğu kabul edilen sistemlerde spektrum grafikleri, elastik sınırdaki yerdeğiştirme değerinin elastoplastik bölgedeki yerdeğiştirmeye oranı olarak bilinen düktilite faktörlerine bağlı olarak elde edilebilmektedir.

Çalışmada, 40:45:51 ve 29:45:35.7 koordinatlarına konumlandırılmış, Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi tarafından işletilen Yarımca Petrokimya (YPT) tesisindeki ivme ölçerin 17 Ağustos 1999 gününde yerel saatle 03:01:392da kaydedilen güçlü yer ivmelerinin doğu-batı (+L) ve kuzey-güney (+T) doğrultularındaki bileşenleri kullanılarak doğrusal-elastik davrabdığı kabul edilen tek serbestlik dereceli sistemin üçlü tepki spektrum grafikleri elde edilmiştir. Elde edilen tepki spektrum grafikleri kullanılarak 17 Ağustos 1999 Körfez depremine değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Deprem davranış spektrumu, 17 Ağustos 1999 Körfez Depremi, Üçlü spektrumlar, Tek Serbestlik Dereceli Sistem, Güçlü Yer İvmesi.

DEPREM TEPKİ SPEKTRUMLARININ ELDE EDİLMESİ OBTAINING EARTHQUAKE RESPONSE SPECTRA

Prof.Dr. Hikmet Hüseyin ÇATAL

Dokuz Eylül Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi

Özet

Herhangi bir depremin güçlü yer ivmeleri kullanılarak elde edilen, elastik veya elastik ötesi davranan tek serbestlik dereceli sistemlerin mutlak değerce en büyük yerdeğiştirme, hız ve ivme

değerlerinin tek serbestlik dereceli sistemin frekans veya periyot tanım aralığında değişimlerini gösteren grafiklere sırasıyla yerdeğiştirme, hız ve ivme tepki spektrumları adı verilmektedir. Deprem spektrumları, oluşan depremin analizinde, yorumlanmasında da kullanılmaktadır.

Taşıyıcı sistemlerin deprem etkileri dikkate alınarak boyutlandırılması amacıyla, periyot tanım alanında, ivmelerin değişimini gösteren grafikler, tasarım spektrumu olarak adlandırılmaktadır. Tepki spektrum değerleri, yapıların sönüm oranına bağlı olarak da değişkenlik göstermekte olup, taşıyıcı sistemlerin sönüm oranı azaldıkça tepki spektrum değerlerinde artış gözlemlenmektedir.

En büyük tepki yer değiştirme, hız ve ivme değerlerinin periyot veya frekans tanım aralığındaki değişimlerini gösteren spektrum grafikleri ayrı ayrı olabileceği gibi, en büyük tepki yer değiştirme, hız ve ivme değerlerinin periyot veya frekans tanım alanında tek bir grafikte gösterildiği nomogramlar da bulunmaktadır.

Güçlü yer ivmeleri etkisi altında olan tek serbestlik dereceli sistemlerin tepki deplasman, hız ve ivmelerinin sayısal yöntemler kullanılarak hesaplanması mümkündür. Bu değişkenlerin hesaplanması için yaygın olarak kullanılan yöntemler, Taylor serisi yöntemi, doğrudan doğruya integrasyon yöntemi, β -Newmark yöntemi, merkezi farklar yöntemi olarak sayılabilir.

Deprem tepki spektrumlarının elde edilmesinde sistem davranışının doğrusal elastik veya elastoplastik davrandığı kabulleri yapılmaktadır. Davranışın elastoplastik olduğu kabul edilen sistemlerde spektrum grafikleri, elastik sınırdaki yerdeğiştirme değerinin elastoplastik bölgedeki yerdeğiştirmeye oranı olarak bilinen düktilite faktörlerine bağlı olarak elde edilebilmektedir. Sabit sönüm oranı altındaki taşıyıcı sistemin, düktilite faktörü arttıkça tepki hız spektrum değerlerinde artış gözlemlenmektedir. Çalışmada doğrusal elastik davrandığı kabul edilen tek serbestlik dereceli sistemin yerdeğiştirme, hız ve ivme değerlerinin hesaplanmasında kullanılan ve literatürde yaygın olarak bilinen sayısal yöntemlerden olan doğrudan doğruya integrasyon, β -Newmark ve merkezi fark yöntemlerinin işlem prosedürleri sunulmuştur.

Çalışmada, 17 Ağustos 1999 Körfez depremine ait güçlü yer ivmeleri kullanılarak, sayısal yöntemlerle hesaplanan, değişik sönüm gruplarına sahip doğrusal-elastik davranan tek serbestlik dereceli sistemlerin tepki değerlerinin en büyük değerleri ve bu sistemlerin periyot veya frekanslarına bağlı olarak değişimlerini gösteren tepki yerdeğiştirme, hız ve ivme spektrum grafikleri bir nomogramda sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Deprem spektrumları, Tasarım spektrumları, Periyot, Düktilite Faktörü.

SAYISAL İNTEGRAL YÖNTEMİ OLARAK BİLİNER RUNGE-KUTTA YÖNTEMİNİN YENİ BİR UYGULAMASI

A NEW APPLICATION OF THE RUNGE- KUTA METHOD WHICH IS KNOWN AS A NUMERICAL INTEGRATION METHOD

Prof. Dr. Seval ÇATAL

Dokuz Eylül Üniversitesi

Mühendislik Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü

Özet

Fen ve mühendisliğin pek çok uygulamasında adi türevli veya kısmi türevli, doğrusal veya doğrusal olmayan, sabit katsayılı veya değişken katsayılı, homojen veya homojen olmayan diferansiyel denklemlerin başlangıç koşulları veya sınır koşulları olması durumunda karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, uygulama alanında çok sık karşımıza çıkan adi diferansiyel denklemlerin başlangıç değer problemlerinin çözümleri üzerinde durulmuştur. Bazı diferansiyel denklemlerin çözümleri analitik olarak elde edilebilir ancak bazı diferansiyel denklemlerin çözümleri ise yaklaşık olarak ya da yarı analitik olarak elde edilebilirler. Analitik çözümlerinin elde edilemeyen diferansiyel denklemler için uygulanan sayısal integral yöntemi denklemin izi hakkında bilgi edinmenin tek yolu olarak söylenebilir. Analitik çözümlerinin elde edilemeyen problemlerin çözümlerinde yararlanılan yaklaşık yöntemlerin en yaygın olanlarından bazıları arasında Runge- Kutta yöntemi (farklı mertebeli olarak), Adams – Bashforth – Moulton Yöntemi ve geri fark türev formülleri ile elde edilen yöntemleri sayabiliriz. Runge- Kutta yöntemi, Adams – Bashforth – Moulton yöntemi ve geri fark türev formülleri ile tanımlanan bu yöntemlerin aynı amaçlı yöntemler olduğu ifade edilebilir. Bu tür yöntemler kullanıldığında diferansiyel denklemlerden farklı görüntüler elde edilebilir. Ancak tartışmasız olarak söyleyebiliriz ki bu yöntemlerin içinde Runge –Kutta yöntemi farklı mertebelere sahip olduğunda elde edilen çözüm ailesi sayısal integral için en iyi ve en kullanışlı yöntem olarak belirtilebilir. Bu nedenle bu çalışmada Runge – Kutta yönteminin farklı mertebedeki algoritmik yapıları elde edilmiş, elde edilen yapıların formülleri oluşturulmuştur. İlk kez uygulamalı matematik profesörlerinden olan Alman matematikçi Carl David Tolme Runge (1856-1927) ve Wilhem Kutta (1867-1944) tarafından ortaya koyulduğu için isimleri ile Runge- Kutta yöntemi olarak anılan bu yöntemleri önce birinci mertebeden başlangıç değer problemlerine uygulaması üzerine çalışılmış ve daha sonra ikinci mertebeden başlangıç değer problemlerinin çözümlerinin elde edilmesi üzerine çalışılmıştır. Hem birinci mertebeden hem de ikinci mertebeden başlangıç değer problemlerinin çözümlerinde kullanılan Runge –Kutta yönteminin bilgisayar programı yazılmıştır. Ele alınan yöntemin yazılan bilgisayar programının kullanılması ile sayısal örneklerin çözümlerine yer verilmiştir. Yer verilen sayısal örneklerden elde edilen sonuçlar ile algoritmik yapılar desteklenmiştir. Örneklerden elde edilen sonuçlar farklı yöntemler ile elde edilen sonuçlar le karşılaştırıldığında sonuçların kabul edilebilir doğrulukta olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Başlangıç değer problemi, Sayısal integral, Runge- Kutta yöntemi, Runge- Kutta- Gill yöntemi.

**ON THE CONVERGENCY OF THE PADE APPROXIMATION TO ANALYTICAL
SOLUTION OF PARTIAL DIFFERENTIAL EQUATIONS**

**KISMİ TÜREVLİ DİFERANSİYEL DENKLEMLERİN ÇÖZÜMLERİ İÇİN PADE
YAKLAŞIMININ YAKINSAKLIĞI ÜZERİNE**

Prof. Dr. Seval ÇATAL

Dokuz Eylül Üniversitesi

Mühendislik Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü

Abstract

Partial differential equations often appear in the fields of science and engineering. Numerical methods are used in cases where analytical solutions of partial differential equations cannot be obtained. As numerical methods, we can give methods such as finite differences method and Crank-Nicolson method, etc.

In this study, Pade approximation method that is similar to restricted Taylor approximation method is considered. We introduced the Pade approximation method based on rational function for solving quasi – linear partial differential equations. The method is applied to parabolic type partial differential equation, hyperbolic type partial differential equation and elliptic type partial differential equations separately. For these three types of partial differential equations, Local truncation error expansions are considered using Taylor expansion of indices equations obtained by applying finite difference method and Crank – Nicolson method to each of the three equation type considered. Local truncation error of the Pade approximation method is also obtained; it is observed in the examples that the results obtained by applying the method and exact solutions are nearly same.

Hassan N.A. Ismail at all. Made the studies of restrictive Pade approximation (PA) and parabolic type partial differential equation (PDE) at 1998, restrictive Pade approximation for solving first order hyperbolic type partial differential equation at 2000, highly accurate method for solving initial value problem (IBVP) for the first order hyperbolic type partial differential equation at 2001, restrictive Taylor's approximation for two dimensional initial boundary value problem for the parabolic type partial differential equation at 2004, etc. on this subject. R. Baltensperger, J.P. Berrut they introduced the collocation method based on linear rational interpolation for solving general hyperbolic type partial differential equations prove its stability and its convergence in weighted norms and give numerical examples for it use. In this study, application of Pade approximation method to second order partial differential equation is considered different form those studies above.

Keywords: Partial differential equations, Finite difference, Crank – Nicolson, Pade approximation.

UZAKTAN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİYLE GELİŞEN TEKNOLOJİK İLERLEMELERE TEKNİK ÖĞRETMENLERİN ADAPTASYONU İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

A MODEL SUGGESTION FOR THE ADAPTATION OF TECHNICAL TEACHERS TO TECHNOLOGICAL PROGRESSES DEVELOPED WITH DISTANCE TEACHING METHODS

Mustafa ERTÜRK

Doç. Dr. Balıkesir Üniversitesi

Ali KEÇEBAS

Doç. Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Özet

Baş döndürücü hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri kendini yenileyemeyen insanları kısa sürede demode hale getirmiştir. Avrupa'da bir meslek 4 ayda eskirken ABD'de 18 ayda eskimektedir. İyi bir yaşam standardı ve işsiz kalmamak için insanların yaşam boyu eğitimi mutlaka gereklidir. Bu çalışmada hedef kitle olarak Türkiye'deki Mesleki ve Teknik Eğitim merkezlerinin iklimlendirme ve soğutma teknolojileri alanında çalışan teknik öğretmenler seçilerek bu alandaki öğretmenlerin hızla gelişen teknolojik ilerlemelere adaptasyonu için bir model önerisi getirilmiştir. Bu modelde güz ve bahar yarıyıllarında haftada üç ders saati olmak üzere toplam 38 hafta ve 114 ders saat planlanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'in belirlediği eş zamanlı bu üç ders saatinde bilişim sınıfına tüm teknik öğretmenlerin katılımı ön şarttır. Yabancı dil öğretiminde Senkron uzaktan yöntemi olarak yaygın olarak kullanılan WZIQ sistemi kullanılmaktadır. Bu sistemde chat odasına yazılan soruları dersi anlatan öğretim elemanı görmekte ve cevap verebilmektedir. Ayrıca soru sahibiyle eş zamanlı, görüntülü ve etkileşimli olarak dersler işlenebilmektedir. Bu modelin başarıyla uygulanabilmesi için MEB, Makine Mühendisliği, Termodinamik ve Enerji anabilim dallarında çalışan öğretim üyeleriyle birlikte planlaması düşünülmektedir. Balıkesir, Sakarya Uygulamalı Bilimler ve Muğla Sıtkı Koçman öğretim üyeleri bu konuda destek verecektir. Planlama yapılırken derslerde her hafta en az bir saat konuyla ilgili animasyonlar paylaşılmalı, üretim yapan fabrikalar tanıtılmalı ve sektörle ilgili duayenler ile sohbet programları yapılmalıdır. Bu modelde sistemi izleyen öğretmenler egzersiz çalışmalarını yapmış sayılmalıdır. Böylece tek bir merkezden yüzlerce öğretmene etkileşimli olarak her hafta hizmet içi eğitim semineri başarılı olarak verilmiş olacaktır. Bu model başarılı bir şekilde uygulandığında öğretmenler her hafta kendilerini yenileme imkanına kavuşup yaşam boyu öğrenime adapte olmaları sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenim, uzaktan öğretim, eş zamanlı etkileşimli öğrenim.

Abstract

Rapidly evolving information and communication technologies have quickly outdone people who cannot renew themselves. A vocation in Europe is worn out in 4 months and 18 months in the USA. For a good living standard and unemployment, life-long education of people is absolutely necessary. In this study, technical teachers working in the field of air-conditioning and refrigeration technologies of the Vocational and Technical Training centres in Turkey are selected as a target audience, and a model proposal has been introduced for the adaptation of the teachers in this field to the rapidly developing technological progress. In this model, a total of 38 weeks and 114 lesson hours are planned, including three lessons per week in fall and spring semesters. It is a prerequisite for all the technical teachers to participate in the informatics class during these three simultaneous class hours determined by the Ministry of National Education (MNE). The WZIQ system, widely used as a synchronic remote method, is used in foreign language teaching. In this system, the questions written in the chat room can be seen and answered by the instructor who teaches the course. In addition, instructors can be processed concurrently with the questions, in a visual and interactive manner. In order to implement this model successfully, it is considered to plan together

with the teaching staff working in the MNE, Mechanical Engineering, Thermodynamics and Energy Departments. The teaching staffs of the Balıkesir, Sakarya University of Applied Sciences and Mugla Sıtkı Koçman will support this issue. When planning, the animations should be shared at least one hour each week in the lessons, the factories that are manufacturing should be introduced, and conversation programs should be made with the veteran of the sector. In this model, the teachers following the system should be considered to have exercised their exercises. Thus, the in-service training seminar will be successful every week, interacting with hundreds of teachers from a single centre. When this model is implemented successfully, teachers will be able to renew themselves every week and be made lifelong learning adaptations.

Keywords: Lifelong learning, Distance learning, Simultaneous interactive learning.

**SENKRON UZAKTAN ÖĞRETİM YÖNTEMİYLE MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI
VE MÜHENDİSLİK FAKÜLTELERİ İŞBİRLİĞİYLE SERTİFİKA PROGRAMLARININ
AÇILMASI**

**OPENING CERTIFICATE PROGRAMS BY COLLABORATING WITH CHAMBER OF
MECHANICAL ENGINEERS AND ENGINEERING FACULTIES BY USING
SYNCHRONOUS DISTANCE TEACHING METHOD**

Mustafa ERTÜRK

Doç.Dr., Balıkesir Üniversitesi

Ali KEÇEBAS

Doç.Dr., Muğla Sıtkı Koçma Üniversitesi

Özet

Ortadoğu Teknik Üniversitesi ilk defa 4 Mayıs 1998’de İnternete Dayalı Eğitim-Asenkron (İDE-A) öğrenme şeklini Bilgi Teknolojileri Sertifika Programı’yla (BTSP) dokuz ay sürecek olan sertifika programına 90 öğrencisiyle başladı. Bu sertifika programında Bilgisayar Mühendisliği ile ilgili sekiz temel ders okutulmaktadır. Bu programı takip edenler işlerini kaybetmemek ve yaşam standartlarını artırmak için programa katıldıklarını yapılan anket çalışmasında belirtmişlerdir. Bilgi ve iletişim çağı kendini yenileyemeyen insanları kısa sürede demode hale getirmiştir. Avrupa da bir meslek 24 ayda eskirken ABD’de 18 ayda eskimektedir. İyi bir yaşam standardı ve işsiz kalmamak için insanlar istirahat zamanlarının bir kısmını düzenli olarak yaşam boyu öğrenime ayırmalıdır. Bu çalışmada makine mühendisleri odası ve mühendislik fakülteleri işbirliğiyle makine mühendislerine yönelik sertifika programları için bir model önerisi oluşturulmuştur. Bu modelde makine mühendisleri odasına kayıtlı üyeler programı haftada üç gün ve en az iki ders saati olmak üzere mesai saatleri dışında (20:00-22:00) online olarak takip edeceklerdir. Sistem etkileşimli olup tüm üyeler derse chat odasında yazılı olarak soru sorabilecek ve ayrıca yönetici kontrolünde canlı olarak katılabilecektir. Sistem yoklama işlemini de yapabilmektedir. Bu sistemin amacı makine mühendisliği alanında sürekli olarak gelişen alanlarda makine mühendislerinin gelişiminin sağlanması hedeflenmektedir. Bu program baş döndürücü hızla gelişen yenilenebilir enerji teknolojileriyle ilgili yatırım yapılabilecek illerin tespiti, geri ödeme süreleri, tasarım, projelendirme, işletmeye alma gibi teorik dersler çok rahatlıkla okutulabilir. Uygulamalı bölümleri ve sınavlar ise yüz yüze yöntemle yapılması planlanmaktadır. Bu model çalışan makine mühendislerinin mesai saatleri dışında yeni teknolojilere adaptasyonu işlerini aksatmadan katılmalarını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenim, Uzaktan öğretim, Senkron uzaktan öğretim, Makine mühendisliği, Uzaktan sertifika programı.

Abstract

The Middle East Technical University (ITU) first started on 4 May 1998 with the participation of 90 students in the Information Technology Certificate Program (ITCP), which is based on Internet-based Education-Asynchronous (IBE-A), for nine months. In this certificate program, eight core courses related to Computer Engineering are taught. Followers of this program indicated in their survey study that they participated in the program in order to lose their jobs and increase their living standards. The information and communication age has quickly outdone people who cannot renew themselves. In Europe, a profession is worn out in 24 months, and 18 months in the US. In order to maintain a good standard of living and not being unemployed, people should devote part of their rest time regularly to lifelong learning. In this work, a model proposal for certification programs for mechanical engineers is created with the cooperation of the chambers of mechanical engineers and the engineering faculties. In this model, members enrolled in the chamber of mechanical engineers will follow the program online (20:00-22:00), three working days a week and at least two hours a week. The system is interactive and all members will be able to ask questions in chat room and will also be able to actively participate in supervisory control. The system can also perform the polling process. The aim of this system is to provide the development of mechanical engineers in areas that are constantly evolving in the field of mechanical engineering. This program is very easy to learn the theoretical lessons such as determination of revenues, reimbursement periods, design, projecting and operation of renewable energy technologies which can be invested rapidly. Applied parts and

exams are planned to be done face to face. This model will allow the working engineers to participate in the adaptation of new technologies without the hassle of working hours.

Keywords: Lifelong Learning, Distance Learning, Synchronous Distance Education, Mechanical Engineering, Remote Certificate Program.

BALIKESİR İLİ İÇİN DIŞ DUVAR YATITIMINDA OPTİMUM YALITIM KALINLIĞININ BELİRLENMESİ

DETERMINATION OF OPTIMUM INSULATION THICKNESS IN EXTERIOR WALL INSULATION FOR BALIKESİR PROVINCE

Mustafa ERTÜRK

Doç. Dr. Balıkesir Üniversitesi

ALİ DAŞDEMİR

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Ali KEÇEBAŞ

Doç. Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Özet

Isı yalıtımı yapılarda ve tesisat sisteminde kışın ısı kayıplarını yazın da ısı kazançlarını engellemek için yapılan işlemdir. Isı yalıtımı ya da dış cephe yalıtımı, mantolama farklı sıcaklıktaki iki ortam arasında ısı geçişini azaltmak için uygulanır. Bir bina dış duvarına yapılacak olan ısı yalıtımı ekonomik açıdan olduğu kadar çevre açısından da büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda ısı yalıtımı ile binanın ömrü uzatılacağı gibi konfor şartlarını sağlamakta daha kolay olacaktır. Özellikle ısıtma amaçlı kullanılan tüketilebilir yakıtların yanması sonucu yanma ürünü olarak açığa çıkan gazlar, hava kirliliğine ve küresel ısınmaya neden olmaktadır. Isı yalıtımı uygulamaları ile ısıtma tesisatında kullanılan enerji miktarının azalması, küresel ısınma ve hava kirliliğinin artmasını önleyecektir. Bu çalışmada Balıkesir ili için bina dış duvarlarında uygulanacak ısı yalıtımının ekonomik ve çevresel analizi yapılmıştır. Yakıt olarak doğalgaz ve yalıtım malzemesi olarak Genleştirilmiş Polistiren Sert Köpük (EPS) kullanılmıştır. Çalışma sonucunda Balıkesir’de bir binanın dış duvarı için optimum yalıtım kalınlığı 6 cm, geri ödeme süresi 2,4 yıl elde edilmiş ve emisyon oranında da %76 düşüş gerçekleşmiştir.

Anahtar kelimeler: Balıkesir, Doğalgaz, Isı yalıtımı, Ömür maliyet analizi, Optimum yalıtım kalınlığı, Emisyon

Abstract

Thermal insulation is a process made to prevent heat losses in winter in buildings and plumbing system and to prevent heat gains in summer. Thermal insulation or exterior insulation, sheathing is applied to reduce the heat transfer between two environments of different temperatures. Thermal insulation to be made on the exterior wall of a building is of great importance for the environment as well as economically. At the same time, the life of the building will be extended with thermal insulation and it will be easier to provide comfort conditions. Gases released as combustion products, especially as a result of the combustion of consumable fuels used for heating, cause air pollution and global warming. Decreasing the amount of energy used in the heating installation with heat insulation applications will prevent the increase of global warming and air pollution. In this study, the economic and environmental analysis of the thermal insulation to be applied on the exterior walls of the building in Balıkesir province was carried out. Natural gas was used as fuel and Expanded Polystyrene Hard Foam (EPS) was used as insulation material. As a result of the study, the optimum insulation thickness for the exterior wall of a building in Balıkesir was 6 cm, the payback period was 2.4 years and the emission rate decreased by 76%.

Keywords: Balıkesir, Natural gas, Thermal insulation, Life cycle cost analysis, Optimum insulation thickness, Emission

**TÜRKİYE’DE ADLI MUHASEBENİN BİLİNİRLİĞİ: ADNAN MENDERES
ÜNİVERSİTESİ NAZİLLİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ İŞLETME SON
SINIF ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ
Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İİBF

Doç.Dr. Çağrı KÖROĞLU

Özet

Adli muhasebe kavramının doğmasında, firmalardaki çeşitli kişilerce ve farklı kurumlarca yapılan hatalı ve hileli kayıtların tüm ekonomik sisteme yarattığı kayıpların boyutlarının büyümesi; ticari faaliyetlerde ortaya çıkan anlaşmazlıklar bulanık muhasebe gibi finansal tablo kullanıcılarını yanıltmaya yönelik faaliyetlerin artması etkili olmuştur. Birçok gelişmiş ülkede yaygın şekilde kullanılan Adli Muhasebecilik kavramı ülkemizde halihazırda çok geniş yer bulamamaktadır. Uzmanlık gerektiren bu muhasebecilik faaliyetinin temel amacı, avukatlar ve muhasebeciler arasında bilgi transferine köprü oluşturmaktır. Ülkemizde fazlasıyla gerek duyulan adli muhasebe alanı, şirketler içerisinde yapılan hile ve hataların ortaya çıkmasında yardımcı olmaktadır. Şirket davalarında hukukçuların yetersiz olduğu konularda adli muhasebeciler büyük bir destek sağlamaktadır. Ülkemizde adli muhasebeciler hakkında yeterli eğitim ve bilgi verilmemektedir. Adli muhasebe bilim dalını, profesyonel olarak, gelir elde etmek amacıyla uygulayan gerekli ve yeterli donanımlara sahip şekilde icra eden kişilere Adli Müşavir denilir. Bu tip bir serbest meslek faaliyetinin tanımı 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 65'nci maddesinde "Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır." şeklinde açıklanmıştır.

Adli muhasebecilerden genellikle suç olaylarından doğan mağduriyetler hakkında finansal suç incelemeleri, medeni hukuk ve ceza hukuku davalarından doğan talepler, özel ve kamu sektörü tüzel veya gerçek kişileri hakkındaki soruşturmalarda bilgi vermeleri, hizmet sunmaları istenmektedir. Beyaz yaka suçları denilen yani eğitim düzeyleri yüksek olan kişilerce işlenen suçlarda olayın çok iyi planlanması, suçu işleyen veya işlenen suçun çok iyi kamufle edilmesi gibi nedenlerle konunun çok dikkatli ve titiz bir şekilde araştırılıp soruşturulması gerekmektedir. Kredi kartı dolandırıcılıkları, kambiyo senetleri ile ilgili suçlar, bilişim suçları, şirketlerdeki hile, yolsuzluk gibi finansal suçlarla ilgili konularda adli muhasebe analizinin boyutları çok geniş olabilmektedir. Bu çalışmada amaç, adli muhasebecilik mesleği hakkında muhasebe ve finans eğitim alan Adnan Menderes Üniversitesi, İİBF öğrencilerinin meslek hakkında bilgi düzeylerini tespit etmektir. Bunun için bir anket çalışması yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, katılımcıların adli muhasebe ve adli muhasebecilik kavramına yabancı oldukları ve adli muhasebe alanında farkındalıklarının ise çok düşük olduğu görülmektedir. Sonuç olarak adli muhasebecilik mesleğinin ülkemizde uygulanabilmesi için, öncelikle adli muhasebecilik mesleği ile ilgili üniversitelerde eğitimlerin verilmesi, yasal zeminin oluşturulması ve meslek ile ilgili üniversiteden sonraki planlamaların yapılması gerekmektedir. Çünkü muhasebe alanında meslek mensupları; adli muhasebeciliğin ülkemizde uygulanmaya başlamasıyla muhasebecilik mesleğinin saygınlık kazanacağını, muhasebe mesleğinin vizyonuna olumlu katkı sağlayacağını ayrıca adli muhasebe meslek mensuplarına yeni iş fırsatları sunacağını düşünmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Adli muhasebe, Adli muhasebeci, Yolsuzluk, Hile denetimi

**FİNANSAL OKURYAZARLIK KAVRAMININ ÖNEMİ VE ADNAN MENDERES
ÜNİVERSİTESİ İŞLETME SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL
OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

A RESEARCH ON THE IMPORTANCE OF FINANCIAL LITERACY CONCEPT AND MEASUREMENT OF FINANCIAL LITERACY LEVELS OF ADNAN MENDERES UNIVERSITY FACULTY OF BUSINESS

Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ
Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İİBF

Doç. Dr. Çağrı KÖROĞLU
Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İİBF

Merve GÜDEN
YL Öğrencisi, Adnan Menderes Üniversitesi, SBE, Muhasebe

Özet

Birçok şekilde tanımlanan finansal okuryazarlık, bir bireyin kendi bütçesini yönetebilmesi konusunda karar alabilme yeteneği olarak ta ifade edilebilir. Bu yeteneğin bireysel olarak geliştirilmesi; hem kişinin kendisine, hane halklarına ve hem de makro açıdan içinde bulunulan toplumun refah düzeyinin artmasına katkı sağlayacaktır. Bu artışın sağlanabilmesi için de, bireylerin doğru ve yerinde karar verebilmeleri için yeterli düzeyde finansal bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Sadece finansal bilgi düzeyinin yüksekliği değil; aynı zamanda bireylerin rasyonel tutum ve davranışlar da göstermeleri gerekmektedir. Bu bilgi ve davranış düzeyine sahip olmakta kişilerde öncelikle aile içinde ve daha sonra temel eğitimden başlayarak tüm eğitim hayatları boyunca verilmesi gerekmektedir. Günümüzde finansal okuryazarlığın önemi giderek artmaktadır ve mali kararlar almak hayati bir önem taşımaktadır. Günden güne artan küreselleşmeyle birlikte değişen pazar riski ve finansal ürünler ile hizmetlerin karmaşıklığı göz önünde bulundurulduğunda bireylerin bilgili ve doğru bir şekilde karar vermeleri gerekmektedir. Bireylerin ekonomik ve finansal alanlarda bilgili olup olmadıkları ve bilgi düzeyleri finansal ve ekonomik davranışlarını açıklamaya yardımcı olmaktadır. Sonuç olarak bireylerin finansal bilgi düzeyleri ne kadar yüksek olursa ekonomik büyümeye ve kalkınmaya o oranda katkı sağlayacaklardır. Araştırmada öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesi, finansal okuryazarlığın öneminin ne kadar bilindiğini gösterecektir. Bu açıdan çalışmada, Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine bir anket uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin, finansal okuryazarlık düzeyleri ile finansal farkındalık düzeylerinin bireylerin demografik özellikleri ile ilişkili olup olmadığı, işletme bölümü son sınıf öğrencilerine uygulanan anket sonucu elde edilen verilere frekans, T testi, Anova testi ve ki kare testi yapılarak ölçülmüştür. Ankette yer alan basit faiz, bileşik faiz, paranın zaman değeri ile ilgili sorular temel ve ileri düzey finansal bilgilere yönelik sorular yer almaktadır. Katılımcıların çoğunluğunun taksitlendirme, kurlardaki artışın piyasaya etkileri, ekonomik göstergeleri yorumlayabilme, borç yönetimi, harcama –tasarruf bilgilerinin hakkında yeterli düzeyde bilgiye ve tutuma sahip oldukları görülmektedir. Elde edilen analiz sonuçları doğrultusunda, ekonomi, muhasebe ve finans dersleri alan İİBF öğrencilerinin mezun olmadan finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi, eğitim programlarına bununla ilgili derslerin entegre edilerek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Finansal farkındalık, Finansal okuryazarlık, Finansal karar, Finansal bilgi

ÜRETİM FAALİYETLERİNİN KİRLİTİCİ GAZLAR, ORMANLIK ALAN VE SU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

THE EFFECT OF PRODUCTION ACTIVITIES ON POLLUTANT GASSES, FOREST AREA AND WATER

Doç. Dr. Ebru ÖZGÜR GÜLER
Çukurova Üniversitesi

Ceren BÖRÜBAN
Doktora Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi

Özet

Dünya genelinde artan nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması tarımsal ve endüstriyel üretim artışına neden olmaktadır. Endüstriyel faaliyetler fosil yakıt girdisi gerektirir ve bu nedenle çevre kirliliği yaratır. Tarımsal faaliyetler, verimi arttırmak için kullanılan teknolojik ve kimyasal uygulamalar nedeniyle kirlilik yaratmaktadır. Bu çalışmada endüstriyel ve tarımsal üretimin kirlilik yaratma etkisinin belirlenmesi amaçlanmış ve bu doğrultuda iki model oluşturulmuştur. İlk modelde, endüstriyel üretimin ormanlık alan yüzdesi, uçucu organik bileşik miktarı, metan gazı emisyonu üzerindeki etkileri yol analizi ile tahmin edilmiştir. Modelde, endüstriyel üretimin metan emisyonunu anlamlı ve beklendiği gibi pozitif yönde yordadığı görülmüştür. Ormanlık alan yüzdesinin ise model içinde tahmin edilemediği görülmektedir. Ormanlık alan yüzdesinin hayvancılık, bitkisel tarım, barınma amaçlı ağaç kesimi, orman yangınları gibi endüstri dışı faaliyetlerden etkilendiği bilinmektedir. Bu nedenle, model içinde açıklanamamış olabilir. Uçucu organik bileşik miktarının ise, anlamlı bir şekilde tahmin edildiği bununla birlikte standartlaştırılmamış katsayısının sıfır olduğu görülmüştür. Uçucu organik bileşik miktarının tarımsal atıkların yakılması, motorlu araç kullanımı, dizel yakıt depolarından sızıntı, konutlarda enerji kullanımı gibi endüstri dışı faaliyetlerden etkilendiği bilinmektedir. İkinci modelde ise, tarımsal üretimin karbondioksit emisyonu ve temiz suya erişen nüfus yüzdesi üzerindeki etkisi yol analizi ile tahmin edilmiştir. Modelde, temiz suya erişen nüfus yüzdesi ve karbondioksit emisyonu negatif yordanmıştır. Tarımsal üretimin su kirliliği yarattığı bilinmektedir bu nedenle temiz suya erişen nüfus yüzdesinin negatif tahmin edilmesi beklenen bir sonuçtur. Karbondioksit emisyonunun negatif tahmin edilmesinin nedeninin örnekleme oluşturan ülkelerin bitkisel tarım üretimi olduğu düşünülmektedir. Bitkisel tarım karbondioksit emisyonu üzerinde azaltıcı etki yapmaktadır. Üretim faaliyetleri ve çevre kirliliği ilişkisi konusunda yapılan geçmiş çalışmaların bir kısmında ampirik bulgulara yer verilmediği bir kısmının ise panel regresyon, zaman serisi analizi gibi yöntemlerin kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışmada, endüstri ve tarım üretiminin çevresel kirlilik üzerindeki etkisinin 2012 yılı itibarıyla orta üst gelirli ülkeler için araştırılması amaçlanmıştır. Gözlenen değişkenlerle yol analizi yöntemi kullanılması bakımından literatüre özgün katkı sağladığı düşünülmektedir.

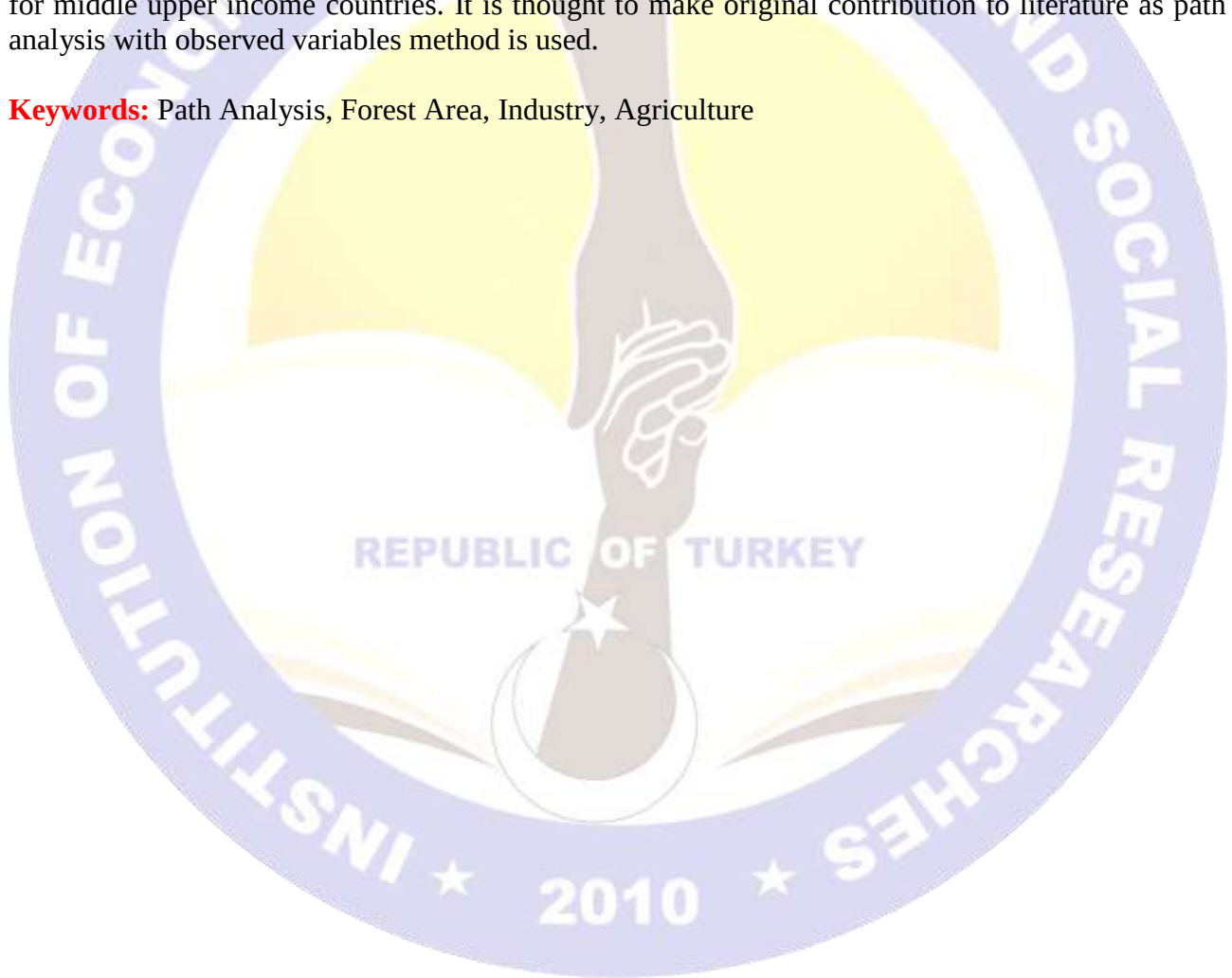
Anahtar Kelimeler: Yol Analizi, Ormanlık Alan, Endüstri, Tarım

Abstract

Meeting the need of increasing population worldwide leads to increase in agricultural and industrial production. Industrial activities necessitates fossil fuel input and therefore they create environmental pollution. Agricultural activities create pollution because of technological and chemical practices used for increasing productivity. In this study, it is aimed to detect the effect of creating pollution of industrial and agricultural production and in this direction two models were established. In the first model, the effect of industrial production on forest area, volatile organic compound amount, methan gas emission is estimated via path analysis. In the model, it is seen that industrial production estimated methan emission significant and positive as it is expected. Forest area percentage is seen not to be estimated within the model. It is known that forest area percentage

is influenced by nonindustrial activities such as livestock farming, herbal agriculture, tree cut for accommodation, forest fires. Therefore, it may not be explained within the model. It is seen that volatile organic compound amount estimated significantly nevertheless its unstandardized coefficient is zero. It is known that volatile organic compound is influenced by nonindustrial activities like agricultural waste burning, motor vehicle usage, leakage from diesel fuel storage, energy usage in residences. In the second model, the effect of agricultural production on carbon dioxide emission and access to clean water is estimated via path analysis. In the model, access to clean water and carbon dioxide emission are estimated negative. Agricultural production is known to create water pollution, therefore the negative estimation of access to clean water percentage is an expected result. The reason of negative estimation of carbon dioxide emission is thought to be herbal agricultural production of countries which made up the sample. Herbal agriculture makes diminishing effect on carbon dioxide emission. Some of past studies which were conducted on production activities and environmental pollution relationships are seen to lack empirical evidence and in some panel regression and time series methods were used. In this study, it is aimed to research effect of industry and agriculture production on environmental pollution as of year 2012 for middle upper income countries. It is thought to make original contribution to literature as path analysis with observed variables method is used.

Keywords: Path Analysis, Forest Area, Industry, Agriculture

**ENERJİ KULLANIMININ EKOLOJİK DIŞSALLIK OLUŞTURMA ETKİSİNİN
ARAŞTIRILMASI
THE RESEARCH OF EFFECT OF ENERGY USAGE ON CREATING ECOLOGICAL
EXTERNALITY**

Ebru ÖZGÜR GÜLER
Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi

Ceren BÖRÜBAN
Doktora Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi

Özet

Enerji, insan refahı için gerekli bir ihtiyaçtır. Enerji, endüstri faaliyetleri, ısınma, aydınlanma ve ulaşım gibi temel insani ihtiyaçların karşılanması için gereklidir. Tüm dünyada, enerji kullanımındaki artış, artan nüfusun ve yüksek yaşam standartlarını karşılama arzusunun bir sonucudur. Üretim arttıkça, üretimin temel girdilerinden biri olan enerji artar. Fosil yakıtlardan enerji ihtiyacını karşılamak çevresel kirlenmeye diğer bir deyişle ekolojik dışsallıklara yol açmaktadır. Dolayısıyla, enerji kullanımı ve çevresel kirlenme arasında güçlü bir ilişki vardır. Enerji kullanımının bir sonucu olan sera gazı emisyonları, küresel ısınma, deniz ve hava kirliliği gibi zararlı etkilere neden olmaktadır. Bu durum, kuşaklar arası adil kaynak kullanımı önünde bir engeldir. Eğer, sürdürülebilirlik dikkate alınmazsa, üretim kaynağı olarak doğa sadece şu anda yaşamakta olan nesil tarafından kullanılacaktır. Konvansiyonel enerji üretim yöntemleri, güncel çevre kirliliğinin önemli nedenlerinden biridir.

Bu çalışmada, 2012 yılı için orta ve üst gelirli ülkeler için enerji kullanımı ekolojik dışsallık ilişkisinin araştırılması amacıyla yol analizi modeli oluşturulmuştur. Ekolojik dışsallık etkisi sera gazı emisyonları ile ölçülmeye çalışılmıştır. Modelimizde, enerji tüketimi egzogen, nitrojen oksit, dinitrojen oksit, metan ve karbondioksit emisyonları ise endojen değişkenlerdir. Metan ve karbondioksit emisyonları modelde anlamlı biçimde tahmin edilmiştir. Nitrojen oksit ve dinitrojen oksit emisyonlarının regresyon katsayıları anlamsız bulunmuştur. Bu sonucun, bu değişkenleri etkileyen fakat modele dâhil edilmeyen bazı faktörlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Enerji kullanımı dışında, nitrojen oksit ve dinitrojen oksit emisyonlarının bir kısmı tarımsal faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Tarımsal faaliyetler, hayvan artığı ve bazı gübre türlerinin kullanımı nedeniyle nitrojen oksit grubu gazların emisyonuna yol açar. Antropojenik faaliyetler dışında, bu gazların orman yangınları, okyanusta yaşayan mikroplar, şimşek çakması ve toprakta çözülme gibi bazı doğal nedenleri de vardır. Geçmiş çalışmalarda, enerji tüketimi ve sera gazları arasındaki ilişkiler, ağırlıklı olarak Johansen koentegrasyon, ARDL testi ve panel regresyon yöntemleriyle araştırılmıştır. Aynı zamanda, literatürdeki birçok model kirlenici gaz olarak sadece karbondioksiti içermektedir. Bu çalışmanın, karbondioksit dışında sera gazları içermesi ve istatistiksel model olarak yol analizini kullanması bakımından özgün olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yol analizi, Emisyon, Enerji kullanımı

Abstract

Energy is a need required for human welfare. Energy is required for meeting basic human needs such as industry activities, warming, enlightenment, transportation. World wide, increase in energy usage is a consequence of increasing population and the desire for catching high life standards. As production increases, energy which is one of the basic inputs of production has increased. Meeting energy need from fossil fuels leads to environmental pollution in other words ecological externalities. Thus, there is a strong relationship between energy usage and environmental pollution. Greenhouse gasses as a consequence of energy consumption causes some harmful effects such as global warming, sea and air pollution. This occasion is an obstacle for fair source usage among generations. If sustainability is not considered, nature as a production source can only be utilized by the generation living at the present. Conventional energy production methods are one of the important causes of recent environmental pollution.

In this study, it is established a path analysis model for upper and middle income countries as of 2012 in order to research energy usage ecological externality relationship. Ecological externality effect is tried to be measured via greenhouse gas emissions. In our model, energy consumption is an exogenous and nitrogen oxide, dinitrogen oxide, methane and carbon dioxide emissions are endogenous variables. Methane and carbon dioxide emissions are estimated significantly in the model. Nitrogen oxide and dinitrogen oxide emissions' regression coefficients are found to be insignificant. This result is thought to be caused by some factors influencing these variables but not included in the model. Besides energy consumption, part of nitrogen oxide and dinitrogen oxide emissions are from agricultural activities. Agricultural activities lead nitrogen oxide group gases because of animal waste and usage of some fertilizer types. Except antropogenic activities, there are some natural resources of these gases such as forest fires, microbes living in oceans, flash of lightning and decomposition in soil. In past studies, energy consumption and greenhouse gases relationships are predominantly searched by Johansen cointegration, ARDL test and panel regression methods. Also, most models in literature includes only carbon dioxide emission as a pollutant gas. This study is thought to be original as it includes some greenhouse gases beside carbon dioxide and uses path analysis as a statistical method.

Keywords: Path Analysis, Emission, Energy Usage

**“DERGİPARK” KAPSAMINDAKİ AKADEMİK DERGİLERDE “GİRİŞİMCİLİK”
BAŞLIKLİ MAKALELERİN İNCELENMESİ
THE REVIEW OF ARTICLES WITH “ENTREPRENEURSHIP” ACADEMIC
JOURNALS IN “JOURNALPARK”**

Prof. Dr. Verda CANBEY-ÖZGÜLER

Anadolu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

Özet

Üretim sürecinde yaşanan gelişmeler ile girişimcilik de gerek kavram gerek kavramın içerdiği özellikler bakımından dönüşüm geçirmiştir. Girişimcilik özü itibarıyla çok boyutlu bir kavramdır. Ancak en önemli etkisi zaman içinde ekonomik sistemi etkileyen yeniliklerin yayılması ve yaratıcı yıkım süreçlerinde oynadığı anahtar rol olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Girişimcilik faaliyetleri yeniliklerin yayılması sürecinde etkili olmanın yanı sıra buluşların ticarileşmesinde de önemli roller üstlenmektedir. Herhangi bir teknolojik yeniliğin ortaya çıkmasında buluşu yapan kişinin rolünden daha önemli bir rol söz konusu buluşu ticarileştiren ve piyasaya sunan girişimcinin rolüdür. Girişimcilik, o alanda ilk olan, yeni ve başarılı bir ürün ya da üretim yöntemi ile sıra dışı kar elde edebilmektir.

Girişimci anlamına gelen tanımlamalar Sanayi Devrimi gelişmeleri ile de birleşerek girişimciliğin kavramsallaşmasını sağlamıştır. Girişimcilik geleneksel olarak; kişisel girişimcilik, yatırımcı girişimcilik, yönetici tipi girişimcilik olmak üzere üç aşamada incelenmektedir. Günümüzde ileri teknoloji ürünlerinin geliştirilmesi ve ticarileşmesi ile ilgili olarak yaşanan hızlı dönüşümler de dikkate alınarak teknolojik girişimcilik, akademik girişimcilik, sosyal-girişimcilik gibi kavramlar da gündeme gelmektedir.

Bu çalışmanın amacı, **“Girişimcilik”** ile ilgili mevcut Türkçe literatüre ilişkin akademik makaleler üzerinden bir değerlendirme yapmaktır. Bu bağlamda girişimcilik alanında yazılan ve **“Dergipark”** web sitesinden elde edilen makaleler doküman incelemesi tekniğiyle incelemiştir. 2013 yılında başlayan Dergipark Projesi Ulusal Atıf Dizini için temel oluşturması planlanan ve 2019 yılı itibarıyla toplam akademik dergi sayısının 2.300 civarında olduğu bir platformdur. Türkiye’de yayınlanan tüm dergileri kapsayacak şekilde genişletmeyi hedeflemekte olan Dergipark önemli bir akademik bilgi birikimi sunmaktadır.

İnceleme sonucunda elde edilen bulgular, yüzde ve frekans tablolarıyla gösterilerek yorumlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre yapılan çalışmaların **“Girişimcilik”** konusunun farklı boyutlarda ele alındığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Bilimsel Makaleler, Doküman İncelemesi

Abstract

With the developments experienced in the production process, entrepreneurship has also transformed in terms of both the concept and the features contained in the concept. In essence, entrepreneurship is a multi-dimensional concept. However, it will not be wrong to say that its most important effect is the key role played by the spread of innovations affecting the economic system and creative destruction processes. Entrepreneurship activities play an important role in the commercialization of inventions as well as being influential in the process of dissemination of innovations. A more important role in the emergence of any technological innovation than the role of the inventor is the role of the entrepreneur who commercializes and introduces the invention. Entrepreneur is the first in that field to be able to make extraordinary profits with a new and successful product or production method.

Definitions, which mean entrepreneurs, combined with the developments in the Industrial Revolution provided the conceptualization of entrepreneurship. Entrepreneurship traditionally; personal entrepreneurship, investor entrepreneurship and executive type entrepreneurship. Nowadays, taking into consideration the rapid transformations related to the development and commercialization of advanced technology products, concepts such as technological

entrepreneurship, academic entrepreneurship, social entrepreneurship are also brought to the agenda.

This study aims to assess the scientific articles on the existing Turkish literature in the field of **“Entrepreneurship”**. In this context, scientific articles in the field of entrepreneurship from the **“JournalPark”** web address were studied by document examination. The JournalPark Project, which started in 2013, is a platform that is planned to form the basis for the National Citation Index. The total number of academic journals has been estimated to be around 2,300. **“Journalpark”**, which aims to expand to cover all the journal published in Turkey, offers important academic knowledge.

Findings obtained as a result of the examination were interpreted by showing percentage and frequency tables. According to the results of the research, found out that the **“Entrepreneurship”** concept was addressed in scientific articles in different aspects.

Keywords: Entrepreneurship, Scientific Articles, Document Review

**TÜRKİYE’DE ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ LİSANSÜSTÜ
TEZLERİNİN “TEKNOLOJİ VE ÇALIŞMA HAYATI” BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

EVALUATION OF GRADUATE DISSERTATION ON LABOUR ECONOMICS AND INDUSTRIAL RELATIONS IN THE CONTEXT OF “TECHNOLOGY AND WORKING LIFE ” IN TURKEY

Prof. Dr. Verda CANBEY-ÖZGÜLER

Anadolu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

Özet

Teknolojik değişim yaratmış olduğu yeni üretim ilişkileri ile çalışma ilişkilerinin yeniden biçimlenmesini sağlamaktadır. Sanayi Devrimiyle başlayan süreç ve bu sürecin yaşandığı ilk ülke olan İngiltere’de teknolojinin serbest piyasa ilişkileri lehine çalışma ilişkilerine dâhil oluşu, bir daha dönüşü olamayan bir toplumsal yapının oluşumunu da beraberinde getirmiştir. Bu süreç, hem kendine özgü tarihsel yapıları oluşturmuş, hem de çalışma ilişkileri tarihi açısından farklı deneyimlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu değişim ve dönüşümler hayatın her alanını etkilemektedir. Bu etkinin akademik çalışmalara yansımaları da kaçınılmazdır. Bu çalışmada **“Teknoloji ve Çalışma Hayatı”** ilişkisi **“Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri”** anabilim dalında yazılan lisansüstü tezler üzerinden incelenmektedir.

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri (ÇEEİ), Türkiye genelinde 33 üniversitede eğitim veren disiplinler arası özelliğe sahip bir bölümdür. İşgücü piyasaları, sosyal politika, iş ve sosyal güvenlik hukuku, insan kaynakları yönetimi, çalışma sosyolojisi ile örgütsel yönetim ve çalışma psikolojisi gibi konularla ilgilenir. Bu çalışmada, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri disiplininin inceleme alanlarından biri olan **“Teknoloji ve Çalışma Hayatı”** ile ilgili bir analiz yapılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Disiplininde **“Teknoloji ve Çalışma Hayatı”** ile ilgili mevcut Türkçe literatüre ilişkin lisansüstü tezler üzerinden bir değerlendirme yapmaktır. Bu bağlamda **“Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri”** anabilim dalında yazılan ve Yüksek Öğretim Kurulu’nun (YÖK) tez arşivinden elde edilen lisansüstü tezler doküman incelemesi tekniğiyle incelemiştir. İnceleme sonucunda elde edilen bulgular, yüzde ve frekans tablolarıyla gösterilerek yorumlanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre yapılan çalışmaların çoğunun yüksek lisans düzeyinde kaldığı tespit edilmiştir. Çalışma hayatı ve teknoloji ilişkisi ile ilgili çalışmaların bilişim iletişim teknolojilerindeki artışa paralel olarak son yıllarda artış gösterdiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Çalışma Hayatı, Bilimsel Makaleler, Doküman İncelemesi

Abstract

Technological change enables the new production relations and labor relations to be reshaped. The process that started with the industrial revolution and the inclusion of technology in working relations in favor of free market relations in England, which was the first country in which this process took place, brought about the formation of a social structure that could not be returned. This process not only created its own historical structures but also led to the emergence of different experiences in terms of the history of labor relations. These changes and transformations affect every area of life. It is inevitable that this effect will be reflected in academic studies. In this study, the relationship between **“Technology and Working life”** is examined through graduate dissertation written in the **“Department of Labor Economics and Industrial Relations”**.

The Labor Economics and Industrial Relations (LEIR) is a department with interdisciplinary qualifications that educated 33 universities across Turkey. The Department of Labor Economics deals with topics such as labour market, social policy, labour and social security law, human resources management, work sociology and organizational management and social psychology. In

this study, an analysis is made about the technology and working life, which is one of the fields of the discipline of labour economics and industrial relations.

This study aims to make an assessment through the postgraduate dissertation on the existing Turkish literature in the field of **“Technology and Working life”**. In this context, postgraduate dissertations in the field of Labour Economics and Industrial Relations from the dissertation archive of the Council of Higher Education (CoHE) were studied by document examination. Findings obtained as a result of the examination were interpreted by showing percentage and frequency tables. According to the results of the research, it was found that most of the studies carried out at the graduate level. It is seen that studies related to the relationship between work life and technology have increased in recent years in parallel with the increase in information and communication technologies.

Keywords: Technology, Working life, Scientific articles, Document review

TÜRKİYE KULE VİNÇ SEKTÖRÜNÜN MICHAEL E. PORTER ELMAS MODELİ İLE REKABET ANALİZİ

Prof. Dr. Necla AYAŞ
Bülent Ecevit Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü

Emrah ERKAHRAMAN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı

Özet

Rekabet, günümüzde sık kullanılan, gündemini sürekli koruyan ve günümüz iş dünyası için her geçen gün daha da önemli bir hal alan terim olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemiz için lokomotif sektör olarak tanımlanan inşaat sektörü ile paralel büyüme sergileyen kule vinç sektörünün global piyasada yer alan rakiplerine karşı kuşkusuz güncel rekabet stratejisi belirlemeli ve sürdürülebilir kılmalıdır. Bu doğrultu da kule vinç sektörünün benimsediği stratejiler ve rekabet konusunda attığı adımlar incelenecektir.

Çalışmamızın konusu olan kule vinç sektörü için Michael E. Porter' ın Elmas Modeli Analizi yardımı ile sektörün ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet seviyesinin ölçülmesi amaçlanmaktadır. Türkiye' de kule vinçler genel olarak bina-inşaat yapımında kaldıraç görevi üstlenmektedir. Ortalama olarak 8-10 ton kaldırma kapasitesine sahip makineler kullanılmaktadır. İnşaat sektörüne paralel olarak gelişme gösteren kule vinç sektörü ülkemizde ağırlıklı olarak ithalat yolu ile temin edilmekte ve kiralama yoluyla kullanılmaktadır. 2012 yılında ülkemizde özel sektör girişimleri ile başlayan imalat çalışmaları, 2018 yılında döviz kurunda yaşanan artış ve konut sektörünün öncülüğünde, kule vinç sektörünün bugünü, yarını ve sektör temsilcilerinin beklentileri incelenecektir.

Türkiye kule vinç sektörü için elmas modeli analizi yardımı ile sektörün *Talep Koşulları, Faktör Koşulları, İlgili ve Destekleyici Faktörler, Firma Yapısı Stratejisi ve Rekabet, Devlet ve Şans Faktörü* açısından değerlendirilmesi yapılarak sektörün yukarıda bahsi geçen faktörler çerçevesinde mevcut durumunun tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kule Vinç Sektörü, Elmas modeli, İnşaat sektörü, Rekabetçilik

DUYGUSAL EMEK İLE PSİKOLOJİK SERMAYE ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİR ALAN ÇALIŞMASI

Prof. Dr. İSMAİL BAKAN
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

HÜSNE GÖZÜKARA
Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

NURSEL KARA
Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Özet

Örgütlerde çalışanların performans ve iş tatmini, örgütsel vatandaşlık davranışı, örgüte bağlılık gibi iş tutumları ile ilişkisi ve bunlar üzerindeki etkisi araştırılmakta olan psikolojik sermaye konusu, özellikle son yıllarda sıklıkla üzerinde durulan konulardan biri haline gelmiştir. Psikolojik sermaye, “bir bireyin pozitif psikolojik gelişimsel durumu” olarak tanımlanabilir. Bu kavram, (1) Zor görevleri başarıyla tamamlamak için yeterli çabayı gösterme ve sorumluluk almak için güvene (öz etkinlik) sahip olmak; (2) Simdi ya da gelecekte başarılı olma konusunda pozitif bir atıf (iyimserlik) geliştirmek; (3) Hedeflere yönelik azim göstermek ve gerektiğinde başarılı olmak için hedeflere giden yeni yollar bulmak ve (4) Sorunlar ve zorluklar tarafından sarmalandığında başarıya ulaşmak için kendini toparlamak ve bunu kaldırmak (dayanıklılık), olarak ifade edilebilen dört temel bileşenden oluşmaktadır. Duygu olgusu, 1800’lü senelerin sonlarından beri üzerinde pek çok bilim insanının çalışma yaptığı ve farklı fikirler öne sürdüğü bir alandır. Çalışma ilişkilerini denetleme süreçleri ise, duygusal emek olgusu kavramını ortaya çıkarmaktadır. Artış gösteren rekabete bağlı olarak, üretkenlik ve verimlilik ölçütlerini karşılamak maksadıyla çalışan bireyin iş süreci kapsamına duygusunu da eklemesi, kurumlar tarafından giderek daha çok istenir hale gelmiştir Bu bağlamda örgütsel açıdan duygusal emek, örgütün tanımladığı kurallara ve usullere uygun şekilde çalışanların duygularını yönetmesi gereğini ifade etmektedir.

Bu çalışma duygusal emek ile psikolojik sermaye arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma verileri anket tekniği ile elde edilmiştir. Duygusal emek ölçeği için Dierfendorff ve arkadaşları tarafından (2005) geliştirilen Basım ve Begenirbaş tarafından (2012) Türkçe’ ye çevrilen ölçek, psikolojik sermaye ölçeği olarak ise Luthans ve arkadaşları tarafından (2007b) geliştirilen Akçay (2014) tarafından Türkçe’ ye uyarlanan ölçek kullanılmıştır. Anket, Akdeniz bölgesinde bulunan bir ilde görev yapan öğretmenlere uygulanmıştır. Çalışmada duygusal emek ve psikolojik sermaye ile ilgili yazın taramasına yer verilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen verilerle araştırma ölçeklerin güvenirlikleri test edilmiş, frekans analizi, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmış, elde edilen araştırma bulguları sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Duygu, Duygusal emek, Psikolojik sermaye

İŞLETMELERDE LİDER-ÜYE ETKİLEŞİMİ İLE ÖRGÜTSEL ADALET ARASINDAKİ İLİŞKİSİ: BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BİR UYGULAMA

Prof. Dr. İSMAİL BAKAN
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

HÜSNE GÖZÜKARA

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi,

MEHMET EMİN KOÇ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Özet

Günümüzde demokratikleşme sürecinin artışı, çalışanları yönetmekten öte onlarla etkin iletişim kurmayı, birlikte çalışabilmeyi gerektirmektedir. Bu yöneliş, yönetim kuramlarına da yansımakta; geçmiş yıllarda ortaya atılmış lider-üye kuramına dayalı olarak hem liderin hem de izleyenin karşılıklı etkileşim sürecinin olduğu yaklaşım bugün de geçerliliğini korumaktadır. Uygun bilginin aktarımı, etkileşimin karşılıklı olması, öz-kontrolü teşvik etme ve diğerlerinin hassas olduğu yönleri kötüye kullanmaktan kaçınma gibi davranışları içermektedir.

Hak ve hukuka uygunluk; hak ve hukuku gözetme ve yerine getirme olarak bilinen adalet kavramına artık örgütlerde de sıkça rastlanmaktadır. Örgütsel adalet algısı, adil ve ahlaki uygulama ve işlemlerin organizasyon içerisinde egemen kılınmasını ve teşvik edilmesini kapsar. Yani adaleti olan bir örgütte, çalışanlar yöneticilerin davranışını adil, ahlaki ve rasyonel olarak değerlendirirler. Örgütsel adalet, sosyal ve ekonomik anlamda örgüt içinde gerçekleşen tüm karşılıklı değişimlerin çalışan üzerinde yarattığı algılanan adalet olgusu ile çalışanın, üst yönetim, çalışma arkadaşları ve içinde bulunduğu örgüt ile ilişkilerinin hepsini içermektedir.

Bu çalışma lider-üye etkileşimi ile örgütsel adalet arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma verileri anket tekniği ile elde edilmiştir. Lider-üye etkileşimi ölçeği olarak, Robert C. Liden ve John M. Maslyn tarafından (2008) yılında geliştirilen ölçek, örgütsel adalet ölçeği olarak ise, Jason A. Colquitt'in (2001)' de geliştirdiği ölçek kullanılmıştır. Anket, Akdeniz bölgesinde bulunan 4 farklı bankanın 12 şubesinde görev yapan banka çalışanlarına uygulanmıştır. Çalışmada lider-üye etkileşimi ve örgütsel adalet ile ilgili yazın taramasına yer verilmiş olup, araştırma kapsamında elde edilen verilerle araştırma ölçeklerin güvenilirlikleri test edilmiş, frekans analizi, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmış, elde edilen araştırma bulguları sunulmuştur.

Anahtar Kelime: Lider-Üye etkileşimi, Örgütsel adalet, Adalet

**REKABET KURULU KARARININ BANKACILIK SEKTÖRÜ AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

**EVALUATION OF THE COMPETITION BOARD'S DECISION IN TERMS OF THE
BANKING SECTOR**

Doç. Dr. Pınar PEHLİVAN

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Hatice YURTSEVER

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Özet

Finans kuruluşları ve bankalar günümüz modern toplum yaşamında ve ekonomik hayatta çok önemli bir yere sahiptir. Sürdürülebilir sağlıklı ekonomiler için her geçen gün bankaların bu önemli rolü sürekli artış eğilimi göstermektedir. Bugün artık banka ile hiçbir işi olmayan, kredi kartı veya kredi kullanmayan veya bir şekilde yolu bankaya düşmeyen kişi ya da şirket bulmak neredeyse imkânsız denebilir.

Bankalar ve finansal kuruluşlar sıradan herhangi bir işletmeden oldukça farklıdır. Finansal sektörün en önemli aktörü olan bankaların faaliyetlerini yerine getirirken, kendisinin ya da her hangi bir tarafın çıkarını ön plana almadan, tamamen objektif kriterlere göre ve tarafsız bir şekilde tavır alması gerekmektedir. Aldıkları her kararda ve yaptıkları tüm işlemlerde düzenleyici kurumların ve mevzuatın gereklerini dikkate almak durumundadırlar.

Son yıllarda bankaların piyasa düzenlemelerine aykırı davranışlarının en önemlisi 12 bankanın uyumlu eylem ve/veya anlaşma içerisinde hareket ettikleri iddiası ile Rekabet Kurulu tarafından başlatılan soruşturmadır. Bu kapsamda, Türkiye’de faaliyet gösteren ve bankacılık sektörünün çoğunluğunu temsil eden 12 bankanın mevduat, kredi ve kredi kartı hizmetleri konusunda anlaşma ve/veya uyumlu eylem içerisinde faaliyette bulunmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 4. maddesini ihlal edip etmediği araştırılmıştır. Rekabet Kurulu 08.03.2013 tarihli kararıyla söz konusu 12 bankanın, 21.08.2007-24.10.2011 tarihleri arasında mevduat, kredi ve kredi kartı hizmetleri alanında 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal eden kartel benzeri bir uzlaşma içerisinde faaliyette bulunduğunu tespit etmiş ve idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. Daha önce akademik çevrelerin pek de ilgisini çekmemiş olan bu konu çalışmada ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

Çalışmada, Rekabet Kurulu’nun 12 banka hakkında yürüttüğü rekabet soruşturmasının bankacılık sektörü açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Kurul kararının kesinleşmesinin ardından sektöre duyulan güven ile başlatılan takipler değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Rekabet kurulu, Haksız rekabet, Türk bankacılık sektörü.

TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNE YABANCI GİRİŞİ
FOREIGN ENTRY INTO THE TURKISH BANKING SECTOR

Doç. Dr. Pınar PEHLİVAN

Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Hatice YURTSEVER

Özet

Gelişmekte olan ülkelerde finans sisteminin en önemli aktörü bankacılık sektörüdür. 1980’li yıllardan sonra serbest piyasa ekonomisine geçişle birlikte Türk finans sistemi yeniden yapılanma sürecine girmiş ve mali piyasalarda liberalleşme faaliyetleri hız kazanmıştır. Bir yandan uluslararası düzeyde bankacılık sektörünün öneminin artması, diğer yandan ülke içinde yabancı sermayeye sağlanan teşvikler, 1980 sonrasında Türk bankacılık sistemine yabancı bankaların girişini hızlandırmıştır.

Özellikle 1990’lı yılların başından itibaren finansal piyasalarda liberalizasyon politikaları sonucunda Türk bankacılık sektörüne yabancı bankaların ilgisi artmaya başlamıştır. Ekonomide yaşanan büyüme ve dışa açılma, bankacılığı kârlı bir alan haline getirmiş ve yabancı bankalar bu kardan pay alabilmek amacıyla Türkiye’deki yatırımlarını artırmışlardır. Ancak, piyasaya giriş önündeki engellerin azalmasına rağmen, Türkiye’de uzun süreli yüksek enflasyon ve istikrarsızlıklar sebebiyle yabancı bankaların sistem içindeki payı pek de değişmemiştir.

Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizlerinin ardından gerek ekonominin gerekse bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılmasına ilişkin alınan önlemlerle birlikte sağlanan olumlu gelişmeler, Türk bankacılık sektörüne yabancı sermayenin ilgisini yeniden artırmıştır. Kriz sonrası dönemde bankacılık sisteminin yeniden yapılandırılması ve artan istikrar ortamıyla birlikte uygulamaya konulan reformlar ve elde edilen kazanımlar, Türk bankacılık sektörünü yabancı yatırımcılar için çekici hale getirmiştir. Bankacılık aktiflerinin istikrarlı olarak büyüme göstermesi, kredi hacminde yaşanan artışlar ve yüksek kâr oranları yabancı yatırımcıları Türk bankacılık sistemine yatırım yapmaya yöneltmiştir. Gözetim ve denetim sisteminde yaşanan iyileştirmelerin yanı sıra 2005 yılında yeni Bankacılık Kanunu’nun kabul edilmesiyle yabancıların sektöre olan ilgisi iyice pekişmiştir.

Bu çalışmada, 2010-2017 dönemi için Türkiye’de kurulmuş yabancı sermayeli bankaların sektör içerisindeki durumu incelenmiştir. Çalışmada, çeşitli finansal göstergelerin yanı sıra özellikle karşılaştırmalarda yoğun olarak kullanılan, anlaşılır ve yaygın bir teknik olması nedeni ile oran analizi tercih edilmiştir. Analizde, yabancı bankacılığın payının yıllar itibarıyla artma eğilimi gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Bankacılık, Türk Bankacılık Sektörü, Yabancı Sermaye

AHS TEMELLİ TOPSIS VE VIKOR YÖNTEMLERİYLE BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN 2014-2018 YILLARINDAKİ FİNANSAL BAŞARILARINI ÖLÇÜLMESİ

AHS-BASED TOPSIS AND VIKOR METHODS MEASURING THE FINANCIAL SUCCESS OF THE BANKING SECTOR IN 2014-2018

Dr. Öğr. Üyesi Durmuş SEZER

ADÜ, Aydın İktisat Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ
ADÜ, Nazilli İİBF**Murat Kutay PAİLER**
Yüksek Lisan Öğrencisi, ADÜ, SBE**Özet**

2008 yılında yaşanan finansal kriz sonrası, tüm dünya, özellikle Amerika ve Avrupa piyasalarında parasal genişlemem meydana geldi. 2013 yılına kadar süren bu parasal genişleme esnasında, ülkemizde sektör fark etmeksizin her şirket için düşük maliyetli kaynak bulma imkanı yarattı. Bankacılık sektörü de bu kaynakları yurt dışından ülke içindeki kişi ve kurumlara aktarma görevini üstlenerek hem piyasa içerisinde aktif bir rol edindi hem de karlılıklarında büyük artış gerçekleştirdi. 2014 yılında başlayan parasal daralma ile bu rahat ve düşük maliyetli ortam tüm şirketleri olduğu gibi bankacılık sektörünü de etkiledi. 2014 yılından itibaren borç para bulma, bir diğer deyişle kredi çekme, maliyetlerinde bariz bir yükselme meydana geldi. Bu parasal daralma ortamında da bankacılık sektöründe rekabet ortamı gittikçe daha da zorlaştı. Bu parasal daralma ortamında firmalar karlılıklarını korumak ve artırmak için hem uluslararası maliyetlerle hem de piyasadaki rakipleriyle zorlu bir mücadeleye girmektedirler. Bu çalışmanın amacı, 2014 yılında başlayan parasal daralma ortamında Türk bankacılık sektöründe bulunan bankaların finansal başarılarını ölçmektir. Çalışma kapsamında 2014-2018 yılları arasında firmaların Kamuoyunu Aydınlatma Platformu'na bildirdikleri finansal tablolardan yararlanılacaktır. Çalışmada, Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinden, Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS), TOPSIS ve AHP yöntemleri kullanılacaktır. Firmaların beş yıllık verilerinden, daha önceden bankacılık sektörüne özel olarak belirlenen finansal oranları elde edilerek, bu finansal oranlar çalışmada kriter olarak kullanılacaktır. Analitik Hiyerarşi Süreci yöntemi kapsamında, finansal oranların kendi aralarında göreceli ağırlıkları belirlemek için alanında uzman 6 finans bölümü akademisyenine anket uygulanacaktır. Bu 6 anket sonucu finansal oranların ağırlıkları belirlenecek, daha sonra bu ağırlıklar TOPSIS ve VIKOR yöntemlerinde kriterlerin ağırlıkları olarak kullanılacaktır. TOPSIS ve VIKOR yöntemleri sonucunda bankacılık sektörü firmaları arasında bir sıralama yapılarak 5 yıl içerisinde her yıl için ayrı ayrı olarak en başarılı firmalar belirlenebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık sektörü, Finansal başarı, AHS, TOPSIS, VIKOR**TÜRKİYE SÜPER LİGİ'NİN PİYASA YOĞUNLAŞMA ANALİZİ****Doç. Dr. Birol ERKAN**
Uşak Üniversitesi

Özet

Mikro iktisat biliminde piyasalar tam rekabet ve eksik rekabet şeklinde iki sınıfta incelenmektedir. Tam rekabet piyasasında firma sayısının çok olması sebebiyle firmalar arasında anlaşma olasılığı olmamakta ve firmalar piyasada oluşan fiyatı veri kabul etmektedirler. Piyasada hakim firma veya firmalar grubu bulunmamaktadır. Diğer bir ifadeyle, tam rekabet piyasasında firmalar arasında piyasada yoğunlaşma durumu söz konusu olmamaktadır. Eksik rekabet piyasalarında ise yoğunlaşma düzeyi yüksektir ve piyasa bir veya birkaç firmanın hâkimiyeti altındadır. Haliyle piyasada elde edilen rantın tamamı/büyük çoğunluğu bir/az sayıda firmanın kasasında toplanmaktadır. Mikro iktisatta piyasalardaki yoğunlaşma düzeyi ağırlıklı olarak Yoğunlaşma Endeksi (CRI) ve piyasa Hirschman-Herfindahl Endeksi (HHI) kullanılarak ölçülmekte ve analiz edilmektedir. Buna göre piyasa türü tam rekabet, zayıf oligopol, kuvvetli oligopol ve monopol şeklinde sınıflandırılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Türkiye Süper Ligi'nin piyasa yoğunlaşma analizinin yapılmasıdır. Bilindiği üzere futbol küreselleşen dünyada elde edilen cirolar bağlamında en önemli sektörlerin başında gelmektedir. Özellikle son yıllarda başta Avrupa olmak üzere, dünyadaki futbol kulüplerinin şirketleşmesi, yüksek yatırım harcamaları yapması, önemli düzeylerde reklam ve sponsor gelirleri elde etmesi nedeniyle ülkelerin futbol ligleri belli kulüplerin tekelinde olmaya başlamıştır. Bu çalışmada da Avrupa'nın favori futbol liglerinden birisi olan Türkiye Süper Ligi'nin yıllar itibariyle yoğunlaşma durumunun ölçülmesi amaçlanmıştır. 2009-2018 yıllarını kapsayan bu çalışmada, Türkiye Süper Ligi'nin yoğunlaşma analizinin yapılabilmesi amacıyla Yoğunlaşma Endeksi (CRI) ve piyasa Hirschman-Herfindahl Endeksi (HHI) hesaplanmıştır. Hesaplanan endeks analiz sonuçlarına göre, Türkiye Süper Ligi ortalama 606 HHI skoru ile zayıf oligopolistik bir piyasa yapısına sahiptir. Bununla beraber, gerek CRI gerekse piyasa HHI skorları Türkiye Süper Ligi'nde yıllara göre yoğunlaşma düzeyinin az da olsa yükseldiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Süper Ligi, Piyasa Yoğunlaşma Analizi, CRI, HHI

TÜRKİYE SÜPER LİGİ'NİN REKABET ANALİZİ

Doç. Dr. Birol ERKAN
Uşak Üniversitesi

Özet

Futbol dünyanın tartışmasız en fazla takip edilen, en popüler spor dalıdır. Bununla beraber, futbol aynı zamanda gerek piyasa değeri, gerek elde edilen gelirler bakımından dünyada en önemli endüstrilerden birisidir. Son yıllarda dünya futbol kulüplerinin şirketleşmeye başlaması, gerek yönetim gerekse finansman bakımından profesyonelleşmesi sektörün önemli bir güç haline gelmesi sonucunu ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte, haliyle, söz konusu endüstrinin gelişimi futbol liglerinin tamamında eşit bir şekilde gerçekleşmemiş, bazı futbol kulüpleri gücüne güç katarken diğer kulüpler ile sportif başarı ve finansman bakımından arayı açmaya başlamıştır. Diğer bir ifadeyle, bazı futbol kulüplerinin finansal açıdan daha güçlü hale gelmesi sonucu futbol liglerinde rekabeti azaltmış veya olanaksız kılmıştır.

Türkiye Süper Ligi İngiltere, İtalya, İspanya, Almanya ve Fransa liglerinin ardından Avrupa'nın en popüler futbol ligidir. Özellikle seyirci sayısı, transfer harcaması ve sponsorluk gelirleri bakımından Türkiye Süper Ligi dünyada adından sıklıkla söz ettirmektedir. Bu çalışmanın amacı, gerek piyasa değeri gerekse transfer harcamaları bakımından Avrupa'nın en önemli futbol ligleri arasında olan Türkiye Futbol Ligi'nin rekabet analizinin yapılmasıdır. Bu maksatla, 2009-2018 yıllarını kapsayan çalışmada, Türkiye Süper Ligi'nin rekabet analizinin yapılabilmesi için Hirschman-Herfindahl Endeksi (HHI), Gini-Hirschman Endeksi (GHI) ve Entropi Endeksi (EI) hesaplanmıştır. Yüksek HHI ve GHI skorları ile birlikte düşük EI skorları söz konusu endüstride (Türkiye Süper Ligi) rekabet düzeyinin azaldığını ifade etmektedir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, hem HHI hem de GHI skorları genel olarak yükselmekle birlikte istikrarsız bir seyir izlemektedir. EI sonuçları da genel olarak azalmaktadır. Diğer bir deyişle, Türkiye Süper Ligi'nde istikrarsız bir seyir izleyen rekabet düzeyi genel olarak azalmakta, sportif başarılar belli futbol kulüplerinin hakimiyeti altında kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Süper Ligi, Rekabet, HHI, GHI, Entropi

İŞYERİ ERGONOMİSİ İLE İŞ PERFORMANSI İLİŞKİSİ

Doç. Dr. Cengiz DURAN
Dumlupınar Üniversitesi İİBF

Dr. Dursun BOZ
Dumlupınar Üniversitesi İİBF

Mehmet AKBAŞ
Dumlupınar Üniv. İİBF

Abstract

In achieving the objectives and targets of the enterprise, the employees ' willingness to carry out their duties in the desired manner depends on their working in a comfortable and comfortable environment. The physical order of this environment plays an important role in employee health, psychology, job performance and job efficiency. In this important role, ergonomics provides the necessary elements for the employee to work in a more comfortable environment. These factors are the best way to make the most of the employee's abilities by taking into account their limitations. The main objective of ergonomics is to determine the conditions in ensuring the integration of the employee into the work by examining all factors. These conditions include color harmony, seating arrangement, lighting system, ventilation system, humidity, etc. the tools and materials used in the elements require that the furniture be designed according to the satisfaction of the employees. The aim of this study is to determine the interaction between workplace ergonomics and job performance. For this purpose, 120 employees working in the governorship of Kütahya province were reached on a voluntary basis. According to the findings from the study, workplace ergonomics was found to positively affect job performance. In addition, there was no significant difference between demographic variables gender and marital status with workplace ergonomics and job performance.

MOBBİNG İLE İŞ PERFORMANSI İLİŞKİSİ

Dr. Dursun BOZ
Dumlupınar Üniversitesi İİBF

Dr. Erkan GAYGISIZ

Kütahya Halk Sağ. Hiz. Başkanı

Doç. Dr. Cengiz DURAN
Dumlupınar Üniversitesi İİBF

Abstract

Mobbing, which is known as humiliation, intimidation, harassment and psychological violence in organizations, is unethical behaviors targeting individuals. In recent years, mobbing is a frequently heard concept in social media and academic studies. Mobbing creates psychological, physical and emotional discomfort in the person as a result of the individual's morale, motivation and creativity by destroying the performance of the organization is reduced. Mobbing, which is practiced in organizations, creates a physically, socially and organizationally destructive process on the mobbing victim, his family, organization and society. Organizations are losing their human resources, which is the most important factor for them, and are coping with economic and social consequences, which affect the economy of the country as well as the organization. The aim of this study is to determine the interaction of mobbing on job performance. The research was conducted with health workers in the public sector of Kütahya province. 156 employees, both white and blue collar, participated in the study on a voluntary basis. According to the findings obtained from the research, the performance levels of the employees are statistically significant negative correlation with perceived mobbing level. This finding is consistent with previous studies.

FULMER MODELİNE DAYALI FİNANSAL BAŞARISIZLIĞIN ÖLÇÜLMESİ: BIST 100'DE ORMAN İŞLETMELERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

MEASUREMENT OF FINANCIAL FAILURE BASED ON THE FULMER MODEL: AN APPLICATION ON FOREST ENTERPRISES IN ISE 100

Dr. Öğr. Üyesi Durmuş SEZER
ADÜ, Aydın İktisat Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ
ADÜ, Nazilli İİBF

Yavuz Selim AKBULUT
Yüksek Lisans Öğr., ADÜ, SBE

Özet

Finansal sınırların globalleşen ve gelişen dünya ile ortadan yok olması, şirketleri belirsizliğe sürüklemiştir. İşletmeler ise bu koşullar altında piyasada sürdürdükleri varlıklarını devam ettirebilmek adına gerek duydukları kararları doğru bir şekilde alamamışlardır. Belirsizlik ortamında doğru kararlar alamayan firmalar, finansal yükümlülüklerini karşılamada zorlanmakta ve temel olarak finansal sıkıntı ve iflas olan finansal başarısızlık ile karşılaşmaktadırlar.

Finansal başarısızlık, firma içi ve firma dışı faktörlerden etkilenmektedir. Resesyon veya enflasyon dönemlerinde uygulanan sıkı para ve kredi politikaları, faiz oranlarının yüksek olması ve firmaların risklilik düzeylerinin artması gibi faktörler başarısızlığı etkileyen dış faktörlerdir. Diğer taraftan firma içerisindeki yönetimsel hatalar, verimsiz yatırımlar, hak sahipleri arasındaki çıkar çatışmaları neticesinde ortaya çıkan maliyetler, pazarlama hataları ve finansman yetersizlikleri de finansal başarısızlığa etki eden iç faktörlerdir. Dolayısıyla finansal başarısızlık firma içi ve dışı nedenlerden etkilenmektedir.

Firmaların finansal olarak başarısız olmalarına neden olabilecek iç ve dış faktörlerin olumsuz etkileri, önceden alınacak tedbirler ile en aza indirilebilmektedir. Dolayısıyla finansal başarısızlığın olası etkilerinden firmayı ve hak sahiplerini koruyabilmek ve gerekli önlemlerin alınabilmesini sağlayabilmek için finansal başarısızlığın öngörülmesi gerekmektedir. Finansal başarısızlığın önceden tahmin edilmesi, bu kriteri dikkate alarak yatırım yapan kişi veya kurumların yatırımlarında değer kaybına uğramaması ve alacakların tahsil edilememesi riskini en aza indirmektedir.

Fulmer vd. tarafından geliştirilen H Skor modeli, kârlılık, kaynak yapısı, likidite ve borç ödeme yeterliliğini kapsayan farklı ve eşit olmayan ağırlıklara sahip 9 faktörden oluşan bir fonksiyonu ifade etmektedir. Fulmer vd., kurguladıkları modelde hangi faktörlerin diğer bir deyişle finansal oranların ve katsayıların kullanılacağına karar vermişlerdir. Finansal oranlar, belirlenen katsayılar ile çarpılarak ve belirli yerlerde toplanıp çıkarılarak H Skoru hesaplanmaktadır.

Bu çalışmada, Borsa İstanbul'da (BIST 100) endeksi içerisinde devamlı olarak faaliyet gösteren 13 adet Orman, Kâğıt, Basım firmalarının 2014-2018 dönemindeki verileri panel veri yöntemi ile analiz edilecektir. Çalışmada finansal başarısızlık Fulmer H-Skoru kullanılarak tespit edilecektir. Elde edilen bulgulara göre firmaların finansal başarısızlık düzeyleri hakkında bilgi edinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Fulmer Modeli, Finansal Başarısızlık, Borsa İstanbul.

KOLAY BAYRAK UYGULAMALARI VE TÜRK ULUSLARARASI GEMİ SİCİLİNE İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

AN EVALUATION FOR FLAGS OF CONVENIENCE PRACTICES AND TURKISH INTERNATIONAL SHIP REGISTRY

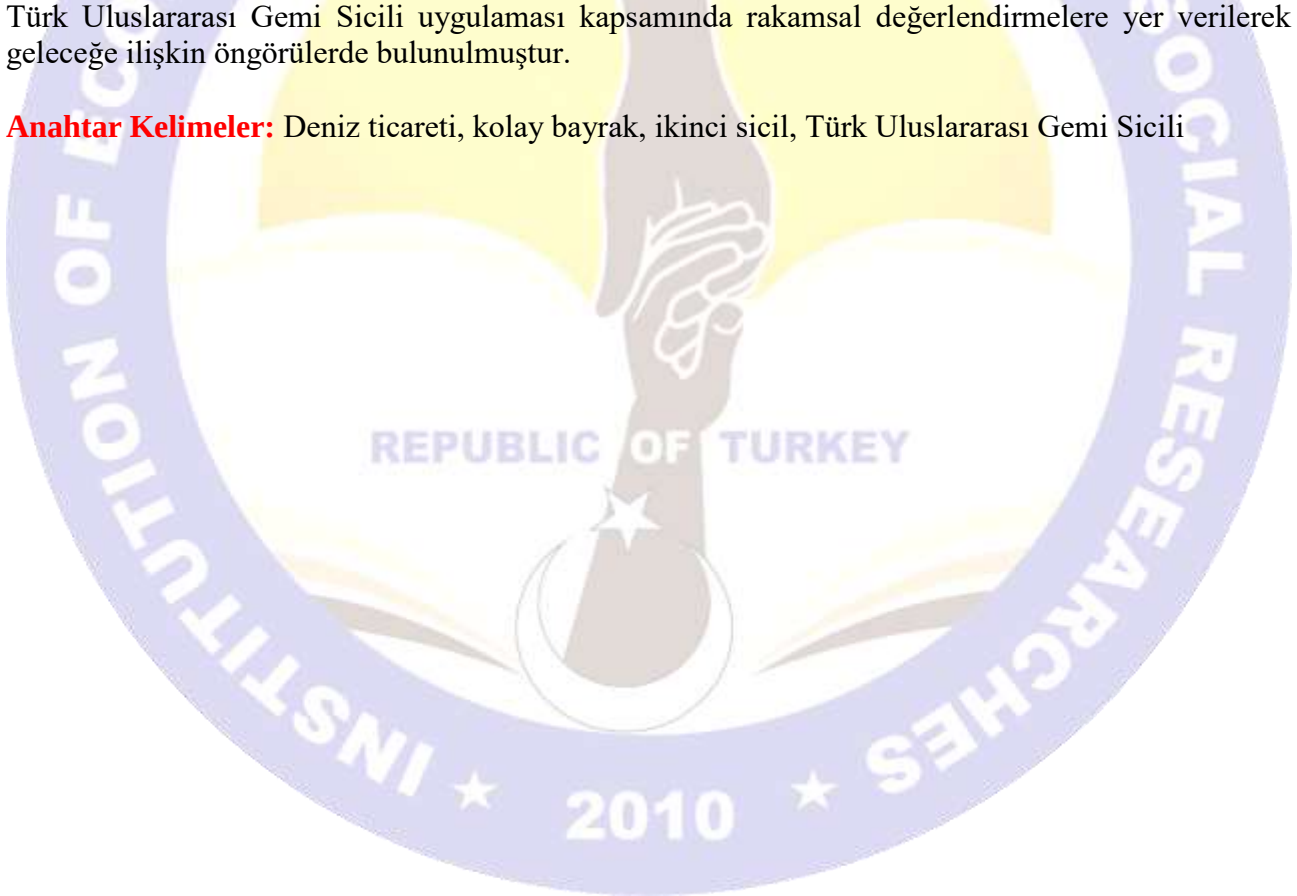
Dr. Öğr. Üyesi Gökçe Çiçek CEYHUN

Bursa Teknik Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü

Özet

Uluslararası ticarete rekabetin artışı, işletmelerin maliyetlerini düşürme çabalarını da beraberinde getirmektedir. Denizcilik sektöründe öne çıkan rekabet unsurlarından biri olan bayrak seçimi, gemilerin uyacakları kurallara ilişkin bir takım düzenlemeleri, vergileri ve verilen hizmetin kalitesini etkilemektedir. Gemilerin, kendi sahiplerinin kayıtlı oldukları ülkelerden farklı bir ülkenin bayrağını çekmeleri ise çok yaygındır. Her ticaret gemisi, bayrak devleti olarak bilinen bir ülkeye kaydolmalıdır. Açık kayıt sistemi altında, "kolay bayraklar", sahiplerinin uyuşuna bakılmaksızın herhangi bir gemi tarafından kullanılabilir. Diğer bayrak sistemlerinin bu gemilere kimin sahip olabileceği ve işletilebileceği konusunda daha katı kuralları vardır. Örneğin Panama, Liberia, Malta ve Marshall Adaları deniz ticaretinde öne çıkan kolay bayrak devletleridir. Bürokrasiyi azaltma ve başta vergiler olmak üzere maliyeti azaltma yönündeki eğilimler, deniz ticareti ile ilgilenenleri bu bayrak devletlerine yöneltmektedir. Bu nedenle söz konusu kolay bayrak tanımının bir diğer ifade şekli de “bayraktan kaçış” tır. Milli ekonomiye olumsuz etkide bulunan baraktan kaçış faaliyetini önlemek üzere ülkeler çeşitli tedbirler almaktadır. Bu konuda Türkiye ise kısa adı TUGS olarak bilinen Türk Uluslararası Gemi Sicili uygulamasını yürütmektedir. Bu çalışma kapsamında dünya ölçeğinde kolay bayrak tanımları ve uygulamalarına ilişkin literatüre yer verilmesinin ardından, Türk Uluslararası Gemi Sicili uygulaması kapsamında rakamsal değerlendirmelere yer verilerek geleceğe ilişkin öngörülerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Deniz ticareti, kolay bayrak, ikinci sicil, Türk Uluslararası Gemi Sicili

TEDARİKÇİ SEÇİMİ KRİTERLERİNİN DEMATEL YÖNTEMİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ: YAPI KİMYASALLARI SEKTÖRÜNDE ÖRNEK UYGULAMA

EVALUATION OF SUPPLIER SELECTION CRITERIAS BY DEMATEL METHOD: APPLICATION IN CONSTRUCTION CHEMICALS INDUSTRY

Ege CİHANGİR

Ege Üniversitesi Üretim Yönetimi ve Sayısal Yöntemler Yüksek Lisans

Özet

Artan rekabet koşulları ve globalleşmeyle işletmeler, karlılığını ve verimliliğini maksimize etmek amacıyla doğru adımları atmak zorundadır. Operasyonları doğrultusunda çeşitli karar aşamalarında bulunan işletmelerin, en doğru seçimi gerçekleştirmeleri beklenmektedir. Tedarikçi seçimi de işletmelerin sıkça karşılaştığı karar verme problemlerinden biridir. Tedarikçi seçimi, tedarik zincirindeki satın alma bölümünün en kritik faaliyetlerinden biridir ve tedarikçiler bu süreç sonunda gözden geçirilir, değerlendirilir ve işletmeyle işbirliğine girmesi için seçilir. İşletmelerin amaçlarından biri en uygun maliyetli ve kaliteli tedarikçiyi belirleyip faaliyetlerini yürütmektedir. En iyi tedarikçiyi tanımlamanın yolunu bulmadaki zorluklar nedeniyle, işletmeler bununla başa çıkmak için çeşitli yöntemler kullanmaktadır. Uygun tedarikçinin seçimi, birçok kriteri içerdiği için literatürde sıkça çalışılmıştır. Tedarikçi seçimi, hem niteliksel hem de niceliksel özelliklerin dikkate alınmasını içeren Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) problemidir. Bu çalışma, tedarikçi seçimini etkileyen faktörleri analiz etmek ve belirlemek için DEMATEL (Decision Making Trial and Evaluation Laboratory) yöntemini önermektedir.

Bu çalışmada, ÇKKV yöntemlerinden biri olan DEMATEL yöntemiyle İzmir şehrinde yer alan ve Yapı Kimyasalları sektöründe faaliyet gösteren bir işletmede, tedarikçi seçimi kriterleri değerlendirilmiştir. Satın alma bölümünün uzman görüşüyle beraber oluşturulan model, sektörde yer alan bir işletmenin tedarikçi seçimini belirlerken dikkate aldığı kriterleri analiz etmektedir. Modelde; fiyat, ürün kalitesi, ödeme koşulları, teslimat, ulaşılabilirlik, lokasyon, güvenilirlik, firma imajı, hizmet kalitesi, süreklilik olmak üzere 10 farklı kriter yer almaktadır. Tedarikçi seçim problemlerinde hangi kriterlerin daha fazla ağırlığa sahip olduğunu tespit etmek bu çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır. Uygulamanın sonunda her kritere dair ağırlıklandırmalar hesaplanmıştır. Kriterlerin birbirlerine göre önem seviyesini değerlendirilerek etkileyen ve etkilenen şeklinde ayrılmıştır. İşletmenin tedarikçi seçiminde hangi performans kriterlerine odaklanması gerektiği ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: DEMATEL, Tedarikçi seçimi, ÇKKV .

**AZERBAIJAN TÜRKÇESİNDE CÜMLE ŞEKLİNDE OLAN DEYİMLERDE
ONOMASTİK BİRİMLERİN KULLANIM ÖZELLİKLERİ**

ŞEFEG NAĞİYEVA

Doktora Öğrencisi ,Azerbaycan, Bakü Devlet Üniversitesi

Özet

Kavramsallaştırılmış dil birimlerinden olan deyimlerin yapısal-gramer sınıflandırılmasında iki yaklaşım yaygındır. Bölünün birinci kısmını kelime grubu şeklinde olan deyimler, ikinci kısmını ise cümle şeklinde olan deyimler oluşturmaktadır. Çağdaş dilcilikte cümle şeklinde olan deyimlerin atasözü, vecize vb. ifadeleri kapsadığı belirtilmiştir. Dilcilikte bu kavramlar hem de *paremiya* (*kalıp ifadeler*) terimi ile gösterilmektedir. Kanaatimizce, tüm atasözlerini *paremiya* gibi düşünmek olumlu yaklaşım değildir. Çünkü dilimizde atasözlerinin hepsi öğüt, nasihat bildirmemektedir. Halk deyimlerinin çoğu kontekst (bağlam) gereğince herhangi bir fikre ilişkiyi belirtir, bazen olumluluk veya olumsuzluk bildirir. Fikrimizce, sırf paremiyalar derken bu olguyu dikkate almak gerekir.

Bilindiği gibi onomastik konseptin ilk gelişme yeri kolektif ve bireysel tefekkürdür. O, tefekkürde insanın özel isimlerde belirtilmiş ve semantik modellerde tipikleştirilmiş gerçek nesnelerin genel ve özel düşüncelerini yansıtır. Onun farklı şekilde yansması özel önem taşıyan manevi değerlerin insan tefekküründe inikâsı ve onomastik birimlerde ifade edilmiş spesifik özelliklerin yardımıyla oluşur. Bu açıdan paremiyalarda yansıyan önemli meselelerden biri birleşenlerde kullanılan onomastik birimlerdir ki, bunların da anlamının arkasında çeşitli konseptler gizlenir. Bu onomastik birimler içerisinde paremiyalarda daha çok şahıs, yer, su adları vb. geçiyor. Örn.: antroponim: *Nadir'i* tahtta görüb, *Süleyman'ı* kundakta; *Ağanezer'em*, böyle gezerem; *Bu yerde Garib'i* ağlamak tuttu; *Fatı'ya* tuman çıkmaz (olmaz); *Mus mus* deyince *Mustafa* de vb.; toponimi: *Burda* vurur kılıcı, *Halep'te* oynar ucu; *Kelle paça* suyundan ötürü *Hövsan'a* gider; *Merend* ölüsüne dönmüş; *Mekke'den* gelen ben, haber veren bu; *Roma* papazından daha çok katolik olmuş; su adları: *Aras* aşığındandır, *Kura* topuğundan və s.

Örneklerden de görüldüğü gibi, paremiyalarda kullanılan onomastik birimlerin arkasında çeşitli konseptler gizlenir ki, bu onomastik birimler aracılığıyla bize gereken konsept geliştirilerek adresata (karşıdaki kişiye) iletilir. Bu mekanizma öyle kurulmuştur ki, onomastik birimin arkasında gizlenen veya onun aracılığıyla şekillenen tüm konseptler değil, sadece metne ve amaca uygun olan veya bilgiyi verene gereken konseptler iletilir, diğerleri ise genel nesneden silinir.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan Türkçesi, Deyimler, Atasözleri, Onomastik birimler, Dil özellikleri

YENİ SENTEZLENMİŞ TİYOSEMİKARBAZON İÇEREN ORGANORUTENYUM KOMPLEKSİNE NANOGÜMÜŞ ETKİSİNİN SPEKTROSKOPİK OLARAK İNCELENMESİ

Elif MUSLU

Dokuz Eylül Üniversitesi

Beyza YILDIRIM

Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr.Elif SUBAŞI

Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr.,Kadriye ERTEKİN

Dokuz Eylül Üniversitesi

Özet

Organometalik kimya multidisipliner bir alan olup organik ve inorganik kimya, biyokimya, malzeme bilimi ve kimya mühendisliğinde önemli bir yere sahiptir. Organometalik bileşikler özellikle organorutenyum kompleksleri, uygun fotofiziksel, fotokimyasal ve elektrokimyasal özellikleri, uzun lüminesans ömrü ve büyük Stokes kaymalarına sahip olmaları nedeniyle hücrel görüntüleme, kanser tedavisi, kimyasal/elektrokimyasal kataliz, oksijen algılama cihazları, ışık yayan diyotlar, elektrolüminesans cihazları, boyaya duyarlı güneş pilleri ve güneş enerjisi dönüşüm sistemleri gibi çeşitli uygulamalarda kullanılmaktadır. Bu sayede çok geniş, aktif ve çekici bir araştırma alanı haline gelmiştir. Bu tür kompleksler; hidrür, halojenür, hidrat, karboksilat, fosfen, amin, oksijen veya azot kenetleme grupları, Schiff bazları, arenler, karbenler, vb. çeşitli ligandlarla dizayn edilebilmektedir. Ligandların çeşitliliği sonucunda, organorutenyum kompleksleri organik dönüşümlerde ve uygulamalarda farklı aktivite, seçicilik ve işlevsellik gösterir. Örneğin, polipiridil ligandı içeren rutenyum kompleksleri, mükemmel fotokimyasal stabilite, görünür bölgede güçlü absorpsiyon, etkili ışık yayını ve nispeten uzun ömürlü metalden liganda yük transferi (MLCT) ile uyarılmış durumları gibi önemli özellikleriyle oksijen sensör uygulamalarında sıkça kullanılmaktadır. Ancak, tiyosemikarbazon (TSC) ligandı içeren organorutenyum komplekslerinin araştırılması, biyolojik olarak aktif moleküllerde kimyasal işlevsellik gösterme potansiyeli olan faydalı yapısal motiflere sahip olmasına rağmen sınırlı kalmıştır ve TSC ile donatılmış rutenyum komplekslerinin spektral karakterizasyon çalışmaları nadirdir.

Organorutenyum komplekslerinin bir diğer özelliği ise, optik özelliklerinin ince filmler halinde hazırlandığında önemli cihaz performansı göstermesidir. Ayrıca, altın veya gümüş gibi iletken ve nano boyutlu soy metallerin bu tür komplekslerin optik özelliklerini arttırdığı ve güçlü plazmon rezonans özelliğinin parlaklık yoğunluğunu geliştirdiği kabul edilmiştir. Gümüş, altın ile kıyaslandığında ise düşük maliyeti nedeniyle lüminesans verimini geliştirmek için kullanılan en yaygın metaldir.

Bu çalışmada, yeni sentezlenmiş organorutenyum kompleksi $[(\eta^6\text{-p-cymene})\text{RuCl}(\text{N,S-TSC}^6)]\text{Cl}$ 'nin sentezi, kuru çözücüler ve Schlenk tekniği kullanılarak argon atmosferi altında gerçekleştirilmiştir. Kolloidal gümüş nanopartiküllerin sentezi ise gümüş nitrattan başlanıp konvensiyonel indirgeme yöntemiyle elde edilmiştir. Daha sonra, sentezlenen organorutenyum kompleksi ile optik olarak fonksiyonel gümüş nanopartiküller, seçilen polimerik matrisin içine doplanmıştır. Polimerik matris, literatüre dayanarak mekanik destek, kimyasal olarak kararlı ve optik anlamda fonksiyonel olmasından dolayı polimetilmetakrilat (PMMA) seçilmiştir. PMMA matrise gömülü kompleks ve nanogümüşten oluşan nanokompozit malzeme, spin kaplama tekniği ile 125 µm polyester desteğe (Mylar TM) ince film şeklinde yayılmıştır. Çalışmada, sentezin

yanında elde edilen organorutenyum kompleksi doplu ince filmlerin absorpsiyon, eksitasyon ve emisyon spektrumları spektroskopik yöntemlerle kaydedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Organometal, Organorutenyum, Nanogümüş, Nanokompozit Malzeme, Spektroskopik Özellikler

YENİ HETERO HALKALI TSC LİGAND VE RUTENYUM KOMPLEKSİNİN SENTEZLERİ VE SPEKTRAL KARAKTERİZASYONLARI

Egemen Orkun SADAN

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü

Prof. Dr. Elif SUBAŞI

Dokuz Eylül Üniversitesi

Elif MUSLU

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü

Beyza YILDIRIM

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü

Özet

Semikarbazon (SC) ve tiyosemikarbazon (TSC) türevleri, azot ve oksijen/ kükürt donörleri olarak yaygın bir şekilde çalışılmaktadır. Özellikle TSC' lar, kimyasal ve biyolojik aktivitelerinden dolayı oldukça ilgi çeken azot, kükürt donör ligandlarının önemli bir sınıfıdır. Azot, kükürt ve oksijen donör atomları içeren geçiş metal kompleksleri ilginç stereokimyasal, elektrokimyasal ve elektronik özellikler göstermektedirler. TSC' lar, genellikle geçiş metal iyonlarına şelat ligandları olarak kükürt ve azometin azotundan ve bazı durumlarda üç dişli ligand olarak kükürt ve her iki azot atomundan bağlanabilir. TSC'lar, ve metal kompleksleri biyolojik aktiviteleri (antitümör, antibakteriyel, antiviral, antiamoebik ve antimalaryal), analitik uygulamalar ve ilginç kimyasal ve yapısal özelliklerinden dolayı ciddi çalışmaların konusu haline gelmiştir. Metale nötral tiyon formu ya da anyonik tiyolat formu ile koordine olması ile oluşan tiyosemikarbazon komplekslerinin kimyası, çeşitli koordinasyon biçimlerinden, değişik elektrokimyasal ve elektronik özelliklerinden dolayı son yıllarda dikkat çekmektedir. Özellikle rutenyum (Ru) komplekslerinin *cis*-platine alternatif kanser tedavisi için kemoterapötik ajanlar olarak daha etkin kullanımı da belirlenmiştir.

Heterosiklik halka içeren tiyosemikarbazonların tercih edilmelerinin sebebi, bu bileşiklerin ribonükleotidlerin deoksiribonükleotidlere indirgen dönüşümünün modifiye edilmesi ve bunun sonucunda ribonükleotid redüktaz enziminin inhibisyonuna neden olmasıdır. Bu, DNA sentezini inhibe eder. Metal ligand koordinasyon bileşikleri, hücre içerisinde kompleks oluşturarak aktif tür olarak rol oynamaktadırlar. Buna ek olarak, birçok çalışma, tiyosemikarbazon ligandlarının biyolojik özellikleri geçiş metal iyonlarına bağlanarak modifiye edilebilir ve artırılabilir olduğuna ışık tutmuşlardır.

Yarı sandviç yapıdaki organometalik Ru(II) kompleksi antiproliferatif özellik göstermekte ve uygun ligandın sağlanmasıyla biyolojik ve farmakolojik özellikler sağlayabilmektedir. Özellikle, şelat ligandları yapısal stabilite sağlamakta, kompleksin elektronik ve sterik özelliklerini ayarlama da oldukça etkili olabilmektedir. Ayrıca sudaki çözünürlük ve havadaki kararlılığı diğer özelliklerden bazılarıdır.

Bu amaçla yeni süstitüye tiyofen içeren TSC ligandı, uygun bir aldehit ve tiyosemikarbazidin etanol içerisindeki tepkimesinden; yeni $[(\eta^6\text{-}p\text{-cymene})\text{RuCl}(\text{N,S-TSC})]\text{Cl}$ kompleksi ise, $[(\eta^6\text{-}p\text{-cymene})\text{RuCl}(\mu\text{-Cl})]_2$ dimerinin, organik çözücü içerisinde TSC ile inert atmosfer altında oda sıcaklığında 24 saat karıştırılmasıyla elde edilmiştir. Sentezlenen komplekslerin karakterizasyonu FT-IR ve ^1H NMR spektroskopisi yöntemleri ile; sentezlenen bileşiklerin absorpsiyon, eksitasyon ve emisyon spektrumları ise UV-Vis spektrofotometrik yöntemlerle incelendi. Çalışmalar devam etmekte olup, bu tür komplekslerin gelecekte kanser tedavisinde kullanılabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Organometal, Rutenyum Kompleksi, Tiyosemikarbazon, Spektroskopisi

MOLLAKOCA TEPE VE KAVŞAK TEPE (NALLIHAN / ANKARA) ÇEVRELERİNİN FLORİSTİK ÖNEMİ

Kübra Nur ULUM

Gazi Üniversitesi Biyoloji Bölümü

Prof. Dr.Hayri DUMAN

Gazi Üniversitesi Biyoloji Bölümü

Özet

Bu çalışma, Ankara ilinin kuzey batısında yer alan Nallıhan ilçesine bağlı ‘Mollakoca Tepe ve Kavşak Tepe (Nallıhan / Ankara) Çevrelerinin Florası’ adlı yüksek lisans tezi kapsamında yapılmıştır. Çalışmanın amacı; araştırma alanın ekolojisi ve hakim vejetasyon yapısının ortaya çıkarmak, IUCN tehlike kategorisi kritik “CR” olan bazı bitki türlerinin (*Ornithogalum nallihanense*, *Muscari adilii*) tanıtılmasıdır.

Bu kapsamda 2018-2019 yılları boyunca alana belirli periyotlarda ziyaretler gerçekleştirilmiş ve yapılan bu ziyaretlerde floristik araştırmalar yapılmıştır. Bitki örnekleri özellikle çiçeklenme ve meyvelenme dönemleri göz önünde bulundurularak yapılmış ve toplanan örnekler herbaryum kurallarına göre preslenip, kurutularak GAZI Herbaryumunda muhafaza altına alınmıştır.

Araştırma alanı Nallıhan ilçesi’nin batısında, Davis’in Grid Sistemi Haritasına göre ise A3 karesi içerisinde yer almaktadır. Araştırma alanının en yüksek noktası 1600m ile Mollakoca Tepe, en alçak noktası ise 700m civarında yükseltiye sahip Meyilhacılar Köyü çevreleridir. Araştırma alanın genelinde orman vejetasyonu bulunmaktadır. Ayrıca çalı, step, sucül, çayır ve kaya vejetasyonları çalışma alanında yer almaktadır. Araştırma alanı Akdeniz ikliminin kurak, alt soğuk biyoiklim katındadır. Araştırma alanı taşıdığı bu özellikler nedeniyle flora açısından ilginçtir.

Araştırma alanında bugüne kadar 250 tür ve tür altı seviyede takson tespit edilmiştir. Bu türlerin %12,2’si endemiktir. Ayrıca bu türlerden ikisi (*Ornithogalum nallihanense*, *Muscari adilii*) bölgesel yayılışlı endemik olup IUCN Tehlike Kategorisi “Çok Tehlikede, CR”dir. Bu iki tür sadece Beypazarı ve Nallıhan ilçeleri arasında sınırlı sayıda yayılış göstermektedir. Araştırma alanı da bu iki türün yayılışlarının kuzey sınırı olarak da kabul edilmektedir. Elde ettiğimiz veriler ışığında çalışmamızda botanik açısından değerli bu doğal alanların ve burada yetişen bitkilerin korunmasının önemine vurgu yapmaktayız.

Anahtar Kelimeler: Ankara, Nallıhan, Mollakoca Tepe, Kavşak Tepe, Flora

BEDENSEL ENGELLİ ÖĞRENCİLERİN DOĞA EĞİTİMİ İLE KİŞİSEL-SOSYAL GELİŞİMLERİNİN ANALİZİ

ANALYSIS OF PERSONAL-SOCIAL DEVELOPMENT OF PHYSICALLY HANDICAPPED STUDENTS WITH NATURE EDUCATION

Doç. Dr. Emre KUZUGÜDENLİ

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Öğr. Gör. Canpolat KAYA

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Özet

Doğanın canlılar üzerindeki olumlu etkisi yapılan birçok araştırmayla ortaya konmuş olup gerçekleştirilen bu çalışmada da, TÜBİTAK tarafından desteklenen Engelleri Aşalım Doğayla Buluşalım (TUBİTAK 4004 Proje No:118B356) isimli projeye katılan fiziksel engelli öğrencilerin doğa eğitimi ile kişisel-sosyal gelişimlerine olan etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma materyalini katılımcıları farklı şehirlerde ikamet eden 15 fiziksel engelli öğrenci oluşturmaktadır. Doğa eğitimi kapsamında Isparta'nın doğal alanlarında botanik, ekoloji, drama ve oyunlar, yaban hayatı, gözlem tekniği, kamp tekniği, tişört boyama, ebru yapımı, kilden süs eşyası yapımı, gökyüzü gözlemi, doğa fotoğrafçılığı, peyzaj, müzeler ve koleksiyonlar, böcekler, herbaryum tekniği gibi temalarda aktiviteler gerçekleştirilmiştir. Doğa eğitimleri Isparta doğal alanlarından Yazılı Kanyon Milli Parkı, Kovada Gölü Milli Parkı, Ayazmana Mesireliği, Boyalı Sulak Alanı, Eğirdir gölünde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma verilerini kişisel-sosyal gelişimi belirlemek için yapılan ön test - son test ve açık uçlu sorulara ait yanıtlar oluşturmaktadır. Elde edilen veriler çift örneklemeli t testi kullanılarak olup ön test ve son test puanlarını karşılaştırılmıştır. Açık uçlu sorulardan elde edilen nitel veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Elde edilen bulguların değerlendirilmesi neticesinde, projeye katılan 15 engelli öğrencinin eğitim sonrasında kişisel-sosyal gelişimlerinin arttığı gözlemlenmiştir. Değerlendirme sonuçlarına göre en çok sevdikleri etkinliğin ebru yapımı ve gökyüzü gözlemi, en çok ilgilerini çeken yerin ise Yazılı Kanyon Milli Parkı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doğa eğitimi, Bedensel engelli öğrenciler, Isparta

Abstract

In this study that emphasised scientific studies on positive effects of nature on living beings, nature education provided with Let's Go Beyond Barriers Let's Meet with Nature (Engelleri Aşalım Doğayla Buluşalım) supported by TÜBİTAK, the purpose was to analyse effect of nature education on physically handicapped students' personal social development of students. Participants as research material consisted of 15 physically handicapped students in different cities. Within the scope of nature education, activities were carried out in themes such as botany, ecology, drama and games, wildlife, observation technique, camping technique, t-shirt painting, marbling, clay ornament making, sky observation, nature photography, landscape, museums and collections, insects, herbarium technique in the natural areas of Isparta Region. Nature trainings were realized in Isparta natural areas, Yazılı Canyon National Park, Kovada Lake National Park, Ayazmana Recreation Area, Boyalı Wetland, Eğirdir Lake.

Research method was designed with single group pre-test post-test experimental pattern before and after the training. For data collection, as pre-test and post-test, form consisting of open ended

questions was used after personal social development test. Paired sampling t-test was used to compare pre-test and post-test scores in data analysis obtained with quantitative data. Content analysis was conducted on qualitative data obtained from open-ended questions. Results of this study showed that post-test results of individuals for personal social development increased. According to the results of the evaluation, marbling and sky observation was the most favorite activity, and it was determined that the most interesting area was the Yazılı Canyon National Park.

Keywords: Nature education, Physically handicapped students, Isparta

ASSESSMENT OF ISPARTA CITY FOR ECO-TOURISM POTENTIAL

Doç. Dr. Emre KUZUGÜDENLİ
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Öğr. Gör. Canpolat KAYA
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Abstract

Travel choices of societies tend to change due to socio-economic developments. Therefore, it is extremely important to develop different tourism types to answer changing tourism demand, have more benefit from tourism and to achieve competitive advantage over competitors. One of the alternative tourism types is eco-tourism. Various negative factors such a noise, environmental pollution, monotony, stress etc due to increasing urbanisation has lead tourism approach to slowly adopt eco-tourism.

Turkey has suitable geographical, cultural and social structure for eco-tourism. These rich resources can meet increasing eco-tourism demand, country can have important share from eco-tourism and highly benefit from advantages. However, as in all other tourism types, it is important to mention that regional analysis are important in eco-tourism.

Identification of regional opportunities for eco-tourism is important to select more realistic tourism strategies across the country. Strong and weak side, threats and opportunities of each region with development potential for eco-tourism should be expressed and therefore, roadmap should be created. Main purpose of this study is based on this idea. Eco-tourism potential of Isparta city that can be an important region in our country for eco-tourism (Antiocheia Antique City, Island Antique City, Men Temple, Hoyran Island and Rock Tombs, Kubad-ı Abad Palace, Egirdir Castle, Uluborlu Castle, Atabey Ertokus Caravanserai, Atabey Ertokus Madrasah, Egirdir Dundar Bey Madrasa, Kutlubey Grand Mosque, Mimar Sinan Mosque, Kavakli Mosque, Egirdir Hizirbey Mosque, Aya Payana Church, Ayastefanos Church, Isparta Museum, Uluborlu Museum, Yalvaç Museum, St. Paul's Walking Trail, Yazılı Canyon, Adada Ancient City, Eğirdir and Yalvaç Pisidia Antiocheia Ancient City, Kızıldağ National Park, Tota Highlands, Milas Recreation Area, Eğirdir Lake, Kovada Lake, Karacaören Dam Lake, Gölcük Crater Lake and National Park and Lavender Valley, Inonu Cave, Kuz Cave, Zindan Cave, Pinargozu Cave and Davraz Ski Center) was evaluated and recommendations for development were presented.

Anahtar Kelimeler: Natural areas, Eco-Tourism, Isparta

FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN BİREYLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

EFFECT OF FINANCIAL LITERACY ON INDIVIDUALS

Dr. Akın ERDEMİR

Süleyman Demirel Üniversitesi

Özet

Finansal piyasalar hızla değişmektedir. Söz konusu değişimler finansal sistemdeki kişilere çeşitli imkânlar ve seçenekler sunmaktadır. Çeşitli yaşam alanlarında artan; ödeme sistemleri, kredi kullanımı, alışveriş kültürü ve ekonomik yaşamda yatırım gibi finansal araçlar ve bu yeniliklerden kaynaklanan karmaşalar kişileri sağlıklı finansal kararlar almaya mecbur bırakmaktadır. Bu noktada, finansal eğitim ve finansal okur yazarlık kişiler için her zaman olduğundan daha fazla gerekli olmaktadır. Kişiler bilinçli davranmak için piyasalardaki teknolojik gelişmeleri, finansal ürün yapısını ve yenilikleri takip etmelidir. Bireysel emeklilik sistemi riski, azaltılmış sosyal güvenlik vb. kişilerin bilinçli finansal tüketici olmaları ve gelecekteki ekonomik refahları için hayati önemi hâizdir. Bu noktada, ekonomik sistemdeki kişi bu sorunların hepsine çözüm sağlayabilir, fırsatlardan yarar sağlayabilir ve ancak finansal okur yazar olduğunda alternatifleri seçer. Bundan dolayı, finansal okuryazarlık finansal eğitime dayanır. Finansal eğitilmiş ve yüksek finansal okur yazar olan kişiler finansal hizmetlere yüksek ulaşılabilirlik özelliğine sahip olacaktır. Bu araştırmada, Isparta’da yaşayan kişilerin finansal okur yazarlığı ve finansal eğitimi ve finansal ulaşılabilirlik seviyesi, finansal okur yazarlık seviyesi ve demografik özellikler arasındaki farklar irdelenmiştir. Bu araştırma, Isparta’da finansal tüketici olan 257 kişi üzerinde anket araştırması olarak yürütülmüştür. Bu araştırmanın sonuçları finansal okur yazarlık, finansal eğitim ve finansal ulaşılabilirlik oranı ile çeşitli demografik özellikler arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal okuryazarlık, Finansal eğitim, Finansal ulaşılabilirlik

Abstract

Financial markets are rapidly changing. These changes offer various opportunities and options to individuals in financial systems. Increased financial tools and practices in various fields of life such as payment systems, credit usage, shopping culture and investment in economic life and complexities brought by these innovations challenge individuals to make healthy financial decisions. At this point, financial education and financial literacy for individuals is necessary more than ever. Individuals should follow technological developments on markets, financial product structure and innovations to act consciously in financial systems. Individual retirement system risk, decreased social security etc. has vital importance for individuals to be conscious financial

consumers and for future economic welfare. At this point, individual in economic system can provide solutions to all these problems, benefit from opportunities and select between alternatives only when they have financial literacy. Therefore, financial literacy depends on having financial education. Individuals with financial education and high financial literacy will have high accessibility to financial services. In this study, difference between financial literacy of individuals in Isparta city and financial education and financial accessibility level, financial literacy level and demographic properties were analysed. This study was conducted as survey study on 257 individuals in Isparta city with financial consumer qualities. Results of this study showed statistically significant relationship between financial literacy, financial education and financial accessibility rate and various demographic properties.

Keywords: Financial literacy, Financial education, Financial accessibility

KATILIM BANKASI SEKTÖRÜNDE SWOT ANALİZİ

SWOT ANALYSIS IN PARTICIPATION BANK SECTOR

Dr. Akın ERDEMİR

Süleyman Demirel Üniversitesi

Özet

Katılım bankacılığı modeli faizsizlik prensibiyle çalışan, tüm bankacılık faaliyetlerinin bu prensiplere dayalı olduğu, kâr ve zarara katılım için topladığı fonları ticari, ortaklık ve finansal kiralama metodları olarak kullanan bir bankacılık modelidir. Bu tür bankacılığın kâr ve zarara katılımı temel aldığı göstermek için “katılım” terimi, kullanılmaktadır. Bu bankalar, ticari ve sanayi sektöründeki tasarruf sahiplerinden toplanan fonları, girişim finansmanı ilkelerine dayalı olarak kullanmakta ve meydana gelen kâr ve zararı tasarruf sahipleriyle paylaşmaktadır. TL, ABD Doları ve Avro merkezli mevduat hesaplarında toplanan fon, kurumsal finansman desteği, bireysel finansman desteği, finansal kiralama, kâr veya zarar ortaklığı metodu olarak değerlendirilmektedir. Bilindiği üzere dünya nüfusunun %23’ü Müslüman kişilerden oluşmaktadır. Tasarrufları değerlendirmek ve faize duyarlı olan toplulukların finansman ihtiyaçlarını karşılamak için alternatif sunumun ortaya çıkışıyla değişen küresel finansal yapının haricinde kalmak mümkün olmadığından, İslami kurallara sahip olan birçok ülke bu sistemi benimsemiştir. İslamî bankacılığının ilk modern örneği 1963 yılında Mısır’daki Mit Ghamr Tasarruf Bankası ile başladı ve hızla diğer Müslüman nüfuslu ülkelere yayıldı. Bu araştırmada, katılım bankacılığı ve klasik bankacılık sistemleri incelenmiş, SWOT analizi yapılarak söz konusu bankacılık sistemlerinin güçlü ve zayıf yönleri, fırsat ve tehditleri yansıtılmıştır.

Anahtar Kelimeler: SWOT Analizi, Katılım bankası, Bankacılık

Abstract

Participation banking is a banking model that operated on without interest principle, realises all banking activities based on these principles, collects funds for profit and loss participation and uses funds as trade, partnership and financial leasing methods. “Participation” term is used for representing that this type of banking is based on participation to profit and loss. These banks uses funds collected from savings owners in trade and industry based on interfere financing principles and share occurring profit and loss with savings owners. Fund collected in TL, USD and EUR based deposit accounts are evaluated as corporate financing support, individual financing support, financial leasing, profit or loss partnership methods. As it is known, 23% of world population consists of Muslim individuals. With the emergence of presenting an alternative to evaluate savings and meet financing needs of groups with interest sensitivity, since it was not possible to stay outside changing global financial structure, many countries with Islamic rules adopted this system. First modern example of Islam banking started in 1963 with Mit Ghamr Savings Bank in Egypt and

rapidly spread to other countries with Muslim population. In this study, participating banking and classical banking system were analysed, SWOT analysis was conducted to reflect strong and weak sides, opportunities and threats of this system.

Keywords: SWOT Analysis, Participant bank, Bank sector

ANLAMA BECERİLERİ KAPSAMINDA GÖRSEL OKURYAZARLIĞI

VISUAL LITERACY WITHIN THE SCOPE OF COMPREHENSION SKILLS

Dr. Öğretim Üyesi Kadir KAPLAN
Gaziantep Üniversitesi

Özet

Dil öğretimi; bireylerin nitelikli birer dinleyici, konuşmacı; okur ve yazar olmalarını ve buradan hareketle içinde yaşadıkları toplum ile etkili iletişim kurabilmelerini amaçlamaktadır. Etkin ve nitelikli bir dil öğretimi, temel dil becerileri olarak da adlandırılan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesini ve içselleştirilmesini gerektirmektedir. Bu becerilerden dinleme ve okuma anlama becerileri olarak adlandırılmaktadır. Bu adlandırmanın dayanağı, herhangi bir konuda yazılmış veya söylenmiş bir bilgiyi anlamak için bu iki beceriyi kullanmak zorunda oluşumuzdur. Dinleme bireyin okul öncesi dönemde, ailesi ve yakın çevresiyle kurduğu iletişime bağlı olarak edindiği; okuma ise temel eğitime başlayıp okuryazarlığa ilk adımlarını atmasından itibaren kazandığı bir anlama becerisidir. Ayrıca dinleme daha çok işitme, okuma ise görme duyusuyla doğrudan ilişkilidir. Anlama becerileri, herhangi bir konuda bilgi sahibi olabilmek amacıyla temel eğitimden yükseköğretime varıncaya kadar eğitim-öğretim faaliyetlerinin her aşamasında işlevsel bir biçimde kullanılmaktadır. Alan uzmanları bir kişinin, diğer insanlarla birlikte olduğu zamanın % 42'sini dinlemekle geçirdiğini, öğrencilerinse okulda günde 2,5-4 saat boyunca bu beceriyi kullandıklarını belirtmektedir. Bu süre dikkate alındığında dinleme becerisi ile akademik başarı arasında doğru orantılı bir ilişki olduğundan söz etmek mümkündür. Benzer şekilde hızla değişen dünyaya uyum sağlayabilen, daha etkili ve eleştirel düşünen, okuyan, inceleyen, araştırmalar yapan, yeni çözüm yolları bulabilen bireylerin yetiştirilebilmesi için bireylere okuma becerisi kazandırılması gerekmektedir. Günümüz dünyasında reklamdan iletişime, eğitimden siyaset bilimine varıncaya kadar pek çok iş kolu ve disiplinde resim, şekil, grafik vb. unsurları içeren görseller etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Bu durumun temelinde görsel unsurların hayatımızdaki değeri ve sahip olduğu anlatım gücü yer almaktadır. Bu konuda uzmanlar, görsel unsurların unutmayı geciktirdiğini, akılda kalıcılığı arttırdığını ifade etmekte ve sahip olduğumuz bilgilerin % 83'ünü görme duyusu ile edindiğimizi belirtmektedirler. Gerek dinleme ve gerekse okuma metinleri de büyük oranda görsel unsurlar içermektedir. Bu nedenle bireylerin dinleme ve okuma metinlerini doğru bir biçimde algılayabilmeleri için görsel okuryazarlığı becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Ayrıca görsel okuryazarlığı becerilerine sahip olmak, nitelikli yazılı ve işitsel metinler oluşturulması konusunda da son derece önemli ve gereklidir.

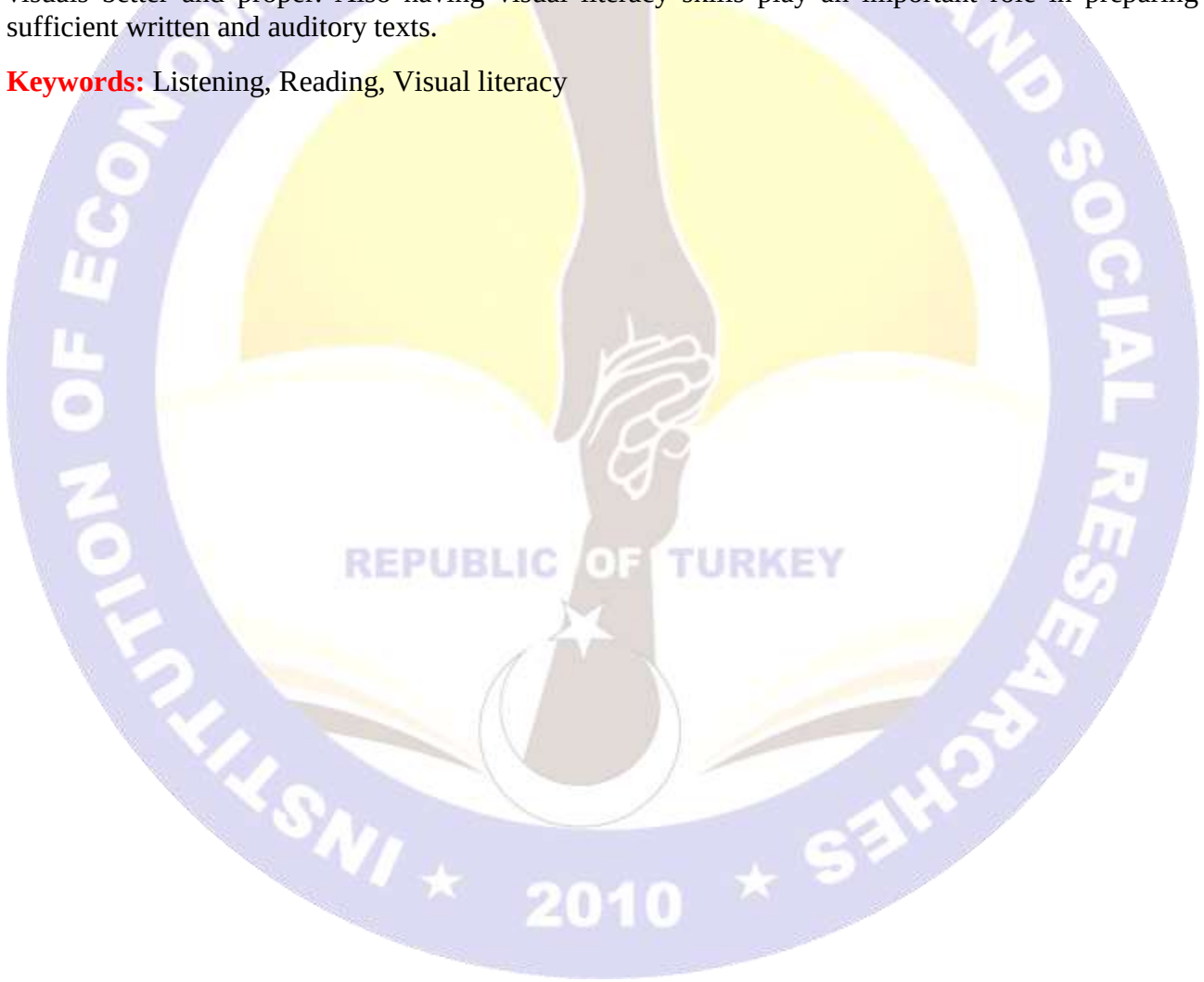
Anahtar Kelimeler: Dinleme, Okuma, Görsel Okuryazarlığı

Abstract

Language training aims at making individuals good listeners, speakers, readers and writers. Effective language training requires developing and internalising listening, speaking, reading and writing called as basic language skills. Among these skills, listening and reading are called comprehension skills. The basis of this naming is that we have to use these two skills in order to understand any kind of information on any kind of topic. Individuals acquire listening skill on pre-

school period by communicating with the family and immediate circle. Reading skill is acquired during primary education. Listening is mostly related with hearing, reading is directly related to sight. Comprehension skills are used effectively in order to acquire information on a topic on every stage of educational activities from primary education to higher education. Experts points out that an individual spend 42% of his/her time listening to other while in a group, also students use this skill around 2,5-4 hours in school in a single day. Considering this duration, it can be said that there is a close link between academic success and listening skill. Similarly in order to educate individuals, who can keep up with rapidly developing world, think more effectively and critically, read, examine, research, can find new solutions, reading skill must be developed. In today's world, in a variety of areas from advertising to communication, from education to science, pictures, figures, graphics etc. are used effectively. Visuals are important because of their value and power of expression in our life. Experts points out that visuals detain forgetting and increase retention. They also point out that we acquired 83% information by sight. Both listening and reading texts include a wide range of visuals. Because of this, individuals must have visual literacy skills to understand visuals better and proper. Also having visual literacy skills play an important role in preparing sufficient written and auditory texts.

Keywords: Listening, Reading, Visual literacy

ÇOK KATMANLI METİNLERİN OKUMA EĞİTİMİNDE KULLANIMI: BİR ETKİNLİK ÖNERİSİ

USE OF MULTILAYER TEXTS IN READING EDUCATION: AN ACTIVITY PROPOSAL

Dr. Öğretim Üyesi Kadir KAPLAN
Gaziantep Üniversitesi

Özet

Bilim ve teknolojiye bağlı olarak klasik anlamdaki tek boyutlu metin algısı değişmiş ve bunun yerini çok katmanlı yapılara sahip olan yeni metin türleri almaya başlamıştır. Bu kapsamda multimodal texts olarak da bilinen çok katmanlı metinler; resim, yazı, grafik, ses, jest ve mimikler vb. unsurlardan en az ikisinin bir araya gelmesiyle oluşturulmuş metinlerdir. Bu tür metinler günümüz dünyasında eğitimden medyaya varıncaya kadar neredeyse her alanda işlevsel bir biçimde kullanılmaktadır. Bu tür metinleri işlevsel kılan temel özellik ise çok katmanlı yapıların aynı anda birden fazla duyuyu harekete geçirebilmesidir. Bu gerçekten hareketle çalışmamızda sadece yazıdan oluşan (tek katmanlı) bir okuma metninin, drama çalışması aracılığıyla çok katmanlı hâle getirilmesi ve her iki metin türünün anlama üzerindeki olası etkileri karşılaştırılmıştır. Alan uzmanları öğrenme işlemine katılan duyu organlarının sayısının fazla olması nedeniyle öğrenmenin daha doğru gerçekleşeceğini, öğrenilenlerin unutulmasının engelleneceğini ve buna bağlı olarak birçok uyarıcının harekete geçirildiği sahne oyunlarına Türkçe öğretiminde yeterince yer verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu nedenle çalışmamızda sadece yazıya dayalı bir metin yerine, drama yöntemi kullanılarak çok katmanlı hâle getirilmiş bir metnin kullanılmasının anlama üzerindeki etkileri alan uzmanlarının görüşlerinden hareketle incelenmiştir. Bu kapsamda öncelikle tek katmanlı, yazılı bir metnin (Nasihat) öğrencilere okutulması ve okumaların ardından metnin ana düşüncesi ile yardımcı düşüncelerinin tespit edilmesi planlanmıştır. Bu aşamada öğretmenin, öğrencilerden gelen cevapları not alması beklenmektedir. Bir sonraki aşamada öğrencilerin arkadaşlarıyla (üçerli, dörderli, beşerli vb.) kümeler oluşturmaları istenir. Her bir kümede yer alan öğrenciler metnin vermek istediği mesajı kendi arasında tartışır. Hemfikir olunan ana düşünce, öğrenciler tarafından senaryolaştırılır ve beşer dakikalık drama çalışmaları hâlinde sınıfta temsil edilir. Öğrencilerin drama çalışmalarını sergilemelerinin ardından öğretmen tarafından metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncesiyle ilgili soruları öğrencilere tekrar yöneltir ve tek katmanlı metinler ile çok katmanlı metinlerin anlama üzerindeki etkisi tespit edilir. İlgili literatürden hem okuma hem izleme ve hem de dinleme (çok katmanlı) becerisine hitap edecek şekilde yapılandırılan metinlerin, öğrencinin aktif katılımını mümkün hâle getirmesi nedeniyle daha etkili bir öğretim materyaline dönüşeceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çok katmanlı metin, Okuma, Öğretim.

Abstract

Depending on the developments in science and technology, the perception of one-dimensional text in the classical sense has changed and it has been replaced by new types of text with multiple layers. In this context, multiple-layered texts, also known as multimodal texts, are the texts formed by the combination of at least two of the elements such as painting, writing, graph, sound, gestures and facial expressions. Such texts are functionally used in almost every field from education to media in today's world. The basic feature that makes such texts functional is the ability of multiple-layered structures to activate more than one sense simultaneously. From this point of view, this

study discusses that a reading text consisting of only writing (single-layered) is transformed into a multiple-layered one through a drama activity, and compares the possible impacts of both texts on comprehension. Field specialists state that due to the fact that the number of sensory organs involved in the learning process is high, learning would be more accurate, this would prevent what is learned from being forgotten, and it is necessary to give enough room for drama plays activating several stimuli in teaching Turkish. Therefore, in our study, the effects of using multiple-layered texts using drama method instead of a text based solely on the writing have been examined based on the opinions of the field specialists. In this context, it is planned to get students to read a single-layered written text (Nasihat) and to determine the main idea and the supporting ideas of the text after reading. At this stage, the teacher is expected to take notes on the answers of the students. At the next stage, students are asked to create groups with their friends (with three, four, five friends etc.). The students in each group discuss the message that the text wants to give. The main idea that is agreed by the students is scripted and performed in the classroom in the form of five-minute performances for each. After the students perform their drama works, questions about the main idea and the supporting ideas of the text are redirected by the teacher to the students, and the effect of the single-layered and multiple-layered texts on the comprehension is determined. It is foreseen that the texts from the relevant literature which are structured to appeal to reading and watching as well as listening skills (multiple-layered), will become more effective teaching materials as it enables the active participation of the students.

Keywords: Multiple-layered text, Reading, Teaching

YIĞIMLA İSTEHLAK ARASINDA UYGUNLUĞUN YARADILMASININ ƏSAS İSTİQAMƏTLƏRİ

Pərvin VERDİYEVA

Bakı Avrasiya Universitetinin Müəllimi,
Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, İqtisadiyyat
İnstitutunun Doktorantı

Xülasə

Mürəkkəbləşən iqtisadi nəzəriyyə istehsalın məqsədi və ona çatmaq vasitələri, istehsalla tələbat arasında bilavasitə əlaqə, yığımın istehlakın uyğunluğu, tələblə təklifin balansı kimi kateqoriyaları və anlayışları özündə birləşdirir ki, bunlar təkrar istehsalın bazar mexanizminin elementlərinə aid edilir. Adları çəkilən kateqoriyalar özlüyündə əsl mənada təkrar istehsalın bütün sferalarının qarşılıqlı təsir mexanizmini təcəssüm etdirir, həmin mexanizmi yeni problem kimi qarşıya qoyur.

Əhalinin tələbinin və ehtiyacının ödənilməsinə təminat verən, bilavasitə həmin məqsədlərə çatmağın, eyni zamanda milli istehsalın özünün inkişafının yeganə mənbəyi respublikanın milli gəlirinin artımıdır. Onun artımı bütünlükdə ölkə, ayrılıqda isə əhalinin hər bir nəfəri üçün milli iqtisadiyyatın səmərəli fəaliyyətinin və əhalinin rifahının yaxşılaşmasının əsas göstəricisidir. İstehsalla bazar arasındakı səbəb-nəticə əlaqələrinin birbaşa və dolaylı istiqamətdə qarşılıqlı təsirini və dövlətin bu prosesdə rolunu təhlil edərkən milli gəlirin yığma, investisiyaya və istehlaka ayrılması əsas yer tutur. Ölkənin iqtisadi potensialının necə formalaşması, onun aşkara çıxarılmasının perspektivlərinin reallığı bütün hallarda milli gəlirin yığma ayrılması prosesindən, həmin prosesin gedişindən görmək olar.

Yığımın istehlak bəzi hallarda əks cəhətlər kimi qarşı-qarşıya qoyulsa da, yığma ayrılan vəsaitin artımı istehlakı məhdudlaşdırmır, əksinə gələcək illərdə onun artımı üçün vacib olan şərtlərin formalaşmasına şərait yaradır. Bunun üçün dövlət milli gəlirin hansı hissəsinin istehsalın genişləndirilməsinə, hansı hissəsinin isə istehlak üçün istifadə edilməsinə istiqamət verməklə istehlakla yığım arasında ən optimal əlaqənin qurulmasına və onların bir-birini tamamlamasına cəhd etməlidir. Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, ölkədə yeni dəyərlər yaradılarkən istehlakçıların maraqları nəzərə alınmadan bütövlükdə istehsala istiqamətləndirilə bilməz. İstehsalla istehlakın maraqları nəinki biri digərinə mane olmamalı, qarşılıqlı inkişafa xidmət etməlidir. Yığımın istehlak arasında zəruri proporsiyanın üzə çıxarılması ölkənin iqtisadi və sosial inkişaf problemlərinin uğurlu həllinə şərait yaradır.

Açar sözlər: Yığım, İstehlak, İnvestisiya, Təkrar istehsal

“OĞUZ-NÂME” ÇAĞDAŞ AZERBAYCAN DEYİMLERİNİN TARİHİ KAYNAĞI GİBİ**Doç. Dr. MEHRİBAN ALİZADE****MEDİNE TAHİRLİ****Özet**

Ortak Türk abidesi “Oğuz-nâme”nin Oğuz Türklerinin folklorunun eski tarihinden haber veren kaynak gibi (el yazısı XV-XVI. yüzyıllarda yazıya alınsa da, burada toplanmış atasözü ve deyimlerin büyük çoğunluğunun dili IX-XI. yüzyıllara aittir) önemi bilimsel çalışmalarla onaylanmıştır. Aynı zamanda yapılan paralellikler şunu gösterir ki, çağdaş dilimizde kullanılan atasözlerinin tekâmül sürecini ve temel gelişme yönlerini izlemeğe imkan veren “Oğuz-nâme” Azerbaycan Türkçesinin timsalinde tüm Oğuz grubu lehçelerinin tarihi gelişimi boyunca leksik-sentaktik birimlerinin potansiyel ifade imkanlarını ortaya çıkarmak için önemli kaynaktır. Şöyle ki, abidedeki paremiyaların (kalıp ifadelerin) çoğu yüzyılların sınavından geçerek bazen çok cüzi fonetik değişikliklerle, bazen ise hüküm şeklini almış bilge fikirlerin muhteviyatı saklanılmakla, elde edilmiş zihinsel sonucun yeni biçimde ifadesi yoluyla günümüze kadar gelmiş, çağdaş Azerbaycan Türkçesinde aktif birimler olarak yaşamını sürdürmektedir. Şekil ve içerik özelliklerindeki paralellikler dikkate alınarak, “Oğuz-nâme”deki deyimlerin çağdaş dilimizdeki seçeneklerini aşağıdaki şekilde gruplaştırabiliriz:

1. İçerik unsurları olduğu gibi saklanılmakla yalnız fonetik değişikliklere maruz kalmış örnekler (*Oynamıyan qız yerim tardur deyər* (37) // *Oynaya bilməyən yerim dardır deyər* - Dans etmeyi becermeyen yerim dardır söyler).

2. İçeriğinde semantik arkaizm olan örnekler (*Ər gedər, adı qalır* (38) // *İgid ölər, adı qalar* - *Yiğit ölür, namı kalır*). Örnekteki “er” sözü çağdaş Azerbaycan Türkçesinde farklı anlam taşıdığından bu anlamı belirtmek için “igid” (“yiğit”) kelimesi kullanılır.

3. İçerik unsurlarından biri (veya birkaçı) leksik arkaizme dönüşmüş örnekler (*Könül kimi seversə, görklü oldur* (170) // *Könül sevən göyçək olar* - *Gönül seven güzel olur*); *Öksüz oğlan göbегin kəndü kəsər* (35) // *Yetim uşaq göbəyini özü kəsər* - *Öksüz çocuk göbегini kendi keser*).

4. Esas motifi ifade eden içerik unsuru saklanılmakla diğer bileşenleri değişmiş örnekler (*Ac kiminlə gərəksə, savaşıır* (22) // *Ac qılınca gələr* - *Aç kılıca gelir*; *İki gəmi qulpın tutan tez gərq olur* (62) // *İki oynaşlı ərsiz qalar* - *İki oynaşlı (kadın) kocasız kalır*).

5. Mazmunca benzer, kelime içeriğine göre tamamen farklı unsurlardan oluşan örnekler (*Ərlə övrət arasına girənin hörmətsizliyi qalır* (20) // *Qardaşlar savaştı, əbləhlər inandı* - *Kardeşler savaştı, eblehler inandı*; *İt ağzın gəmi k dutar* (25) // *Loxma ki, var, boğmadır* - *Lokum ki, var, boğmadır*; *İssi aşdan qorqan sovuğı üfürüp yiyər* (40) // *İlan vuran ala çatıdan qorxar* - *Yılan soka ala çatıdan korkar*).

Bu paralellikler şunu gösterir ki, Oğuz atasözleri ve deyimleri halkın milli tefekkürünü, derin bedii idrak ve zengin tahayyülünü günümüze taşıdığı gibi, en değerli hazine olarak gelecek nesillere de aktaracaktır.

Anahtar Kelimeler: Oğuz-nâme, Paremiya, Atasözleri, Deyimler, Arkaizm.

BEYNƏLXALQ TİCARƏT ƏLAQƏLƏRİNDƏ QIYMƏTİN FORMALAŞMASI VƏ TƏNZİMLƏNMƏSİ PROBLEMLƏRİ

Jalə DADAŞOVA

Xülasə

Dünya ölkələri arasında iqtisadi əlaqələr, ilk növbədə xarici ticarət formasında təşəkkül tapsa da, öz inkişafının sonrakı mərhələlərində bu münasibətlər sistemi daha da mürəkkəbləşərək beynəlxalq ticarət sferasında inkişaf etməkdədir. Bu mənada ölkələrarası əlaqələrin daha geniş yayılmış və inkişaf etmiş forması kimi beynəlxalq ticarət sürətlə genişlənir, onun həcmi və xüsusi çəkisi daimi artır (təxminən $\frac{3}{4}$ hissəsindən çoxu). Dünyanın bu və ya digər ölkələrindən biri istehsal sahələrində hər hansı bir mal qrupunun və yaxud növlərinin, komplektləşdirici hissələrin istehsalı üzrə ixtisaslaşmışsa və bu ixtisaslaşma daim dərinləşməyə doğru istiqamətlənmişsə, həmin ölkə beynəlxalq ticarət əlaqələrində daha güclü mövqe tuta bilər.

C.Saksın fikrincə, «dünyanın istənilən ölkəsinin iqtisadi müvəffəqiyyəti xarici ticarətdən asılıdır. Heç bir ölkə dünya iqtisadi sistemindən təcrid olunmuş şəkildə sağlam iqtisadiyyat yarada bilməz».Umumilikdə statistik hesablamara görə dünyada istehsal olunan məhsulların 25%-i beynəlxalq ticarət sistemində reallaşır.

İqtisadiyyatın, həmçinin cəmiyyətin iqtisadi inkişafı problemləri məhz qiymətdə kəsişirlər. Beynəlxalq ticarət əlaqələrində qiymət öz xüsusiyyətləri ilə fərqlənir. Dünya ticarətində qiymətməmələgəlmə prosesi müxtəlif ölkələrin xarici iqtisadi subyektləri arasında baş verir. Bu proses adətən rəqabət mühiti şəraitindən, tələb və təklif arasında dinamik tarazlığın vəziyyətindən, ixracatçı və idxalatçının bazarda fəaliyyət azadlığı dərəcəsindən asılı olur. Lakin bu ilkin şərtlərin bazarın tipindən asılı olaraq düzəlişlərə ehtiyac vardır. Bazarların, o cümlədən dünya bazarlarının təsnifləşdirilməsinin əsas meyarı kimi rəqabətin xarakteri çıxış edir.

Müasir dövrdə beynəlxalq ticarət əlaqələrinin həyata keçirilməsində əsas dörd problem dayanır ki, bunlardan da biri məhz qiymət problemidir.

Məhz məqalədə müasir dövrdə beynəlxalq ticarət əlaqələrində qiymətin formalaşması və tənzimlənməsi problemləri haqqında danışılacaqdır.

Açar sözlər: Beynəlxalq ticarət, Qiymət, İdxal, İxrac

**BAĞIMSIZLIK DÖNEMİ AZERBAIJAN EDEBİ TÜRKÇESİNİN FONETİK
NORMUNDA DEĞİŞİKLİKLER VE BU SÜRECE TÜRKİYE TÜRKÇESİNİN ETKİSİ**

DOÇ. DR. MEHRİBAN ALİZADE

Azerbaycan, Bakü Devlet Üniversitesi, Azerbaycan Dilciliği Bölümü

Özet

Azerbaycan'da bağımsızlık yıllarında yaşanan toplumsal-siyasi ve kültürel-tarihi süreç edebî Türkçemizin kaderinin belirlenmesinde önemli faktöre dönüşerek dil yapısında büyük değişikliklere neden oldu. Bu açıdan bu dönemde Azerbaycan Türkçesinde baş veren değişimleri toplum hayatının etkisi kapsamı dışında incelemek mümkün değildir. Bağımsızlığın yeniden kazanılmasından sonra (1991) Azerbaycan toplumunun ilk taleplerinden biri Latin alfabesine dönüşle bağlı oldu. Milli bilincin uyanışının tezahürü olan bu fikir sadece lengüistik önem taşııyordu hem de mühim etnik ve sosyo-politik faktör olarak yansımaktaydı. Şöyle ki, eski Sovyet mekanında yaşayan Türk halklarının Kiril harflerine dayalı alfabeleri arasında olan ciddi farklar, birçok durumda aynı seslerin ayrı ayrı alfabelerde çeşitli işaretlerle gösterilmesi Türk lehçeleri arasında olan genetik ve tipolojik benzerliği gölgede koymak, farklılıkları yapay olarak derinleştirmek amacı taşıyordu. Bağımsızlık elde etmiş Azerbaycan'da Latin alfabesinin kabul edilmesi Türkçülük mefkûresine ve Ortak Türk Dili ideasının gerçekleşmesine hizmet bağlamında sosyal olay gibi hayata geçti. Tabii ki, alfabe değişikliği lengüistik faktör olarak fonetik normda değişikliklere - bazı yazım ve doğru telaffuz kurallarının yenilenmesine de yol açtı. Latin harfli yeni Azerbaycan alfabesinde apostroftan vazgeçilmesi bazı Arapça kökenli kelimelerin yazım ve doğru teleffuzunda (*fe'l – feil* (fiil), *şe'r – şeir* (şiir) vb.) değişikliklere neden oldu. Bu dönemde dilimize geçmiş bazı yabancı sözlerin yazılışındaki çeşitlilik (*kompüter – kompüter* (bilgisayar) yazım kurallarının dilin iç sistem karakterine uygun şekilde sabitleşmesini aksettiriyor. Yazım kurallarında tarihi-geleneksel prensibe ilişkin bazı farklı yaklaşımlar da (son dönemler tarihen dilimizde çift “y” ile yazılan *edebîyyat*, *mənəviyyat* gibi Arapça kelimelerin tek “y” ile - *edebiyat*, *maneviyat* şeklinde yazılması ile ilgili yapılan tartışmalar) fonetik normlaşma sürecine Türkiye Türkçesinin artan etkisinin bir göstergesi olarak değerlendirilmelidir .

Yazım ile birlikte doğru telaffuz kurallarındaki istikrarsızlık da dönemin edebî dilinde fonetik normun durumunu nitelendiriyor. Türkiye Türkçesinin Azerbaycan edebî telaffuzuna etkisi bazı kelimelerin söylenişinde çeşitlilik oluşturur. Yeni dönemi niteleyen temayül - İngilizcenin ve Türkiye Türkçesinin dilimize etkisinin genişlenmesinin sonucu olarak (İngilizceden transkripsiyon ve transliterasyon meseleleri - Facebook, WhatsApp), Türk Dili telaffuzunun tezahür biçimlerinin (vurgu değişimleri - [*İsta'nbul*], [*ma'rka*]; ortak kelimelerin Türk seçeneğinde telaffuz edilmesi - [*penir*], [*falan*]) edebî telaffuze etkisi doğru telaffuz kurallarında sabitleşme ile ilgili sorunların çözümünün gerekliliğini güncelleştirir.

Anahtar kelimeler: Bağımsızlık dönemi, Fonetik, Norm, Yazım, İmla, Telaffuz.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YALNIZLIK DUYGULARININ TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin ERİŞ

Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik Programı

Öğr. Gör. Sinem BARUT

Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri MYO, Sağlık Turizm İşletmeciliği Program

Özet

Araştırmanın Problemi: Bireyin zihinsel gelişiminin yanı sıra kişisel ve sosyal gelişiminin de sürdüğü üniversite dönemi boyunca, yalnızlık duygusu ve tükenmişlik düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı, Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda okuyan öğrencilerin yalnızlık duygularının tükenmişlik düzeylerine olan etkisini tespit etmek, elde edilen bulguların öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre değişkenlik gösterip göstermediğini incelemek ve alınabilecek önlemler için öneri geliştirmektir.

Yöntem: Araştırma, tanımlayıcı nitelikte bir araştırma olup, veri toplama aracı olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın evreni, Harran Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulundaki 2000 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada basit tesadüfi yöntemle örneklem grubu 350 olarak tespit edilmiştir. Araştırma, 01.05.2019-31.05.2019 tarihleri arasında yapılmıştır. Ankette öğrencilerin tükenmişlik düzeylerinin ölçülebilmesi için Schaufeli, Martinez, Marques-Pinto, Salanova ve Bakker (2002a) tarafından geliştirilen Maslach Tükenmişlik Envanteri - Öğrenci Formu (MTE-ÖF) ölçeği ve bireylerin yalnızlık düzeylerinin ölçümlenebilmesi için Russell, Peplau ve Ferguson (1978) tarafından geliştirilen UCLA Yalnızlık Ölçeği uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırmada kullanılan Tükenmişlik anketinin Cronbach's Alfa katsayısı 0,763, yalnızlık ölçeğinin ise 0,861 olarak bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bulgulara göre Regresyon modelinin katsayılarının anlamlılığı için yapılan student-t testine göre her iki katsayı da istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yalnızlık değişkeninin katsayısının pozitif olmasından anlaşılabacağı gibi bu iki değişken arasında pozitif yönlü doğrusal ilişki vardır. Yalnızlık değişkeninin regresyon katsayısı pozitif çıkmıştır, buradan anlaşılabacağı gibi bu iki değişken arasında pozitif yönlü doğrusal ilişki vardır.

Sonuç: Elde edilen verilere göre araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliği yüksektir. Ayrıca Standart regresyon katsayısına göre yalnızlık algısı değişkenindeki 1 birim artışın tükenme algısı değişkeninde 0,279 birim artışa neden olması beklenmektedir. Yani öğrencilerin yalnızlık düzeyleri arttıkça, tükenmişlik düzeyleri de artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Önlisans öğrencileri, Tükenmişlik, Yalnızlık

REACTOR TYPES FOR ANAEROBIC DIGESTION

Arş. Gör. Dr. Halil ŞENOL
Giresun University

Abstract

Biogas is a gas mixture formed by anaerobic decomposition of organic substances in an oxygen-free environment. Biogas content is approximately 60-65 % methane (CH₄), 35-40% carbon dioxide (CO₂), max 1% nitrogen (N₂), 0.2 % oxygen (O₂) and 4000 ppm hydrogen sulfide (H₂S) located. In industrial terms, biogas production reactors are divided into different categories according to their production capacities, operating temperatures and types of materials used. The most commonly used biogas reactors in this study (Anerobic Sludge bed filter model reactor, upflow anaerobic sludge bad reactors, anaerobic fluidized bed reactors, anaerobic batch reactors (anaerobic sequential batch reactors), anaerobic biofilm reactors and anaerobic contact reactors) working principle, current work and production conditions will be given.

Keywords: Biogas, Anaerobic digestion, Anaerobic reactors

VARIOUS KINETICS MODELS FOR ANAEROBIC BIOREACTORS

Arş. Gör. Dr. Halil ŞENOL
Giresun University

Abstract

Many kinetic models designed for the design, optimization and control of the operating principle of anaerobic bioreactors have been found in previous studies. Most of the mathematical models of anaerobic bioreactors are based on the ‘Monod model’. The kinetic models adapted for anaerobic bioreactors consist of the relationship between the growth rate of anaerobic microorganisms and the rate of use of the substrate. It is used to express anaerobic microbial growth rate with water-soluble organic matter, including monod or similar models. In this study, information about the most commonly used Stover - Kincannon Model, Sundstrom Model, Barthakur Model, Chen-Hashimoto Model, Contois Model, Monod Model and First Order Kinetics Model will be given.

Keywords: Kinetic models, Anaerobic bioreactors, Microbial growth.

Özet

Anaerobik biyoreaktörlerin dizaynı, optimizasyonu ve çalışma prensibinin kontrolü için tasarlanmış, birçok kinetik modele daha önceki çalışmalarda rastlanmaktadır. Anaerobik biyoreaktörlerin matematiksel modellerinin çoğu “Monod” modeline dayanmaktadır. Anaerobik biyoreaktörler için uyarlanan kinetik modeller anaerobik mikroorganizmaların büyüme oranı ile substratın kullanma hızı arasındaki ilişkiden oluşmaktadır. Monod veya benzeri modeller dahil olmak üzere suda çözünen organik madde ile anaerobik mikrobiyal büyüme hızını ifade etmek için kullanılır. Bu çalışmada biyoreaktörler için en çok kullanılan Stover – Kincannon Modeli, Sundstrom Modeli, Barthakur Modeli, Chen- Hashimoto Modeli, Contois Modeli, Monod Modeli ve Birinci Mertebe Kinetiği ile ilgili olarak model sabitleri, model denklemleri, uygulamaları hakkında bilgiler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kinetik modeller, Anaerobik biyoreaktör, Mikrobiyal büyüme.

INVESTIGATION OF THERMAL PRETREATMENT EFFECT FOR ANAEROBIC
DIGESTION OF HAZELNUT WASTES

Arş. Gör. Dr. Halil ŞENOL
Giresun University

Doç. Dr. Mehtap ERŞAN
Cumhuriyet University

Öğr. Gör. Emre GÖRGÜN
Cumhuriyet University

Abstract

Biogas; is a colorless and flammable gas obtained from organic waste such as vegetable and animal wastes by fermentation in oxygen-free environments. The composition contains 60-70% methane, 40-30% carbon dioxide, as well as small amounts of hydrogen, carbon monoxide, hydrogen sulfide and nitrogen. Biogas is produced by anaerobic digestion of organic substances. However, the aqueous mixture in anaerobic reactors must be in water soluble form. In this context, there is a need for preprocessing technologies to provide biogas production from lignocellulosic components, which are an organic and partially insoluble lignocellulosic component. In this study, biogas production of hazelnut wastes as a result of thermal pretreatment was investigated. Thermal treatments were performed at 100 °C for 10, 20, 30, 60 and 120 min. The highest biogas production was 154.81 ml CH₄ / g Volatile Solid. The total COD removal in this reactor was 84.28 %.

Keywords: Biogas, Anaerobic digestion, Hazelnut wastes.

Özet

Biyogaz; oksijensiz ortamlarda fermentasyon yoluyla, bitkisel ve hayvansal atıklar gibi organik atıklardan elde edilen renksiz ve yanıcı bir gazdır. Bileşiminde, % 60-70 metan, %40-30 karbondioksit bulunmasının yanı sıra, az miktarda hidrojen, karbon monoksit, hidrojen sülfür ve azot içerir. Biyogaz organik maddelerin anaerobik sindirimi sonucu üretilir. Fakat anaerobik reaktörlerde bulunan sulu karışımın suda çözünür formda olması gerekmektedir. Bu bağlamda organik olan ve kısmen suda çözünmesi olmayan lignoselülozik bir bileşen olan lignoselülozik bileşenlerden biyogaz üretimi sağlanması için önışlem teknolojilerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada fındık atıklarının termal önışlem sonucu oluşturduğu biyogaz üretimi incelenmiştir. Termal önışlemler 100 °C’de ve 10, 20, 30, 60 ve 120 dakika uygulanmıştır. En yüksek biyogaz üretimi 154.8 ml CH₄/ g Uçucu Katı değerinde meydana gelmiştir. Bu reaktörde toplam KOİ giderimi % 84,28 değerinde olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Biogas, Anaerobik fermentasyon, Fındık atıkları

STANDARDS OF ACCREDITATION AGENCIES OF KAZAKHSTAN AND KYRGYZSTAN

Yskak Nabi

Kazakh Humanitarian Juridical Innovative University, Informational Technical and Economic Faculty, Department of Informatics and Mathematics, Semei, **Kazakhstan**

Ilyas Seitov

Military Engineering Institute of Radio Electronics and Communications, Educational and Methodical Management, Almaty, **Kazakhstan**

Onolkan Umankulova

Agency for Quality Assurance in Education "EdNet", Executive Director, Bishkek, Kyrgyzstan

Abstract

Background. In our previous work it was revealed that the criteria and standards of the Kazakhstan's and Kyrgyzstan's accreditation agencies correspond to the indicators of the quality assurance system adopted in the European educational space, in particular the Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG-2015). It was concluded that they are harmonized with the ESG-2015. The purpose is to show that ESG-2015 is the basis of criteria and standards of Kazakhstan's and Kyrgyzstan's accreditation agencies. *Methodology:* matrix and retrospective methods, the method of comparative analysis were applied. *Results:* A matrix drawn up in which the names of the ESG-2015 standards are horizontally arranged, the names of the standards and criteria of the Kazakhstan's and Kyrgyzstan's agencies are vertically arranged. The following is observed from the matrix: at the criteria of the Kyrgyzstan's Agency, the full coincidence of 25% and the semantic coincidence of 62.5%; at the standards of the Kazakhstan's Agency, the full coincidence of 81.2% and the semantic coincidence of 9.1% with ESG-2015. The application of the retrospective method made it possible to reveal the history of accreditation systems development in Kazakhstan and Kyrgyzstan. A comparative analysis of the content of standards and criteria of standards showed they mainly corresponding to ESG-2015. To confirm this fact, it is estimated how many times the refers to the key terms of ESG-2015 are made in these standards. *Conclusion:* The adoption of ESG-2015 as the basis of criteria and standards of Kazakhstan's and Kyrgyzstan's accreditation agencies is one of the significant factors in achieving of world-class by education systems of Kazakhstan and Kyrgyzstan and international recognition of qualifications and degrees awarded by universities in these countries.

Keywords: accreditation agencies, criteria, standards